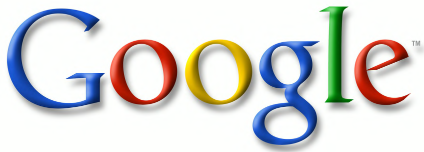

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Slav 6433.85.5

HARVARD COLLEGE LIBRARY

Bought with the income of

THE KELLER FUND

Bequeathed in Memory of
Jasper Newton Keller
Betty Scott Henshaw Keller
Marian Mandell Keller
Ralph Henshaw Keller
Carl Tilden Keller

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

STATUTA CAPITULARIA

ECCLESIAE CATHEDRALIS CRACOVIENSIS

MANDATO ET IMPENSIS

R. et Cl. D. Caroli Teliga,

DECANI CAPITULI ECCLESIAE CATHEDRALIS CRACOVIENSIS

EDITA.

CRACOVIAE.
TYPIS VLADISLAI ANCZYC & SOC.
1884.

Digitized by Google

Digitized by Google

STATUTA CAPITULARIA

ECCLESIAE CATHEDRALIS CRACOVIENSIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

STATUTA CAPITULARIA

ECCLESIAE CATHEDRALIS CRACOVIENSIS

mandato et impensis

R. et Cl. D. Caroli Teliga,

Decani Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis

edita.

CRACOVIAE.

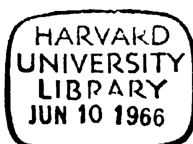
Typis Vladislai Anczyc et Soc.

1884.

Digitized by Google

Slav 4433.35.5

Digitized by Google

PRZEDMOWA

DO STATUTÓW KAPITUŁY KRAKOWSKIEJ.

Dziekan Kapituły katedralnej krakowskiej ś. p. X. Karol Teliga w roku 1876, księgę statutów kapitulnych, zebraną z dawnych kodexów przez X. Tomasza Nykowskiego, notaryusza Kapituły katedralnej w r. 1676, przepisać rozkazał i przygotować do druku. Tak przygotowany rękopis polecił mi skollacyonować z najstarszymi oryginałami statutów, przechowywanymi w dawnych kodexach piśmiennych i w metryce kapitulnej (Acta Actorum Capituli) i zająć się drukiem dzieła samego. Poleceniu Jego uczyniłem zadosyć w roku 1880 i 1881. Do tak wydrukowanego textu, dostojny Prałat, miał zamiar napisać Wstęp czyli Przedmowę, treść jej jednakże była mi niewiadomą; z notat jednakże, które mi polecił przygotować, wnoszę, iż pragnął skreślić historyczno-bibliograficzny rys statutów kapitulnych. Niestety, długoletnia ciężka choroba, zakończona obecnie zgonem Jego, nie pozwoliła Mu przyłożyć ostatecznie ręk do już dokonanego wydawnictwa. Aby więc tak ważny monument statutów i praw kapitulnych, aczkolwiek dziś przeważnie mający tylko historyczno-prawne znaczenie, nie został zmarnowany, polecenie ostateczne zmarłego Prałata spełniając, poczytuję sobie za obowiązek uzupełnić to wydawnictwo wstępem niniejszym i regestrem, bez którego księga ta nie miałaby naukowej cechy wydawnictwa. Owóż w tym Wstępie czyli Przedmowie podam szczegółową wiadomość, jaki to materyał mieści się w texcie tu wydrukowanym — opiszę następnie bibliograficznie wszystkie kodexa statutów kapitulnych, zaznaczając treściwie jakie w nich spisane są statuta kapitulne. — Co się Regestrów tyczy, to w pierwszym spisane będą intytulacye statutów, z podaniem dat, o ile takowe można było wyśledzić i z przytoczeniem kodeksów, w których odnośny statut znajduje się. — Drugi Regestr będzie alfabetyczny, przedmiotowy zbiór statutów, dla łatwego odszukania odnośnego materyału.

Digitized by Google

Dla objaśnienia czytających tę Przedmowę winienem dodać, że liczba rzymska, położona przy opisywaniu statutu, oznacza odnośny statut textu drukowanego, liczba arabska stronnicę dzieła, a kamienne liczby numer kodexu statutów kaitulnych.

Jak każda korporacya w ogóle, tak i kapituły katedralne od czasu bytu swego musiały mieć jakieś prawa ustanowione, którymi się rządziły, musiały mieć władzę do ustanawiania, za wspólną zgodą, przepisów pewnych i statutów, którym dobrowolnie poddawały się i któremi się rządziły. W czasach najdawniejszych, niewątpliwie tylko odnośnemi prawami kościoła — w późniejszych zastósowanymi do miejscowości i kraju. To samo musiało mieć miejsce i w kapitule krakowskiej od początku jej istnienia od XI wieku. W duchu ogólnych przepisów kanonicznych układano sobie prawa, statuta i przepisy, którymi się rządzono. Niestety wszystkie te dawne statuta w swej pierwotnej redakcyi nie przechowały się, sądzimy jednak, iż nie zaginęły zupełnie, ale weszły w skład późniejszych statutów, których początku trudno dośledzić. I tak z 37 najdawniejszych statutów kapitulnych (XXXVIII do LXXIV) zebranych po raz pierwszy w najdawniejszym kodexie statutów N. **I**, nieprzechodzącym roku 1488, cztery tylko statuta (L, LI, LIII i LXVI) mamy zaznaczone latami 1426, 1433, 1437 i 1448, a piąty (XLVII) ma świadków jedynie, podpisanych kanoników krakowskich, układających ten statut a żyjących przy końcu XIV wieku, pozostaje więc statutów 32, które nie mają żadnej daty, kiedy ustanowione były i mogą się odnosić do bardzo odległych czasów, przed rokiem 1488.

Pewniejsze daty w statutach kapitulnych znachodzimy w tych, które ustanawiali dla kapituły biskupi krakowscy. I tak statut (I—XII) są nadane przez Jana Grota w r. 1328. Statut XIII—XXIV dany jest przez Bodzantę w r. 1356; statut XXV przez Jana Radlicę w r. 1383, statut XXVI przez Piotra Wysza w r. 1392; statuta XVII do XXXI w różnych latach nadał Zbigniew Oleśnicki; XXXII do XXXVI Tomasz Strzępiński w r. 1457; XXXVII Jan Lutko w r. 1467; LXXV ustanowił biskup Rzeszowski w r. 1478 — *De modo servandi interdictum*, a tegoż roku kapituła katedralna ustanowiła statut nowy — *De litigantibus super Canonicatu Statutum novum capitulare* (LXXVI), podpisany przez 12 członków kapituły obecnych wówczas na kapitule. I to są najdawniejsze statuta kapitulne, spisane najpóźniej w roku 1488 w księdze pergaminowej pierwszej, a w druku umieszczone od str. 1—55, Ner kodexu **I**.

Bullę Jana XXIII z roku 1414 *De non recipiendis plebeis ad Canonicatus Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis* (LXXVII), włączyła kapituła do statutów swoich wtedy dopiero, kiedy z mocy bulli Leona X, z roku 1515, Zygmunt I wydał dekret r. 1516, zakazujący przyjmować nieszlachtę na prelatury i kanonie w Gnieźnie, Krakowie, Włocławku, Poznaniu i Płocku. Bulla ta i trzy następne dekreta Zygmunta I zamieszczone są jako statuta kapitulne (LXXVII—LXXX). Ner kodexu **2**. I to jest pierwszy dział statutów kapitulnych.

Digitized by Google

Drugi, rozpoczynają dwa statuta biskupa Konarskiego z r. 1513 (LXXXI i LXXXII). Innych biskupów krakowskich w tym idą porządku: Piotra Tomickiego z r. 1532 (LXXXIII), Piotra Gamrata z r. 1540 (LXXXIV), Franciszka Krasińskiego z r. 1576 i 1577 (CXXIII i CXXVI), Bernarda Maciejowskiego z r. 1600 (CLXXVIII, CLXXXII, CLXXXIV, CLXXXV i CXCIX), Marcina Szyszkowskiego z roku 1619 (CCXXXII i CCXXXIII), Jana Małachowskiego z 1696 (CCXLI). Kapitulne statuta w tym drugim dziale są z różnych lat od r. 1541 do 1746 (LXXXV—CX; CXII—CXXII; CXXIV i CXXV; CXXVII do CLXXVII; CLXXIX do CLXXXI; CLXXXIII, CLXXXVI i CXCVIII; CC do CCXXXI; CCXXXIV, CCXL; CCXLII do CCXCVIII).

Dział trzeci statutów obejmuje dekreta biskupów krakowskich: Jerzego Radziwiłła z r. 1596, Bernarda Maciejowskiego z r. 1602, Piotra Tylickiego z r. 1612, Piotra Gembickiego z r. 1651, nadawane kapitule po kanonicznych wizytach pasterskich kościoła katedralnego, w latach wzmiankowanych wyżej, str. 238—263.

Od str. 264 umieszczone są skrócone statuta kapitulne, nie w tym jednakże porządku, jak są w texcie oryginalnym, lecz w tym, jak były spisane w księdze pierwszej pergaminowej N. I; przy każdym tytule dodałem odpowiednią liczbę odnośną do statutów oryginalnych.

Statut LXI: *De lectione Statutorum ante inchoationem cuiuslibet generalis Capituli*, obowięzywał członków kapituły, ażeby przed każdą generalną kapitułą wszystkie statuta kapitulne przez notaryusza kapituły odczytane były — postanowienie to spełniano niewątpliwie wtedy, kiedy szereg statutów nie był tak liczny, żeby tego uczynić nie można było; gdy jednakże z czasem liczba statutów wzrosła bardzo, gdy coraz więcej zmieniano takowe, dawniejsze nowszemi zastępując, w roku 1718 ułożono nowy skrót statutów, podzieliwszy takowe na 3 kategorye. Do pierwszej należały statuta ściśle obowiązujące i tych było 86, które czytywano przed każdą generalną kapitułą; do drugiej należały te statuta, które pewnym zmianom uległy; w trzeciej kategoryi mieściły się takie statuta, które późniejszemi objaśniane bywały i tłumaczone. Ten skrót statutów zatytułowany: *Combinatio Statutorum Capituli ad unamquamque materiam pertinentium*, mieści się od str. 276—298. Jak w poprzednim skrócie, tak i tu odpowiednią liczbą zaznaczyłem statuta oryginalne, a to dla dokładniejszego w danym razie rozpatrzenia się w takowych.

Od str. 299 do 306 następują: *Formulae Iuramentorum*, od biskupiej zacząwszy aż do przysięgi alumnów, pobierających stypendya kapitulne, prawie wszystkie do dziś dzień moc mają obowiązującą i w danych razach są wykonywane.

Na końcu dwa są jeszcze zamieszczone szczegóły. Ceremoniał introdukcyi nowo mianowanego prałata lub kanonika i statut kapitulny z roku 1815. w jakim stroju podług pory roku bywać powinni prałaci i kanonicy w kościele katedralnym, co też ściśle przestrzegane jest dotąd.

Digitized by Google

Po tak danem wyjaśnieniu, co mieści się w druku tej księgi, o kodexach i księgach statutów kapitulnych rzecz całą treściwie przedstawię i opiszę.

W dawnym Inwentarzu ksiąg archiwalnych, spisanym w roku 1802, w dziale Libri Statutorum, fol. 47, spisano 17 ksiąg statutów kapitulnych i synodalnych w następującym porządku.

1. Liber pergameneus continens Statuta Consuetudines et Constitutiones Ecclesiae Cathedralis, in folio.

2. Liber, in quo continentur Statuta et Decreta Synodalia.

3. Liber praecipuorum Statutorum ac Decretorum Capituli ab annno 1552 ad 1614, in folio, pag. 122.

4. Liber praecipuorum Statutorum ac Decretorum Capituli Cathedralis Cracovien., in folio, fol. 69.

5. Liber praecipuorum Statutorum ac Decretorum Capituli ab anno 1552, in folio, fol. 53.

6. Liber pergameneus Statutorum Capituli, in folio.

7. Libellus, qui incipit a Reformatione Chori per Georgium Radziwiłł, in 4to.

8. Liber typo impressus sub titulo Constitutiones Synodorum Provincialium. Cracoviae 1630, in 4to.

9. Enchiridion seu Manuale Episcoporum Bartholomaei Gavanti. Venetiis 1639.

10. Synodus Dioecesana Petri Gembicki. Cracoviae 1643.

11. Libellus, in quo continetur Ordinatio pastoralis Petri Gembicki de anno 1651, in 4to.

12. Statuta ex antiquo Codice collecta. A. D. 1676 Mss., in folio.

13. Synodus dioecesana Casimiri Łubieński anno Dni 1711 celebrata. Cracoviae, in folio.

14. Combinatio Statutorum Capituli de anno 1718 Mss., in folio.

15. Compendium Statutorum Reverendissimi Capituli anno Domini 1732 collectorum, in folio.

16. Compendium Statutorum Capituli Cathedralis Mss., in folio.

17. Collectio Decretorum, robur Statutornm habentium, ab anno 1731 ad an. 1746 Mss., in folio.

Z tych, numera 8, 9, 10 i 13 do statutów kapitulnych nie należą, a jako druki pomieszczone są w dziale Synodów w bibliotece.

W ostatnim Inwentarzu kapitulnym z roku 1878 księgi statutów kapitulnych spisane są te same, co były w Inwentarzu z roku 1802, a mianowicie: Nra 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 11, z tą na końcu uwagą: „Według dawnego Inwentarza było libri Statutorum 17cie; z tych brakuje 9ciu numerów, a mianowicie: 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, a zatem wszystkich obecnie jest ośm."

Teraz według mego uporządkowania kodexów i statutów kapitulnych jest ksiąg 14, a mianowicie:

1. Kodex pergaminowy statutów z 1488 r. (Ner obu inwentarzy 1).

Digitized by Google

2. Kodex pergaminowy statutów z 1500 r. (Obu inwentarzy Nr. 6).

3. Kodex papierowy, w którym oprócz statutów kapitulnych, odpisanych z poprzednich kodexów, są jeszcze statuta Trąby, Płockie i Włocławskie (w inwentarzu z 1878 r. zapisany w dziale Miscellanea, Nr. 12. W inwentarzu z 1802 pod N. 2).

4. Liber praecipuorum Statutorum ac Decretorum Venerabilis Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, in folio, str. 122 (W obu inwentarzach zapisany rękopis pod Nr. 3).

5. Taki sam odpis, in folio, kart 69 (Nr. obu inwentarzy 4).

6. Taki sam odpis w trzecim exemplarzu, in folio, kart 53 (Nr. obu inwentarzy 5).

7. Ordinationes et Statuta Episcoporum Georgii Radziwiłł, Bernardi Maciejowski et Petri Tylicki Mss., in 4to (Nr. obu inwentarzy 7).

8. Ordinatio Pastoralis Episcopi Petri Gembicki de anno 1651, in 4to (W obu inwentarzach Nr. 11).

9. Statuta ex antiquo codice collecta 1676 (W inwentarzu z 1802, Nr. 12, a w inwentarzu z 1878 r. niema).

10. Combinatio Statutorum de anno 1718 (W inwentarzu z 1802 r. Nr. 14, a w inwentarzu z 1878 r. niema).

11. Compendium Statutorum Capituli 1732 (W inwentarzu z 1802 r. Nr. 15, w inwentarzu z 1878 r. niema).

12. Odpis tego Compendium z 1769 r. (W inwentarzu z 1802 r. Nr. 16, w inwentarzu z 1878 r. niema).

13. Czwarty odpis tego Compendium z 1874 r. (W obu inwent. opuszczony).

14. Acta Reverendissimi Capituli ab anno 1731 ad 1746 (W inwentarzu z 1802 r. Nr. 17, w inwentarzu z 1878 r. opuszczony).

I. Statuta Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis. Kodex pergaminowy, in folio minori, kart 62, oprawa współczesna w skórę z wyciskami, pismo jednego pisarza. Z kodexu tego profesor Dr. Heyzmann, w dziele: *Starodawne prawa polskiego pomniki*, tom IV, Kraków 1875, str. 114 do 170, tak statuta same, jak i skrót tychże drukiem ogłosił. W kodexie tym mieszczą się w tym samym porządku, jak są w dziele niniejszym od statutu (I do LXXVI) statuta biskupów krakowskich: Jana Grota, Bodzanty, Jana Radlicy, Piotra Wysza, Zbigniewa Oleśnickiego, Tomasza Strzempińskiego, Jana Lutkona i Jana Rzeszowskiego (I do XXVI i LXXV) i kapitulne od XXXVII do LXXIV i LXXVI. Summaryusze są tych samych statutów, z opuszczeniem skróconego statutu XXV Jana Radlicy i LXXV Jana Rzeszowskiego. Na str. 62 pismem innej ręki, lecz jeszcze z XV wieku, jest odpis bulli Jana XXIII *„Et si de cunctis“*, z roku 1414. *De non recipiendis plebeis ad Canonicatus in Cracoviensi Ecclesia* (LXXVII) i pismem XVII wieku dwa statuta biskupa Marcina Szyszkowskiego z roku 1619 (CCXXXII). *De Canone pro fabrica Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis solvendo* i (CCXXXIII) *De consolatione ex restante pecunia pro Musica.*

Digitized by Google

2. Statuta Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis. Kodex pergaminowy, in folio minori, dzieła samego kart 38, dodatków pergaminowych kart 21, papierowych 7, oprawa współczesna w skórę i deski, na wierzchu herb kapituły trzy korony, napis STATVTA i postać biskupa w pontyfikalnym stroju.

Text dzieła samego z poprzedniego kodexu, od statutu I do LXXVI, tudzież summaryusze tychże odpisano w roku 1500, kiedy był prokuratorem kapituły Jan ze Staruchowic, jak to czytamy w zapisce na karcie 38. *Anno Domini millesimo quingentesimo die quarta Maii, Statuta praesentia tempore procurationis Venerabilis Domini Ioannis de Staruchowicze sunt scripta.* Pismo piękne, równe, gotyckie jednej ręki, text ınkaustem czarnym, intytulacye cynobrem.

Dodatki zamieszczone w tym kodexie są następujące: Na okładzinie wewnętrznej w środku: *Forma iuramenti electorum ad iudicia tribunalia Regni* (druk dzieła niniejszego str. 302). *Rota przysięgi i interrogatoria dla świadków wezwanych do legitymacyi kanoników* (str. 304). *Iuramentum Notarii Capituli* (str. 304). *Iuramentum Viceprocuratoris* (str. 303). *Statutum super rebus ab intestatis Episcopis derelictis* z roku 1576 biskupa Krasińskiego (CXXII). *Declaratio statuti de explendis per residentes Dominos ad Altare maius Missis pro absentibus ad easdem Missas negligentibus*, tegoż biskupa z roku 1577 (CXXVI). Statut kapitulny z roku 1602. *De anniversariis* (CLXXXIII. Te dodatki mieszczą się na pierwszych dwóch kartach papierowych i pięciu pergaminowych, następne tak są pomieszczone: Kart. 29. Statut Jana Konarskiego biskupa krakowskiego z roku 1520. *De praesentandis personis idoneis ad Vicariatum Ecclesiae Cathedralis infra tremestre* (LXXXI); fol 38b. *Statutum de domibus Canonicalibus personis extraneis per Capitulum non conferendis, per Rmum D. Ioannem Konarski Eppum editum per Dnos iuratum* (LXXXII); fol. 39b. *De vacatione tam Villae, quam Domus post promotionem ad Episcopatum, Petri Tomicki* (LXXXIII); fol. 40b. Statut kapitulny. *De poena contra negligentes cantare Missas in Septimana* (LXXXV); odpisany z księgi Acta actorum z r. 1541, 14 Octobris przez notaryusza kapituły Walentego Brzostowskiego; fol. 41. *Forma juramenti Episcopi* (str. 299); fol. 42. *Privilegium Erectionis Rmi Dni Iohannis Conarski Eppi Cracovien., pro duobus Confessoribus* (sic) *qualificatis in Ecclesia Cathedrali Cracovien.* z roku 1520, die 11 Februarii. Dokument ten nie należy do statutów; fol. 44b. *Statutum de non recipiendis plebeis quacumque auctoritate nobilitatis, sed solum ex utroque parente nobilibus ac Regni indigenis ad Canonicatus seu praebendas Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis* (LXXVIII); fol. 48, drugi i trzeci w tym przedmiocie przywilej Zygmunta I z roku 1516 (LXXIX i LXXX); fol. 49. Statut biskupa Piotra Gamrata i kapituły wspólnie postanowiony na kapitule r. 1540. *De concurrentibus cum literis apostolicis ad receptionem* (LXXXIV); fol. 51. Statut kapitulny. *Contra proditores secretorum die 4 Februarii 1564* (CVII), fol. 51b. Potwierdzenie statutu kapitulnego przez biskupa Bernarda Maciejowskiego w roku 1604.

Digitized by Google

Ne intersint Rndi Dni quando Consanquineorum negotia in Capitulo tratctantur (CXCIX). *Forma iuramenti pro recipiendis noviter in Ecclesiam* (pag. 300). *Ordo recipiendi Canonicum.* Ceremoniarz ten znacznie się różni od wydrukowanego w księdze statutów (pag. 307); fol 57. *Bulla Sanctiss. Dni nostri Pii divina providentia PP. IV. Super forma iuramenti Professionis fidei Catholicae* (CXI); fol. 58b. *Ut deputationes Dominorum ad negotia Ecclesiae ex ordine et iuxta vocationem cuiuscunque observentur Statutum approbatum* (CXXI); fol. 59. *Ordinatio de deputationibus ad limites et alia officia iuxta senium* (CXXII); fol. 60. *Statutum Bernardi Maciejowski Eppi Cracovien., de Calice per Episcopum Cracoviensem ipso die sui iucundi ingressus in hanc Ecclesiam dando* (CLXXXII); fol. 60b. *Bernardi Maciejowski Eppi Cracovien. De eligendo administratore, extra Regnum defuncto Episcopo* (CLXXXIV); fol. 61. *Statutum Bernardi Maciejowski Episcopi Cracovien. De calculo ex administratione bonorum episcopalium Sede vacante possesorum, Episcopo faciendo* (CLXXXV).

3. Kodex papierowy, in folio, kart nielicz. 6, liczbowanych 122, oprawa współczesna w skórę, pismo jednego pisarza z pierwszej połowy wieku XVI, z wyjątkiem początkowych regestrów, które pisał pisarz XVII wieku, papier jednakowy, znak wodny łeb wołu zakończony trójkątem.

Na czele regestra do statutów Mikołaja Trąby, do statutów Płockich i do statutów kapitulnych, ale niedokończone. Fol. 1 do 45 zawiera *Statuta Provincialia Metropolis Gnesnensis* Mikołaja Trąby z r. 1420 po wielekroć drukowane. Karty 46 do 69 niedostaje. Karta 70 do 95, dosłowny odpis statutów kapitulnych, wraz z sumaryuszem z poprzedniego kodexu. Znowu karty 96—99 niema w rękopisie. Karta 100 do 102. Synod dyecezalny Włocławski Jana III de Niewiesz z roku 1427 w Radziejowie odbyty. Karta 103. Ziemowit książe Mazowiecki, r. 1424 zatwierdza prawa i przywileje biskupstwa Płockiego, kapituły i kleru. Karta 106. Konrad książe Mazowiecki r. 1230 potwierdza prawa i przywileje kościoła katedralnego Płockiego (Drukowany w kodexie Mazowieckim, str. 10.) Karta 106. Ordynacya biskupa Płockiego Jakoba z r. 1402, w sprawie dziesięcin z ziemi Dobrzyńskiej. Karta 108. Ordynacya Jarosława arcybiskupa Gnieźnieńskiego z roku 1348, w sprawie dziesięcin z ziemi Dobrzyńskiej (Dokument drukowany w kodexie Rzyszczew. i Mucz., tom. I, p. 197). Karta 110. Pawła de Liszki archidyakona Włocławskiego i Pułtuskiego, ordynacye do wszystkich plebanów, jak mają być utrzymane kościoły w jego archidyakonatach. Karta 113. Traktat teologiczny o Sakramentach i Przykazaniach Boskich.

4, 5, 6. Liber praecipuorum statutorum ac decretorum venerabilis Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis. Trzy są wolumina w archiwum kapitulnem oznaczone dawnym inwentarzem *Libri Statutorum,* Nr. 3, 4, 5,

Digitized by Google

dzisiejszym: 4, 5, 6, zawierające w sobie statuta kapitulne ważniejsze, wyciągnięte chronologicznie z akt. kapitulnych Acta actorum, od roku 1552 do 1614. 1szy in folio, na cienkim papierze, pisany między rokiem 1614 — 1615 przez jednego pisarza charakterem czytelnym wyraźnym, z małemi skróceniami. Volumen ten liczy str. 122 oznaczonych. Na ostatniej stronnicy ręką inną notka o ordynacyi, tyczącej się dzwonu Zygmunta i wiadomość o 6ciu lichtarzach i krzyżu srebrnym, darowanych przez Bernarda Maciejowskiego w r. 1601. Ostatnie karty manuskryptu przez robaki mocno są uszkodzone. W kodexie tym spisano statutów 148, które następnie X. Nykowski wciągnął w kodex statutów z roku 1676, a ztąd przedrukowane zostały w zbiorze niniejszym od statutu LXXXVI do CCXXXI; nie wszystkie jednakże w tym samym są porządku umieszczone, jak się znajdują w rękopisie, lecz uwzględniono chronologię, sprawdzając takową z oryginałami, zapisanemi w Acta actorum Capituli.

Drugi odpis, dosłownie zgodny z pierwszym tych samych statutów kapitulnych, mamy w drugim woluminie Nr. 5 papierowym in folio, liczącym kart 69. Kopią tę sporządzono w końcu XVII wieku.

Trzeci odpis tych samych statutów znowu zgodny z pierwszym i drugim, znajduje się w woluminie Nr. 6 papierowym in folio, liczącym kart 58, pisanym w dwie kolumny w końcu XVII wieku, kończy się na karcie 52, po której wszyty jest oryginalny dokument biskupa Andrzeja Trzebickiego, mocą którego statut kapitulny z r. 1659, a dotyczący obecności prałatów i kanoników na generalnych kapitułach, pod karami kapitulnemi wiecznemi czasy zatwierdzony jest CCXXXVIII. Dalej na karcie 53 zamieszczono statut z dnia 12 Lutego 1689, tyczący sie rewizyi dóbr kapitulnych i z 26 Lutego b. r., tyczący się rezydencyi przy katedrze. Na końcu są dwa wyroki kuryi rzymskiej nienależące do statutów w sprawie kanonika Andrzeja Tarły z r. 1631.

Te trzy równobrzmiące odpisy statutów kapitulnych, w księdze statutów spisanej w roku 1676 przez X. Nykowskiego, pomieszczone są od str. 143 do 313.

7. Statuta Georgii Cardinalis Radziwiłł, Bernardi Maciejowski et Petri Tylicki. Mały kwartant o 40 kartkach zawiera: *1mo Reformatio chori et eorum, quae ad chorum pertinent,* per Illmum Dnm Dnm Cardinalem Radzivil Episcopum Cracoviensem in anno 1596 facta in visitatione.

W akcie tym, kończącym się na karcie 17, opatrzonym podpisem i pieczęcią kardynała, pomieszczone są ważne jego postanowienia, obowiązujące kapitułę katedralną, a to w tym porządku.

Decreta circa altare Tabernaculi, circa altare majus, circa altare S. Stanislai. De divinis officiis. De Thesauro Ecclesiae. De praelatis, canonicis totoque Capitulo. W tej samej potem książce od karty 20 do 23 jest oryginalny akt biskupa Bernarda Maciejowskiego, z podpisem jego i pieczęcią z r. 1602, w którym zatwierdzając wszystkie statuta i ordynacye wydane przez kardynała Radziwiłła dla kapituły w roku 1596, nowych kilka i ważnych i obowiązujących przydaje statutów.

Digitized by Google

Trzeci oryginalny w tej książce dokument z podpisem i pieczęcią Piotra Tylickiego z roku 1612, do poprzednich ordynacyj przydaje nowych jeszcze 13 krótkich statutów.

Te trzy akta w kollekcyi statutów z roku 1676 N. 9 nie zostały pomieszczone, natomiast w księdze niniejszej statutów wydrukowane są od str. 239—257. Książka oprawna jest w skórę, na jednej stronie okładki herb kardynała Radziwiłła, na drugiej herb Bernarda Maciejowskiego Ciołek.

8. Statuta Petri Gembicki. Oryginał tych statutów w małym kwartancie o 6ciu kartkach, oprawnym w pergamin, ma dawny Numer Inwentarza 11, a dziś 8, z podpisem własoręcznym biskupa i pieczęcią wydany 1651.

W akcie tym oświadcza biskup, że wszystkie ordynacye, wydane dla kapituły przez biskupów Radziwiłła, Maciejowskiego i Tylickiego, w całości zatwierdza, do których z swej strony nowe jeszcze przydaje. Jak poprzednie, tak i te statuta czyli ordynacye nie znalazły pomieszczenia w zbiorze statutów z roku 1676 N. 9, umieszczone jednakże są w zbiorze od str. 258 do 263.

9. Statuta ex antiquo Codice et nonnulla decreta ex actis capitularibus episcopatu Illustrissimi et Reverendissimi Domini D. Andreae Trzebicki, ac pro tunc praesentibus Reverendissimis Dominis Praelatis et Canonicis Capitulum Ecclesiae Cathedralis repraesentantibus, quorum nomina sequenti pagina licet videre per me Thomam Nykowski eiusdem Reverendissimi Capituli Cracoviensis Notarium Collecta Anno Dni 1676. Kodex papierowy in folio, stron. licz. 317 i nieliczbowanych kart 36, oprawa tegoczesna w skórę. Pismo kilku pisarzy.

Jak tytuł wskazuje, w roku 1676 z polecenia Prześwietnej Kapituły notaryusz kapitulny X. Nykowski z kodexu pergaminowego, opisanego wyżej pod Nr. 1 i kodexu papierowego Nr. 4, przepisał dawne i późniejsze statuta kapitulne w jednę księgę; do tak przepisanego kodexu w czasach późniejszych przydano inne statuta i różne formuły przysiąg i dodatków, co szczegółowo niżej opiszę.

Na odwrotnej stronie karty tytułowej herb biskupa Trzebickiego piórkiem rysowany, na trzech następnych kartach herby kanoników malowane kolorami; ale w tych trzy tarcze bez herbów, a 33 zapełnione właściwymi herbami. Na 4 karcie herb kapituły, piórkiem rysowany. Następnie od str. 1 do 81 mieszczą się statuta tak zwane *Antiqua* biskupów: Jana Grota, Bodzanty, Radlicy, Wysza, Oleśnickiego, Strzępińskiego, Lutkona, Rzeszowskiego i kapitulne, w tym samym prawie porządku, jak są w kodexie pergaminowym, oznaczonym Nr. I, w niczem niezmienne co do treści, zaopatrzone tylko nadpisami czyli tytułami odmiennej często redakcyi. Małe różnice w porządku te zaznaczamy: Po statucie 8, str. 6, idzie podług księgi pergaminowej statut 14, a po nim dwa jedyne statuta wyjęte z summaryusza, kara na nieprzybywających na kapituły, czas przybywania na kapituły; potem idą statuta w tym porządku: 9, 12, 13, 10, 11, od 15go już zachowany stale porządek wedle statutów dawnych.

Digitized by Google

Od 81 do 114 str. mieszczą się statuta, odpisane z księgi drugiej pergaminowej, które przy opisie tej księgi wymienione już są. Str. 114—123: Dwa statuta biskupa Krasińskiego z roku 1576 i 1577 odpisane także z drugiej księgi pergaminowej CXXIII i CXXVI. — Str. 123—126: Dwa statuta biskupa Szyszkowskiego, odpisane z księgi pierwszej pergaminowej CCXXXII i CCXXXIII.— Str. 126—138: Zatwierdzenie statutu kapitalnego przez biskupa Trzebickiego, odpisane z księgi Nr. 6 z oryginału CCXXXVIII. Po tym statucie pismem z XVIII wieku wtrącono 5 kart odpisów statutów kapitulnych, wyciągniętych z Acta actorum, a które weszły do naszego zbioru jako statuta CCXXXIV, CCXXXV, CCXXXVII, CCXLIII do CCXLVIII, CCL, CCLI, CCLXX, CCLXXV, CCLXXVI, CCLXXVII i CCXCI.

Od str. 139 wraca pismo pierwszego pisarza Nykowskiego, a zaczyna się od statutu biskupa Jana Konarskiego: O prawie prezentowania wikaryuszów katedralnych i drugim statutem: O domach kanonickich (LXXXI i LXXXII).

Od str. 143 aż do 313 mieszczą się statuta kapitulne od roku 1552 do 1614, odpisane z księgi oznaczonej Nr. 3 od statutu LXXXVI do CCXXXI. Po tych str. 313, 314 spisane są znowu innym charakterem dwa statuta z roku 168) CCXXXIX i CCXL i statut z r. 1726, potwierdzony przez biskupa Szaniawskiego: *de mense amicorum* (CCLVII), statut biskupa Alexandra Lipskiego: *de novis canonicis recipiendis* i dwa statuta potwierdzone przez biskupa Kajetana Sołtyka: *de mense amicorum* et de *vindemiis continuis*. Te jednakże 3 ostatnie z woli wydawcy nie zostały w zbiorze pomieszczone.

Na tem kończą się właściwe statuta, a poczynają różne dodatki, o których wyżej wspomnieliśmy, a mianowicie: *Submissio alumni Grodziciani. Forma juramenti: Deputatorum, neorecipiendorum canonicorum academicorum, statutum provinciale de praesentia Episcopi in capitulis, forma juramenti: Episcopi: canonicis recipiendis; electorum ad judicia tribunalitia; testium ad deducendam nobilitatem; Notarii Capituli; Viceprocuratoris; alumnorum fundationis Słowikowianae; Introductio Novi Praelati, juramentum ad stalla, juramenta: punctatoris, vicecustodium, administratoris, forma jurameuti in electione administratoris, Index contextorum in libro per alphabethum, Ordo anniversariorum, Index statutorum per ordinem, Formula iuramenti deputatorum ad Tribunal.*

10. Combinatio statutorum Capituli, ad unamquamque materiam pertinentium Anno 1718 in Capitulo generali facta. Rękopis papierowy, in folio, kart 38, pismo jednego pisarza, oprawa w półskórek.

Do karty 21 nowy skrót statutów kapitulnych spisany, oddrukowany jest w dziele niniejszem od str. 276—298. Dalszy ciąg rękopisu od kart 22--38 zawiera odpisy różnych statutów z Akt. kapitulnych, które przeważnie nie weszły do kollekcyi statutów.

11, 12, 13. Compendium Statutorum Reverendissimi Capituli Cracoviensis. Mss. in folio, str. 30, pisany w końcu zeszłego wieku, niema

Digitized by Google

na sobie żadnej cechy autentyku. Compendium to ułożone tytułami: 1. Ecclesia Cathedralis, 2. Episcopus, 3. Capitulum, 4. Canonicus, 5. Procurator, 6. Deputati, 7. Domus et villae, 8. Extranei, 9. Obligationes, zawiera skrót odnośnych statutów do każdego podanego tytułu. Skrót ten był przeznaczony do odczytywania tak na kapitule, jak i na sesyach kapitulnych, w takich działach, aby w ciągu roku całkowicie przeczytany był. Ażeby z tego statutu zrobić książkę użyteczną i odpowiednią przeznaczeniu swemu, potrzebaby każdy szczegółowy statut odszukać, w oryginale sprawdzić, o ile jest i czy dobrze skrócony, odnośne zacytować miejsce, skąd wzięty jest, redakcyą niejasną poprawić i na mocy dekretu kapituły mieć do użycia, jak to dotąd bywało.

Skrótów podobnych czyli Compendiów statutów dwa są jeszcze inne odpisy, a mianowicie z 1769 i 1774, jako z jednego i tego samego pochodzące źródła tej samej wartości i tego samego znaczenia.

Do porównania tych *Compendiów* P. Żegota Pauli raczył łaskawie udzielić mi z swych szacownych zbiorów, rękopisu in 4to tej samej treści, co wyżej przytoczone, ale w redakcyi poprawniejszej, za co, jak niemniej za łaskawą pomoc przy kollacyonowaniu kodexów i mozolnej korrekcie składam Mu powinne podziękowanie.

14. Acta Reverendissimi Capituli ab anno 1731, d. 5 Januarii ad annum 1746, ex volumine sub Nr. 21 Actorum Capituli desumpta et connotata. Na końcu: *Finis Actorum Rmi Cptuli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis per me Andream de Pocławicze Ankwicz Canon. Cath. Cracovien. terminative conscriptarum.* Rękopis in folio, str. 21, oprawny w półskórek, zawiera 22 ostatnich statutów kapitulnych w druku umieszczonych.

Oprócz wymienionych kodexów, mieszczących w sobie statuta kapitulne, dwie są jeszcze odrębne treścią starożytne księgi, w których pomieszczone są pewne statuta kapitulne, które wspomnieć tu należy, a mianowicie: W szacownym kodexie pergaminowym, zawierającym roczniki i kalendarz pismem XIV wieku, zamieszczone są następujące statuta kapitulne:

Joannis episcopi Cracoviensis missarum pro defunctis ordinatio, pag. 21. Statut ten, wydany przez Jana Grota w 1328, niewątpliwie współcześnie jest wpisany w rzeczoną księgę, jak równie i drugi z tego samego roku i tegoż biskupa: „*De exempcione praelatorum et canonicorum ecclesiae Cracoviensis a jurisdictione quorumcumque judicum dioecesanorum praeter auctoritatem ordinariam.* Oba te statuta w szeregu innych statutów Grota pomieszczone są w dziele, jako statuta II i XII.

Jest jeszcze i trzeci tegoż biskupa statut: *de anno gratiae,* w tejże księdze zamieszczony, a pominięty w kollekcyi statutów jego; nadto wstęp do statutów Grothona i w skróceniu zamieszczone statuta:

Digitized by Google

De novis Canonicis recipiendis (III). — De convocandis Canonicis (VII). — De celebratione Missae ad Majus Altare (VI). — De gradibus et stallis (IV). — De interdicto tam in civitate, quam in suburbiis tenendo (XI). — De anno gracie decedencium Canonicorum. — De domibus decedencium Canonicorum. — De hebdomada Canonicorum.

Na str. 115 kodexu rzeczonego są dwa wyjątki ze statutów kapitulnych z końca wieku XIV, a na str. 117 Ordynacya biskupa Piotra z Radolina, dotycząca procesyj czwartkowych i piątkowych w Katedrze.

W drugim kodexie, zawierającym urywek z księgi: *Acta actorum* od r. 1458—1463 na 3 ostatnich kartkach, zamieszczony jest summaryusz statutów kapitulnych od roku 1328 do 1450 w pierwotnej redakcyi według wszelkiego prawdopodobieństwa pisany i redagowany przez Jana Długosza. Szacowny ten urywek zgadza się z summaryuszem, zamieszczonym w pierwszym i drugim pergaminowym kodexie statutów i jest pierwszym brulionem, czy konceptem, który potem na czysto odpisano. Że ten summaryusz mógł być redagowany i poprawiany przez Długosza, wnoszę nietylko z pisma samego, ale ztąd jeszcze, że na ostatniej kartce tego rękopisu tą samą ręką i z temi samemi poprawkami jest pierwszy spis domów kapitulnych w tej samej redakcyi, jaki zamieszczony mamy w *Liber Beneficiorum*, tom Iszy, str. 185. Otóż i całe wyjaśnienie, jakie winienem był dać tej księdze statutów kapitulnych.

Kraków dnia 15 Marca 1884 r.

Ks. Ignacy Polkowski,
Notaryusz Kapituły Katedry Krakowskiej.

Digitized by Google

STATUTA CAPITULARIA
ECCLESIAE CATHEDRALIS CRACOVIENSIS
Inprimis edita per
Johannem Grothonis Episcopum.

Prohemium.

I.

Formavit Deus hominem ad imaginem et similitudinem. Prodiit postmodum lex per Moysen data et alios Prophetas, demum successit Euangelium, quod licet per Euangelistarum praelucida dogmata ad regimen universalis Ecclesiae diffuse mirificeque „luculentius“ claruit. Quia tamen humana natura prona est ad malum, et quotidie novas deproperat edere formas, juxta illud Ecclesiastici: fecit Deus hominem, et ipse infinitis miscuit se quaestionibus, propter malitiam hominum factum est, ut plura sint negotia quam vocabula. Ideoque cum lex non videretur sufficere ad emergendarum causarum decisiones humana Jura inventa sunt, ut per ea coerceatur hominum audacia tuta sit inter improbos innocentia, et ut homines discant honeste vivere, alterum non laedere, jus suum unicuique tribuere, quodque boni inter malos quiete vivant, et nullus authoritate propria sibi praesumat sumere ultionem. Sane cum a multis retroactis temporibus per antiquas nunc vero per modernas Consuetudines, Constitutiones

Digitized by Google

et Statuta Ecclesiae Cracoviensis allegentur, de quibus quia non sunt in scriptis redacta an Statuta existant, et eorum authoribus dubitatur. Sicque in receptione Canonicorum in ipsa Ecclesia super observandis Constitutionibus, Consuetudinibus atque Statutis ipsius Ecclesiae super incerto exigebatur iuramentum. Et quia ubi non est fundamentum, superaedificari non potest. Et secundum Apostolum: „Nemo potest ponere aliud praeter id quod est Christus Jesus fundamentum“. Proinde Nos Joannes Divina et Apostolicae Sedis providentia Episcopus Cracoviensis una cum Fratribus nostris videlicet Capitulo Cracoviensi Christi Nomine invocato, quod quando recolimus flectere debemus genua, saltim cordis ambiguitatem et incertudinem huiusmodi dispendium pluribus afferrentem omnino tollere et elucidare volentes gratia Nobis suffragante Divina, Consuetudines, Constitutiones et Statuta Ecclesiae Nostrae sub Anno Domini Millesimo Trecentesimo Vicesimo Octavo, Sexto Idus Aprilis in scriptis duximus redigenda decernentes Consuetudines, Constitutiones atque Statuta viribus omnino carere, quae non sunt scripta in hoc Volumine Nostrorum Statutorum.

II.

De distributione quotidiana Vicariorum.

Cupientes igitur cultum Divinum in Ecclesia Nostra simul et devotionem temporibus nostris augeri, et cum sancta ac salubris sit cogitatio orare pro mortuis ut a poenis solvantur. Providemus salubriter et sancimus; quod Vicarii Ecclesiae nostrae missam pro matura post Primam immediate et Vigilias post Completorium cum Novem lectionibus, singulis diebus, Feria quinta specialiter pro Duce Boleslao Cracoviense Pudico et aliis Regibus et Poloniae Principibus qui bona aliqua Ecclesiae nostrae sunt largiti, duplicibus Festis et diebus Dominicis duntaxat exceptis nec non Sabbathis per totam Quadragesimam et in quibus Festum novem lectionum evenerit, quia in eis pro Missa defunctorum, Missam de Domina, temporibus perpetuis dicere teneantur. Et quia qui sentit onus debet sentire emolumentum: Damus eiisdem Vicariis *Offertorium de Capite Beati Stanislai*, quod Praelati et Canonici

Digitized by Google

Cracovienses percipere consueverunt, decem Marcas de Zuppa, duodecim de Mensa Nostra, de quibus Vicariis qui interfuerint Matutinis Missae pro defunctis et Missae diei Vesperum ac Vigiliis quotidianas distributiones Procuratores Capituli, qui pro tempore fuerint, assignabunt. Quicunque vero hanc nostram Provisionem et Ordinationem tam piam tam salubrem violaverit seu procuraverit violari, ipso facto sententiam Excommunicationis incurrit.

III.

De novis Canonicis recipiendis.

Quoniam transgressor consuetudinis ut transgressor legis et proditor secretorum, ut Patriae proditor est puniendus. Ideo statuimus: quod Praelati et Canonici nostrae Cracoviensis Ecclesiae de novo recipiendi, sua vel ipsorum receptione, de observandis laudabilibus Consuetudinibus, Secretis Capituli et Statutis, Sacramentum Jureiurando praestare corporaliter [ac de manu tenendis] Privilegiis Juribus ac libertatibus ipsius Ecclesiae et pro decore domus Dei et eisdem Ecclesiae Cappam purpuream ad minus tres Marcas valentem infra duos Menses dare; unam Marcam grossorum Vicariis, duasque ollas vini iuxta consuetudinem aliarum Ecclesiarum in memoriam receptionis suae singulis canonicis suis et Fratribus propinare et ad domos illorum mittere teneantur. Sin autem praedictam Cappam, ut praemittitur, infra duos Menses, quispiam non dederit neque assignaverit valorem pretii eiusdem Subcustodi, extunc ipso facto sententiam Excommunicationis se noverit incursurum, ab ea, donec dictam Cappam dederit minimè absolvendus. Eandem quoque incurrit sententiam, qui iam datam Cappam Ecclesiae sine licentia nostra speciali recipere praesumpserit de eadem.

IV.

De gradibus et Stallis Formarum.

Cum inter Choros Angelorum et Civium Supernorum quo alii aliis secundum merita et officia praeferantur, Ordo et Distinctio

Digitized by Google

habeatur, statuimus ut adinstar Matris Supernae in nostra Ecclesia dum in ea divina Misteria peraguntur; Maiores utpote Fratres nostri Praelati et Canonici in locis et formis superioribus, Vicarii vero in inferioribus, et Scholares in medio Chori, ne ex permixtione eorum quaedam inordinata coniunctio resultet, se debeant collocare, secus facientes per Decanum nostrum vel eius Vicesgerentem poena debita puniantur.

V.

De habitu et tonsura Praelatorum et Canonicorum Ecclesiae Cracoviensis.

Quoniam Clericos in sortem Domini electos oportet per decentiam habitus extrinseci, morum intrinsecam ostendere honestatem, dirigendo laicos moribus bonis et exemplis. Proinde sic dudum literis nostris itaque hac Constitutione in perpetuum valitura prohibemus expresse, ut nullus dignitatem seu personatum obtinens, vel Canonicus, Altarista aut Vicarius vel quilibet beneficiatus Ecclesiae nostrae Cracoviensis, dum in ipsa Missarum solemnia seu alia divina Officia celebrantur, eam sine Superpillicio aut Cappa decenti et tonsura clericali, quam usque ad aures et parum infra determinamus, ingredi quoque modo praesumant, alioquin ipsam Ecclesiam sine decenti habitu, ut premissum est ingredientes sententiam excommunicationis incurrant, ipso facto Nobis duntaxat eorum absolutione reservata. Non habentes vero tonsuram debitam per hebdomadarium Evangelicum expellantur. Qui si inde expelli commode non poterint, mox cessent a Divinis, quae tamen post eorum exitum libere reasumantur. Celebrantes autem in eadem Ecclesia coram talibus ab ingressu Ecclesiae ipso facto se noverint fore suspensos, donec per Nos, condigna poenitentia iniuncta fuerint restituti. Permitimus nihilominus ut Cancellarii et Familiares Domini nostri Regis Poloniae cum ipso Missas sine Superpilliciis libere possint audire in Ecclesia nostra praedicta postquam Summa Missa choralis et hora sexta vel nona fuerint completa.

Digitized by Google

VI.

De celebratione Missae ad Maius Altare.

Cum beneficium dari propter Officium Sacri Canones protestantur, statuimus; ut ad maius Altarae nostrae Ecclesiae, ubi cum maiori honorificentia Divina Officia sunt agenda nullus alius inferior nisi Canonicus corporalis nostrae maioris Ecclesiae, imo et gratialis dum modo provisionem Capituli sit adeptus, audeat celebrare, e quibus Sacerdotes iuxta vices suarum hebdomadarum in illo celebrare personaliter aut per alium Canonicum Divina Officia teneantur. Qui vero hoc neglexerint unam Ma·cam, cuius medietatem Canonico celebranti pro ipso, reliquam vero medietatem pro luminaribus Ecclesiae infra duos Menses sequentes dare et solvere sint adstricti. Quam si dare et solvere ut praemittitur non curaverint, extunc ipso facto sententiam Excommunicationis se noverint incursuros, non absolvendi donec satisfecerint ex integro. Cuius quidem Constitutionis executionem contra negligentes, Decano nostro vel eius Vicesgerenti committimus faciendam.

VII.

De convocandis Canonicis ad Capitula generalia.

Cum singulos Praelatos et Canonicos pro incumbentibus necessitatibus Ecclesiae expediendis non sit facile convocare, statuimus, quod omnes et singuli personatus et dignitates obtinentes, et Canonici, ad tria generalia Capitula, videlicet: in festis Purificationis Beatae Mariae Virginis, Sancti Stanislai Martyris in Maio Patroni nostri celeberrimi, et Sancti Michaelis Archangeli, convenire iuxta consuetudinem antiquam Ecclesiae teneantur. In quibus literae quae occurrerint sigillari de maiori sigillo, quod sub tribus seris clausis conservetur, nisi aliqua grandis necessitas aliud suadeat, tantummodo sigillentur, praesentiumque ordinatio, vel quaevis dispositio in illis non obstante absencia aliquorum roboris obtineant firmitatem. Eo salvo quod necessitate ingruente poterimus facere generale Capitulum et ad illud absentes vocare, si mora patiatur toties, quoties Nobis videbitur expedire.

Digitized by Google

VIII.

De revocatione Statuti facti super Provisionibus Decimarum.

Cum Ecclesia nostra pro supportandis oneribus et negotiis arduis expediendis quae plurimum incumbunt et pro officianda ipsa Ecclesia, in vino, cera, oleo et solvendis Ministris, magnis indigeat sumptibus et expensis, statuimus; ut Decimae ad nostrum Capitulum pertinentes, si quae nunc vacant aut cum vacaverint, nullis singularibus personis, de caetero concedantur, quas ex nunc pro communibus utilitatibus et negotiis Ecclesiae nostrae reservamus.

IX.

De non faciendis amplius Canonicis gratialibus.

Quoniam infinitas et multitudo onerosa Sacris est Canonibus inimica, decens est et honestum, ut congruis remediis ratione praevia refrenetur. Sane dudum per Nos, et Praedecessores nostros, nonnulli Clerici ad importunitatem petentium in Canonicos Ecclesiae nostrae Cathedralis, ultra Statutum Praelatorum et Canonicorum Triginta sex personarum numerum, fuerant recepti, per quorum receptionem non solum mensa Episcopalis, sed et Capitulum nostrum in suis Juribus et redditibus non modicum gravabantur. Ideoque huiusmodi receptionibus Canonicorum superfluis ac onerosis, Nos cum Fratribus nostris viam praecludere cupientes, statuimus exnunc iuramentis nostris firmando, quod de caetero nullus omnino Clericus cuiuscunque status vel conditionis existat in praedicta Ecclesia nostra, sub quacunque forma vel colore verborum, recipiatur in Canonicum gratialem et in Fratrem. Si vero secus factum fuerit, taliter recepto nullum Jus Canonicum per talem receptionem penitus acquiratur, nec ab aliis in Choro et Capitulo pro Canonico habeatur. Per hanc tamen Constitutionem nostram hactenus receptis Canonicis gratialibus in eadem Ecclesia nostra nolumus aliquod praeiudicium generare, quod autem Nobis licere non patimur, nostris Successoribus indicamus.

Digitized by Google

X.

De Processione ad Ecclesiam Cathedralem Cracoviensem Cleri extranei.

Decet ut Ecclesia nostra Cathedralis quasi caeterarum Mater et Magistra, ab aliis inferioribus obsequiis debitis honoretur. Ideoque statuimus hac in perpetuum Constitutione valitura sancimus, ut Ecclesiarum Rectores in Antiqua et in Nova Civitate Cracoviensi ac in Suburbiis ipsarum beneficia Ecclesiastica obtinentes, ad Processiones Ecclesiae Nostrae praedictae, singulis diebus Dominicis et in festis Joannis et Marci Evangelistarum, in Rogationibus, Ascensionis Christi, Assumptionis B. Mariae Virginis, per se, vel per Vicarios suos, iuxta antiquam consuetudinem venire et interesse superpilliciati, sine contradictione aliqua, teneantur. Cum per hoc a visitatione Archidiaconi nostri Cracoviensis penitus sunt exempti. Negligentes vero, pro qualibet vice Processionis neglectae, per Cantorem nostrum vel eius Vicesgerentem, in olla vini, duos grossos bohemicales valente puniantur. Contradictores et rebelles per Censuram ecclesiasticam quam eidem Cantori praesentibus concedimus coercendo.

XI.

De Interdicto tam in Civitate quam in Suburbiis communiter tenendo.

Joannes Divina et Apostolicae Sedis providentia Episcopus Cracoviensis. Ad perpetuam praesentium et futurorum memoriam. Cum iuxta sacrorum Canonum sanctiones membra a capite separari non debent, et turpis sit pars, quae suo non congruit universo, sane nuper ad nostram pervenit audientiam, quod nonnulli Ecclesiarum Rectores et eorum Vicesgerentes in Civitate Cracoviensi, et in Suburbiis ipsius consistentes, in observatione interdictorum Ecclesiasticorum authoritate Sedis Apostolicae vel ordinaria, seu virtute Constitionis Provincialis aut Dioecesanae positorum, Ecclesiae nostrae Cathedrali et Matrici illa servandi se conformare contemnunt, per quod nimirum Ecclestastica vilipenditur censura et scandala, quam

Digitized by Google

plurima in populo oriuntur. Nos igitur in his et in aliis uniformitatem quantum possumus fovere et conservare cupientes, de consensu et consilio Capituli nostri statuimus in virtute obedientiae mandantes. Quatenus omnes et singuli Ecclesiarum Rectores et alii Clerici cuiuscunque gradus, dignitatis, status aut conditionis existant, tam in antiqua quam in nova Civitate quae nunc speciali nomine Casimiria nuncupatur, vel in suburbiis earundem beneficia ecclesiastica obtinentes aut habitantes et degentes quoquomodo in eiisdem, cum Ecclesiam nostram Cathedralem et Matricem interdictum ecclesiasticum quacunque vel cuiuscunque authoritate [fulminatum] et positum tenere et servare, cessare a divinis ex quacunque causa viderint aut sciverint, mox absque dolo et fraude qualibet inviolabiliter illud servent et teneant se in hoc Matrici Ecclesiae conformantes praedictae iuxta consuetudinem antiquitus observatam, alioquin quicunque non servaverit seu violare praesumpserit huiusmodi interdictum aut cessationem a Divinis, Cathedrali et Matrici Ecclesia nostra tenente ea et observante sententiam excommunicationis virtute huius nostrae Constitutionis incurrat ipso facto, eius absolutione Nobis tantummodo reservata irregularitatis etiam poenam violantes eadem interdicta se noverint incursuros, quorum dispensatio de Jure communi Sedi Apostolicae duntaxat est reservata.

XII.

De exemptione Praelatorum et Canonicornm Ecclesiae Cracoviensis a iurisdictione quorumcunque Judicum Dioecesanorum praeter authoritatem ordinariam.

Ad decorem Nostrae Matricis Ecclesiae Nos Joannes Divina et Apostolicae sedis providentia Episcopus Cracoviensis. Illam quotidianam inter Capitulum Praelatos et Canonicos Cracovienses et Officiales ac Judices Nostros, quod Praelati et Canonici Cracovienses Nostri, qui quasi columnae eandem nostram sustentant Ecclesiam, ac alia in Ecclesia, Civitate et Dioecesi nostra obtinent beneficia, virtute quorum ad Judicia et ad causas trahuntur Judicum et Officialium praedictorum, et alias absque Nostra authoritate proceditur contra ipsos, abolere volentes, quoniam par in parem non habet

Digitized by Google

imperium; de consensu Capituli Nostri praedicti statuimus perpetuo observandum: quod quicunque beneficiati Ecclesiae, Civitatis et Dioecesis Nostrae praedictae, Dignitatem, Personatum vel Officium, Canonicatum cum plenitudine Juris Canonici in praedicta Nostra Cracoviensi Ecclesia obtinuerint, ab omni Jurisdictione Capitulorum, Decanorum, Praepositorum, Archidiaconorum Officialium et Judicum Nostrorum quorumcunque Generalium et Specialium, perpetuo sint exempti, tracti quoque coram eis, vel aliquo eorum, non tenentur respondere ex titulis dictorum beneficiorum, nisi per specialem Commissionem Nostram, aut Nostrorum Successorum, super hoc eis facultas specialis sit concessa, alioquin omnis Processus in contrarium ipsorum fulminatus irritus sit ipso facto et inanis. Actum in Capitulo Nostro Sexto Idus Aprilis, Anno Domini Millesimo, Trecentesimo, Vigesimo Octavo.

Sequuntur Statuta edita per Bodzantam Episcopum Cracoviensem.

XIII.

De poena lata contra transgressores Statuti et primo de Anno gratiae Fratribus concesso.

Dudum per Joannem Episcopum, piae memoriae Praedecessorem nostrum et Capitulum Cracoviense, salubriter est statutum, quod fructus, reditus et proventus Dignitatis, personatus vel Villae Capituli, inter Executores defuncti, cuius corpus in ipsa Ecclesia Cracoviensi vel eius Cimiterio fuerit tumulatum, et eius immediatum Successorem iuste per medium dividerentur, iuxta summam et quantitatem de qua alias decima Papalis in Dioecesi nostra solvi consuevit. Quamquidem divisionem, quia nonnulli Fratres nostri, defunctis aliis in beneficiis Ecclesiae nostrae Succedaneis facere negligunt, pluribus annis in salutis propriae non modicum detrimentum, cum in receptione sua expresse promittant et iurent tenere et observare eiusdem Ecclesiae Consuetudines et Statuta. Nos igitur Bodzanta Divina et Apostolicae Sedis providentia Episcopus et Capitulum Cracoviense, huiusmodi negligentiam periculosam hac adiectione pene

Digitized by Google

supplere volentes, statuimus in perpetuum servandum ut quicunque de caetero Canonicus vel Praelatus succedens defuncto alicui in personatu vel praebenda, vel Villam fructusque eius pacifice percipiens, praefatam divisionem fructuum, redituum vel proventuum eiusdem anni cum Executore vel Executoribus defuncti, si fuerint constituti, vel saltem cum Procuratoribus Capituli nostri usque adinstans et sequens tunc festum Sancti Martini non fecerit exintegro et complete, extunc authoritate nostra et virtute huius Constitutionis sententiam excommunicationis incurrat ipso facto per Nos vel Successorem nostrum duntaxat satisfactione praemissa absolvendus, nulla sibi dilatione vel remissione Executorum vel Procuratorum Capituli in hoc casu suffragante. Si quid autem contra praemissa vel aliquod eorum per quempiam quavis authoritate vel temeritate fuerit attentatum vel factum, sit irritum et vacuum ipso iure. Actum Cracoviae in domo Nostra Episcopali celebrato Quarto Idus Mensis Maij Anno Domini Millesimo Trecentesimo Quinquagesimo Quinto.

XIV.

De testamentis per Praelatos et Canonicos Cracoviensis Ecclesiae faciendis.

Cum secundum legitimas Sanctiones nihil est quod magis debeatur hominibus quam quod liber sit stylus ultimae voluntatis. Proinde Nos Bodzanta Dei et Apostolicae Sedis providentia Episcopus Cracoviensis, volentes ut Fratres nostri Praelati scilicet et Canonici nostrae Ecclesiae Cathedralis, de suis laboribus quos in bonis Ecclesiae nostrae fecerint, fructuose saltim in extremis consolatione gaudeant speciali, de eorundem Fratrum nostrorum Capituli scilicet Cracoviensis consilio et assensu statuimus; quod quilibet Praelatus et Canonicus praedictae nostrae Ecclesiae Cathedralis de bonis suis mobilibus et se moventibus, quae de suis iustis laboribus etiam in bonis Ecclesiae nostrae tam Capituli nostri praedicti, quam etiam pertinentibus ad corpora Praebendarum ipsos acquirere contigerit, non solum in vita, verum etiam in morte suis Servitoribus et Familiaribus quibuscunque pro eorum servitiis condigne retribuere valeat, et pro suis debitis satisfacere, de eisdem etiam legando post

Digitized by Google

mortem ac pro suae animae remedio eleemosinas facere piis locis pro suae libitu voluntatis. Quod si quispiam praedictorum forte quod absit decesserit intestatus, statuimus et ordinamus quod Procuratores Capituli nostri Cracoviensis, qui fuerint pro tempore, de bonis praedictis convertendis pro praemio Servarum defuncti, aut ipsius debitis exolvendis seu distribuendis in usus pauperum ut praefertur libere intromittant, eoque facto, fideliter inventario conservent usque ad generale Capitulum proxime affuturum, et tunc de consilio Capituli ipsius et assensu, bona eadem in pios usus convertantur prout saluti et profectui defuncti praedicti utilius viderint, expedire. Si quis autem bona eadem in parte vel in toto rapere et occupare de facto praesumpserit, aut voluntatem ultimam seu ordinationem Capituli nostri praedicti vel Procuratorum ipsius in praemissis praesumpserit impedire, praeter poenas canonicas contra tales solemniter promulgatas, excommunicationis maioris sententiam incurrat ipso facto a qua nisi satisfactione praemissa et de consensu Capituli nostri praedicti, non valeat liberari.

XV.

De electione episcoporum.
Quarto Idus Maij Millesimo Tricentesimo Quinquagesimo Sexto.

Quoniam nonnulli Praedecessorum nostrorum quasdam consuetudines et rationabiles observantias Fratrum nostrorum, Capituli videlicet Cracoviensis ut plurimum contra Deum et iustitiam abrogabant, de quibus tunc in minoribus constituti compatiebamur puro corde, nunc vero ad culmen Pontificalis dignitatis Deo volente evecti, omnibus et singulis iniuriis per Praedecessores nostros Fratribus nostris ut praemittitur factis, de quibus ante dolebamus, salubriter consulere et occurrere cupientes, consensu Fratrum nostrorum ad hoc accedente statuimus articulos infrascriptos, per Nos et Successores nostros perpetuis temporibus observandos, sub praestito per Nos et Fratres nostros de obsevandis perpetuo, eiisdem articulis corporali iuramento, praesertim cum praefati articuli non vergant in praeiudicium Ecclesiae et Episcopatus nostri, quinimo in commodum et decorem. Et primo statuimus, quod quilibet in Episcopum

Digitized by Google

electus antequam de Capitulo exeat, statim post electionem iuramentum praestet Sacrosanctis Evangeliis manu tactis, de Statutis et consuetudinibus Ecclesiae firmiter observandis, et de Privilegiis libertatibus ac immunitatibus ipsius manu tenendis.

XVI.

Quod censure capituli per episcopum non debent revocari.

Et quia, ut et ipsi in minoribus constituti experimento didicimus, quidam Praedecessores nostri in contemptum censurae ecclesiasticae suae salutis immemores, processus et sententias excommunicationis per Capitulum in aliquos malefactores, raptores et violentes latas, contra laudabilem, rationabilem et praescriptam consuetudinem revocabant et retractabant, per quod ipsum Capitulum in bonis et iuribus suis dispendia non modica et gravamina sustinebat, ad tollenda igitur huiusmodi imminentia impedimenta, ratione exposcente et consuetudine rationabili, et praescripta Nos urgente voluntate et consensu Fratrum nostrorum et supplicatione adhoc accedente, promittimus et statuimus: processus et excommunicationis sententias per ipsos latas, nullatenus revocare, quin potius si necesse fuerit, etiam nostris sententiis et processibus ipsas approbare.

XVII.

De novalibus Decimis.

Statuimus etiam insuper et firmiter observare promittimus, quod Decimas in novalibus antiquis agris adiacentibus insurgentes, a Fratribus nostris Canonicis Ecclesiae nostrae duntaxat Cracoviensis, nullatenus recipiemus, specialem ipsis in hoc gratiam et praerogativam facientes.

Digitized by Google

XVIII.

De non committendis bonis episcopalibus laicis.

Et quoniam valde est periculosum, ut experimento didicimus, Castra et quaelibet fortalitia Ecclesiae ad manus tradere laicorum, statuimus: quod quilibet Episcopus vel Electus, Castra et fortalitia Ecclesiae regenda et gubernanda non committat, nisi Canonicis Ecclesiae Cracoviensis memoratae.

XIX.

De Gratiis servandis.

Item quod a Praedecessoribus rationabiliter conceditur, debet a posteris nedum impediri, verum etiam benigniter promoveri, qui enim talia impedire nititur viam praebet ut ea, quae ipse fecerit non serventur. Propter quod, una cum Fratribus statuimus, quod quilibet Successor noster Episcopus, gratias per Nos et Praedecessores nostros quibuslibet personis ecclesiasticis factas, firmiter et inviolabiliter observet, praesertim cum tales gratiae dignis meritis ipsorum exigentibus sint ipsis concessae.

XX.

De fabrica Ecclesiae.

Caeterum, cum omnes teneamur intendere ad decorem Domus Dei, statuimus, quod quandocunque et quotiescunque Nos Ecclesiam nostram, maiori in parte reformare, vel in toto aedificare contingerit, Nos et Successores nostri qui pro tempore fuerint, duas partes omnium impensarum et impendendorum, Fratres vero nostri videlicet Capitulum tertiam partem sine contradictione qualibet persolvemus, sub praestito per Nos de Statutis observandis, corporali iuramento.

Digitized by Google

XXI.

De susceptione adpraedia episcopalia Canonicorum Cracoviensium.

Item, Cum a Nobis debeant consolari et praemio gaudere speciali, illi praecipue qui Nobiscum continue portant pondera diei et aestus, Nobisque in negotiis Ecclesiae assistunt auxilio, consilio et favore, et cum de numero illorum praecipue sint fratres nostri Canonici, scilicet Ecclesiae nostrae, statuimus; quod dum ipsos vel eorum aliquem, ex causa legitima in itinere constitutum domos seu curias nostras episcopales descendere et visitare contigerit, quod per Procuratores curiarum honorifice suscepti, in expensis necessariis iuxta decentiam procurentur, prout a Praedecessoribus nostris de consuetudine laudabili fuerat observatum.

XXII.

De medietate solutionis impensarum cum Episcopo Cracoviensi pro litibus Ecclesiae.

Praeterea statuimus quod dum et quoties Nos et Fratres nostros, aliqua ardua negotia Ecclesiam nostram tangentia, apud Dominos nostros: Papam, Regem et caeteros Principes expedire et promovere, vel aliquas vexationes redimere contigerit, super promovendis huiusmodi factis vel redimendis vexationibus, Nos de mensa nostra medietatem sumptuum, Capitulum vero Fratres nostri, una cum Clero totius Dioecesis regulari et saeculari, alteram medietatem quilibet contradictione non obstante, persolvemus, Fratribus etiam nostris praedictis in exigendo impensas a Clero, ut praedicitur, regulari et saeculari volumus assistere consilio auxilio et favore, hoc ipsum Successoribus nostris faciendum indicamus.

Digitized by Google

XXIII.

De non impositione collectarum in Clerum et electione Collectorum sine consensu Capituli.

Tandem statuimus, accedente ad hoc Fratrum nostrorum voluntate. Quod Nos et Successores nostri collectas aliquas quantumcunque necessarias, in Clerum regularem aut saecularem nullatenus imponėmus sine requisitione et consensu Capituli speciali, quas etiam Nobis, nisi in Capitulo generali, vigore huius Statuti imponere non licebit, Collectores etiam per Nos non eligemus, nisi de consensu et requisitione Fratrum nostrorum specialiter, qui pecuniam collectam in Errario Ecclesiae nostrae Maioris praedictae, et non alibi, vigore praesentis Statuti iuramento singulorum firmati, reponere astricti sint, nec eas inde removere, nisi de scientia Fratrum nostrorum, vel ad minus Capituli Procuratorum.

XXIV.

De dimissione Vicariae et Altaris post promotionem ad curatum beneficium.

Caeterum statuimus. Quod Vicarii Ecclesiae nostrae, ad Ecclesias curatas de collatione Capituli, et non alii promoveantur, dumque promoti fuerint Vicarias et Altaria communiter vel divisim dimittant ut commodius intendere possint saluti suorum subditorum, et cum scriptum sit: facito legem quam ipse tuleris, ne ab eis quae condimus exonerari videamur. Omnia et singula praemissa, quae statuimus Sacrosanctis Evangeliis a Nobis et Fratribus nostris, singulis manu tactis nostris iuramentis approbamus et confirmamus, nostris Successoribus firmiter observanda, ipso facto demonstrantes. Acta sunt haec in Capitulo generali in Ecclesia nostra Cracoviensi celebrato. Quarto Idus Mensis Maij, Anno Domini Millesimo Trecentesimo Quinquagesimo Sexto.

Digitized by Google

XXV.

Statutum Johannis Radlicza episcopi Cracoviensis ut omnes res thesauri et claves eorum procuratores capitulares seruent.

Quoniam in retroactis temporibus prout a Fratribus nostris Praelatis et Canonicis didicimus, nonnullae res puta: calices, libri, ornatus et Reliquiae Ecclesiae nostrae, ex indiligenti custodia sunt perditae, alienatae et distractae. Nos igitur Johannes Dei gratia Episcopus Cracoviensis unacum consensu Fratrum nostrorum praedictis periculis in futurum praecavere cupientes, statuimus omnino volentes, quod a modo, claves thesauri et aerarii Ecclesiae nostrae Cracoviensis praedictae, nec non Calices, libri, Reliquiae et Ornatus, nonnisi per Procuratores Capituli pro tempore existens diligenter conserventur. Actum Cracoviae Feria tertia post Festum Purificationis Beatae Mariae, Anno Domini Millesimo Trecentesimo Octuagesimo Tertio.

XXVI.

Statuta de distributionibus quotidianis Petri Wysch Episcopi Cracoviensis.

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam non debet reprehensibile iudicari, si secundum varietatem temporum vires mutentur Statutorum et praesertim ad illum effectum, ut cultus Divinus augeatur, et domus Domini, quam decet Sanctitudo laudibus et hymnis decoretur. Proinde Nos Petrus Dei gratia Episcopus Cracoviensis, Sacrosanctae Romanae Ecclesiae Prothonotarius, sane in animo revolventes, qualiter dudum nostri piae memoriae Praedecessores, cum consilio et unanimi assensu Venerabilis Capituli eiusdem nostrae Ecclesiae Cracoviensis statuerant, quod dum et quoties, aliquam villam praestimonialem dicti Capituli, per cessionem vel decessionem alicuius Praelati aut Canonici, vacare contigisset, toties eam secundum prioritatem et maioritatem Praelatis et Canonicis superstitibus debita successione contulissent. Quibus quidem villis Praelati et Canonici praedicti adeptis raro vel nunquam ad dictam Eccle-

Digitized by Google

siam ad eorum Officia peragenda veniebant, quinnimo ter in anno ad generalia Capitula ubi praegnantia et multum ardua negotia eidem Ecclesiae incumbentia necessario fuissent tractanda venire recusabant, si quempiam eorum huiusmodi villarum distributione portio minime tetigisset, propter quod cultus divinus minuebatur, commoditates et libertates Ecclesiae negligebantur, ac maius Altare, ut saepius, turpiter remansit inofficiatum. Quibus omnibus Nos, et praefatum Capitulum, salubriter obviare volentes, et ut eadem Ecclesia Cracoviensis praedictis obsequiis inantea non fraudetur, sed ut inter Basilicas, velut Stella matutina inter sydera habeatur, nuper de Anno Domini Millesimo Trecentesimo Nonagesimo Nono ad Festum Purificationis Sanctae Mariae Virginis, in Capitulo dictae Ecclesiae unanimiter congregati, inter caeteros arduos tractatus de decore dictae nostrae Ecclesiae tractantes, a praefato Statuto recedentes, et in aliud plus salubre statutum unanimiter convolantes, deliberato animo et salubri consilio praehabito decrevimus, et etiam perpetualiter statuimus, ut quoties et quando de caetero aliquam villam Capituli, quocunque modo vacare contigerit, quod per amplius non alicui singulari Praelato aut Canonico dictae Ecclesiae conferatur, sed ad communitatem dicti Capituli eo ipso revertatur, eiusque fructus, reditus et proventus, et quaelibet aliae obventiones, quocunque nomine censeantur, cum aliis bonis communitatis per Procuratorem aut Procuratores, quos idem Capitulum, quoties et quando fuerit opportunum duxerit eligendum seu eligendos, antiquis tamen Capituli Procuratoribus ad Thesaurum et Fabricam, et ad alia facta ad dispositionem Capituli pertinentia minime semotis, integre recipiantur et teneatur, ac in distributiones quotidianas pro eiisdem Praelatis et Canonicis conseruentur, et inter praelatos et canonicos, iuxta dispositionem inferius annotatam, pro ut se extendere poterint, in pane, grano, vino, carnibus, aut in paratis pecuniis, et aliis utilitatibus prout Nobis et eidem Capitulo melius videbitur expedire, distribuantur.

Forma autem distributionum praedictarum erit talis, quam praedicti Procuratores summa attendant diligentia. Quod omnis Praelatus aut Canonicus praenotatus, qui distributione alicuius diei voluerit gaudere, veniat ad Processionem, sub quacunque forma et ob quamcunque causam huiusmodi Processio tali die peragetur, et stet continuando et Summam Missam audiendo, vel per se protunc in eadem

Digitized by Google

Ecclesia ipsam legendo, seu Confessiones audiendo, ad minus usque ad osculum pacis, quod Christus suis discipulis in signum dilectionis ac fervorem charitatis, dum in terris humanitus „conversatus exstitit reliquit, et sic portione tali die occurrente gaudebit. Nisi forte sit factis notabilibus Ecclesiae praedictae legitime praepeditus, quae impedimenta Procuratori aut Procuratoribus Capituli praedictis, per conscientiae depositionem declarabit; debiles autem et infirmi in Civitate Cracoviensi degentes, et ad praemissa ad dictam Ecclesiam nullatenus ascendere valentes, similiter huiusmodi portionibus gaudebunt, eorum tamen impotentiam et aegritudinem similiter Procuratoribus praenotatis, eorum conscientia mediante insinuabunt. Etiam qui ratione studii in eadem Civitate Cracoviensi lectionibus occupati fuerint, notabiliter portionibus praedictis gaudebunt, in quo conscientias dictorum studentium oneramus. Volumus autem quod praefatum Capitulum a Procuratore seu Procuratoribus praenotatis, de omnibus et singulis dictorum fructuum, reditibus qualitercunque provenientibus, sub poena suspensionis, quam eos ipso facto incurrere volumus, si secus fecerint, quam in praesenti Statuto decernimus, bis in Anno ad Festum Purificationis videlicet, et ad Festum Sancti Stanislai tempore Maij, per se aut alium seu alios, per eum deputatum aut deputatos, debitam et strictam recipiant rationem, quodsi quod absit Procurator aut Procuratores praedicti in huiusmodi ratione deficiant, illud in quo defecerint, infra sex Mensium spatium huiusmodi rationem immediate sequentium, eidem Capitulo sub Excommunicationis poena, quam eos similiter volumus incurrere, si secus fecerint, effectualiter persolvant. Nullus vero Praelatus aut Canonicus Capituli praenotati interpellare pro Procuratore aut Procuratoribus praedictis pro defectu huiusmodi sub Excommunicationis poena, quam etiam si secus fecerit, se noverit incursurum praesumat. Volumus tamen quod Procurator aut Procuratores praenotati dum et quoties in negotiatione officii eorum Procurationis praenotatae transierint moderatas expensas habeant, et iuxta eorum statutum et conditionem deducat praesentibus in perpetuum valituris.

Digitized by Google

XXVII.

Sbignei Cardinalis et Episcopi Cracoviensis Statuta. Statutum de non habendis substitutis Vicariis.

Deformitatem et ignominiam Ecclesiae nostrae Cracoviensis quam in aliis Ecclesiis cathedralibus Ecclesiae Polonicae durare videmus evitando, dum Vicarii canonicales, per substitutos in Cathedrali deservientes, parochialibus Ecclesiis se alligant aut opportunitatem conquirunt divagandi, Ecclesia cathedrali matrice neglecta, ex substitutorum tam imperitia quam tortuositate multifarie deformata, perpetuo sancimus observandum edicto: ne aliquis Vicarius canonicalis quacunque conditione, statu vel eminentia praefulgeat in Ecclesia nostra Cracoviensi possit aut valeat per substitutum ex quacunque causa deservire, aut pariochalem Ecclesiam, beneficium curatum cum vicaria simul obtinere. Si quis autem ausu temerario praesens nostrum Statutum saluberrimum violare praesumpserit, et habitam amittat Vicariam, et inhabilis sit perpetuo ad aliam habendam, teneaturque Canonicus huiusmodi Vicariae alium idoneum, per Decanum aut Vicedecanum Cracoviensem investiendum, praesentare. Negligens autem vel contradicens praesentare alterum, excludatur a refectionibus et Capitulo, et inhabilis censeatur ad villam praestimonialem et domum obtinendam. Praesens insuper Statutum velut necessarium, salubre et utile, etiam ad Ecclesias Collegiatas nostrae Cracoviensis diocesis volumus extendi, mandamusque districte illud in singulis eius punctis practitari et custodiri. Datum Cracoviae in Capitulo nostro generali in festo Sancti Michaelis celebrari solito, Anno domini Millesimo CCCC° XXIX.

XXVIII.

Forma Juramenti pro Episcopo electo.

Ego N in Cracoviensem Episcopum electus, postulatus vel assumptus, corporali Juramento juro et promitto Deo Omnipotenti et Domini nostri Jesu Christi Genitrici Mariae Virgini et Sanctis Stanislao et Venceslao Patronis meis et Praesidibus, Privilegia, Statuta,

Digitized by Google

Decreta, Constitutiones et observationes Ecclesiae Cracoviensis per antecessores meos, Episcopos Cracovienses, condita, et per me pro stabilimento et decore Ecclesiae praefatae condenda, et signanter Statutum de Castris Ecclesiae Cracoviensis nullius alterius nisi Praelati et Canonici Cracoviensis regimini et gubernationi non committendis, observabo, manutenebo et defendam. Et omnia ab eadem Ecclesia illicite alienata, occupata et distracta iuxta posse meum, revocabo et praesentis Iuramenti relaxationem neque a summo Pontifice, neque a generali Concilio, neque ab eis facultatem habentibus, impetrabo et impetrata aut motu proprio collata, non utar. Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei Evangelia.

XXIX.

Statutum de aureo Calice per quemlibet Episcopum Cracoviensem solvendo et dando, conditum per Sbigneum Cardinalem et Episcopum Cracoviensem.

Sbigneus miseratione Divina tituli Sanctae Priscae Sanctae Romanae Ecclesiae presbyter Cardinalis et Episcopus Cracoviensis. Ad perpetuam rei memoriam. Gloriae perennis obtentu, tam in nostra, quam Successorum nostrorum affectione id debeat haberi praecipuum, ut Cracoviensis Ecclesia, cum qua foedus spiritualis coniugii suscepimus, per munus dotale sponsi sui gratuletur sibi provenisse incrementum, ut connubio terreno, in quo dotalium munerum intervenit largitio, inferiorem se non suspiret; et cum singulae personae ad praefatae Ecclesiae Cracoviensis dignitates aut praebendas promote, ingressum suum Cappae choralis largitione cohonestant, fedum et turpe nimis est personas pontificali culmine inclitas, et in regimine praefatae Ecclesiae Cracoviensis perductas, nullo largitatis beneficio obligari, in quibus vigere debeat amplior excellentia liberalitatis, quam illis terrenarum opum introitus subministrant. Itaque Venerabilium Fratrum nostrorum Praelatorum et Canonicorum Cracoviensium, deliberatione accedente et consensu perpetuum et irrefragibile provulgamus decretum, ut quilibet in Episcopum Cracoviensem electus, postulatus, vel quomodolibet assumptus, vel ordinatus, a die pacificae possessionis infra unius anni decursum, Calicem aureum, non

minus ducentorum florenorum hungaricalium precio appensum, teneatur Ecclesiae Cracoviensi, in vim contracti spiritualis foederis liberaliter et munifice offerre, et sponsam suam Cracoviensem Ecclesiam, huiusmodi adornare insignio. Et cum legislatorem oporteat in primis suam operis effectu implere sanctionem, Nos donum huiusmodi calicem videlicet aureum, ipsi Cracoviensi Ecclesiae cum omni humilitate obtulimus, donavimus et contulimus, ut Praedecessorum nostrorum in simili opere non solum aequemus virtutem, sed etiam Successoribus nostris relinquamus imitandam. Inhoare enim impletionem huiusmodi legis per nos ipsius conditorem, volumus ne succedentibus possit esse in aliquo onerosa. Datum Cracoviae feria quinta post festum Sancti Stanislai in Maio, Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio.

XXX.

Statutum quod duodecim marce pro cappa et vino per quemlibet installandum solvantur.

Sbigneus miseratione Divina Tituli Sanctae Priscae Sanctae Romanae Ecclesiae presbyter Cardinalis et Episcopus Cracoviensis. Ad perpetuam rei memoriam. Ad singularem commendationem previdentiam et laudem, omni reprehensione et detractione circumscripta retorquendum est, si observantiae et constitutiones veteres, in conditionem transmutatae meliorem, eundem fore quem ante observant in solutionis quaestu tenorem, et minus necessario et privato usu abrogato, providentiae discursu in utilitatem publicam et summe necessariam ordinantur et profectum. Sane et si alias Ecclesia nostra Cracoviensis pro statuto laudabilique consuetudine obtineret, ut quilibet novellus Praelatus aut Canonicus ad dignitatem, personatum, officium aut praebendam, quamcunque authoritate, quacunque et quotiescunque installatus, admissus et receptus, etiam, si in huiusmodi dignitate, personatu, officio vel praebenda, plures habens competitores et concurrentes, ad dandum pro decore Ecclesiae Cracoviensis Cappam valoris trium marcarum, et pro quolibet Praelato praesente quatuor, pro Canonico vero duas vini hungarici ollas stringebatur. Quia tamen et Cappae valor in Ecclesia tam notabili et insigni ad

Digitized by Google

vilem et tenuem nimis taxam, habendo respectum ad Ecclesias alias pluribus conditionibus inferiores, restrictus fuerat, et pro vino Praelatis et Canonicis dando plusquam triplum eius, quod solvebatur pro Cappa, inutiliter et supervacue expendebatur: Nos, qui qualitate temporum pensata ad summovendos plures Ecclesiae nostrae defectus et plus solita incubentia ferenda onera Aerarium Ecclesiae nostrae, quod usque in diem hanc pro repentinis et subitis casibus, necessitatibus, commodis et opportunitatibus praeferendis et explendis nullum extitit et penitus vacuum et desertum, cupimus summo desiderio refici et in parte aliqua relevari, Venerabilibus Fratribus nostris Praelatis et Canonicis Ecclesiae Cracoviensis ratificantibus, approbantibus, laudantibus et summe comendantibus, contrario Statuto et veteri observantia et consuetudine de certa scientia abrogatis. Statuimus perpetuis temporibus de caetero observandum, ut quilibet novellus Praelatus aut Canonicus, etiam regularis, ad abbatiam, personatum, officium vel praebendam, quocunque modo aut authoritate assumendus, admittendus vel installandus, etiam si pacificus non esset et unum vel plures haberet competitores, pro Cappa et vino duodecim Marcas communis pecuniae, Ecclesiae nostrae Cracoviensi, ratione Jurium Ecclesiae nostrae, solvere infra unius mensis spatium, a die receptionis et installationis suae computandum. Quod si aliquem vel aliquos in solutione huiusmodi duodecim marcarum negligentes aut contumaces esse contigerit, extunc decernimus et statuimus, ut Procurator Capituli pro tempore existens, in negligentes censuras auctorithate Capituli extendat, non nisi satisfactione accepta easdem relaxaturus. A solutione vero et praestitione vini liberum quemlibet installandum ex nunc decernimus, et Statutum aut consuetudinem de solvendo vino in totum abolemus, dissolvimus et cassamus. Volentes ut pecuniae que olim private deserviebant necessitati vel voluptati, expensae in vinum, de caetero publicam expleant necessitatem cum profectu. Is siquidem modus compendio suo utilis et necessarius pro reficiendo aerario nostrae Ecclesiae visus est, qui et dantes ampliori adiectione oneris non aggravat, et Aerarium Ecclesiae nostrae in aliquanta parte reficit et impinguat. Pecunias autem exinde provenientes non solum pro comparandis Cappis exigente necessitate converti volumus, sed etiam in alios quoscunque necessarios urgen-

Digitized by Google

tes et fructuosos usus, nobis tamen prius consultis, decernentibus et consentientibus, dispensari. Datum in Capitulo generali Cracoviae celebrato feria Secunda in crastino Purificationis Sanctae Mariae, Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris et Domini nostri, Domini Nicolai Divina providentia Papae Quinti, Anno octavo.

XXXI.

Statutum de conservatione senii inter Praelatos et Canonicos permutantes.

Antiquae consuetudini inhaerendo decernimus, quod si quis Praelatorum et Canonicorum de uno Canonicatu et praebenda ad alium Canonicatum et praebendam, sive de canonicatu ad praelaturam, aut de praelatura ad canonicatum Cracoviensem, quocquemodo legitimo promotus fuerit, priorem canonicatum, prebendam, sive praelaturam dimittendo talis, et si de novo recipi et installari debeat, velut cui de novo est provisum, non tamen locum aut vocem, etiam si transit de Choro altero in alterum, per hoc mutare censendus sit quinimo et senium, et locum, et vocem, et ordinem, quo ad optionem provisionum Capituli sive villarum et cantationem Missarum, retinere debet secundum tempus ipsius primevae ad dictam Ecclesiam et Capitulum receptionis, nec taliter permutantibus vel dignitates, personas, praebendas quascunque optantibus, debent exigi, nomine Capituli, aliquae pro Cappis pecuniae, aut a Vicariis pro offertorio, aut Notario Capituli et Scholae Magistro pro Instrumentis, sed omnia illis gratuite mandamus praestari. Si vero forte quispiam praedictorum per viam permutationis beneficiorum, aut alias quomodolibet de gremio huius Ecclesiae exiens ad aliam Ecclesiam promoveretur, talis etenim si demum ad hanc Ecclesiam promotus foret, merito per hoc primae receptionis seu senium amittere debet, cum per huiusmodi egressum Ecclesiam deseruisse videtur. Praeterea huiusmodi senium habere debent et illi, qui post ipsorum receptionem vincerent suos tandem collitigantes ita videlicet, quod victoriam obtineant in eadem praebenda, ad quam taliter fuit

Digitized by Google

quis primo receptus. Datum Cracoviae in Capitulo generali pro festo Sancti Stanislai celebrari solito Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto.

XXXII.

De libertate ab expeditione bellica Ecclesiarum Thomae Episcopi Cracoviensis.

Thomas Dei et Apostolicae Sedis providentia Episcopus Cracoviensis. Ad perpetuam rei memoriam. Quemadmodum Status Ecclesiae nostrae salubri dispositione compositus, singulari nos gratulatione laetificat et reficit, ita nos non levi moerore contristat, si pro illius deformitate, damno et laesione aliquid constat praesumptum, introductum vel admissum. Et sicut salubres ordinationes cum omni promptitudine et devotione exequimur, ita in speculo positi omni vigilantia intendere astringimur, ut deformitates quaslibet resecemus. Sane quamvis divina et humana sanctione, Regum quoque et Principum singulari decreto, Ecclesia Cracoviensis et bona temporalia eidem subiecta, ab omni bellorum et quarumcunque expeditionum, qualitercunque emergentium, strepitu et onere et a praestatione Stationum, sint libertata et exempta. Superiori tamen tempore multifarie transgressione contraria comperientes huic libertati derogatum, statuimus et irrefragabili edicto praecipimus perpetuo observandum: ut bona mensae nostrae episcopalis, Capituli nostri et quarumcunque Ecclesiarum, Monasteriorum, Collegiatarum, Parochalium et quorumlibet beneficiorum, Bello generali vel particulari imminente, ad solutionem fertonum, curruum vel equorum et quarumcunque aliarum rerum ratione expeditionis quae woyenne dicitur. Item ad praestationem Stationum Regum, Reginarum, Principum, Comitum vel quarumlibet personarum, non possint aut debeant astringi. Nec ab eis praefatae datiae et Stationes, sub quocunque colore et occasione exigi, sed libertate eis concessa volumus ea per omnia potiri. Si quis autem violator praemissorum extiterit, divina se non dubitet plectendum ultione, redditurus altiore fenore, quidquid in vilipendium Ecclesiasticae libertatis, et huius nostri Statuti a subiectis extorserit.

Digitized by Google

XXXIII.

De non faciendis alienationibus Mensa Episcopalia.

In magna et notabili parte mensam nostram Episcopalem in decimis et aliis suis introitibus attendentes mutilatam et laesam, dum Praedecessorum nostrorum ordinatio nova Monasteria et Altaria, novas Praebendas et Mansionarias, nulla cogente necessitate, devotione aut ratione, notabiles decimas de mensa Episcopali in dotem consignando erigens, domus suae et nominis celebriorem conditionem efficere quaesivit, et alienationem enormem non attendit. Quocirca statuendo decernimus, et decernendo prohibemus, ne in dotationem, erectionem, fundationem novorum Monasteriorum, Altarium, Praebendarum, Mansionariarium, Psalteristarum et quorumcunque beneficiorum aut amplitudinem et incrementum antiquorum, sub quocunque colore, arte vel ingenio, ad quarumcunque personarum petitionem vel instantiam Episcopi Cracoviensis alienationes de mensa Episcopali faciant aut facere praesumant, nec in huiusmodi alienationes Venerabile Capitulum Cracoviense illis praestet annuentiam ratihabitionem et consensum. Quod si praestiterit, decernimus illam irritam prorsus et inanem. Per hoc tamen Ecclesiarum parochialium fundationi, erectioni et dotationi necessitate tamen exigente, nullum volumus obstaculum afferri.

XXXIV.

De non erigendis Advocatiis.

Licet antiquorum Praedecessorum nostrorum providentia in nonnullis Oppidis et Villis Episcopatus Cracoviensis Advocatias et Sculteties iusto praetio coemens, mensae Episcopali pro eius amplitudine adiecisset, succedens tamen aliorum prodiga voluntas Advocatias et Scultetias praedictas, aut per Praedecessores suos solutione pecuniaria extinctas, aut ad eum devolutas iterum resuscitans consanguineis et familiaribus distribuit perpetua donatione, ex qua mensae Episcopali variae subministrabantur incommoditates, statuimus, ut in oppidis et villis Episcopalibus antiquis Advocatias et Sculte-

Digitized by Google

tias non habentibus Episcopi Cracovienses Advocatias et Scultetias non erigant, aut ad eos devolutas vel per aliorum providentiam et liberalitatem redemptas, non conferant, cum proventus Episcopales ad praemianda servitia obsequentium sibi et Ecclesiae abinde sufficiant, quod si contrarium facere praesumpserint, Capitulum Cracoviense illi donationi nullum volumus praestare consensum, et praestitum non valere.

XXXV.

De non conferendis Castris Episcopalibus, personis saecularibus, nisi Praelatis et Canonicis Cracoviensibus.

Antiqua et commendatione digna Praedecessorum nostrorum constitutione extat provisum et decretum, ut Castra Episcopalia nulli alteri personae nisi Praelatis et Canonicis Cracoviensibus per Episcopum, pro tempore existentem, committantur in regimen et tenutam. Verum quia contra huiusmodi Statutum saepius excessum est, dum Praedecessorum nostrorum auctoritas saeculares personas, ecclesiasticis spretis, Castris ipsis praeferebat, ex quo et oppressiones subiectis et Ecclesiae nostrae decedentibus eius Praesulibus, variae iniuriae et pericula succedebant, prisco itaque innitendo Statuto ordinamus et decernimus, et Jureiurando firmamus, ut Episcopi Cracovienses Castra Ecclesiae in regimen et tenutas nulli alteri nisi Praelatis et Canonicis Cracoviensibus conferant, et ad id circa suam assumptionem, ut districtius se custodire meminerint, quod se singularius servaturos astrinxerint firmiter et sincere observare, jurent singulariter et promittant, ne Praelati et Canonici Cracovienses, quibus nunc Castra ipsa collata sunt aut in posterum conferentur, aliis nisi Praelatis et Canonicis Cracoviensibus, mandante tamen Episcopo, ea dimittant et resignent, ut successione huiusmodi tenuta Castrorum Ecclesiae de manibus Praelatorum et Canonicorum Ecclesiae Cracoviensi non possit quoquo modo abstrahi aut alienari. Et ne de Juramento, quod quilibet in Cracoviensem Episcopum assumendus praestare tenetur, possit ambiguitas suboriri, cuius formam annectimus.

Digitized by Google

XXXVI.

Statutum, quo aboletur vetus consuetudo et prohibetur, ne Praelati et Canonici indumenta sacerdotalia, dum rem sacram peragunt, velare almutiis praesumant.

Thomas Dei gratia Episcopus Cracoviensis. Ad perpetuam rei memoriam. Veteri abusu et consuetudine Ecclesia nostra Cracoviensi tenta, quae celebrantes in missis maioribus et ministri almutiis uti consueverant, abolemus velut foedam, abominabilem et agrestem prohibentes, ne in officio missae Indumenta sacerdotalia, passionis Christi insignia repraesentantia, quisquam Praelatus, Canonicus, Vicarius, aut quacunque praefulgens dignitate, divinam rem exercens aut administrans, Almutio velare aut tegere praesumat, cum ornamenta Ecclesiastica et sublimioris dinoscuntur ministerii et altioris decoris, quam velamenta humana. Datum Cracoviae in Capitulo generali pro die Sancti Stanislai in Maio Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo celebrato.

XXXVII.

De Anno gratiae Joannis Lutkonis Episcopi Cracoviensis, pro universa dioecesi.

Joannes Dei gratia Episcopus Cracoviensis. Ad perpetuam rei memoriam. Grandi decedentium ecclesiasticarum Dioecesis nostrae Cracoviensis personarum, quibus salubrius atque diligentius, quam suas nequit amplius depromere quaerelas, providere atque succurrere Nos condecet, excitati iniuria, quam illis succedentes usurpando sibi et pernitiose eorum deservita praemia et appropiando quae meruerant saepenumero irrogabant, attendentes insuper frequentes lites quae propterea inter succedentes ex una, et Procuratores aut Executores defuncti partibus ab altera, multifarie suscitabantur, nec poterant per Constitutionem seu extravagantem Joannis Papae XXII quae incipit: „Suscepti Regiminis", et a Concilio Provinciali Polonicae Ecclesiae acceptatam, sed nec per Joannis Grothonis et Bodzantae Episcoporum Cracoviensium, Praedecessorum nostrorum de

Digitized by Google

anno Gratiae Statutum in favorem Praelatorum et Canonicorum Cracoviensium condita, quorum primum quod incipit: „Cum eos, quos vivos dileximus diligere debemus et mortuos,“ alterum quod incipit: „Dudum per Joannem Episcopum piae memoriae“ quae praesentibus, velut gravamen non gratiam decedentibus afferentia extinguimus et abolemus, propter qualificationem beneficiatorum et temporum, sub quibus decedunt diversificationem ad liquidandum definiri et decidi. Quapropter, habita super tam nodosa et necessaria quaestione cum Venerabilibus Fratribus nostris, Praelatis et Canonicis Ecclesiae Cracoviensis, diligenti deliberatione et tractatu, hoc perpetuo de ipsorum approbatione et assensu sancimus edicto, ut quilibet dignitatem, Personatum, Canonicatum, Praebendam, Altare, parochialem Ecclesiam, Vicariam perpetuam, sive manualem, et quodcunque aliud beneficium vel officium curatum, sive non curatum, perpetuum aut manuale, tam in Cathedrali quam Collegiata, Conventualibus aut Pariochalibus, obtinendis, pro solvendis debitis, largiendis eleemosinis et orationibus, pro salute ipsius ordinandis, sustentandis aut decorandis Ecclesiis, his praesertim apud quas beneficia obtinebat, annum gratiae (etiam si intestatus decesserit), quem a festo Circumcisionis Domini, sive a prima die Januarii, universa Polonica, sed et nostra Cracovienis numerare incipit Ecclesia, habeat decedens sub infrascripto tamen ordine et conditione: ut si quis anni principio videlicet in tribus mensibus, aut eorum altero, Januario, Februario et Martio decesserit, quartam partem omnium proventuum quocunque censeantur nomine iuxta rerum valorem sui beneficii habeat, remanentibus tribus partibus pro Successore cui etiam ad seminandos agros praediales tenebitur relinquere aestivalia frumenta. Qui vero in mensibus Aprili, Maio et Junio vita excesserit, omnium fructuum ex aequo habeat veram medietatem, altera medietate pro Successore reservata. Is vero qui in mensibus Julio, Augusto et Septembri obierit, tres partes omnium proventuum in vero valore accipiat, quarta duntaxat Successoris commodis cedat, pro quo etiam frumenta hyemalia ad quantitatem agrorum praedialium non seminatorum volumus per mortuum et eius Executores relinqui. Si vero in mensibus Octobre, Novembre et Decembre obierit, omnes fructus et introitus sui beneficii absque diminutione mortui percipiat absque Successoris, cui perceptionem quantamcunque illorum interdicimus

Digitized by Google

qualibet impetitione; quae omnia etiam ad Vicarios perpetuos curam animarum non habentes, Mansionarios, Psalteristas, volumus referri. Talis enim Ordinatio aequa nobis et modesta in utroque visa est, vita functis quidem propitia, viventibus vero gratiosa; quam si quis ausu temerario violare aut illi contravenire praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei incurrat et a communione Sacri Viatici in extremo die alienus existat, omnium qui cum pietate dormitionem acceperunt, acerrimam quaerelam et iustissimam pro temeritate sua a iustissimo omnium iniuriarium ultore Deo subiturus ultionem, et nihilominus sententia Excommunicationis ipso facto innodatum se sciat, a qua non nisi satisfactione reali facta, ab Episcopo absolvi poterit. Sic ligatus nulla sibi dillatione vel remissione Executorum vel Procuratorum suffragante, decernentes irritum et inane, si secus super his aut quolibet praemissorum, per quempiam fuerit attentatum. Datum Cracoviae in Capitulo Generali pro festo S. Stanislai in Maio Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Septimo celebrato.

XXXVIII.

Sequuntur Capitularia Statuta et primo Capitulare statutum, de legendis Missis et absolvendis Vigiliis pro anima Fratris defuncti.

In Christi nomine Amen. Salutaris doctrina Beati Apostoli Nobis commemorat, quod omnes stabimus ante Tribunal Christi recepturi pro meritis, prout in corpore gessimus sive bonum fuerit sive malum. Opportet Nos igitur diem venturum Judicii extremi misericordiae operibus praevenire, ac spe aeternorum seminare in terris, quod praestare Domino cum fructu centuplo recolligamus in coelis, firmam spem et fiduciam habentes, quoniam qui parce seminat, parce et metet, et qui in benedictionibus seminat de benedictionibus et metet vitam in Domino sempiternam. Nos igitur Capitulum Ecclesiae Cracoviensis quamvis sciamus omnia bona quae possidemus, intuitu etiam esse pauperum largita, et pauperibus erroganda, reservato Nobis usu fructu necessario; tamen volentes per amplius Nostrum quemlibet in charitatis operibus exerceri, attendentes Fraternitatem nostram per Reverendum Patrem Dominum Joannem Groth-

Digitized by Google

konis olim Episcopum Cracoviensem, privilegiata de anno gratiae et parte media remanentiam, in bonis Ecclesiae etiam post mortem, et volentes exinde saluti nostrae consulere, statuimus, quod pro operibus misericordiae annis singulis finitis Capitulis nostris Generalibus, tertia die Capituli post Vesperas debeamus omnes et singuli cessante legitimo impedimento, in nostra Ecclesia convenire et decantare Vigilias solenniter novem lectionum pro animabus fidelium defunctorum, ac postmodum in crastino in mane similiter convenientes decantare in eadem Ecclesia Missam defunctorum; necnon die sequenti in mane decantari vel legi Missa pro peccatis, per procuratores Capituli ad partem disponatur. Et quicunque Nostrum in Civitate Cracoviensi Vigiliis et Missis non interfuerit, solvat Communitati nostrae Fraternae unum fertonem grossorum pragensium, quem ad solvendum si noluerit, per Censuram ecclesiasticam nostri Capituli compellatur; cui si resisterit, careat omni promotione Capituli temporibus vitae suae. Et ut necessaria lumina pro divino cultu ex nostra speciali largitione habeantur, quilibet Canonicus et Praelatus, singulis Capitulorum generalium temporibus, contribuat et assignet realiter Procuratori vel Procuratoribus fraternitatis nostrae, tres grossos boemicales, qui etiam annis singulis Nobis tenebuntur de eisdem facere rationem.

XXXIX.

De absolvendis tribus Missis pro Praelato et Canonico Cracoviensi tanquam Fratre.

Praeterea quotiescunque aliquem de Fratribus nostris migrare contigerit ab hac luce, statuimus et confirmamus. Quod omnes Canonici, qui in civitate Cracoviensi tunc fuerint, una cum Vicariis omnibus adsint sinceriter eius funeri, et in domo defuncti vel in Ecclesia nostra, decantent eidem Vigilias novem lectionum et Missam defunctorum, ac deponant cum consuetis orationibus corpus fraternum in loco debito sepulturae, ac postmodum quilibet frater ubicunque fuerit constitutus pro anima defuncti per se, vel per alium, tres Missas teneatur legere, infra mensem sub Excommunicationis poena, quam negligentem incurrere volumus ipso facto. Ita tamen,

Digitized by Google

quod si ita longe aliquis ex Fratribus nostris fuerit, quod infra mensem vel amplius ad eius notitiam non perveniat mors defuncti, mensem ipsum a tempore notitiae sibi currere volumus, et quae praedicta sunt teneatur adimplere. Volumus autem ut prò solennitate sepulturae Fratrum nostrorum ematur unus pannus sericeus et sex magna lumina. Si illis substantiam propriam contigerit deesse, et Frater quilibet pro anima Fratris offerat quantum sibi Deus inspiraverit, tamen non minus de medio grosso. Caeterum de bonis derelictis Fratris defuncti et de anno gratiae si ipse Frater in vita disposuit, voluntas sua in omnibus impleatur. Qui autem decesserit intestatus, Procuratores Fraternitatis nostrae mox eo defuncto teneantur de rebus suis facere inventarium, ac exigere annum gratiae, conscribere debita sua, et merita servitorum nec non exponere coram Fratribus in primo Capitulo generali, ac errogare de eorum consilio, secundum quod ipsius saluti magis videbitur expedire. Si quis autem ausu temerario et sacrilego, de bonis derelictis per aliquem de Canonicis nostris quidpiam rapere praesumpserit, tamdiu per Censuram Capituli excommunicetur, donec satisfactione praemissa, absolutionis beneficium meruerit obtinere. Et quia Vicarii nostri sint in nostra Ecclesia nostrorum bonorum participes, decernimus ut in singulis actibus et solennitatibus Fraternitatis nostrae omnes et singuli adesse teneantur sub poena privationis, quam negligentem incurrere volumus ipso facto.

XL.

De compensatione conditionum melioratarum in Villis et Lapideis, tum de dispositione rerum derelictarum post intestatos, ac de tempore veniendi ad Vigilias et Missam.

Et primo, quia alias statutum est, tam de anno gratiae, quam de testamentis ac de Villis praestimonialibus Capituli et signanter praedia vel alios proventus habentibus, ut in morte, vel post mortem cuiuslibet confratris, Procuratores Capituli de omnibus et singulis derelictis debent se intromittere, et eadem diligenter conscribere, et quidquid ibidem de dictis debitis et servitorum stipendiis resultaverit, pro anima defuncti converti debent, prout in eisdem

Digitized by Google

Statutis latius continetur. Praeterea visum est eisdem Dominis, et ab eisdem conclusum statutum et decretum, ut si idem frater vel alius Domum capitularem in aedificiis et structuris refecisset, ita quod conditionem eiusdem domus fecisset meliorem, taliter ut ex ipsa taxata per Dominos de Capitulo aliqua summa pecuniarum ultra anniversarium Vicariorum resultaret; ex praedictis omnibus tam de anno gratiae, testamenti, et Villae praestimonialis quam taxa domus vel aliarum rerum seu bonorum derelictorum Fratris defuncti, quae superessent, si tot pecuniae resultarent quod una marca vel plures census ex ipsis verisimiliter possint comparari, ita quod non minus sedecim Marcis pro una comparanda computetur. Haec in die anniversarii Fratris defuncti, vel alio ante vel post magis apto, Procuratores Capituli ad hoc specialiter singulis annis in generali Capitulo deputandi, diligentiam in exigendo et compertando praedictas pecunias infra sex mensium spatium sub poena censurarum facientes, distribuent in hunc modum; ita videlicet, ut cum anniversarius dies in Calendario ad hoc deputato inscriptus alicuius Fratris defuncti adveniret, de quo ipsi Procuratores vel alter ipsorum debebunt Dominos die capitulari praecedenti avisare, illis qui in Vigiliis de sero et missae de mane defunctorum per Scholares Ecclesiae decantandarum intererunt, tot marcae seu pecuniae anniversales illo die inter Dominos praesentes, et dictis Officiis attente pariter et devote interessentes, et pro anima defuncti orantes iuxta ratum seu numerum praesentium Dominorum dividantur, salvo quod Subdiaconi, Diaconi et Sacerdotes non officiantes, iuxta Statutum et consuetudinem Ecclesiae, de distributionibus suas recipiant portiones. Negligentes autem, qui primum nocturnum in Vigiliis, vel introitum cum Kirye eleyson in Missa defunctorum neglexerint, excepta sola causa infirmitatis, nullas pro illa vice debebunt habere portiones quas etiam si aliter reciperent, ad restitutionem ipsarum, tanquam male percepti, teneantur. Quilibet etiam ex Fratribus etiam minor Presbytero, particeps huiusmodi portionum, Vigilias novem lectionum semel per se, Missas vero tot per se vel per alium infra unam quindenam pro anima Fratris defuncti compleat, quot marcae inter Dominos praesentes illa die dividentur; alias praedicta negligentes scienter, sciant se sub poena peccati mortalis ad restitutionem perceptorum obligari.

Digitized by Google

XLI.

De modo disponendi pecuniae ex anniversariis.

Nullus Procurator, nec ipsum Capitulum, pecunias pro huiusmodi anniversario depositas, in toto vel in parte ad alium usum nisi ad quem deputatae sunt et depositae, quacunque necessitate non obstante, aliquo modo convertat, sed nec mutuo datis, pignoribus vel cautionibus quibuscunque, quantumcunque sufficientibus exponantur, sed pro eo taliter conserventur, ut si Deo prosperante, pecuniae huiusmodi anniversales successu temporis augeantur, et ad tantum resultarent, quot aliqui census annui, tot quot possent emi, ad usum praedictum comparentur. Quae quidem pecuniae in speciali capsa seu cista, tres claves et seras habentes servabuntur, quarum unam senior Praelatus vel Canonicus, et alias duas Procuratores conservabunt.

XLII.

De rationibus faciendis ex anniversariis, et procurandis rebus necessariis eiusdem anniversarii.

Facta distributione de pecuniis eisdem, ut praefertur praesentium Dominorum, Scholaribus, Vigilias et Missam exequiarum cantantibus, octo grossi, Cantori unus, Rectoribus Vigiliarum et Missae Vicariis duo grossi, ceroferariis seu candelas tenentibus, cuilibet per tres denarios, Procuratores praedicti assignabunt; candelae et funeralia decentia, si quae erunt necessaria, iuxta consilium Dominorum toties, quoties expedire videbitur comparentur Procuratores seu Dispensatores pecuniarum huiusmodi, in exigendo debita pro anniversario huiusmodi resultantia, et in exponendo faciant operam diligentem, de quibus octo dies ante generale Capitulum Fratribus ad hoc deputandis debitam faciant rationem.

Digitized by Google

XLIII.

De acceptatione anniversariorum.

Si aliqui Reges, vel Principes, vel Praelati utriusque status et sexus, Nobiles vel alii Benefactores Ecclesiae, anniversarium huiusmodi inter Dominos habere voluerint, talibus favendum erit, maxime si Ecclesiae et Cleri fuerint amatores.

XLIV.

De modo informandi Capitulum.

Praeterea praemissa omnia et singula poterint per Dominos in generali Capitulo in melius successive ordinari et reformari, Statutis tam de anno gratiae, quam de Villarum praestimonialium provenientibus, et aliis semper salvis.

XLV.

De tempore veniendi ad Vigilias et modo puniendi negligentes.

Ut maior diligentia et devotio circa exequias in huiusmodi anniversariis pariter et honestas habeatur, statuimus: quod quicunque tunc praesens in Ecclesiam intrare chorum ad *Venite* in Vigiliis neglexerit, et in Stallis non steterit, in uno grosso puniatur. Similiter quicunque in Missa anniversarii *Kyrie eleyson* neglexerit venire ad Stallum praesens existens in Ecclesia, et non steterit ibidem usque ad elevationem, similiter in uno grosso puniatur, excepto si propriae Missae in eadem ipsa Ecclesia Cracoviensi occupatus fuerit lectione.

Celebratione occurrente anniversarii Missam aliquo die occurrenti per hebdomadarium, qui debet Summam Missam decantare, per Vicarium vero eiusdem Summam, ne de caetero huiusmodi anniversarii Missa negligatur statuimus.

Digitized by Google

XLVI.

De non arendandis Bonis capitularibus.

Quoniam novis morbis nova praeparare antidota sit oportunum, et ex praeteritis iaculis nocivis, nobis et Ecclesiae nostrae illatis, necesse est salubriter nocumentis praecavere de futuris. Nonnulli enim Fratres nostri, dignitates seu personatus, vel solum Praebendas in ipsa Ecclesia Cracoviensi habentes in Bonis haereditariis, pro Nobis et Capitulo nostro derivatis et a retroactis temporibus pacifice possessis, conditionem vilem et turpem praetendentes, tanquam propriae immemores salutis, existentes Procuratores et non Domini bonorum haereditatum et Decimarum, ab Ecclesia derivatarum et ipsis concessarum, huiusmodi bona haereditaria et decimalia obligare ac alienare, eisdem abutentes, non formidant, nec facie effrenatae cupiditatis avaritiae, verentur filateria, dilatarae, lucra in eisdem bonis Ecclesiae nostrae imcompatibilia cupientes et quaerentes, licet in ipsius Ecclesiae penitus vergat detrimentum. Proinde Nos Capitulum Ecclesiae nostrae Cracoviensis, huiusmodi morbis pestiferis unanimi Nostrum de consensu, nullo inter Nos discrepante, celeriter obviare volentes, temerariam omnino praesumptionem refrenantes, statuimus per Nos et nostros Successores firmiter sub poenis infrascriptis, iuramentis per Nos praestitis servandum, quod quotiescunque et quomodocunque in antea aliquis, vel aliqui Nostrorum dignitatem, personatum, vel solum Praebendam obtinens aliquam vel aliquas, haereditatem vel haereditates, villam vel villas, decimam vel decimas, allodium, molendina vel tabernas, mericas, rubeta vel silvas, et alia bona immobilia nostrae Ecclesiae quocunque nemine censeantur, a Nobis vel a nostra Ecclesia, per modum provisionum et optionis vel arendae obtinentes et possidentes, cuicunque Personae ecclesiasticae vel saeculari, in aliqua pecuniae quantitate, minima vel maxima obligare, infeudare, invadiare vel arendare non praesumant. Quod si quispiam ex Nobis et Fratribus nostris aliqua bona, vel ex praedictis haereditatibus, vel decimis, vel aliis bonis praemissis, alicui personae vel personis obligaverint vel obligaverit, infeudaverit seu alienaverit contraveniens huiusmodi nostro Decreto et Statuto, eo ipso facto cadat et cadant ab huiusmodi Provisione

Digitized by Google

et optione adepta, per Nos et Fratres nostros ipsi vel ipsis facta iuxta dispositionem Ecclesiae nostrae Cracoviensis; et quia frustra legis implorat auxilium qui committit in legem, ideo tales transgressores fortius punire volentes a provisione, optione per Nos eidem vel eisdem in futurum facienda, per decem annos immediate sequentes careant omnino a postulatione huiusmodi provisionum et optionum penitus sint remoti cum ex huiusmodi obligationibus et alienationibus in huiusmodi bonis Ecclesiae dispendium proveniat non modicum, rixae generantur, et contentiones oriuntur, impii superbiunt et pauperes opprimuntur. Verum tamen si aliqui Nostrum de Fratribus cuiuscunque status, gradus vel praeeminentiae existat, vel existant, aliqua causa rationabili id exposcente, aliquid vel aliqua de bonis praemissis vel consimilibus, nostrum alicui de Fratribus nostris, iuxta optionum Statutorum provisionem ad quod breve tempus arendare, seu pro certa pecuniae quantitate exponere voluerit vel voluerint, Nostri consensus seu Procuratorum nostrorum generalium dispositio super huiusmodi arendationibus requiratur et obtineatur. Qui vero secus fecerit vel fecerint, ipso facto sint eisdem provisionibus privati et remoti. Volumus etiam firmiter esse servandum, ut quilibet Praelatus vel Canonicus, Confrater noster, aliqua vel aliquas villam vel villas, haereditatem vel haereditates, cum ex nostra provisione fuerit adeptus, debet conditionem meliorem facere in eisdem, et apparenti melioratione reformare bona sibi per Nos provisa. Quod si in eisdem bonis haereditariis alicui ex Nobis provisis, non fuerit aliqua reformatio vel melioratio facta, nostris et nostrae Ecclesiae Procuratoribus evidens et manifesta, extunc is Praelatus vel Canonicus noster Confrater, huiusmodi provisionem nostram per Nos sibi factam tamdiu teneat et possideat, donec ipsam Villam vel villas huiusmodi, haereditatem vel haereditates seminibus, sepibus et aliis structuris melioret et reformet, nec ad aliquam provisionem petendam admittatur. Si quis vero contra huiusmodi Statutum nostrum temere venerit, sit irritum ipso facto, nec aliquibus viribus subsistere videatur. Actum et Datum Cracoviae in Crastino Purificationis Sanctae Mariae Anno Domini Millesimo Trecentesimo Octuagesimo Quarto Capitulo Generali.

Digitized by Google

XLVII.

De Canonicatu Cracoviensi duobus litigantibus.

Juri et antiquae consuetudini se conformantes hactenus observatis, statuimus, quod duobus litigantibus super Praebenda in eadem Ecclesia, neuter eorum debet ad Capitulum admitti, nec aliquibus gaudere portionibus lite huiusmodi durante, nisi aliquis ex dictis litigantibus fuisset vel esset possessor antiquus, et per unum annum, postquam possessionem ipsius Praebendae fuisset assecutus, per aliquem non fuisset impeditus litigantem, talis enim possessor etiam lite sibi mota, et ad Capitulum admitti debet, et omnibus distributionibus plene gaudere, usquequo fuerit Jure convictus. Nomina autem Dominorum Statutum praefatum condentium sequuntur in haec verba. Sbigneus Archidiaconus, Meczyslaus Abbas Tinecensis, Otto Scholasticus, Johannes Szafranyecz Custos, Setegius Cantor Wyslyczensis, Johannes Praepositus Ecclesiae S. Michaelis, Meczslaus Adae, Dzywissius Praepositus Skarbimiriensis, Petrus Strzelcz, Johannes de Korabowicze, Nicolaus Poray, Abraham de Przeszwodi, Janislaus Derslaus Decanus Kyelcziensis, Michael Scholasticus Gnesnensis, Henricus Repti, Martinus de Postantalice, Florianus Petri Nyemyerza de Chrzelow, Johannes Pelka de Nyewesch, Martinus Michaelis de Olszowa, Canonici Cracovienses.

XLVIII.

Contra formantes processum iuridicum.

Praeterea quia experientia docente compertum est qualiter nonnulli ex Canonicis huius Ecclesiae, quando contra eos executoriae sive gratiarum, sive rei iudicatae extrahuntur, novas et excogitatas lites et impedimenta ingerunt Capitulo, ne huiusmodi processuum executorialium fiat executio, ordinatum et statutum est in Capitulo praedicto, quod si quis de caetero Praelatus aut Canonicus Ecclesiae huiusmodi pro eo, quod contra ipsum et Capitulum aut Dominos de eodem, fit aut facta fuerit executio processuum praedictorum, aut alicui appellationi legitime adhesum fuerit, aliquam litem eisdem

Digitized by Google

movere, talis eo ipso in poenam temeritatis suae sit perpetuo inhabilis ad aliquam provisionem sive in domibus sive in villis praestimonialibus a Capitulo obtinendam.

XLIX.

Contra non solventes census S. Martini ex praestimoniis.

Si quis Dominorum provisionem a Capitulo obtinens censum annuum ex huiusmodi provisione debitum, post festum Sancti Martini infra duas septimanas non solverit ex integro, talis incurrit poenas contra non solventes in Statutis contentas, et nihilominus idem non solvens cadat a portionibus seu refectionibus quotidianis ipso facto tam diu donec ad plenum huiusmodi persolverit censum, quodquidem Statutum in nullo penitus relaxetur.

L.

De traditione Villae Procuratorum Capituli post mortem Praelati vel Canonici ante terminum optionis.

Indemnitati Villarum vacantium accursuri statuimus, ut quoties aliquam Villam praestimonialem ipsius mensae Capituli vacare contigerit, extunc Procuratores Capituli, protunc existentes, de possessione eiusdem se intromittant, omniaque ibi derelicta et pensalitia praedii conscribant, ut si dictae villae Tenutarius defunctus aliqua debita contraxisset, talibus omnibus pensatis et venditis fiat satisfactio creditoribus et servitoribus defuncti, si aliunde haberi non potest, si quid vero servitiis ac debitis deductis resultaverit, in Anniversiarium eiusdem defuncti convertatur, Villa vero vacans antequam alicui Dominorum conferatur, prius ad certam taxam taxetur, quam taxam sive pensam, singulis annis eiusdem villae tenutarii, procuratori Capituli plene tradant et solvant. Datum Cracoviae in Capitulo nostro generali pro festo Sancti Michaelis celebrari solito, Anno domini Millesimo quadringentesimo vicesimo sexto.

Digitized by Google

LI.

De praemittendis literis cridae cum termino unius mensis occurente vacatione Villae praestimonialis aut Lapideae.

Revolventes cum debita diligentia, quomodo alias villarum praestimonialium et domorum Capituli quoquo modo vacantium, distributio sive provisio duntaxat Capitulum generale concernebat, plerumque ex diuturna Capituli generalis expectatione, earundem villarum et domorum vacatione durante, notabilis ipsarum desertatio rerumque Fratrum aliquo defuncto, derelictarum pro anima defuncti disponendarum, gravis et damnosa distractio domorumque collapsio ab expresso contingebat. Volentesque huic notabili defectui salubriter occurrere, mutua deliberatione praehabita statuimus, ut deinceps, quotiescunque aliquam villam, lapso a die vacationis eiusdem unius mensis spatio, prima die Capitulari post eundem mensem immediate occurrente, omnibus dilationibus submotis per Fratres praesentes de villa vel villis, domo vel domibus sic vacanti vel vacantibus alicui vel aliquibus ex Fratribus debeat provideri. Ut autem huiusmodi villae vacatio non clandestine lateat, sed ad singulorum Fratrum notitiam deveniat, volumus autem ut mox exequiis Fratris defuncti peractis, aut vacatione villae per censum Praelaturae aut Canonicatus sive munus consecrationis impensum, seu quovis alio iusto et legitimo vacationis genere occurrente Citatio generalis super omnes et singulos Fratres absentes quorum interest citationis terminus ad eandem primam diem Capitularem post lapsum eiusdem mensis occurrentem, peremptorie durare debebit, per Procuratorem Capituli in Choro Ecclesiae affigatur, qua avisati omnes et singuli ad disponendum de huiusmodi vacanti provisione legitime compareant, in quo termino ad dictam provisionem erit procedendum, absentia quorumcunque non obstante, salvo casu quo dicta vacatio villae aut domus infra Capitulum generale eveniret, aut infra cursum dicti mensis huiusmodi Capitulum generale celebrandum occurreret. Tunc enim non expectato fine dicti mensis distributio et provisio de dictis villa et domo fieri poterit modo perexpresso. Cum ad tenendum Capitulum generale singuli Fratres teneantur interesse et celebratio Capituli generalis unumquemque Fratrem, citatione non praemissa

Digitized by Google

afficiat ad veniendum. Nulli insuper Fratrum nostrorum plures, sed nec duae villae praestimoniales capitulares conferantur, simul vel successive; sed cum aliquis Fratrum villam potiorem optaverit et optinuerit et possessionem illius pacificam fuerit consecutus, vel per eum steterit quominus eam consequatur, mox villa, quam prius tenuit alteri Fratri iuxta vocationem et senium per Capitulum more solito libere conferatur, quam per assecutionem alterius censemus vacare. Datum Cracoviae in Capitulo nostro generali pro festo Purificationis celebrari solito, Anno domini Millesimo quadringentesimo Tricesimo tertio.

LII.

De modo distributionis Villarum praestimonialium, et quinam sint capaces earundem ex Dominis Praelatis vel Canonicis Cracoviensibus.

Quotiens de caetero aliquam ex Villis Capitularibus quomodolibet vacare contigerit, adveniente die in quo iuxta formam Statuti super eo confecti, alicui ex Dominis huiusmodi villa conferri debuerit, audito voto seu votis illius seu illorum, qui eandem habere seu optare voluerit aut voluerint, extunc si huiusmodi optantes seu aliquis eorum prius habuerint seu habuerit aliam villam sibi a Capitulo assignatam, non fiet illo die de villa praedicta provisio, sed differatur ad diem Capitularem proximam, et interim mittantur aliqui ex Dominis ad conspiciendum villam huiusmodi per illum prius habitam, ut si inventum fuerit per eosdem, quod praedictus optans villae prioris conditionem fecit meliorem, sibi merito de alia possit provideri. Si vero hoc non fecit sed fortasse deteriorem reddidit villam priorem, repellatur a petita, et alias puniatur secundum formam Statuti supramemorati, nisi forte aliquis praedictorum brevi tempore villam aliquam tenuisset, ita quod merito non potuisset praedictam meliorationem efficere, et hoc arbitrio Capituli reservatur hoc etiam adiecto quod villam taliter vacantem petere non poterit, qui expost venerit et venire neglexerit ad diem praedictam super distributionem sive provisionem villae praedictae praefixam et assignatam.

Digitized by Google

LIII.

De Villis praestimonialibus qualiter in illis fruges et stramina aliaque necessaria pro Successore relinquantur.

Cum de Villa praestimoniali, et de fructibus et bonis in ea post mortem Tenutarii eiusdem recollectis et derelictis, Statuta reperiuntur contraria, quorum unum ordinat et disponit quod huiusmodi bona omnia applicari debeant pro utilitate mortui, et pro solvendis ipsius debitis, aut si non extant, pro Anniversario eiusdem totaliter converti; aliud vero ordinavit et statuit, ut omnia huiuscemodi bona et fructus recollecti tam per eundem defunctum, quam adhuc ex laboris eiusdem recolligendi iuste per medium inter executores ipsius et successorem praedictae villae dividantur. Ad tollendam eiusmodi contrarietatem et reducendo dicta Statuta ad debitam mensuram rationi et aequitati consonam, statuimus, disponimus et ordinamus, quod quoties aliquem ex Praelatis seu Canonicis habentem villam praestimonialem praedictam contigerit, ab hac luce discedere, bona praedicta per eum qui sequitur modum disponantur. In primis si in tempore messis aut post, fructibus iam in parte vel in toto recollectis praedictorum, quis decesserit, fructus omnes praedicti, collecti et colligendi sui sint, et pro necessitatibus eiusdem libere applicandi, data duntaxat de ipsis tam in frumento, quam in tritico tanta quantitate, quae ad seminandum agros pro hyemalibus seminationibus posset sufficere. Si hic vero quis praedictorum fructibus taliter collectis, et etiam agris hyemalibus praedictis seminatis, naturaliter vel civiliter mortuus fuerit, habeat omnes fructus praedictos taliter collectos, et insuper pro laboribus et impensis suis hyemalibus habeat medietatem omnium per ipsum pro hyeme seminatorum. Quod si mortuus fuerit ante messem, seminatis tamen per ipsum etiam agris aestivalibus, habeat similiter omnia per ipsum taliter elaborata et seminata, tam aestivalia quam hyemalia, relicto tamen semine pro hyemalibus, modo et mensura supra dictis. Si vero mortuus fuerit tempore hyemis ante seminationem agrorum aestivalium, habeat tunc tantum medietatem seminatorum hyemalium, sed nihil percipiet de aestivalibus per alium seminandis, sed nec etiam tunc teneatur aliquid dare pro seminandis aestivalibus praedictis. In om-

Digitized by Google

nibus tamen casibus praedictis stramina omnium frumentorum praedictorum hyemalium videlicet et aestivalium relinquantur successori pro pabulandis pecoribus et bestiis, aliisque necessitatibus explendis successorum, salvo quod et de eisdem straminibus pro consimili necessitate habeant factores defuncti, quoties ipsos ad villam venire contigerit, pro triturandis bonis eiusdem, aut illorum, quibus forte eadem vendita forent, usum vel participationem, foenum tamen recollectum poterint abducere executores defuncti praedicti, et in utilitatem eiusdem convertere, prout ipsis melius videbitur expedire. Et idem per omnia quo ad vivos Praelatos et Canonicos Ecclesiae nostrae, quoties ipsos aut aliquem eorum transire de una villa praestimoniali ad aliam contigerit, ordinamus et statuimus in omnibus punctis seu clausulis supradictis observandum. Datum Cracoviae in Capitulo nostro generali pro festo Sancti Michaelis, Anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo celebrato.

LIV.

De evectione frumentorum et straminum ex Villa praestimoniali ad aliam, tum de dispositione eorundem.

Quaestiones et querelas frequentes sedaturi statuimus, ut dum et quando alicui Fratri Villam Capituli in provisionem dari, qui aliam Villam prius habuit contigerit, in qua fruges suas, annonam, pabula vel caetera similia locavit et reposuit, licitum sit sibi fruges huiusmodi et caetera praedicta similiter et stramina, si quae habuit, iam granis excussis, de priori villa ad aliam, quam est assecutus, totaliter recipere vel aliter pro libito suo disponere. Si tamen alicui extraneo quam Fratri frumenta vel similia caetera vendiderit, extunc Frater succedens sibi in eandem villam si soluerit id praetium, pro quo contractum est forum dare poterit, et pro se frumenta talia retinere vel caetera praetacta, quod si dare noluerit id praetium et alius extraneus illas fruges obtinuerit sive emerit, extunc talis emptor medietatem straminum Fratri succedenti in villam tenebitur dare sine contradictione.

Digitized by Google

LV.

Statutum de censibus ratione Villarum capitularium per tenutarios huiusmodi villas solvendis.

Praeterea animadvertentes quomodo propter immoderatas taxas villarum Capituli Ecclesiae Cracoviensis, quae etiam vere in omnibus huiusmodi villis censum totalem a Kmethonibus et hortulanis provenientem notabiliter excedant, multa incomoda et gravamina, nedum Praelatis et Canonicis dictas villas obtinentibus, sed etiam toti Capitulo continuo accidunt et succrescunt, cum ob huiusmodi taxarum excessum iis qui villas praedictas tenent et gubernant adimitur facultas ipsas debito modo reformandi, sicque villae ipsae in suis allodiis, molendinis et aliis opportunis edificiis plerumque collabuntur. Volentes huiusce modi gravaminibus et incomodis providere, et priscis dispositionibus et consuetudinibus Ecclesiae praedictae nos conformare, statuimus in antea observandum, quod Praelati et Canonici praedicti villas dictas obtinentes, de caetero teneantur duntaxat ad censum Capitulo persolvendum de mansis sive laneis Kmethonum sive rusticorum possessis sive etiam desertatis per regentes et possidentes villas praedictas. Residuum vero quidquid de Allodiis, Molendinis, tabernis et hortis, aliisque utilitatibus obvenire poterit, cedat lucro dictorum regentium, pro ipsorum consolatione et dictarum villarum reparatione. De villis vero, quae carent allodiis census medietas assignetur, et veniat in commune, et alia medietas huiusmodi census pro regente convertatur, prout alias per privilegium et ordinationem antiquam est provisum. Caeterum cum per huiusmodi nostram ordinationem damnis et incommodis communibus intendamus occurrere, volumus et ordinamus ut singuli regentes praedictas villas, tanto accuratius reformationem villarum possessarum intendant, quanto uberiori provisione se sentiunt per huiusmodi Statutum et ordinationem consolatos. Et si quispiam in iis quae circa talia reformatione indiguerint, segnis et remissus inventus de caetero fuerit, declarato eo per Visitatores Capituli qui pro tempore fuerint, reformatio huiusmodi per Capitulum dicto Regenti districtius iniungatur, sub certo temporis spatio per Capitulum moderando, omni semota excusatione perficienda. In qua si negligens fuerit lapso hu-

Digitized by Google

iusmodi termino possessio villae huiusmodi tanquam dissipatori et ingrato per Capitulum aut per Dominos tunc residentes omnino auferatur et alteri concedatur qui id velit et possit cum effectu adimplere.

LVI.

De constitutione Procuratoris ob absentiam Praelatorum Canonicorumque.

Frequenti absentia et discessu Praelatorum et Canonicorum Cracoviensium in loca remota habentes pro comperto Villas capitulares negligi, opprimi, et in suis limitibus mutilari, statuimus; ut dum extra dioecesim recedere vel domicilium agere aliquem Dominorum Praelatorum aut Canonicorum contigerit, extunc villam alicui Fratri committat, ac ipsemet procuratorem in eadem villa constituat. Qui tamen procurator propter multas causas ibidem emergentes respectum ad Confratrem, cui villa commissa est, habebit, et velut domino suo principali obedire tenebitur.

LVII.

De non donandis arboribus, virgultis ex silvis praestimonialibus.

Destructionem Silvarum, Gayorum et Virgultorum, quam frequentius in villis nostris intervenisse comperimus, restricturi statuimus, quod nullus Canonicorum habeat potestatem facere donationem lignorum et virgultorum de silvis villarum Capituli, dempto, quod Fratri potest donare pro reformandis sepibus vel aedificiis, vel alicui vicino villae, non tamen in magna quantitate sed moderate modum ad facultatem referendo.

LVIII.

De taxatione domus.

Ne domos capitulares negligi, et Anniversario Fratrum defunctorum perire contingat, statuimus, ut quotiescunque aliquam domum

Digitized by Google

Capituli per cessum vel decessum vacare contigerit, extunc antequam alicui de Fratribus assignetur ad certam taxam sive summam Capitulo dandam, domus eadem debet aestimari et taxari, quam taxam Praelatus vel Canonicus, domum eandem incolens temporibus Statutis Procuratoribus Capituli, aut alteri ad hoc deputato, sub poena privationis eiusdem domus tenebitur ex integro persolvere. Super quo teneatur dare ex Capitulo fideiussores, nulla excusatione adveniente solutionis tempore usuros. Quae quidem pecunia totaliter in Anniversaria iuxta formam et dispositionem anniversariorum in posterum dandam convertatur.

LIX.

De non conferenda domo aut villa qui non solverit taxam prioris domus.

Nullus Praelatorum vel Canonicorum aliquam domum, vel villam aut etiam quamcunque rem aliam, petere valeat et praesumat a Capitulo, nisi prius taxam domus prioris, per ipsum tentae plenarie exsolvat, quoniam in sua petitione minime veniet exaudiendus.

LX.

De locatione Patrisfamilias in lapidea ad custodiendam eandem et purgandam plateam Canonicalem.

Domorum Capitularium conditionem meliorem effecturi statuimus, quod quotiescunque aliquis Fratrum a domo sibi per Capitulum data absens fuerit, ne absentia sua domus deteriorationem procuraret, talis in domo sua certum hominem ponat, qui purgabit plateam, et efferri procurabit purgamenta plateae, quae domum illam contingent, toties quotiens opus fuerit, ultra hoc alicui ex Fratribus, cuius favore habere posset, ipsam domum recommittendo propter hoc ut si aliqua persona sive spiritualis sive saecularis huiusmodi domus vel eam inhabitanti, aliquam vellet facere violentiam, ille

Digitized by Google

inhabitans significabit Fratri, cui domus commissa est, qui ultra Dominis de Capitulo insinuabit, et illi quod melius videbitur disponere curabunt.

LXI.

De lectione Statutorum ante inchoationem cuiuslibet generalis Capituli.

Licet a Nobis et nostris Praedecessoribus fuerit saepenumero tractatum et conclusum, quatenus in principio cuiuslibet generalis Capituli Statuta in praesenti Volumine conscripta, antequam ad alia procederetur per Procuratores vel Notarium Capituli publice omnibus audientibus attente legerentur, tamen quia nec poena in contrafacientes, nec praemium observantibus adiecta fuerant, oblivioni data in executione defecerunt, propter quod multorum conscientiae fuerant saepius involutae. Nos igitur cupientes torporem et negligentiam huiusmodi et pericula conscientiarum excutere unanimi omnium nostrum consensu pariter et assensu irrefragabiliter pro futurorum memoria et cautela statuimus, ut deinceps in principio cuiuslibet generalis Capituli ad alios tractatus, nisi sine morae periculo prorogari non possent, nullatenus procedatur, nisi dicta Statuta vel ad minus ipsorum summatio infra descripta, perclare prius et intelligibiliter per aliquem ex Dominis seu per Notarium Capituli perlegatur, ita ut praesentes Fratres et ad dictam lectionem attendentes pro illa vice praeter alias refectiones quatuor grossorum largitione praemientur. Procuratores vero, si dictam lectionem legi seu pronunciari neglexerint, omnibus distributionibus cuiuscunque speciei fuerint pro toto tempore illius Capituli eo ipso sint privati.

LXII.

De faciendis rationibus ex Proventibus capitularibus per Procuratores bis in anno.

Ne Capitulares pecunias et introitus in damnosos et illicitos usus distrahi contingat, statuimus, quod Capitulum a Procuratoribus

Digitized by Google

Capituli bis in anno videlicet ad festum Purificationis Beatissimae Mariae Virginis, et Sancti Stanislai tempore Maii, teneatur exigere, et ipsi facere debitam rationem, sub poena ab ingressu Ecclesiae. In qua quidem ratione, si et in quanto defecerint, in tanto tenentur infra sex mensium spatium, sub poena excommunicationis latae sententiae plenarie satisfacere, nec aliquis Praelatus vel Canonicus sub simili districtione audeat pro tali Procuratore deficiente interpellare. Item Procuratores dum et quoties in officio procurationis alicubi transierunt, expensam congruam possunt deducere, attenta tamen ipsorum conditione et status qualitate.

LXIII.

De faciendis rationibus per Vicecustodes Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis de supellectili ecclesiastica.

Ne Clenodia et res Ecclesiae nostrae Cracoviensis distrahi contingat, statuimus ut singulis annis secundum formam Statuti prius positi ratione a Procuratore Capituli recepta, idem Domini videlicet qui deputantur ad rationem a Procuratore Capituli exigendam, una cum Procuratore novo, die sequenti rationem a Vicecustodibus de rebus Ecclesiae videlicet: ornatibus, calicibus, Missalibus et aliis libris, Ampulis ac de caeteris rebus in eorum custodiam commissis exigere debebunt, antiquo Procuratore ad id accedente, ut talis novus Procurator videat quid in thezauro de rebus ecclesiasticis relinquitur eidem ad tuendum, ut res Ecclesiae in sua permaneant plenitudine et integritate.

LXIV.

De dandis refectionibus Dominis Deputatis in negotio Ecclesiae.

Justum et tam rationi quam aequitati credimus consentaneum ut publica tractantes negotia publicis debent solatiis confoveri, statuimus quod quotiescunque aliqui Fratres in negotiis Capitularibus bonum Ecclesiae disponentes, versus quamcunque partem missi fuerint, tales, tanquam praesentes, refectiones pecuniarias, si quae tunc

Digitized by Google

fuerint obtinebunt, demptis panibus, quos tanquam absentes non habebunt, quia expensas ad talia negotia accipiunt disponenda equitantes, nisi tunc forte ad prope et sine expensis missi fuerint, tunc et panes habere possunt.

LXV.

De avisatione per Procuratorem ad Capitulum in arduis negotiis.

A publicorum et communium negotiorum labore et praesentia, subterfugia quaeritantem publicis et communibus contravenit edictis puniri. Et proinde statuimus, quod quotiescunque Praelatus vel Canonicus in Civitate Cracoviensi existens, avisatus et vocatus per Procuratorem Capituli fuerit pro quocunque negotio disponendo, ad Capitulum venire contempserit. omnibus refectionibus et portionibus tam pecuniariis quam panum per integram septimanam careat, sine murmure et quacunque contradictione.

LXVI.

De non procurandis instantiis et intercessionibus pro obtinendo Praestimonio, Villa, domo aut alio beneficio.

Quoniam saepe contingit propter intercessionem Regum, Pontificum, Principum et aliarum ecclesiasticarum et saecularium personarum, Jura, Statuta, ordinationes et consuetudines laudabiles Ecclesiae nostrae Cracoviensis turbari, et personas immeritas meritis praeferri: quo circa de consilio, consensu et approbatione Reverendissimi patris domini Sbignei Episcopi Cracoviensis, constituimus et confirmamus edicto, ut quicunque de caetero Praelatus et Canonicus, Altarista, Vicarius, Mansionarius, Psalterista Ecclesiae nostrae Cracoviensis cuiuscunque conditionis, status aut praeeminentiae fuerit, ad habendum beneficium, villam vel domum capitularem aut quascunque res ex arbitrio et dispositione Capituli dependentes, intercessione Regum, Pontificum, Principum aut aliarum ecclesiasticarum aut saecularium personarum usus fuerit, etiam si interpositio et intercessio colorem motus proprii haberet, ad obtinendum bene-

Digitized by Google

ficium, villam, domum aut quamcunque rem capitularem reddatur ipso facto indignus, et pro illa vice inhabilis. Nec possit sibi huiusmodi beneficium, villa, domus vel quaecunque taliter petita conferri, cum ipso facto sit sui Juramenti in primordio suae receptionis praestiti, transgressor. Datum Cracoviae in Capitulo generali die Martis Nona Mensis Septembris, Anno domini Millesimo quadringentesimo Tricesimo Septimo.

LXVII.

De solutione Sanctuariis a pulsu Campanarum.

Sanctuarii a pulsu Campanarum facto Canonico, Altaristae aut Vicario, Psalteristae aut alterius beneficiati Ecclesiae Cracoviensis, non plus nisi fertonem, ab extraneo vero mediam Marcam recipiant, qui, minus recipere poterint, sed magis exigere, minime debent.

LXVIII.

De observatione Interdicti.

Foedum reputantes membrum et monstruosum, quod suo capiti non congruit statuimus, quod dum et quotiens Interdictum et cessatio a divinis quacunque authoritate et ex quacunque causa in Ecclesia Cracoviensi latum et facta fuerit, mox et totiens omnes Rectores Ecclesiarum, Collegiatarum, Conventualium et Parochialium, et clerici eiusdem civitatis Cracoviensis, et suburbiorum illa sine fraude tenentur inviolabiliter observare. Secus facientes sententiam excommunicationis, a qua non nisi ab Episcopo absolvi poterint, incidunt ipso facto et poenam irregularitatis contrahunt violatores huiusmodi, a qua nisi per Sedem Apostolicam cum dispensatione liberentur.

Digitized by Google

LXIX.

De providenda lampade in medio choro.

Possessor medietatis villae Borkow tenetur singulis horis lampadem in medio Chori consistentem oleo, sub poena unius sexagenae Procuratoribus dandae procurare.

LXX.

De tempore veniendi ad Missas et de consolatione distributionum tam inter praesentes quam infirmos.

Ut negotiis tam ecclesiasticis quam saecularibus Capitulum convenientibus, faciliter expeditio possit praestari, statuimus, ut omni sexta feria, Capitulum per Dominos processione, si occurrerit in Ecclesia peracta ad hoc, ut negotia Ecclesiae tanto distinctius pertractentur, sine omissione, celebretur, in quo praesentes, qui tempestive circa secundum introitum summae missae venerint, ultra quotidianas distributiones fieri consuetas, in duobus grossis sint consolati. Absentes vero vel tardi, scilicet post *Kyrie eleyson* intrantes, tam quotidianis quam supererogatis distributionibus careant illo die. Supererogatas autem ad infirmos, quod onus et laborem consiliorum neque ferunt, neque ferre possunt, nolumus extendi.

LXXI.

De distributionibus quotidianis iis tantum qui Missae maiori interfuerint.

Ampliorem circa Ecclesiam Cracoviensem residentiam effecturi statuimus, ut singulis diebus, quotidianae distributiones fiant pro Fratribus missae maiori interessentibus, utque census possessionum iuxta Statuti jurati tenorem, non alias, quam in distributiones quotidianas convertantur.

Digitized by Google

LXXII.

De interruptione votorum in negotiis tractandis.

Deformitatem, quae frequentius ex interruptione votorum evenire solet abolentes, statuimus, quod deinceps in tractandis rebus et negotiis in Capitulo non fiat interruptio vocum, nec per alicuius impetum sermo loquentis praecidatur, quod si quis temerarie in oppositum praesumpserit, mediae ollae vini incurrat poenam ipso facto, quam Procurator protunc existens, tenetur irremissibiliter exigere ab eodem.

LXXIII.

De tempore veniendi ad Capitulum et pulsu campanarum pro Capitulo.

Cum saepe per tardum nonnullorum ad Capitulum ingressum, caeteris soleat tempestive venientibus fastidium et nauzea generari, statuimus, quod per amplius, statim post Evangelium missae Mansionariorum, pulsetur campana ad Capitulum, et immediate post Elevationem in missa Vicariorum factam, teneantur singuli Praelati et Canonici intrare Capitulum. Quod si quis antequam summa missa incaepta fuerit Capitulum ingredi neglexerit, talis omnibus distributionibus illo die provenientibus sit privatus. In quo Procuratoris conscientia qui super hoc oculos dirigere debet, oneratur.

LXXIV.

De prohibenda sepultura laicis in Ecclesia Cathedrali Cracoviensi.

Ne fetor ex frequenti tumulatione causatus caeteros inficiat, statuimus, quod deinceps exceptis Praelatis et Canonicis Cracoviensis Ecclesiae, nemo Presbyterorum sive Vicariorum aut quorumcunque aliorum, sive etiam laicorum in Ecclesia, absque nostra, aut nostri Vicarii ac totius Capituli Cracoviensis consensu, ad vitandum fetores ex motu sepulchrorum erumpentes, possit aut debeat in Ecclesia nostra Cracoviensi tumulari.

Digitized by Google

LXXV.

Statutum Johannis Rzeszowski Episcopi Cracoviensis. De modo servandi interdictum.

Joannes de Rzeszow Dei gratia Episcopus Cracoviensis, ad perpetuam rei memoriam. Detestabilis et execrandus in Ecclesia nostra Cracoviensi, et ob id a Nobis merito abolendus mos, superioribus temporibus per negligentiam et dissimulationem Praedecessorum nostrorum, per inerciam et temeritatem quorundam Sacerdotum negotiis suis et profectibus mundanis magis quam honori Divino et saluti animarum consulentium, introductus, pessimo exemplo inoleverat, ut sub tempore ecclesiastici Interdicti, quod ipsa nostra Ecclesia Cracoviensis a Jure vel ab homine prolati perferre et observare compellitur, singula ferre Collegia et Sacerdotia Vicariorum duntaxat, Canonicalium excepto, Collegio et Sacerdotio, specialia onera et Sacerdotia, specialiter dotata habentia, videlicet Altaristae, Mansionarii, Psalteristae, Praebendarii Sanctae Trinitatis et Praebendarii Sanctae Crucis, officia sua in horis nocturnis et diurnis, in Missis rebusque divinis, in Psalmis, in Vigiliis caeterisque orationibus et obsecrationibus, implere detrectant, sedesque suas, officia et onera deferunt, laudesque divinas, ad quas instituti sunt conticescunt et silentio absolvunt. Nec ad illa illasque quemadmodum ex debito obligantur implenda, sub omni tempore interdicti, et non nisi sublato interdicto, revertantur in dedecus, offensam et ignominiam Maiestatis Divinae, in iniuriam Christi fidelium, tam defunctorum, quam viventium, et in fundatorum dotatorumque fraudem perniciosam, cum sub illo tempore magis propiciandus et conciliandus foret Deus et Sacrificio Corporis et Sanguinis sui sibi acceptissimo placandus. Cuius tunc indignationis nubilum plus solito, ob nostra demerita et scelera infurnescit. Et cum tam Praelati et Canonici praefatae Cracoviensis Ecclesiae, quam eorum Vicarii, singula sua officia diurna et nocturna, et rem divinam clausis ianuis, iuxta Sanctorum Patrum ordinationes et decreta, voce submissa impleant, in magnam admirationem et nostri animi exacerbationem trahuntur, quoties inferiora Collegia et Sacerdotia eiusdem Ecclesiae nostrae Cracoviensis, se authoritate propria eximere et excutere, authoritate no-

Digitized by Google

stra vilipensa et contempta, nec unquam requisita aut consulta, officia et ministeria sua negligere, et ab eis fugam et discessionem facere videmus, satagentes itaque consuetudinem, vel ut verius corruptelam, tam ignominiosam rescindere, et tam turpem observantiam, non solum de Ecclesia nostra Cracoviensi, sed et de tota Dioecesi nostra et illius Ecclesiis tam Conventualibus et Collegiatis, quam Parochialibus penitus evacuare et eliminare; communicato cum Venerabilibus Fratribus nostris Praelatis et Canonicis, Ecclesiae memoratae Cracoviensis, caeterisque Viris peritiam Juris Divini et humani habentibus, consilio et matura deliberatione, per dies plures absumpta, de eorundem Fratrum nostrorum Praelatorum et Canonicorum Cracoviensium consilio et consensu, perpetue duraturo edicto, Statuimus, decernimus et firmamus, ut sub tempore generalis interdicti, in locum aut Civitatem aliquam, sive Archidiaconatum aut Dioecesim, aut in personas publicas vel privatas sive etiam communitates et exinde ratione personarum interdictarum; in locum traducti, ex quacunque occasione aut causa, positi, lati vel ferendi, singula Collegia et Sacerdotia Ecclesiae nostrae Cracoviensis, et omnium aliarum Ecclesiarum Collegiatarum, Conventualium et Parochialium videlicet, Praelati et Canonici eorumque Vicarii, item omnes Altaristae, item omnes Mansionarii tam Sanctae Trinitatis, quam Sanctae Crucis Capellarum, in Castro Cracoviensi; item omnes Rectores, Praelati, Canonici, Vicarii et Ministri Collegiatarum, Conventualium et Parochialium Ecclesiarum, omnes horas canonicas tam nocturnas, quam diurnas, item omnes Missas, item omnes Psalmos, Orationes et obsecrationes, Vigilias quascunque, ad quas et quos de iure, consuetudine, privilegio, fundatione et promissione quolibet obligantur, voce submissa, clausis ianuis legant, peragant et impleant, perinde et non aliter ac si nullum vigeret interdictum, et ne aliquibus simulationibus, fictionibus et coloratis causis, ab observantia praesentis nostri Decreti, necessario utiliter et salubriter promulgati, possunt se excusare et illi quoquomodo illudere, eadem authoritate statuimus, ut tempore interdicti durante, in maiorem horrorem facinoris admissi, singulae Ecclesiae, in quibus interdictum huiusmodi poni servari contigerit, stent per omnes dies Interdicti seratae et clausae, nec habeant, nisi ex causa rationabili et de consensu Nostro, aut Nostri Vicesgerentis aut Praelati Superioris, aut eius Vicesgerentis patu-

Digitized by Google

lum et liberum ingressum. Si quis autem praemissis omnibus et singulis, contraire ausu temerario praesumpserit, praeter indignationem Omnipotentis Dei et Sanctorum Patronorum Ecclesiae nostrae Stanislai, Venceslai, Adalberti, Floriani et Sanctae Hedvigis, quam se sciant ipso facto incursurum in quarta parte omnium proventuum sui beneficii, vel officii, quod in Ecclesia Cracoviensi aut illius Ecclesiis in qua servatur interdictum, et in qua habet beneficium vel officium, illius duntaxat anni, per loci Ordinarium, aut eius Commissarium mulctetur et puniatur, nullo sibi remedio aut excusatione suffragante, coercendus. Actum et datum in Capitulo Generali pro Festo Purificationis Beatissimae Mariae Virginis. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo Octavo Die Undecima Mensis Februarii.

LXXVI.

De litigantibus super Canonicatu, Statutum novum capitulare.

Quamvis dudum antiqua et commendatione digna consuetudine, Jure quoque fuerit et sit, sancitum et approbatum et ordinatum, quod duobus super Praelatura, Canonicatu vel Praebenda in Ecclesia Cracoviensi litigantibus, neuter illorum deberet ad Capitulum admitti, nec aliquibus gaudere portionibus, lite huiusmodi inter eos durante, prout et quemadmodum in Statuto Capitulari taliter incipienti: „Juri et antiquae consuetudini se conformantes“ etc. continetur et habetur. Verum quia ab aliquibus in aliam opinionem et magis in hunc sensum referebatur, quod videlicet duobus litigantibus, id est, litem inter se per Citationem Judicis competentis, aut per Appellationem, vim Citationis habentem, super Praelatura, Canonicatu et Praebenda acceptatis moventibus, neuter eorum extunc admitti deberet, tam ad Capitulum, quam ad refectiones. Et antequam constaret de dicta litis pendentia, quod primo receptus interim, tam in Ecclesia, quam in Capitulo pro possessore haberi, et omnibus refectionibus frui et uti deberet. Volentes igitur dictum Statutum, dubiis quibusvis et opinionibus suspensivis, succisis et amputatis, in lucidiorem declarationem deducere, antiquae et aprobatae consuetudini a dudum tentae innitentes, statuimus, declaravimus et ordina-

Digitized by Google

vimus, ac praesenti nostra deliberatione et constitutione statuimus, declaramus et inviolabiliter a modo et deinceps temporibus duraturis, observandum et tenendum ab omnibus fore, volumus et praecipimus. Quod duobus vel pluribus competitoribus super Praelatura vel Praebenda Ecclesiae Cracoviensis litigantibus, hoc est quomodocunque et qualitercunque concurrentibus, aut se quavis auctoritate superiorum et occasione in Praelatum, aut Praebendarium, sive Canonicum intronisari, recipi, admitti et installari, ut moris est petentibus et obtinentibus, nullus eorum tam ad refectiones, quam ad Jura Capitularia debet admitti, usquequo diversitas, quaestio et lis taliter per et inter eos suscitatae, exortae et motae, per Judicem competentem diffinitate et decisae fuerint. Nec processus per Episcopum aut Capitulares, alicui illorum in suffragium debent dari, etiam si aliquis eorum teneatur, pro possessore nisi forte in beneficio foret, per annum integrum pacificus, tali enim non debent negari processus, nisi super spoliis ab adversario per Appellationem impeteretur. Qui possessionem omnium decimarum, aut maioris partis Praelaturae vel Praebendae acceptate, inter litigantes habuerit, idem tenebitur in Ecclesia pro possessore. Si autem duo ex aequo, decimas in possessione habuerint, extunc prius receptus in Ecclesia tenebitur ut possessor. Sequuntur nomina Dominorum Capitularium, praesentem declarationem condentium. Paulus de Glowina Decanus, Johannes Woyschik Custos, Johannes Raphael de Tharnow, Johannes Dlugosch, Jacobus de Schadek, Derslaus de Carnicze, Johannes Baruchowsky, Stanislaus Wisliczsky de Corithnicza, Johannes de Slupcza, Sacrae Theologiae Professor; Johannes de Lathoschyn, Decretorum Doctor; Johannes Pyenyązek de Cruslowa et Arnolphus de Mirzynyecz, Sacrae Theologiae Professor et Decretorum Doctor; Praelati et Canonici Ecclesiae Cracoviensis. Actum et datum in generali Capitulo pro festo Purificationis Beatae Mariae Virginis, celebrato, Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo die undecima Mensis February.

Digitized by Google

LXXVII.

Bulla Sanctissimi in Christo Patris, Domini Johannis Papae XIII, de non recipiendis plebeis ad Canonicatus Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, sed Nobilibus ex utrisque parentibus procreatis. Datum Mantuae Anno Domini 1414. die 15 Januarii.

Johannes Episcopus Servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Et si de cunctis orbis Ecclesiis, quarum cura nobis coelesti dispositione commissa fore dinoscitur, ut per Viros atque Personas scientiae claritate aut generis nobilitate pollentes regantur feliciter, et in spiritualibus et temporalibus suscipere valeant incrementa. Nos ex Apostolicae servitutis officio cogitare conveniat, ac illa decernere per quae effectus huiusmodi auctore domino subsequatur. De Statu tamen et incrementis Nobilium Cathedralium Ecclesiarum, ut incrementis multimodis efferantur, tanto amplius curam pastoralis diligentiae nos decet extendere, quanto illas cordialius intuemur. Hinc est, quod nos praemissorum intuitu, et consideratione Carissimi in Christo filii nostri Wladislai Regis Poloniae, Illustris qui nobis super hoc fecit humiliter supplicari intendentes, nostram filiam praedilectam Cracoviensem Cathedralem Ecclesiam, inter ceteras in Regno Poloniae existentes, sicut etiam praefati Regis assertione didicimus, celebrem et insignem praerogativa specialis Privilegii insignire ac summovere quaecunque Scandalorum discrimina, quae in partibus et praesertim in praefata Ecclesia per receptionem Ignobilium Personarum Apostolica vel ordinaria Auctoritate ad Canonicatus et Praebendas, Dignitates, Personatus, Officia seu Administrationes Ecclesiae huiusmodi hactenus receptarum saepenumero contigerunt, et ex certis aliis rationalibus causis animum nostrum ad hoc moventibus ac praefati Regis in hac parte supplicationibus inclinati, Auctoritate Apostolica et ex certa scientia hac praesenti Constitutione perpetuis futuris temporibus duraturas decernimus statuendum ac etiam ordinandum. Quod nullus Apostolica seu Ordinaria aut alia quavis auctoritate, seu alias quommodocunque, ac qualitercunque possit vel debeat de cetero in praefata Cracoviensi Ecclesia ad Canonicatus, Praebendas, Dignitates, Personatus, Officia, aut Administrationes eiusdem Ecclesiae recipi vel ad-

Digitized by Google

mitti, directe vel indirecte, aut quovis quaesito colore quommodocunque aut qualitercunque, nisi de Nobili genere legitimo Matrimonio procreatus ex utroque Parente, aut Magister formatus in Sacra Pagina, sive Juris Canonici vel Civilis Magister existat, tantum duos admittimus, etiam non aliter nisi per literas et Privilegia Apostolica plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto huiusmodi facientia mentionem. Constitutionibus Apostolicis ac Statutis et consuetudinibus dictae Ecclesiae, etiam si de eis et totis eorum tenoribus, ac de verbo ad verbum in nostris literis habenda esset mentio specialis, et aliis contrariis non obstantibus quibuscunque, irritum et inane decernentes exnunc, si secus in praemissis a quoquomodo et quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit imposterum attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis, Statuti et Ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem Dei et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Mantuae decimo octavo Calendis Februariis Pontificatus nostri Anno quarto.

LXXVIII.

De non recipiendis plebeis ad Canonicatus sed Nobilibus ex utrisque Parentibus procreatis, idque Regni indigenis.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, necnon Terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuyaviae, Russiae, Prussiae ac Culmensis et Elbingensis, Pomeraniaeque Dominus et haeres. Manifestum fieri volumus Universis, quia consulere volentes Ordini Ecclesiastico Regni nostri, et in dignitate debita et securo tranquilloque Statu, pro laude Omnipotentis Dei et incremento Sanctae Fidei Catholicae, quam firmissime conservetur, idque intelligentes commodius fieri non posse, quam Clarorum et Nobilium Virorum, in eo et praesertim Cathedralibus Ecclesiis praestantia et delectu, egimus in hac re pro speciali constitutione, apud Sanctissimum in Christo Patrem et Dominum Dominum Leonem Divina providentia Summum Pontificem decimum et Sanctam Sedem

Digitized by Google

Apostolicam, non vulgari opera et impensa nostra, ut quemadmodum in plerisque aliis Regnis fieri solet, ita etiam in nostro; non nisi genere Nobiles et insignes Viri ad Ecclesias Cathedrales reciperentur, hocque opportuno remedio firmitati, et tuitioni Jurium et bonorum Ecclesiasticorum, que plerumque culpa temporum, et vitio mentium humanarum opprimi et labefieri solent, provideretur, obtinuimusque ab illius Sanctitate ita, ut erat voti Nostri Nostram ipsam Constitutionem singularem et solemnem. Cuius tenor hic est, qui sequitur. Leo Episcopus, Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Creditam Nobis desuper regendae, militantis Ecclesiae, providentiam salubriter exequi, coadiuvante Domino, cupientes, ad ea libenter intendimus, per quae singulae orbis Ecclesiae, praesertim Metropolitanae, et aliae Cathedrales insignes et famosae, personarum utilium fulcite praesidiis, et suis honoribus, iuribus et bonis praeserventur, et ad laudem et gloriam Omnipotentis Dei, in spiritualibus et temporalibus votivis proficiant incrementis. Sane pro parte charissimi in Christo filii nostri, Sigismundi Poloniae Regis Illustris, nobis nuper exhibita petitio continebat: quod licet Metropolitana Gnesnensis et illius Suffraganeae, Cracoviensis, Vladislaviensis, Posnaniensis et Plocensis Ecclesiae, inter caeteras Ecclesias Regni Poloniae sint admodum insignes, ac per Reges Poloniae et alios Principes, Barones et Nobiles dicti Regni, notabilibus reditibus et proventibus opulenter dotatae fuerint: nihilominus cum ad Canonicatus et Praebendas ac dignitates, personatus, administrationes vel officia ipsarum Gnesnensis et Suffraganearum Ecclesiarum, minus nobiles, et aliae personae parentum auxiliis carentes, ac iura et bona earundem Ecclesiarum infidelium et Schismaticorum bonis cohaerentia, et praesertim dum milites et alii armigeri, pro defensione dicti Regni, contra praefatos infideles et Schismaticos, vel alios eiusdem Regni et Dominiorium ipsius Sigismundi Regis hostes pugnaturi, per oppida, villas et alia loca et bona earundem Ecclesiarum, transeunt adversus eosdem milites et armigeros, ac etiam infideles et Schismaticos tueri et defendere non valentes, nonnunquam admittantur: Jura et bona praedicta in dies per ipsos armigeros diripiuntur, devastantur et annihilantur, ac quandoque non solum per infideles et Schismaticos, Sanctae Romanae Ecclesiae inobedientes ac alios hostes praedictos, verum etiam per Barones et alios

potentes indebite occupatae detinentur, non absque dictarum Gnesnensis et Suffraganearum Ecclesiarum gravissimo praeiudicio, et divini cultus diminutione. Verum si statueretur et ordinaretur, quia deinceps perpetuis futuris temporibus, nullus etiam cuiuscunque gradus vel conditionis foret ad Canonicatus et Praebendas, Dignitates, Personatus, Administrationes vel Officia huiusmodi admitti deberet, nisi de nobili genere ex utroque parente procreatus foret, profecto ipsi Canonici nobiles parentum, consanguineorum et amicorum suorum favoribus et auxiliis suffulti, iura et bona huiusmodi, adversus illorum occupatores et detentores tueri, et occupata recuperare possent, idque in Divini cultus augmentum cederet, et non solum praefato Sigismundo Regi, sed etiam Principibus et Baronibus dicti Regni, quorum progenitores huiusmodi, Gnesnensem et Suffraganeas Ecclesias, ut praefertur dotarunt gratissimum foret, et eos contra Turcas, Tartaros aliosque infideles et Schismaticos, dictae Ecclesiae Romanae inobedientes, assidue bellantes, magis ac magis pro defensione Christianitatis et tuitione Regni ac protectione bonorum huiusmodi accenderet. Quare pro parte dicti Sigismundi Regis, Nobis fuit humiliter supplicatum, ut quod deinceps nullus ad Canonicatus et Praebendas, Dignitates, Personatus, Administrationes vel Officia Gnesnensis, et Suffraganearum Ecclesiarum huiusmodi admitti debeat, nisi de nobili genere ex utroque parente procreatus fuerit, statuere et ordinare, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Ecclesiarum omnium decus ac venustatem, ac in illis Divini cultus augmentum earumque bonorum conservationem sinceris desideramus affectibus; huiusmodi supplicationibus inclinati, Auctoritate Apostolica tenore praesentium statuimus et ordinamus, quod de caetero perpetuis futuris temporibus, nullus etiam cuiuscunque status et dignitatis, gradus vel praeeminentiae existat, nisi de nobili genere ex utroque parente procreatum et legitimo matrimonio natum se fore doceat, duobus in Theologia Magistris et aliis duobus in utroque vel altero Jurium Doctoribus et peritis, ac ad Magistratus et Doctoratus gradum in aliqua Universitate Studii generalis promotis duntaxat, exceptis, quos quatuor ut praemittitur qualificatos iustis tamen titulis in quatuor Canonicatibus, et totidem Praebendis in singulis Gnesnensis et Suffraganearum Ecclesiarum praedictarum pro duobus Magistris in Theo-

logia et duobus Doctoribus huiusmodi iam assignatis, vel inposterum per dilectos Filios Capitula dictarum Gnesnensis et Suffraganearum Ecclesiarum, respective assignandis, ita ut in singulis earundem Gnesnensis et Suffraganearum Ecclesiarum quatuor duntaxat Canonicatus, et totidem Praebendae, qui quibusvis etiam non Nobilibus, alias tamen, ut praefertur, qualificatis Personis quae in ipsis Gnesnensi et Suffraganeis Ecclesiis respective, sub poena privationis suorum Canonicatuum et Praebendarum, si per tres menses ab illis absentes fuerint, personaliter residere teneantur, conferri possint. Capitula huiusmodi recipere et admittere teneantur, etiam praetextu quarumcunque provisionum, gratiarum, expectativarum, specialium vel generalium, reservationum, mandatorum vel literarum Apostolicarum etiam monitoriorum poenalium, aut Apostolica auctoritate confirmatarum, primariam precum seu nominationum Imperatoris, Regum, Reginarum, Ducum, Marchionum, Principum, Praelatorum et aliorum Dominorum Ecclesiasticorum et saecularium etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac ex quavis causa, consideratione vel intuitu, etiam Jurium cessorum, vel oblatorum, aut pro sedandis litibus pro tempore concedendorum, ad Canonicatus, Praebendas, Dignitates, Personatus, Administrationes vel Officia huiusmodi recipi et admitti, seu antequam de illis aliis quoque Nobilibus ex utroque Parente, et legitimo matrimonio procreatis, duobus Magistris in Theologia, et duobus in utroque vel altero Jurium Doctoribus, ut praefertur, duntaxat exceptis, provideri possit nec debeat. Nec Archiepiscopus et Episcopi pro tempore existentes, ac Capitula Gnesnensis et Suffraganearum Ecclesiarum huiusmodi, etiam praetextu quarumcunque literarum Apostolicae Sedis, vel legatorum eiusdem etiam clausularum, aut si Archiepiscopo, Episcopo et Capitulis dictarum Gnesnensis et Suffraganearum Ecclesiarum, vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem Sede sit indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur, et ad illa compelli aut quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint. Quodque de Canonicatibus et Praebendis, Dignitatibus, Personatibus, Administrationibus vel Officiis, ipsarum Ecclesiarum, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis, ad eorum collationem, provisionem, praesentationem, electionem seu quamvis aliam dispositionem, coniunctim, vel separatim spectantibus, nulli valeat provideri per literas Apostolicas, non facientes plenam

Digitized by Google

et expressam, de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et qualibet alia dictae Sedis indulgentia generali, vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam praesentibus non expressum, vel totaliter non insertum effectum huiusmodi gratiae impediri valeat quomodolibet, vel differi et de quo cuiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis, in literis provisionum, mandatorum, expectativarum et reservationum, et aliarum facultatum huiusmodi apponi solitam, aut quascunque alias etiam derogatorias et prohibitorias seu fortiores, efficatiores et insolitas clausulas et adiectiones, etiam tales, per quas Statuto et Ordinationi huiusmodi, ac praesentibus et in eis contentis clausulis, singulis expresse derogare videretur, etiam praesentes in illis de verbo ad verbum inserendo, et intentioni concedentis, pro tempore eis velle derogare exprimendo in se continentium, minime cogi seu compelli; censurasque et poenas in literis provisionum, reservationum, nominationum, facultatum, expectativarum, et mandatorum huiusmodi, per quoscunque pro tempore obtentorum, et processibus desuper habendis pro tempore contentas contra praesentium tenorem minime coarctare ac praesentibus nullatenus derogari posse aut debere. Decernentes Statutum et Ordinationem huiusmodi, omnino perpetuo observari debere, ac quascunque collationes et provisiones aliis quam Nobilibus et duobus Magistris in Theologia, ac duobus in utroque vel altero Jure Doctoribus, etiam alias, quam ut praefertur qualificatis Personis pro tempore faciendas, nullas et invalidas, nulliusque roboris, vel momenti sicque per quoscunque Judices et Commissarios, etiam Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales ac Causarum Palatii Apostolici Auditores, sublata eis et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et authoritate, iudicari et diffiniri debere. Irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter, contingerit attentari. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris, Archiepiscopo Leopoliensi ac Asculanensi et Olomonicensi Episcopis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum per se, vel alium, aut alios praesentes literas, ac omnia et singula in eis contenta, ubi et quando expedierit ac quovis pro parte Sigismudi et pro tempore existentis Poloniae Regis, ac Archiepiscopi et Episcoporum, etiam pro tempore existentium nec non Capitulorum praedictorum seu alicuius eorum, desuper

Digitized by Google

fuerint requisiti solenniter publicantes ac eis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant authoritate nostra statutum et ordinationem huiusmodi firmiter observari, ac Sigismundum, et pro tempore existentem Regem, nec non Archiepiscopum et Episcopos, ac Capitula huiusmodi illis pacifice gaudere, non permittentes, eos desuper per quoscunque contra praesentium tenorem, quomodolibet indebite molestari, contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis ac dictarum Gnesnensis et Suffraganearum Ecclesiarum iuramento Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus contrariis quibuscunque, aut si aliquibus communiter vel divisim; ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari, non possint, per literas Apostolicas, non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostri Statuti, Ordinationis et Decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romae apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicae, Millesimo Quingentesimo Quindecimo, pridie Calendas Augusti Pontificatus Nostri Anno Tertio. Ut igitur haec Constitutio et literae Apostolicae, facilius omnibus innotescant, et fides illis plenior adhibeatur, has praesentes Nostras cum exemplo originalium Apostolicarum fieri fecimus. Volentes et Mandantes ipsam Constitutionem Apostolicam, modis et conditionibus omnibus supra expressis, ab universis Status utriusque Subditis nostris, et praesertim a Reverendissimo et Reverendis in Christo Patribus Dominis: Archiepiscopo Gnesnensi et Primate, ac Cracoviensi, Vladislaviensi, Posnaniensi et Plocensi Episcopis ac eorum Capitulis deinceps perpetuis temporibus firmissime observari. In cuius rei testimonium Sigillum nostrum praesentibus est appensum Datum Vilnae die Sancti Joannis Baptistae Anno Domini Millesimo Quingentesimo sexto decimo, Regni nostri Anno decimo. Praesentibus Reverendo in Christo Patre, Domino Petro Episcopo Praemisliensi Regni nostri Vicecancellario ac Generosis et Venerabilibus Janussio Swyrczewski, Castellano Byeczensi et Sandecensi, Trebovliensi, Ropczicensi et militum

Digitized by Google

nostrorum mercenariorum in Magno ducatu Lithvaniae, Capitaneo, Joanne Conarski, Archidiacono Cracoviensi et Cantore Sandomiriensi, Stanislao Oleschnyczki, Canonico Gnesnensi, Andrea Krzyczki, Scholastico Posnaniensi et Praeposito Sredensi, Stanislao Tharlo de Sczekarzowycze, Archidiacono Lublinensi Secretariis nostris et Leonardo Pyeczychowski, Praeposito Sancti Michaelis in Arce Cracoviensi, Phisico nostro, Canonicis Cracoviensibus; Stanislao Chroberski Incisore, Vexillifero et Pincerna, Nicolao Oczycski Junivladislaviensi, Costensi, Pisdrensi, Coninensi Capitaneo et Magistro stabuli, Derslao Zalywski, Magistro Coquinae Curiae nostrae, Silvestro Ożarowski, Succamerario nostro, Caeterisque Officialibus et Aulicis nostris ad praemissa Testibus fide dignis sincere et fidelibus dilectis. Datum per manus praefati Reverendi in Christo Patris Domini Petri Episcopi Praemisliensis et Regni nostri Vicecancellarii sincere Nobis dilecti.

LXXIX.

Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae Prussiaeque etc. dominus et haeres.

Venerabiles devoti Nobis dilecti. Cum saepe antehac a Nobis et Praedecessoribus Nostris, Regibus Poloniae fiebant publica Decreta et Constitutiones, pro conservando in debita dignitate et quiete Statu Ecclesiastico, ac cohibenda nimia aliquorum ambitione, qui absque ulla conditionis suae ratione, se passim ad Praelaturas et Canonicatus Ecclesiarum Cathedralium ingerebant, ipsasque Constitutiones Regni Nostri, per derogationes Apostolicas magna indignignitate et odio, in se universae Nobilitatis infringebant. Volentes Nos huic rei firmum et opportunum remedium adhiberi, et maiori utrumque Statutum Regni Nostri spiritualem, videlicet et saecularem benevolentiae et officii necessitudine coniungere, et mutua eorum concordia et consenssione Respublica nostra, maius in dies pro laude Omnipotentis Dei et defensione ac firmitate sua capiat incrementum, impetravimus, apud Sanctissimum Dominum Nostrum Dominum Leonem Pontificem Maximum, et Sanctam Sedem Apostolicam claram et insignem Constitutionem, ut quemadmodum in plerisque aliis Re-

Digitized by Google

gnis firmissime observatur, ita et in hoc nostro quod amplitudine Virorum nobilium nulli cedit, non nisi Nobiles ad Praelaturas et Canonicatus Ecclesiarum Cathedralium accipiantur. Siquidem ipsae Ecclesiae, non minus authoritate personarum, quam opum amplitudine fulciri debent, et in debito honore et immunitate sua consistent, et habeantur. Cuius quidem Constitutionis exemplum, mittimus sub Sigillo nostro, Vestris Dominationibus, ac hortamur illas mandamusque districte, ut cum gratia imprimis, Ordinis et Status Ecclesiastici, quem olim per Praedecessores nostros, tantis Privilegiis et facultatibus dotatum cuperemus, maiori in dies dignitate et firmitudine auctumiri non vulgarem operam adhibuimus, pro consequenda hac constitutione et privilegio Apostolico, nec magno sumptui nostro pepercimus, curent una cum Reverendissimo in Christo Patre Domino Joanne Episcopo suo, cui etiam in ea re scripsimus, et provideant, ut nullus deinceps, nisi iuxta ordinationem praefati Summi Pontificis, ad Ecclesiam Cracoviensem recipiantur, ipsaque Ordinatio et Constitutio Apostolica, in omnibus conditionibus et vigore suo, perpetuis temporibus, inviolabiliter observetur, quibus Nos potestate nostra Regia semper aderimus, et ut in posterum Successores Nostri adsint, diligenter providebimus, nec ullo modo, tam in clarum et utile Privilegium, aliqua ex parte infringi patiemur. Datum Vilnae. Kalendis Julii Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexto decimo Regni Nostri Decimo.

LXXX.

Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae Prussiaeque etc. dominus et haeres.

Manifestum facimus per praesentes universis, quia rationem habentes virtutis et meritorum, erga Nos et Rempublicam nostram, Venerabilis Johannis Schybling, Decretorum Doctoris, Praepositi Sancti Floriani Cracoviensis, ac illum multorum relatione genere nobilem, accipientes cognoscentesque idoneum, futurum, ad servitia Reipublicae nostrae obeunda effecimus, apud Reverendum in Christo Patrem Dominum Johannem Episcopum, et Venerabile Capitulum Ecclesiae Cracoviensis, ut illum in Canonicum, et in Fra-

Digitized by Google

trem reciperent, non obstantibus literis Sanctissimi in Christo Patris et Domini Domini Leonis Divina providentia Papae Decimi, de non suscipiendis ad Ecclesias Cathedrales primarias Regni nostri, nisi genere nobilibus, nobis gratiose concessis, et non obstantibus etiam Statutis Regni nostri editis, quibus propter hanc specialem gratiam dicto Johanni Schilling factam, nihil rigoris ademptum iri volumus, sed tam Privilegium dicti Sanctissimi Domini Nostri, quam Statuta Regni nostri in suo robore firmiter conservamus. Volentes et hortantes iterum per praesentes Vos praefatum Dominum Johannem Episcopum ac Venerabiles Praelatos et Canonicos Cracovienses, ut dictum Johannem Schilling in Canonicum et in Fratrem recipiatis et deinceps Vos secundum Privilegium Apostolicum et Statuta Regni nostri conservetis, nec illis quoquo modo contravenire audeatis, pro gratia nostra aliter non facturi. Harum quibus Sigillum nostrum est appensum testimonio literarum. Datum Cracoviae, die Natalis Sancti Stanislai, Anno Domini Millesimo Quingentesimo decimo octavo, Regni nostri Anno duodecimo.

LXXXI.

De praesentandis personis idoneis ad Vicariatum Ecclesiae Cathedralis infra tremestre. Ioannis Konarski Episcopi Cracoviensis.

Et quoniam in futurorum cunctis sic humani fallitur certitudo iudicii, ut quod coniectura probabili exnunc interdum attenta consideratio utile pollicetur reperiri, damnosum quandoque contingat, novumque etiam quod consulto statuitur, ex seniorum inspectione iudicii consultius revocatur, et aliquando quod coniectura credidit, subsequens experientia notitiam ostendit. Proinde Nos Joannes Dei gratia Episcopus Cracoviensis, ex suscepti regiminis cura, quae Nos sollicitat, ut quem Ecclesiis et praesertim in Cathedrali nostra Cracoviensi, quae est caput et mater Ecclesiarum aliarum, non absque dispendio Ministrorum et cultus divini detrimento servari viderimus, per appositionem congrui moderaminis in melius reformemus, cupientesque defectibus et negligentiis, quae ex diuturna Vicariarum vacatione frequenter in eadem Ecclesia eveniunt, salubri remedio occurrere et providere, de unanimi voluntate, consilio

Digitized by Google

et assensu Venerabilium Dominorum Praelatorum et Canonicorum, totiusque Capituli Cracoviensis Fratrum nostrorum charissimorum, pro Capitulo generali congregatorum, statuimus et ordinamus: quod deinceps perpetuis futuris temporibus vacatione alicuius Vicariae quomodolibet contingente, Canonicus ille, ad quem huiusmodi Vicariae vacantis collatio et praesentatio pertineat, Virum idoneum et sufficientem infra trium mensium decursum ad probam Domino Decano pro tempore existenti praesentare debebit et tenebitur; ubi vero infra dictos tres menses a tempore vacationis Vicariae huiusmodi computando, conferre et aliquem, ut praemittitur, praesentare non curaverit vel neglexerit, extunc Dominus Episcopus, ad quem collatio et ius praesentandi Vicariae sic vacantis, post lapsum trium mensium devolvetur, Virum idoneum, aptum et pro choro utilem Domino Decano pro tempore existenti poterit et debebit praesentare, quem Dominus Decanus pro tempore existens, prius iuxta antiquam consuetudinem Ecclesiae examinatum et idoneum repertum, instituere tenebitur, cessante omni appellatione et impedimento. Actum et datum Cracoviae in Capitulo generali pro festo Purificationis Beatissimae Virginis Mariae Dominae nostrae, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Vicesimo.

LXXXII.

De domibus canonicalibus personis extraneis per Capitulum non conferendis. Joannis Konarski Episcopi Cracoviensis. (De Anno 1523).

Cum ecclesiasticarum institutionum, ut Sancti Patres tradunt, quasdam in scripto, quasdam vero Apostolica traditione, per successores in ministerio confirmatas accepimus, quasdam aut consuetudine roboratas approbavit usus, quibus par ritus et idem utriusque pietatis debetur affectus: proinde Nos Joannes Dei gratia Episcopus Cracoviensis, considerantes certas Ecclesiae nostrae laudabiles antiquissimasque consuetudines ac leges, et ut ex libris, aliisque antiquis Ecclesiae dictae nostrae monimentis cognovimus, constanter a Praedecessoribus nostris et ab ipso Capitulo dictae Ecclesiae nostrae tentas et observatas, nunc vero negligentia quadam nostra

Digitized by Google

in abusum abire, ac in iacturam Ecclesiae nostrae non modicam vergere, inter quas illa de domibus Ecclesiae et Capituli Cracoviensis nemini extra Capitulum nostrum praefatum, nec ad vitam dandis, inviolatissima et pernecessaria dignoscitur, cui sub spe futuri ecclesiastici commodi nostris temporibus contraventum, et inde statim nocumentis plus satis Ecclesiae et eidem Capitulo nostro advenisse, claris indiciis expertum est. Quapropter videntes, quod rationabilis consuetudinis mutatio, etiam qua utilitate adiuvat, novitate tamen perturbat, et tanto magis quae utilis non est, sola perturbatione infructuosa consequenter noxia est, de consilio et consensu uniformi Venerabilium Dominorum Praelatorum et Canonicorum, totiusque Capituli nostri Cracoviensis, ut illatis ambitionibus via praecludatur, praefataque consuetudo antiquissima deinceps perpetuo inviolabiliter teneatur et observetur, statuimus et decernimus: quatenus domus aliqua canonicalis et cuius dispositio pertineat ad Capitulum Cracoviense, deinceps nulli extraneo, hoc est Praelaturam vel Praebendam in ipsa Ecclesia nostra Cathedrali non obtinenti, quacunque dignitate fulgenti, nec etiam cuiquam alteri ad vitam cum hac conditione, ut videlicet per promotionem aut assumptionem ad aliquem Episcopatum illa privari non debeat, vel non possit, dari aut concedi debeat vel possit, sub poena excommunicationis, quam singulae personae dicti Capituli nostri contra praesentem constitutionem consentientes se noverint incurrere ipso facto. Volumus autem et decernimus, ut pro firmiori praesentis nostri Statuti cautela et robore, omnes et singuli Praelati et Canonici Capituli Cracoviensis corporale praestent iuramentum, hoc ipsum praesens Statutum dudum antea quidem tentum, nunc item renovatum inviolabiliter observare. Quod quidem Statutum praeinsertum, ad perpetuam rei memoriam et observantiam, aliis Ecclesiae et Capituli praefati nostri Statutis, observari et iurari solitis, adiungimus, annectimus et incorporamus, decernimusque Juramentum de observandis Ecclesiae Statutis, in introductione novorum Praelatorum et Canonicorum praestari solitum, de isto quoque debere intelligi perpetuo et in aevum. Datum in Capitulo generali pro Festo Sancti Stanislai in Maio celebrato. Praesentibus his Dominis Praelatis et Canonicis: Joanne Choinski Archidiacono, Joanne Latalski Praeposito, Nicolao Bedlenski Scholastico, Bernardo Wapowski Cantore, Petro Konarski Custode, Joanne Bo-

Digitized by Google

turzynski, Joanne Salomone, Joanne Oswiacim, Joanne Karnkowski, Jacobo Staszkowski, Thoma Roznowski, Joanne Jakubowski, Jacobo Rzyeschowski, Stanislao Tarło, Felice Sapichowski, Nicolao Zamoyski, Juliano Chelmski, Abraamo Czekucki, Stanislao Olesnicki et Doctoribus Stanislao Byel Sacrae Theologiae, Nicolao de Coprzywnica et Gasparo Podlewski, meque Alexio de Cracovia praesentis Actus et Venerabilis Capituli Cracoviensis Notario.

LXXXIII.

De vacatione tam Villae quam Domus post promotionem ad Episcopatum Petri Tomicki.

Inter alias laudabiles consuetudines Ecclesiae nostrae Cathedralis Cracoviensis, moribus utentium approbatas, illa etiam a vetustissimis temporibus tenta, habita et inviolabiliter observata fuit, ut domus et praestimonia Venerabilis Capituli nostri Cracoviensis, nemini extra gremium Praelatorum et Canonicorum eiusdem Capituli conferentur; quae consuetudo, cum per nonnullos cupidos et ambitiosos, uti fieri solet, paucis ante temporibus violata et pessundata fuerat, Reverendissimus olim in Christo Pater Dominus Joannes Konarski Dei gratia Episcopus Cracoviensis, Praedecessor noster, more boni Pastoris consuetudinem praedictam manutenere et ambitiosorum et cupidorum hominum conatus refrenare cupiens, de consilio et consensu Venerabilium Dominorum Praelatorum et Canonicorum Ecclesiae praedictae Cathedralis Cracoviensis, rationabiliter statuerat, ut domus canonicales, quarum dispositio ad Capitulum Cracoviense pertineat, deinceps nulli extraneo, hoc est Praelaturam vel Praebendam in nostra Ecclesia Cathedrali Cracoviensi non obtinenti, quacunque dignitate fulgenti, nec etiam cuipiam alteri ad vitam, hac conditione, ut videlicet per promotionem vel assumptionem ad aliquem Episcopatum illa privari non debeat vel non possit, dari aut concedi deberent vel possint, sub poena excommunicationis, quam singulae personae dicti Capituli, contra eandem Constitutionem consentientes, se noscerent incurrere ipso facto. Quod Statutum et consuetudinem Nos Petrus Episcopus et Vice Cancellarius ad evidentem Ecclesiae nostrae utilitatem roborare, stabilire et ampliare cu-

Digitized by Google

pientes, statuimus perpetuo observandum, ut Domos et Praestimonia Capituli nostri praedicti, nemini deinceps extraneo, etiam Episcopo dari, aut conferri possint vel debeant quovis modo. Quod si aliquis Praelatorum vel Canonicorum eiusdem Ecclesiae ad Episcopatum promoveatur, cum alioquin eius beneficia per munus consecrationis vacent, atque ita quisquis eorum desinit esse Praelatus seu Canonicus Ecclesiae nostrae, volumus et decernimus, quod et domus et Praestimonia per eos habita, per munus consecrationis vacent ipso facto; adeoque liberum erit Capitulo Cracoviensi domus et Praestimonia hoc modo vacantia, conferre quibus velint, iuxta Statutorum Capitularium dispositionem. Quod si aliquis Episcoporum deinceps domus vel praestimonia praedicta in praeiudicium Juris capitularis et huius Statuti tenorem, per auctoritatem Sedis Apostolicae sibi reservari procuraverit, eo ipso, tanquam Jurium Ecclesiae violator et boni publici destructor, ad obtinendos eiusmodi domus vel praestimonia sit inhabilis ipso facto. Quod Statutum sub poena excommunicationis latae sententiae, quam singulae personae praedicti Capituli nostri contra hoc Statutum consentientes, se noverint incursuros ipso facto, firmiter observari volumus et decernimus. Et pro firmiori praesentis Statuti nostri cautela et robore, omnes et singuli Praelati et Canonici Capituli Cracoviensis corporale praestent iuramentum, hoc ipsum praesens Statutum dudum antea quidem tentum, nunc item renovatum, inviolabiliter observare. Quod ad perpetuam rei memoriam aliis Ecclesiae et Capituli praefatis Statutis iurari solitis, adiungimus et incorporamus. Et Juramentum de observandis Ecclesiae nostrae Statutis introductioni novorum Praelatorum et Canonicorum praestari solitum, de isto quoque debere intelligi perpetuo et in aevum, volumus et decernimus. Datum in Capitulo generali pro festo Purificationis Divae Virginis Mariae celebrato. Praesentibus ibidem Reverendissimo in Christo Patre et Venerabilibus Dominis: Petro Wapowski Decano, Joanne Choieński Episcopo Praemisliensi Archidiacono, Bernardo Wapowski Cantore, Nicolao Bedleński Scholastico, Petro Konarski Custode, Jacobo Staszkowski, Joanne Jakubowski, Thoma Rożnowski, Stanislao Cziasinski, Jacobo Erdzieszowski, Stanislao Tarło, Joanne Łaski, Stanislao Olesznicki, Floriano Czuryło, Stanislao Biel et Nicolao Doctoribus, Casparo Podlaski, Stanislao Borek, Joanne Narampinski, Benedicto

Digitized by Google

Izdbienski, Melchiore Schobek, Stanislao Szłomowski, Stanislao Przeborowski, Paulo Crassowski, Georgio Myskowski, Andrea de Valentinis, Andrea Zebrzydowski Praelatis et Canonicis, dictum Statutum, tactis Sacrosanctis Scriptis, corporali iuramento hoc ipsum Statutum approbantibus. Quinta Mensis Februarii, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Tricesimo secundo.

LXXXIV.

De Concurrentibus cum literis apostolicis ad receptionem.

Reverendissimus in Christo Pater et Dominus Dominus Petrus de Gamratis Dei gratia Episcopus Cracoviensis, de voluntate et consensu Venerabilium Dominorum Praelatorum et Canonicorum Ecclesiae suae Cathedralis Cracoviensis, in hoc generali Capitulo congregatorum, ac ad eorum instantiam et petitionem diligentem, statuit, decrevit et ordinat, consuetudini veteri rationabili et laudabili, a qua hactenus aliqualiter recessum et deviatum est, firmiter inhaerendo, ut ad Dignitates, Praelaturas, Canonicatus et Praebendas eiusdem Ecclesiae pro tempore vacantes, receptio et installatio novorum Praelatorum et Canonicorum non fiat, nisi post sepulturam et exequias peractas Praelati vel Canonici defuncti. Quam sepulturam cum exequiis voluit fieri in quinque diebus a die mortis Praelati et Canonici defuncti, diem tamen mortis in istis quinque diebus non computando.

Quod si sepultura defuncti Praelati vel Canonici infra quinque dies, ut praemittitur, aliquo casu fortuito vel impedimento fieri non posset, liberum erit lapsis quinque diebus, praedictis Capitulo Cracoviensi procedere ad receptionem et installationem novi Praelati et Canonici modo tamen et ordine infra scripto.

Inprimis namque, Procuratores vel alter eorum, seu Vice Procurator, de mandato Decani vel Senioris Praelati sub absentia Decani, tenetur ad pulsum campanae convocare solenniter omnes Praelatos et Canonicos praesentes et Cracoviae residentes, ad Capitulum et horam et locos consuetos, cum expressione causae per nuncium, vel cedulam, ut conveniant ad receptionem et installationem novi Praelati vel Canonici ad Dignitatem vel Praebendae vacantem.

Digitized by Google

Qua hora adveniente, si unus vel plures ad Praelaturam, Canonicatum vel Praebendam vacantem, vigore literarum et procesuum apostolicorum requisiverit, vel se recipi et installari debita cum instantia requisiverint, Domini de Capitulo Cracoviensi eadem requisitionis die ad receptionem et installationem illius vel illorum procedant minime, sed sex dierum dilatione praemissa ad deliberandum et revidendum literas et processus. Tunc demum in termino dilatorio seu deliberatorio mandatis parere, ac ad Dignitatem Praelaturam, Canonicatum vel Praebendam vacantem, quotquot fuerint in concursu, unum vel plures numero recipere et installare debebunt et tenebuntur.

In qua tamen receptione habeatur ratio pro more veteri eorum, qui per literas Ordinariorum provisi vel instituti sunt, ut prius, quam provisi apostolici recipiantur et installentur. In quorum Provisorum ordinariorum receptione dilatio aliqua, quin mox recipiantur, fieri non debet. Si autem post diem et terminum dilatorium, alias post receptionem unius vel plurium ad Dignitatem Canonicatum et Praebendam vacantem, alii postea cum similibus literis et processibus apostolicis vel ordinariis, extra concursum primum, ad eandem Dignitatem vel Praebendam se recipi et installari requisiverint, audiri non debent, neque recipi vel installari.

Quandoquidem per priorem receptionem et installationem adeo solenniter factam, possessio Dignitatis de Praebenda vacante per alium vel alios iam praeocupata sit, atque Dignitas Canonicatus vel Praebendae non vacent. Quod Statutum memoratus Dominus Episcopus decrevit inseri ad Codicem Statutorum ordinariorum Capituli et Ecclesiae Cracoviensis, quod singuli Praelati et Canonici, tactis Scripturis Sacrosanctis, observare iurarunt, et ad eius observationem se et suos successores perpetuo obstrinxerunt, decernentes, ut in forma iuramenti circa receptionem per Dominos praestare soliti, et hoc Statutum inter alia comprehendatur. Acta sunt haec in Ecclesia Cathedrali Cracoviensi in generali Capitulo pro festo Purificationis Divae Virginis Mariae, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quadragesimo celebrato. Praesentibus ibidem, Reverendissimo in Christo Patre et Venerabilibus Dominis: Domino Samuele Macieiowski Dei gratia Episcopo Chelmensi et Regni Poloniae Vice Cancellario Decano, Georgio Myskowski de Przeczicow Juris utriusque Doctore Praeposito, Joanne Naropinski Custode, Nicolao de Pokrzywnicza

Digitized by Google

Decretorum Doctore, Joanne Konarski, Stanislao Konarski, Stanislao Borek de Cracovia Decretorum Doctore, Benedicto Izdbiński, Stanislao Przeborowski Decretorum Doctore, Stanislao Słomowski, Paulo Krassowski, Andrea Zebrzydowski, Guilelmo Jarocki, Joanne Sbąski, Nicolao Mułkowski, Joanne Drzewicki, Mathia Drzewicki et Stanislao Gorski, Stanislao Zdroiowski Praelatis et Canonicis praedictae Ecclesiae Cracoviensis capitulariter congregatis, ad praemissa omnia et singula consentientibus et iurantibus, Amen.

LXXXV.

De poena contra negligentes cantare Missas in Septimana.

Placuit Dominis ex pluralitate votorum concludentibus et decernentibus, hoc ipsum Reverendissimo Domino nostro volente et mandante, quod a modo et deinceps futuris temporibus, quilibet Praelatus et Canonicus, qui hebdomadam suam eum ex ordine iuxta vicem hebdomadarum contingentem in Missis ad maius Altare decantandis, per se vel per alium Confratrem adimplere neglexerit, vel non curaverit, talis a qualibet Missa neglecta duas Marcas pro poena, toties quoties huiusmodi negligentias admiserit, irremissibiliter ad manus Procuratorum Capituli dare et solvere sit adstrictus, quarum medietatem Praelato vel Canonico tales negligentias explenti et exequenti, reliquam vero pro luminaribus et aliis necessitatibus Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, applicandam et convertendam esse decreverunt et statuerunt. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quadragesimo primo. Die 14 Octobris.

LXXXVI.

De praesentia in Anniversariis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo secundo. Die Lunae 3 Octobris.

Placuit Dominis Reverendis pluralitate suffragiorum concludentibus, Statutum de Anniversariis editum, per omnia et ad unguem esse observandum et manutenendum ita videlicet, ut quicunque Dominorum Anniversarii portione gaudere voluerit, ad inceptionem

Digitized by Google

Invitatorii vel ad summum ante finem primi nocturni, venire, et in stallo orando aut canendo preces stare, et usque ad finem et conclusionem, vel necessitate agente, ad inchoationem laudum sese reservare debebit, similiter die postera idem quilibet Dominorum ad inceptionem introitus Missae Anniversarii vel *Kyrie eleison*, in choro se etiam repraesentare, et in stallo usque ad finem Missae continuare debebit, alioquin praemissa negligens implere, nullo modo Anniversarii portione gaudebit, quinimmo ad restitutionem male perceptorum eidem ipso Statuto dictante, tenebitur. Cui quidem Decreto praesenti omnes Dominos etiam Secretarios Regios ex aequo subiacere Domini Reverendi voluerunt, solos infirmos et qui in negotiis capitularibus notabilibus speciali mandato et consensu Capituli Venerabilis abesse solent, eisdem Anniversariorum portionibus ex aequo ac praesentes participaturos.

LXXXVII.

De duobus litigantibus interpretatio. Annno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquágesimo secundo, Sabbathi 8va Octobris.

Posteaquam mota fuisset inter Reverendos Dominos quaestio, num Reverendus Dominus Joannes Korczbok, Decanus Gnesnensis, Canonicus Cracoviensis fundi Doiazdow possessor, praetextu cuiusdam litis motae seu citationis contra eum, ad instantiam Venerabilis Domini Hieronymi Garwaski de eodem ipso Canonicatu Cracoviensi provisi, uti dicitur executae, affici debeat Statuto de duobus vel pluribus super Canonicatu vel Praelatura Cracoviensi litigantibus edito et in Codice Statutorum Capitularium contento, Reverendi Domini cum penitius hoc ipsum Statutum et alia duo desuper edita Statuta introspexissent, vimque, sensum et mentem legislatoris advertissent et perpendissent, innitentes praesertim verbis Statuti, quibus dicitur et se ad Ecclesiam recipi et intronisari petentibus et obtinentibus, suffragiorum plenitudine concluserunt: non posse nec debere Statutum praefatum secus intelligi, quam de utroque vel de omnibus concurrentibus in Ecclesiam per Capitulum receptis; quomodo enim quis ad refectiones vel ad Capitulum, qui non sit in Ecclesiam receptus, admitti deberet. Unde quandoquidem Dominus Korczbok ad

Digitized by Google

Ecclesiam per Capitulum solenniter sit receptus, Dominus vero Garwaski nondum ad eam fuerit admissus: non debere neque dignum esse, Dominum Korczbok a Capituli congressibus et consessu vel refectionibus excludi, Reverendi Domini decreverunt.

LXXXVIII.

De duobus litigantibus interpretatio. Anni Millesimi Quingentesimi Quinquagesimi tertii. Veneris 10 Februarii, in generali Capitulo.

Cum negotium Statuti capitularis de duobus litigantibus super Praelatura vel Praebenda Cracoviensi editi, iuxta prorogationem illius ad praesens Generale Capitulum factam, Reverendi Domini suscepissent in deliberationem, cupientes praedicti Statuti et aliorum desuper editorum interpretationem, quae alioquin quibusdam subdubia et minus clara visa est, planiorem facere, lectis eisdem, auscultatis et debite intellectis, visis etiam receptionibus in Ecclesiam praedictorum Dominorum collitigantium, Domini Joannis scilicet Korczbok Decani Gnesnensis, et Domini Hieronymi Garwaski Canonici Loviciensis, ius et interesse ad Canonicatum et praebendam Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis fundi Doiazdow, morte Venerabilis olim Joannis Zdroiowski, Canonici Cracoviensis, vacantis, se habere praetendentium, visis etiam intimationibus litis pendentiae et literarum executorialium cum inserta sententia definitiva pro parte dicti Hieronymi Garwaski, et contra Dominum Joannem Korczbok coram se factis et exhibitis, uniformitate suffragiorum decreverunt: Statutum praedictum ita quemadmodum alias semper intellectum et contra alios collitigantes extensum fuit, etiamnum intelligi et extendi ac vim et usum illius observari debere, neutrum scilicet collitigantium, tam eo respectu, ne duo videantur in uno Canonicatu et praebenda residere, distributionumque participes esse, quam etiam eo, ne ad secreta Capituli incertae personae admittantur, ad perceptionemque distributionum admittendum esse concluserunt, et proinde Dominum Joannem Korczbok poenae Statuti, alias exclusioni a Capitulo et refectionibus subiacere debere et opportere decreverunt atque pronuntiaverunt.

Digitized by Google

LXXXIX.

Contra promotos ad Episcopatum Statutum. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo tertio, die 18 Maii.

Cum satis diu ac matura deliberatione tractassent ac deliberassent inter se Reverendi Domini, quo scilicet pacto obviandum esset iis Dominis, qui ex hoc Venerabili Collegio, Diis faventibus et gratia etiam Sacrae Regiae Maiestatis Domini nostri clementissimi, ad dignitates Episcopales promoventur, ut iuxta Statutum Ecclesiae et loci huius dispositionem et veterem consuetudinem, Domos capitulares et Villas praestimoniales, quae alioqui nonnisi Dominis circa Ecclesiam praesentibus, pondusque diei et aestus in vinea Domini sustinentibus duntaxat tamen debentur, non occuparent, sed eas a prima sui ad Episcopatum nominatione, in manus Venerabilis Capituli, unde illas habuerunt, resignare et dimittere teneantur; Et praesertim cum tales plerique ad Episcopatus promoti, neque iureiurando, quod in receptione praestiterunt, neque conscientia aut alio aliquo zelo bono erga Fratres inferiores Ecclesiae deservientes moveri, ac ab occupatione eorundem contra fas et aequum desistere solent neque volunt, unde talibus viam praecludere volentes, Reverendi Domini decreverunt unanimibus suffragiis: quod a prima nominatione alicuius Dominorum ad Episcopatum aliquem, Domus et Villa, si utrumque aut quod eorum talis promotus protunc obtinebat, ipso facto vacare censeri debent et vacent in effectu, sitque iam extunc aliis Dominis ex ordine iuxta vocationem eorum ius quaesitum ad sic vacantem Domum et Villam aut aliquod ex ipsis, neque quidquam obstare debebit, quin mox sequenti die capitulari post publicationem nominationis proxima, literae citationis generalis in vim cridae, contra sua interesse putantes, ad distribuendum sic vacantem Domum aut Villam decernantur et publicentur. In quarum termino optionem primum, deinde ad distributionem, pro more recepto, procedi debebit. Quod si talis Nominatus praedictae distributioni et provisioni in aliquo contravenire voluerit, extunc ultra censurarum Ecclesiasticarum ac detestabilis periurii poenas, etiam mulctam Duorum Millium Ducatorum Aureorum, quorum medietatem Camerae Apostolicae et Fisco illius, aliam vero medietatem Eccle-

Digitized by Google

siae huic Cathedrali Cracoviensi pro fabrica applicandam, luere et ad solvendum irremisibiliter incurrere debet ipso facto. Quod quidem Decretum praesens, Reverendi Domini a se iuramentis mediis, denuo fiendis confirmandum et approbandum, in aliam diem capitularem, seu alias ad plenius et frequentius Capitulum distulerunt, et nihilominus facultatem cedendi possessionem gratiosam tali Nominato Domus et Villae, aut alterius ipsorum, ad consecrationem sui vel ad aliquod certum temporis spatium, in quantum id sibi bona gratia et precario concedi postulaverit, Domini Reverendi reservaverunt et reservant tenore praesentium mediante.

XC.

Absentiae duorum mensium tempore Vindemiarum declaratio. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo tertio. Die Veneris ultima Junii.

Licentiam ab Ecclesia per hos duos menses sequentes, quibus de more et antiquitus recepta consuetudine, Domini Reverendi rei familiari suae et messibus ac collectioni frugum intendere in villis suis praestimonialibus solent, sibi ipsis mutuo concedendum et indulgendum dixerunt, ita tamen, ut quilibet Dominorum, singulis diebus dominicis et festis ac diebus Veneris seu capitularibus, in Ecclesia sese repraesentare teneatur, sitque adstrictus.

XCI.

De Privilegio Altaris Sancti Andreae. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo tertio. Die I^ma Septembris.

Literas transumpti fundationis et erectionis Altaris Sancti Andreae Apostoli in Ecclesia Cathedrali Cracoviensi, quod de iure personatus et praesentandi Venerabilis Capituli Cracoviensis, ac Familiae Dominorum de Tęczyn in communi et per medium ex aequo existit, ex quo Privilegium originale nunc non potest esse reperibile, Reverendi Domini ex Regestro Privilegiorum Ecclesiae, quod est in Capitulari, extradendas per compulsum, sub Sigillo minori

capitulari, Venerabili Domino Joanni Dembnicki Canonico Posnaniensi et ad dictum Altare praesentato capitulari, extradendas Decreto suo praesenti mandaverunt.

XCII.

Ut Deputati in negotiis Ecclesiae participent de Anniversariis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo quarto, Die Sabbathi 12 Maii.

De pecunia Anniversariorum etiam inter eos Dominos, qui in negotiis Ecclesiae et Mensae capitularis deputari solent, distribuenda, Reverendi Domini expendentes secum, quantis incommodis, molestiis et rei familiaris iactura et attritione afficiantur hi Domini, qui in negotiis communibus et bonorum capitularium, per Venerabile Capitulum deputari et mitti solent, et praesertim ad loca remotiora, et temporibus incommodioribus, ubi praeter alias molestias, aestum ferventem, interdum frigus durum, quandoque etiam alias tempestates coeli et inclementiae aëris, sitim quoque et inediam, ut plerumque contigit pro temporis qualitate perferre et sustinere coguntur; Hinc est, quod Reverendi Domini volentes tales ad obeunda eiusmodi munia et acceptandas deputationes alacriores reddere, cum nullam animadvertant rationabilem causam, cur Anniversariis defunctorum ac Processionalium et Matutinalium portionibus etiam gaudere non debeant: ipsos, quo ad percipiendas sortes pecuniae ex eisdem Anniversariis se concernentis, habiles et capaces exnunc et deinceps fore pronuntiaverunt, ac quemadmodum quo ad distributiones quotidianas, pro praesentibus haberi solent: ita etiam quo ad eiusmodi Anniversarios defunctorum et pecuniam ex eis provenientem habendos, unanimibus suffragiis decreverunt. Id quod iam in Dominis Sbigneo Ziołkowski et Alberto Kiiewski Canonicis Cracoviensibus, ad Visitationem bonorum Pabianice deputatis et profecturis, exequendum et in executionem ponendum mandaverunt.

Digitized by Google

XCIII.

Quando Cappae et Almutia deponenda. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo quarto. Die Sabbathi 12 Maii.

Quoniam deformitatem quandam Ecclesiae in hoc quoque esse Reverendi Domini animadverterunt, quod nonnulli Dominorum Capitularium Cappas, quibus solennioribus festis induuntur, quidam mox Missae Maioris ab initio, quidam in medio eiusdem, alii etiam aliis et diversis temporibus, Almutia vero etiam, quibus in Processionibus utuntur, non suo, neque congruo tempore exuere et deponere soleant, ita ut Vicarii Canonicales, quibus hoc oneris incumbit, ut Cappas quilibet suo Praelato vel Canonico imponere, et rursus eximere et in thesaurum referre teneatur, perplexi et incerti, negligentesque officii istius sui esse solent; Itaque perscribere volentes certum modum et rationem, in ea quoque re exnunc et deinceps observandum, decreverunt unanimibus suffragiis: ut quilibet Dominorum sub poena privationis et amissionis panum illo die, Almutium non alias, quam Processione tali integre peracta et absoluta, exuat; Cappam vero non nisi elevatione Sacramenti in summo Missae Sacrificio, vel dum Missa Episcopalis est, benedictione Pontificali accepta, deponat, et ad thesaurum Ecclesiae suum per Vicarium deferri faciat cum cautela diligenti, ut ne per servitores insolentes eiusmodi Cappae et aliae Sacrae Vestes atterantur aut deteriorentur, vel depereant quoquo modo.

XCIV.

De absentia tempore Vindemiarum. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo quinto. Die Veneris Junii 28.

Reverendi Domini suprascripti, ut diligentius intendere valeant commodis et collectioni frumentorum in Villis suis praestimonialibus, hoc praesertim messium tempore, quod Vindemiarum dicimus, sicuti veterem consuetudinem et Decreta priora, et praesertim Anni Domini 1511 sub XI Mensis Julii in Actis Capitularibus descripto, licentiam absentiae ab Ecclesia per hos duos continuos menses, Julium scilicet et Augustum, sibi ipsis alterutrum indulserunt atque

Digitized by Google

mutuo concesserunt, ea tamen lege et conditione, ut quilibet Dominorum, qui quotidianarum distributionum particeps esse voluerit, diebus Dominicis et Festis ac diebus Capitularibus hic in Ecclesia et Capitulo sese repraesentare teneatur; alioquin nisi aliquo dierum praedictorum hic interesse curaverit, extunc procedentibus immediate diebus feriatis, refectiones eiusmodi quotidianas amittere debeat et amittet ipso facto. Praesumendum enim est, talem quemlibet non in bonis Capitularibus et Ecclesiae, sed alibi alicubi remotius versatum fuisse et commoratum, tales vero absentes nulla ratione pro praesentibus censeri neque debent, neque possunt.

XCV.

Ordinatio hebdomadarum tempore pestis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo quinto. Die Veneris 2 Augusti.

Reverendi Domini cum animadverterent, ob pestiferam auram in dies magis ac magis hic Cracoviae, illiusque tota plane vicinia saevientem, plurimos Dominorum abesse et insuper complures adhuc in proximo abfuturos, prospicere volentes, ne Ecclesia haec suis debitis defraudetur obsequiis, neve omnino Dominis de Capitulo destituta aut desolata remaneat, decreverunt suffragiis concordibus, ut durante huiusmodi pestis suspicione, Domini Reverendi Capitulares, quicunque circa Ecclesiam praesentes residebunt, hebdomadas omnes et vices etiam omnes Dominorum absentium, ipsi soli per se ipsos, et iuxta ordinem suum obire et sustinere ac explere, et quilibet in hebdomada sua non amplius quam ad tres Missas cantandas teneri, easdemque per se explere, reliquas vero duas Missas per Vicarium tunc hebdomadarium, quatuor grossis ex portione Marcae septimanalis salariandum, absolvere debebit et tenebitur. Excepto quod si plures dies festi et celebres in septimana occurrerint, extunc ad quatuor, imo vero ad quinque Missas integras, iuxta necessitatem et propter scandalum evitandum, talis quisque Dominorum hebdomadarius obligatus esse debebit. Qui quidem Domini Reverendi hic praesentes, omnes distributiones tam quotidianas, quam supererogatas, inclusis Anniversariis et aliis universis, pro more aliis temporibus distribui solitas, ipsi soli habituri et percepturi sunt. Et Ordi-

Digitized by Google

nationem hanc, Domini Reverendi, durare debere hinc ad tempus, quo pestifera aura mitior facta fuerit, imo penitus conquieverit, dixerunt et decreverunt.

XCVI.

De Distributionibus quotidianis dandis uni, duobus vel pluribus Deputatis, et de curribus, equis ab Episcopo dandis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo sexto. Die 18 Maii.

Reverendi et venerabiles Domini Praelati et Canonici supranominati et descripti, una cum Reverendissimo in Christo Patre Domino et Domino Andrea Zebrzydowski, Dei gratia Episcopo Cracoviensi, capitulariter in loco Capitulari fuerunt congregati, atque supra articulis infra descriptis, per eundem Reverendissimum Dominum propositis, deliberantes et tractantes, concludendos putaverunt et concluserunt, ad eum qui sequitur modum. Quoniam in danda provisione et distributionibus quotidianis concedendis his Dominis, qui in negotiis Ecclesiae et praesertim finium regendorum bonorum Ecclesiae et Mensae Episcopalis, alicubi deputati mittebantur, hic mos vetus et consuetudo recepta hactenus observata fuerit: quod pecunia eiusmodi quotidianarum distributionum, quam praesentiam vulgo vocant, uni duntaxat ex duobus Dominis pro tali actu deputatis, qui personam scilicet Venerabilis Capituli referebat, dari atque concedi solebat; Quia tamen Reverendissimus in Christo Pater Dominus Dominus Andreas Dei gratia Episcopus Cracoviensis, coram suis Dominis Reverendis in hodierno Capitulo exposuit suas ingentes curas, conatus et solicitudines atque etiam graves expensas et sumptus, quos his continuis annis, in negotio Religionis et Fidei Catholicae ac libertatis ecclesiasticae tuendae, retinendae et conservandae, facere cogitur, ita, quod etiam finibus eiusmodi bonorum Ecclesiae limitandis plerumque commode intendere aut praesens adesse nequeat, postulans haberi ad haec rationem aliquam, et utrique talium Deputatorum praesentiam concedi: Domini itaque Reverendi allegationes praetactas Reverendissimi Domini in consideratione habendas esse, earumque intuitu, postulationi illius gratificare volentes, unanimibus suffragiis concludendum duxerunt: Quod quandoquidem ipsi Reverendi Domini sint bonorum eiusmodi Eccle-

Digitized by Google

siae custodes, debent igitur attendere suos per Deputatos, ne qua diminutio, alienatio vel distractio bonorum praedictorum in parte vel in toto quocunque modo contingat; Quodque tales Deputati ut alacriores ad actum deputationis proficiscantur, utrique eorum vel pluribus etiam, seu alias quotquot deputabuntur, integrae et omnes quotidianae distributiones totius temporis, quo eiusmodi actui intenderint et praefuerint, dentur, concedantur et numerentur. Et insuper pro eorundem Dominorum taliter deputatorum familia, quae in domibus commorari solet, per unum panem ex Bularna sua diebus singulis dandum, Domini Reverendi concluserunt, ita tamen et ea conditione, ut Reverendissimus Dominus noster, more et exemplo suorum Antecessorum Episcoporum Cracoviensium, de equis, curru et familia ipsis Dominis Deputatis, quatenus ita imparati fuerint, providere, nec non et expensas honestas in eundo, commorando et redeundo praestare ipsis et dare facere dignabitur. De qua quidem conclusione praesenti, per medium Reverendi Domini Wargawski cum aliis Deputatis sibi relata, Reverendissimus Dominus contentum se fuisse renuntiavit, atque Dominis Deputatis de equis, curru et expensis provisurum se obtulit atque liberaliter esse provisurum pollicitus.

XCVII.

De electione Procuratorum Capituli. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo sexto. Die 29 Maii.

Cum animadverterent Reverendi Domini in praesenti Capitulo generali congregati, quod de modo et ratione eligendorum Procuratorum, deque rationibus percepti et expensi per ipsos Procuratores faciendis, ac post conclusas et absolutas huiusmodi rationes, Regestris in debita forma coram Dominis in Capitulo reponendis, nulla prorsus in Statutis Capitularibus esset constitutio, unde rationibus ipsis non examinatis, neque discussis, electio interdum Procuratorum fieri solebat; statuerunt igitur et decreverunt, inviolabiliter deinceps perpetuis futuris temporibus observandum: ut rationes percepti et expensi proventuum Venerabilis Capituli, tam ex bonis Pabianice, quam Procurationis generalis, semper praecedant electionem ipsam Procuratorum. Quibus quidem rationibus absolutis, Domini Procura-

Digitized by Google

tores earundem rationum suarum Regestra coram Dominis in Capitulo, simul cum omnibus et singulis summis pecuniariis, post conclusas huiusmodi rationes restantibus, reponere et exhibere teneantur et sint adstricti. Quae quidem Regestra ipsi Domini, remotis Procuratoribus, diligenter lustrare atque examinare inter se debebunt, et tum demum vel novos Procuratores eligere, vel eisdem, si recte atque ex utilitate Capituli bona atque redditus communes administraverint, munus et officium Procurationis prorogare.

XCVIII.

Ordinatio de conferendis beneficiis Ecclesiae, facta in generali Capitulo, Anno Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo septimo. Die 12 Mensis Maii.

Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, Statutum Capitulare de conferendis et providendis beneficiis Ecclesiae huius Cathedralis Cracoviensis, de iure patronatus et collatione capitulari, pro tempore vacaturis, quod videlicet restrictum nimis et obscurum est, clarius interpretaturi decreverunt conformibus sententiis, ac deinceps futuris temporibus firmiter observandum statuerunt: ut eiusmodi beneficia Ecclesiae, quae manualia officia potius appellanda sunt, videlicet: Mansionariae, Psalteriae, Praebendae, Capellaniae et Altaria de collatione, praesentatione, electione, vicibus alternativis, ac provisione ipsius Venerabilis Capituli, occurrente alicuius ipsorum vacatione, nemini alteri vel aliis, nisi ministris et servis Ecclesiae, actu Presbyteris et circa Ecclesiam per se residentibus et laborantibus, beneque meritis provideri debeant et conferri, idque vel eo praecipue, ut cultus divinus attentius et cum decore peragi, residentiumque Sacerdotum maior frequentia haberi possit circa Ecclesiam praelibatam, simul etiam ex eo, ut Domini Reverendi in vacationibus molestia intercessionum pro minus dignis vel meritis personis, quae fieri solent, carere possint et esse excusati. Ministros autem Ecclesiae non alios intelligendos esse voluerunt, nisi principaliter Notarium et Vice-Procuratorem Capitulares pro tempore existentes, deinde Clericum Capellae S. Trinitatis, Ablatistam, Chorologistam, aliosque Presbyteros probos, qui per aliquod nota-

Digitized by Google

bile tempus in Schola hac castrensi commorantes et Ecclesiae diligentius servientes, laudabiliter sese conservarunt; Vexilliferos etiam et alios iuvenes studiosos in Schola castrensi commorantes, literatos, modestos, exemplares et ad Sacros Ordines aspirantes, talibus itaque et non aliis gradatim et successive, alias per ascensum, prout more veteri observatum fuit, eiusmodi beneficia Ecclesiae conferenda Domini decreverunt, ita tamen, ut quisque taliter provisus, cautionem obligatoriam de per se residendo et in Ecclesia Dei laborando, facere sit adstrictus. Alioquin per semestre tempus sese ab Ecclesia absentans, ipso facto privatus existat provisione eiusmodi, nullo processu desuper observato, alter qui idoneus fuerit, in locum illius constituendus. Quod quidem Statutum praesens ut in debita executione conservetur, decreverunt Domini Reverendi: ut Dominus Praesidens Capituli in concludendo non plures, sed saniores Dominorum sententias, hoc est quae pro praesenti Statuto et pro Ministro Ecclesiae providendo facient, sequi, illis adhaerere et iuxta illas concludere debeat et teneatur.

XCIX.

De prorogatione Vindemiarum. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo septimo. Die 27 Augusti.

Placuit Reverendis Dominis ex eo, quod et Annus praesens sit intempestivus et nimis saevus, et quia etiam Domini ab initio Mensis Julii, quo tempore ratione Vindemiarum licentia ab Ecclesia concedi solet, rationibus proventuum suorum occupati fuerunt, licentiae eiusmodi Vindemiarum prorogativam hanc ad Festum Sanctae Crucis Exaltationis prorogare. Qua quidem omnes Dominos etiam nulla praestimonia habentes, Domini Reverendi ex aequo uti et gaudere debere voluerunt et concluserunt, quandoquidem tam fundis, quam etiam aliis introitibus Praebendarum suarum, quae etiam Ecclesiae bona esse dicuntur, caeteri Domini interim intendere et consulere teneantur et obligantur.

Digitized by Google

C.

De taxarum solutione non proroganda. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo octavo, Statutum generalis Capituli, Die 8[va] Februarii.

Quoniam Statutum Capitulare disponit, decernitque, ut quicunque Dominorum de Capitulo taxam domus post decursum unius anni ab assecuta tali domo computandam, non solverit, inhabilis esse debeat ad domum aliam optandam; orta super hoc nuper inter aliquos Dominos Capitulares controversia, affirmantibus nonnullis, Statutum praedictum locum non habere, ubi quispiam de Dominis prorogationem ab eis eiusmodi solutionis concessam habuerit, aliis vero negantibus et dicentibus, prorogationem ipsam suffragari non debere, nec posse, ad aliam domum obtinendam, nisi prius Statuto, quod iuravit unusquisque tenendum, satisfactum esset, Domini in generali Capitulo congregati, super eiusmodi controversia matura deliberatione praehabita, ac votis omnium in medio examinatis, veterique consuetudini innitentes, Statutum de taxis et optionibus domorum praedictum, etiam ad optiones villarum extendentes, ita declarandum et interpretandum duxerunt et decreverunt, declarantque in posterum perpetuo observandum: ut quicunque sive Praelatus, sive Canonicus, taxam domus, vel quodcunque aliud debitum liquidum, post decursum unius anni a tempore contracti eiusmodi debiti, Venerabili Capitulo non solverit, etiamsi prorogationem debiti eiusmodi ad tempus quodcunque habuerit, longius inhabilis sit, neque capax ad domum sive villam capitularem optandam et obtinendam, prorogatione obtenta et prioritate vocationis illi minime suffragante.

CI.

De alienationibus non faciendis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo octavo. Die II Februarii.

Quamvis omnes alienationes bonorum Ecclesiasticorum sive in perpetuum, sive ad tempus certum, iure communi et legibus atque Statutis Ecclesiae huius sint prohibitae; tamen quia nihil tam fir-

Digitized by Google

mum pro utilitate Ecclesiae constitui potest, quod non interdum aliquorum ambitio et cupiditas pervertere atque corrumpere possit; statuerunt et decreverunt Reverendi Domini concordibus suffragiis: ut nullae deinceps alienationes, concessiones, permutationes et diminutiones bonorum Ecclesiasticorum, Mensae Episcopalis, quacunque ratione et modo, sive illae fieri debeant temporaneae, sive perpetuae, per Venerabile Capitulum admittantur. Quod si quis postmodum oblitus iurisiurandi sui, quo Ecclesiae est obstrictus, suffragari ea in re petitioni et cupiditati alicuius voluerit, consensumque suum in id praebuerit, statim per Seniorem Praelatum a Capitulo excludatur, indignusque domo et villa praestimoniali ac omni beneficio et praerogativa perpetuo censeatur, et pro periuro et eversore legum et Statutorum habeatur.

CII.

Ut gratiae a Mensa Episcopali solis sacerdotibus conferantur. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo octavo. II Februarii.

Exigentibus multis et iustis causis in tam depravatis praesertim atque corruptis huius saeculi moribus, Statutum vetus de concedendis gratiis atque ea beneficentia et liberalitate, quae interdum fieri consuevit per Reverendissimos Dominos Episcopos in fratres de Capitulo, Reverendi Domini suprascripti ita interpretandum duxerunt, suntque interpretati: ut ii demum ex Collegio et Capitulo gratiarum et liberalitatis istiusmodi sint capacas, qui iam fuerunt ad sacerdotalem ordinem promoti; secus vero gratiae ipsae nulla ratione admittantur, neque si factae seu concessae fuerint, successores eas observare teneantur, consentientes vero exclusione a Capitulo puniantur.

CIII.

Ut ratio de distributionibus et panibus singulis diebus Veneris fiat. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo octavo. 10ma Maii.

Quoniam de distributionum quotidianarum divisione simul et de frumenti capitularis seu de panibus ex Bularna fideli dispensatione,

Digitized by Google

quaedam dubitatio inter nonnullos Dominos persaepe oriri solebat, ac fidelitas etiam tam Viceprocuratoris, quam Pistoris plerumque in dubium revocari ex eo potissimum, quia a neutro ipsorum vel levis quaedam, perfunctoriaque vel nulla omnino ratio et supputatio per Reverendos Dominos exigebatur; hinc est, quod Reverendi Domini supra descripti Capitulares, super praemissis mature deliberati, volentes odiosis eiusmodi suspicionibus, quae etiam in ipsos Dominos Procuratores redundare videbantur, viam praecludere, unanimi Decreto suo praesentis generalis Capituli vigore statuerunt, exnunc deinceps perpetuo inviolabiliter observandum: ut singulis diebus Veneris in praesentia totius Capitularis consessus, calculus et ratio tam de quotidianis distributionibus, quot scilicet Marcae et inter quot et quos Dominos praesentes continuos, vel etiam discontinuos, sint quomodolibet divisae, quam etiam de frumenti dispensatione, quod videlicet panes ex pistrino capitulari inter eosdem praesentes Dominos, Gratialistis quoque inclusis, diebus singulis, seu alias integra septimana distributi sint, per Reverendos Dominos singulos ex ordine cum Vice-Procuratore habeatur atque recenseatur. Cui quidem calculo et rationi omnes Domini praesentes sub poena privationis praesentiae quatuor grossorum, interesse, illamque auscultare teneantur et sint adstricti. Porro ne is Dominorum, qui calculo praefuerit, frustra desudare videatur: ultra praesentiam consuetam praemio quatuor grossorum afficiendum et contentandum, Reverendi Domini voluerunt et concluserunt, Decreto praesenti mediante.

CIV.

Ut absentes Canonici suos Procuratores habeant. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo octavo. Die 5 Octobris.

Quamvis Statutis Capitularibus satis clare cautum atque provisum est, ut quilibet Dominorum Praelatorum et Canonicorum Ecclesiae huius Cracoviensis, teneatur in absentia sua habere Procuratorem suum legitimum, hic circa Ecclesiam praesentem et residentem, qui omnia et singula munia Ecclesiae explenda ac onera etiam tam ex Domo Canonicali, quam ex Villa Praestimoniali exsolvenda curaret, alias ad quem in emergentiis, quotiens usus postulat, possit

Digitized by Google

habere recursus; Quia tamen per nonnullos Dominorum absentium secus fieri videmus, qui videlicet non modo, quod onera ex domo vel villa aut Praelaturis vel Canonicalibus mensae capitulari suis alias quomodocunque debita, non solvunt, verum etiam et munia Ecclesiastica, septimanas cantandas, aliaque id genus obsequia divina non sine offendiculo multorum negligunt et nihili omnino curant; hinc est, quod Reverendi Domini volentes dictorum Statutorum suorum dispositionem in executionem ponere, vigore praesentis generalis Capituli statuendum decreverunt et statuerunt deinceps perpetuo observandum: ut quilibet ad Praelaturam vel Canonicatum noviter ad Ecclesiam per Capitulum recipiendus, mox et in continenti, probata nobilitate, ut moris est, solutisque Cappalibus, teneatur ante omnia tunc ibi unum aliquem ex Dominis praesentibus et circa Ecclesiam residentibus, in Procuratorem suum legitimum constituere, qui et curam et onus in se acceptet atque subeat, et munia Ecclesiastica ad altare obire et explere, ac onera etiam incumbentia, quoties eorum solutio incidit, ut sunt Census Fabricae, Taxae, Contributiones, Pensiones et alia id genus debita exsolvenda, praestare et impendere mensae capitulari, vel quorum interest, teneatur, sitque adstrictus, alioquin si secus factum fuerit, Reverendi Domini ad receptionem eiusmodi Praelati vel Canonici procedere minime debebunt.

CV.

De Missa pro peccatis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo tertio. Die 5 Februarii.

Placuit Dominis concordibus suffragiis id decernentibus, ut quandoquidem Statuto Capitulari cautum sit, ut in quolibet generali Capitulo Missa pro peccatis vivorum peragatur, eandem a proximo S. Stanislai in Maio Capitulo reassumendum et prima die Statutorum obeundum esse, utque in eius usum consolatio Dominis interessentibus Marcae quinque pecuniarum dividantur, Domini Reverendi concluserunt.

Digitized by Google

CVI.

De Anniversariorum portionibus. Anno Domini 1563. Die 5 Februarii.

Ut Statutum de Missa Anniversarii in executione habeatur per omnia, Reverendi Domini decreverunt: hoc est, ut quicunque Dominorum integra totius Anniversarii portione gaudere voluerint, in ea interesse teneantur. Alioquin nihil percepturi de eiusmodi Anniversario, quum in Vigiliis de sero interfuerint, causa tamen aegritudinis et negotio Ecclesiae semper excepto, eo nihilominus adiecto, quod in gravi necessitate alicuius Dominorum, id quod rarissime contingere debet, Domini Procuratores aut eorum alter, licentiam absentiae a tali Missa concedere poterit.

CVII.

Contra proditores secretorum Statutum. Die quarta Februarii 1564.

Cum frequenter in universali Collegio hoc quaestionem oriri contingeret super declaratione Statuti contra proditores secretorum et tractatuum capitularium editi, quod incipit: „*Quoniam transgressor consuetudinis, et transgressor legis, et proditor secretorum, ut Patriae proditor est puniendus*“, utrum iidem proditores secretorum refectionibus quotidianis, Praestimoniis, Domibus et aliis Ecclesiae Beneficiis gaudere ac in Capitulo locum habere debeant? Cui quidem disceptationi et haesitationi occurrere volentes in futurum, Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, idipsum etiam Reverendissimo Domino nostro urgente et sollicitante, ad eum modum sensum ipsius Statuti intelligi debere dixerunt et ita declararunt: Quod videlicet quilibet Dominorum, qui nomine proditi alicuius secreti et eorum tractatuum, quae Praesidens pro secretis tenenda esse circa conclusionem admonuerit, notatus repertus fuerit, ingressu Capituli in notoriis mox prohiberi debet, simul et refectionibus quotidianis, Anniversariis, Domo, Villa et aliis Ecclesiae emolumentis, ultra alias poenas contra tales de iure editas, privari. Deficiente vero notoria probatione, is, quem publica fama et praesumptiones accusant, mettertius, hoc est cum duobus Confratribus eiusdem Col-

Digitized by Google

legii iuramento sese purgare, et famam ac praesumptionem huiusmodi tollere sine quibusvis prorogationibus debebit et tenebitur, ac hoc idem iusiurandum praestare, quod ea, quae ei obiciuntur, non prodiderit, nec cuiquam communicaverit directe vel indirecte; compurgatores vero iurare debebunt, pro certo se credere, nemini eum, qui proditionis est insimulatus, praedicta secreta revelasse vel communicasse directe vel indirecte. Quod si defecerit in purgatione huiusmodi mettertius (aliter enim non debet admitti ad purgationem), talem pro convicto habendum, et eisdem poenis ac si sufficienter convictus esset, subiacere debere Reverendi Domini decreverunt, cui nullum subsidium promotionis per se vel submissas personas in deinceps ad supranominata restituendo, aut apellationibus super his deferendo, nec tales proditores celandos esse, sub honore et conscientiis suis iidem Domini sancte promiserunt, decreverunt et statuerunt. Quae omnia et singula ad nos quoque servitores suos, Notarium et Viceprocuratorem modernos et pro tempore futuros, extendi debere pronuntiaverunt et concluserunt.

CVIII.

De praesentia in Vigiliis et Missa Anniversariorum. Anno Domini 1564. Die 4 Februarii.

Cum de Vigiliis et Missis anniversalibus mota fuisset quaedam in consessu Dominorum concertatio, peccare solere per nonnullos Dominos non mediocriter contra Statutorum et Decretorum Capitularium de Anniversariis editorum dispositionem, dum eorum complures existimarent, satis sibi esse ad percipiendas Anniversariorum portiones, Vigiliis tantummodo de sero praesentes interesse; ad Missam vero Anniversarii venire non obligari, sive ante, sive post venerint, dummodo tamen ad Ecclesiam venerint et Missam summam aut aliam quamcunque audiverint: Reverendi Domini errorem huiusmodi tollendum esse cupientes, sensum Statutorum et Decretorum Ecclesiae sequentes, decreverunt, Decretum generalis Capituli S. Michaelis Anni 1552 desuper latum, ad unguem esse observandum et manutenendum perpetuis futuris temporibus.

Digitized by Google

CIX.

Ut fideiussor pro taxa sit residens. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto. Die 4[ta] Februarii.

De Statuto severiori contra non solventes taxas domorum condendo, aut etiam ut quilibet Dominorum domum recipiens, in continenti praesenti pecuniariam taxam exsolvere teneatur, Reverendis Dominis pluralitate suffragiorum id concludentibus visum non fuit quidquam innovare, quin potius veterum Statutorum executionem desiderari, quam ut Domini Procuratores, quoties usus postulat, a suis Reverendis Dominis exigant, eis iniunxerunt, illud tamen providendum et statuendum decreverunt: ut fideiussores pro taxis domorum non debeant deinceps admitti, nisi qui hic continue sunt residentes, quique non sint Episcopi, sint autem capaces distributionum quotidianarum; cuius rei animadversio tam ipsi Domino Praesidenti, quam Dominis Procuratoribus serio est commissa atque demandata.

CX.

Contra negligentes septimanas. Anno Domini 1564. Die 4[ta] Februarii.

Permolesto atque iniquo animo ferentes Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, quorundam Confratrum nostrorum huius Ecclesiae Canonicorum gravem negligentiam et incurabilitatem, qui aulas Principum sequentes, curis temporalium adeo immersi sunt, ut vocationis suae et munerum Canonicalium obliti plane esse videantur, itaque Septimanas suas in Missarum Sacrificiis ad maius altare decantandis, quoties ordo et vices postulant, neque per se, neque per alios obire curant, cum scandalo gravi et animarum suarum periculo non mediocri; Unde volentes talibus negligentiis obviare, Fratresque ipsos suos ad officium debitum reducere, poenam severioris Statuti, tempore scilicet Reverendissimi olim Domini Gamrati editi, contra tales Dominos extendendam esse pluralitate suffragiorum decreverunt, atque iam exnunc monendos tales in valvis Ecclesiae pro eiusmodi decem Marcarum poenis, per quemlibet ipsorum pro talibus negligentiis incursis, esse voluerunt. Id quod Dominis suis Procuratoribus omnino diligenter curandum iniunxerunt,

Digitized by Google

ut sive per viam aresti ex censuis aut decimatoribus, sive quocunque alio modo poenas huiusmodi exigant, ac id quod ex publico aere ad supplendas eiusmodi negligentias erogarunt, exsolvant, et residuum poenarum eo quo Statutum praefatum dictat, convertant.

CXI.

Bulla Sanctissimi Domini nostri Domini Pii divina providentia Papae IV, super forma iuramenti professionis fidei Catholicae.

Pius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Iniunctum Nobis Apostolicae Servitutis officium requirit: ut ea, quae Dominus Omnipotens ad providam Ecclesiae directionem Sanctis Patribus in nomine suo congregatis divinitus inspirare dignatus est, ad eius laudem et gloriam incunctanter exequi properemus. Cum itaque iuxta Concilii Tridentini dispositionem omnes, quos deinceps Cathedralibus et Superioribus Ecclesiis praefici, vel quibus de illarum Dignitatibus, Canonicatibus et aliis quibuscunque beneficiis ecclesiasticis curam animarum habentibus, provideri continget, publicam Orthodoxae fidei professionem facere, seque in Romanae Ecclesiae obedientia permansuros spondere et iurare teneantur: Nos volentes etiam per quoscunque, qui de Monasteriis, Conventibus, Domibus et aliis quibuscunque locis Regularium quorumcunque Ordinum, etiam Militarium, quocunque nomine vel titulo providebitur, idem servari, et ad hoc, ut unius eiusdem fidei professio uniformiter ab omnibus exhibeatur, unicaque et certa illius forma cunctis innotescat, nostrae solicitudinis partes in hoc alicui minime desiderari, formam ipsam praesentibus annotatam publicari et ubique gentium per eos, ad quos ex Decretis ipsius Concilii et alios praedictos spectat, recipi et observari, ac sub poenis per Concilium ipsum in contravenientes latis, iuxta hanc et non aliam formam professionem praedictam solenniter fieri, Authoritate Apostolica tenore praesentium districte praecipiendo, mandamus huiusmodi sub tenore:

Ego N. firma fide credo et profiteor, omnia et singula, quae continentur Symbolo fidei, quo Sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem Omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium, et in unum Dominum JESUM

Digitized by Google

Christum, Filium DEI Unigenitum et ex Patre natum ante omnia saecula, Deum de Deo, Lumen de Lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et resurexit tertia die secundum scripturas, et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius Regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum et Vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam et Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum, et expecto resurrectionem mortuorum et vitam venturi saeculi, Amen. Apostolicas et Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiae observationes et constitutiones firmissime admitto et amplector. Item Sacram Scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit et tenet Sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione Sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam unquam, nisi iuxta unanimem consensum Patrum accipiam et interpretabor. Profiteor quoque septem esse vere et proprie Sacramenta novae Legis a JESU Christo Domino Nostro instituta atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem et Matrimonium, illaque gratiam conferre, et ex his Baptismum, Confirmationem et Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque et approbatos Ecclesiae Catholicae ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio et admitto. Omnia et singula, quae de peccato originali et de iustificatione in Sacrosancta Synodo definita et declarata fuerunt, amplector et recipio. Profiteor pariter in Missa offeri Deo verum, proprium et propitiatorium Sacrificium pro vivis et defunctis, atque in Sanctissimo Eucharistiae Sacramento esse vere, realiter et substantialiter Corpus et Sanguinem una cum anima et Divinitate Domini Nostri JESU Christi, fierique conversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor

Digitized by Google

etiam, sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibidem detentas fidelium suffragiis iuvari; similiter et Sanctos una cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offere, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissime assero, imagines Christi ac Deiparae semper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse, affirmo. Sanctam Catholicam et Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem et Magistram agnosco, Romanoque Pontifici Beati Petri Apostolorum Principis Successori ac JESU Christi Vicario veram obedientiam spondeo ac iuro. Caetera item omnia a Sacris Canonibus et Oecumenicis Conciliis, ac praecipue a Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita et declarata indubitanter recipio atque profiteor. Simulque contraria omnia atque haereses quascunque ab Ecclesia damnatas et reiectas et anathematizatas, ego pariter damno, reiicio et anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor et veraciter teneo, eandem integram et inviolatam usque ad extremum vitae spiritum constantissime (Deo adiuvante) retinere et confiteri, atque a meis subditis vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum ego idem N. spondeo, voveo ac iuro. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

Volumus autem, quod praesentes literae in Cancellaria Nostra Apostolica de more legantur, et ut omnibus facilius pateantur, in eius quinterno describantur ac etiam imprimantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae voluntatis et mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis DEI ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romae apud Sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicae Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto, Idibus Novembris, Pontificatus Nostri Anno quinto.

Cardinalis Caesius
Glorierius.

Digitized by Google

Lectae et publicatae fuerunt suprascriptae literae Romae in Cancellaria Apostolica, Anno Incarnationis Dominicae 1564, Die vero Sabbathi Nona Mensis Decembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris et Domini Nostri Domini Pii Papae Quarti Anno Quinto. A. Lomellinus Custos.

CXII.

Ut Capitulum Feriis quintis tempore Quadragesimae fiat. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quinto. Die 15 Mensis Martii.

Reverendi Domini animadvertentes congressum suum capitularem et tractatus negotiorum occurrentium, qui singulis diebus Veneris ex antiqua consuetudine fieri solent, processionibus et Verbi divini concionibus per tempus totius Quadragesimae haberi solitis, plurimum impediri, unde volentes et negotia occurrentia rite et debita deliberatione expedire, et scandalum omne, si quod forsan ex absentia ipsorum a concionibus et processionibus eiusmodi oriri posset, evitare, consuetudinem hanc, quoad tempus Quadragesimae duntaxat immutandam, congressumque mutuum et celebrationem Capitulorum de Feriis sextis in Ferias quintas anticipando decreverunt et anticipaverunt, actu et Decreto praesenti mediante.

CXIII.

De taxis praesenti aere solvendis. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quinto, pro festo S. Stanislai in Maio.

Quamvis Statuto veteri cautum et provisum sit de taxis domorum nostrarum capitularium solvendis, quia tamen experientia didicimus, praetextu eiusmodi Statuti multas taxas periisse, mansisseque insolutas, siquidem et in hoc generali Capitulo compertum est, Summam illarum insolutarum Marcas Trecentas Quinquaginta pecunia excedere, decedentibus videlicet ex hac vita, vel etiam ad Episcopatus promotis Fratribus nostris, domos nostras capitulares habentibus; praeterea vero experti quoque sumus, plerosque Dominorum de gremio nostro in Aula Regiae Maiestatis servientium, quoties admonebantur de solvendis talibus taxis, ad Regiam Maiestatem, alios-

Digitized by Google

que Regni Principes pro intercessionibus confugisse, Nosque in eorum odium saepenumero deduxisse; Nos in hoc generali Capitulo congregati, volentes tam taxis de caetero solvendis, quam etiam Principum odiis et aliis incommodis evitandis, opportune consulere, corrigendum et declarandum duximus Statutum vetus de solvendis taxis praedictum corrigimus, rectificamus et declaramus Decreto nostro praesenti, statuentes et decernentes: ut amodo et deinceps futuris temporibus perpetuis, quicunque Dominorum ex gremio nostro domum aliquam nostram capitularem optaverit, de eaque sibi provideri petierit, eiusmodi domus conferri sibi non debeat, nec possit, nisi prius et ante omnia taxam illius plenarie et ex toto in manus Procuratorum nostrorum exsolvat; alioquin non soluta taxa repulsam auferat, inhabilisque ad optandum et acceptandum illam censeatur. Quod quidem Decretum nostrum ut debitum suum robur obtineat, Nos infrascripti iuramentis nostris omnes et singuli, tactis sacrosanctis Evangelii Scripturis, firmavimus.

CXIV.

De Anniversariorum portionibus. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo septimo.

De et super Anniversariorum portionibus, quomodo scilicet et qui Dominorum eorum capaces esse debeant, Reverendi Domini Decretum suum capitulare Anno Domini 1552, Die Tertia Octobris latum, quod quidem Statuti capitularis de Anniversariis editi est declarativum, ad unguem esse observandum et in executione semper tenendum, decreverunt et concluserunt.

CXV.

De decima Regentis, eiusque Anno gratiae. In generali Capitulo, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo nono, 7ma Octobris.

De et super Decima manipulari ex universo fundo Villae Brzezie praestimonialis excrescenti, quae semper de proprietate illius Regentis existit, an cum seminatis et elaboratis in praedio, nomine

Digitized by Google

Anni gratiae censeri debeat, Reverendi Domini Capitulum..... Quandoquidem nulla Statuti desuper editi determinatio usquam habeatur, declarationem facere volentes, ad eum modum concludendum esse putaverunt et uniformibus sententiis concluserunt: ut in Villis praestimonialibus, Brzezie videlicet, Gręgbalow, Wąsow et aliis id genus, in quibus Decimae tam ex praedio, quam ex agris colonorum, Domino Regenti cedere et dari consueverunt ex agris praedialibus Decimae cum crescentia praediali censeantur. Decimae vero ex agris colonorum et cmetonalibus excrescentes cadere debeant secundum ius commune, sub Annum gratiae iuxta Mensium Anni ordinationem in Statutis Provincialibus contentam.

CXVI.

Seminatio tantum veteribus agris debetur in Praestimoniis.

Cum de seminatione praesenti hiemali agrorum praedialium Villae Borek praestimonialis orta fuisset quaedam disceptatio inter Reverendos Dominos Stiborium Krzykowski modernum in eadem Villa Borek Regentem, et Martinum Zydowski, Canonicos Cracovienses, priorem etiam eiusdem Borek Possessorem, Reverendi Domini auditis utriusque partis allegationibus et responsis, decreverunt, ipsum Dominum Zydowski ratione crescentiae, quam ibidem aestate proxime praeterita universam percepit ex consuetudine veteri et Statuti desuper editi dispositione, ad agrorum praedialium veterum duntaxat, non autem novalium conseminationem teneri. Itaque non quinquaginta neque septuaginta coretos siliginis ad eum usum reliquendos, sed tot quot fuerint, ad praetactorum agrorum veterum seminationem sufficientes, dandos et praestandos mandaverunt, et ut certus custos eius seminationis debito modo faciendae isthic per Dominum Zydowski constituatur, consenserunt et concluserunt.

Digitized by Google

CXVII.

Poena contra non explentes conditiones in Villis praestimonialibus. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo primo. Die Veneris Nona Februarii.

Reverendi Domini in hoc generali Purificationis Mariae Capitulo congregati, posteaquam Statuta Ecclesiae, praesertim vero de Villis praestimonialibus reformandis, deque melioribus in eis conditionibus faciendis, edita, secum examinarent, exp.nderentque verba et sensum eorum, quibus clare disponitur: non esse admittendum eum ad optionem Villae posterioris, qui prioris conditionem non fecit meliorem, imo qui non solum non deteriorem reddidit, sed impositas sibi conditiones non explevit, privatione puniendum esse; compererunt, eisdem Statutis in aliquot proxime superioris temporis vacantiis et Villarum distributionibus non fuisse satisfactum, imo eisdem manifeste contraventum: dum alii aliis faventes, privataque publicis anteferentes, non aequanimiter sensum Statutorum fuerint interpretati, ita videlicet, ut non modo non implentes conditiones sibi impositas puniti non sint, sed ascensus etiam quibusdam ad alias meliores villas permissus fuerit, compensatione quadam duntaxat et summa pecuniaria ratione non impletarum conditionum successori relicta; cernentes itaque iidem Reverendi Domini favores eiusmodi et personarum acceptiones vergere in detrimentum bonorum Ecclesiae et fundorum capitularium, exemplaque eiusmodi prava in infinitum succrescere; volentes occurrere istiusmodi et similibus detrimentis, vim, effectum, interpretationemque et genuinum sensum eorundem Statutorum contra omnes et singulos Dominos Confratres ex aequo extendendum et in executionem ponendum esse; quare unanimibus sententiis statuendum duxerunt et decernendo statuerunt perpetuo observandum: ut quicunque Dominorum Villam capitularem obtinens, conditiones sibi impositas ex declaratione revisorum non explevisse in aliqua Villa compertus fuerit, neque legitimas causas, diligentiasque suas per eum non stetisse, quominus explere potuerit, demonstraverit, talis quilibet sine ulla exceptione, aut quavis pecuniaria compensatione, poenae Statuti contra tales editi omnino et simpliciter subiacere debebit. Quibus quidem omnibus Villarum

Digitized by Google

capitularium Regentibus modernis et pro tempore existentibus Reverendi Domini Capitulum iniunxerunt et eosdem serio commonuerunt, ut intra hinc et visitationem Villarum generalem proximo autumno futuram, seu alias ad Capitulum generale S. Michaelis proximum, reformationi et bono regimini earundem Villarum tam in aedificiis, sepibus et agrorum impinguationi ac cultura, quam etiam nemorum, silvarum diligenti custodiae et extirpationi arbustorum inutilium, praesertim vero finium regendorum, limitumque tuendorum sedulo intendere atque incumbere curent, litesque et actiones in iure terrestri aut ubi opus est, prosequantur, alias conditiones omnes sibi impositas, in toto et per omnia ad unguem sub privationis et inhabilitatis poenis implere et perficere satagant atque re ipsa et in effectu impleant.

CXVIII.

De Vindemiis Decretum in conclusione generalis Capituli. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo primo. Die 12 Maii.

Placuit Reverendis Dominis supra descriptis in hodierna generalis Capituli conclusione congregatis, Decretum licentiae Vindemiarum seu alias absentiae ab Ecclesia messium tempore per Julium et Augustum menses, olim a multo tempore eo loci observatae, nuper vero ante biennium speciali Dominorum Decreto revocatae et irritatae, rursus in usum revocare, innovare et in pristinum statum restituere ex causis et rationibus per suas Reverend. Dominationes in medium adductis et allegatis. Et praesertim quod si missi in negotiis Ecclesiae quibuscunque, sive illa sint revisiones fundorum, sive limitum, sive etiam iniuriarum fundi, aut subditorum Ecclesiae, pro praesentibus reputantur ex Statuto, distributionibusque participant: certe curatio messium, collectioque totius anni victus et annonae, qua ad familiam per totius anni circulum vivendum est, Ecclesiaeque Dei inserviendum, commodius censenda est negotium Ecclesiae, et pro tali reputanda et praesertim in tanta temporum malitia ac servorum infidelitate. Et quia non est credibile, neque ita putandum, ut aliquis suarum Dominationum Reverend. aliquo alio sinistro, et non solius laudis divinae, mercedisque aeternae, templum hoc adire et visere debeat, quodque Villae praestimoniales sint bona Ecclesiae

communia et non privata: itaque in eorum cura et melioribus conditionibus faciendis occupari non aliud est, quam negotium Ecclesiae agere, et ita talem quemlibet distributionibus Ecclesiae omnibus gaudere debere. Eo saltem proviso, ut sub tali praetextu Domini per alia loca et aliis intenti vel occupati negotiis, sub gravi poena arbitrio Dominorum contra secus facientes et convictos statuenda, non divagentur neque cursitare audeant.

CXIX.

Protestatio contra praemissum Decretum.

Repugnantibus nihilominus et contradicentibus ei conclusioni Reverendis Dominis Doctore Sigismundo a Stężyca et Valentino Kuczborski Canonicis, et etiam sequenti Capitulo Reverendo Domino Andrea Kraiewski Archidiacono, contra eam conclusionem protestantibus: quod sit aperte iuri publico et Decretis Sanctorum Patrum mere contraria, ut quis Praelatus et Canonicus nullo legitimo impedimento ab Ecclesia absens, distributionibus participare debeat; alioquin taliter percipiens fructus non facit suos, tenetur ad eorum restitutionem, neque eleemosinam ex taliter perceptis factam aliquid apud Deum mereri; itaque ea omnia Actis his inscribenda esse voluerunt et mandaverunt.

CXX.

De liberis pasculs Villarum Goszcza, Zagorzyce et Tąnie. Anno Domini 1572. Die 12 Maii.

Cum de pascuorum libertate inter haereditates Villarum Goszcza capitularis, illiusque Regentem Dominum Zbigneum Ziołkowski ex una, et Villas Zagorzyce et Przestansko Abbatiae Andreoviensis, earumque tenutarium Reverendum Dominum Kiiewski, Canonicos Cracovienses, ex alia partibus, ita esset in hodierno Capitulari consessu quaestio, ita videlicet, quod dictus Dominus Kiiewski questus est contra Dominum Ziołkowski, quod ipse per suum factorem de Goszcza pecora et pecudes ipsius Villae Zagorzyce sterilibus campis plurisque pascuis abacta in curia diutius tenuisset et macerasset con-

Digitized by Google

tra ius fraterni amoris et officium bonae vicinitatis, ipso Domino Ziołkowski id non nisi ex damnis notabilibus fieri confitente; Reverendi Domini rem eam diligentius expendentes, innitentes iuri communi et Statutis Provincialibus, quibus cautum exstat, quod pascua Villarum Ecclesiae sibi vicinarum semper et ubique debeant esse libera et alterutrius Villae communia, neque ullas ex eis abactiones debere fieri, sed neque onera ulla vel servitutes eo nomine alteri ab altero esse imponendas vel exigendas; quare concordibus votis decreverunt, ut uterque Dominorum praedictorum sese iuxta hoc Statutum conservare curent et conservent. Itaque Reverendus Dominus Kiiewski, Statuto praefato satisfaciens, voluntatique Dominorum sese conformantium certo Decreto capitulari, quo subditi Villae Tąnie regiminis Reverendi Domini Konarski, tres dies in anno messium tempore ratione pascuorum ipsius in haereditate Villae Bronowice admissorum operari onerati et adstricti erant, libere cessit, eique per expressum renuntiavit, libertatemque pascendi in fundo Bronowicensi colonis de Tąnie eo tamen loco, quod Gączki vocatur, idque eo etiam anni tempore duntaxat, quo maiori pascuorum angustia laborarent, alias *gdyby Ugory zaorzono,* libere concessit et permisit, id quod ipse Reverendus Dominus Joannes Konarski, simul et totum Venerabile Capitulum ab ipso Domino Kiiewski obviis, quod aiunt, manibus et non sine gratiarum actione suscepit atque acceptavit.

CXXI.

Ut deputationes Dominorum ad negotia Ecclesiae ex ordine et iuxta vocationem cuiuscunque observentur.

Franciscus Krasinski Dei gratia Episcopus Cracoviensis, notum, testatumque facimus hisce literis nostris, quorum interest universis et singulis praesentibus et futuris, harum notitiam habituris. Oblatas nobis esse a Venerabili nostro Capitulo Cracoviensi duo infrascripta Statuta Sigillo eiusdem Capituli communita et obsignata, atque a nobis postulatum esse, ut eis assensum nostrum praeberemus, illaque auctoritate nostra ordinaria approbaremus et confirmaremus. Quorum quidem Statutorum de verbo ad verbum tenor sequitur et est eiusmodi:

Digitized by Google

Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo quarto. Die 15 Mensis Maii, in generali Capitulo.

Quoniam nonnulli Dominorum, qui ex Collegio hoc ad aliqua Ecclesiae et communia negotia deputantur, tametsi deputationes eiusmodi et negotia acceptare soleant, tamen illa vel negligentius obeunt, vel prorsus intacta relinquunt, privatis suis interea magis, quam publicis intenti; unde occurrere huic malo volentes, Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati, et ne per negligentiam eiusmodi, vel quod absit, per conniventiam quorundam gravis aliquando iactura Mensae capitulari, vel detrimentum bonis Ecclesiae, etiam Episcopalibus inferatur, providere cupientes, concordibus suffragiis deinceps statuendum et decernendum putaverunt, ita ut praesenti Decreto statuerunt et sanxerunt, sub approbatione tamen et assensu Reverendissimi Domini nostri Loci Ordinarii: ut quilibet Dominorum negotium Ecclesiae et Collegii huius, Mensaeque capitularis sibi iniunctum diligenter obire studioseque et accurate, sub poenis exclusionis a Capitulo, privationisque non solum distributionum quotidianarum, sed etiam Domus canonicalis ac Villae praestimonialis, alias iuxta damni (quod absit) inferendi aestimationem, arbitrio Capitulari extendendis, promovendum et procurandum semper curare debeat, teneatur, sitque adstrictus, Decreto praesenti mediante.

CXXII.

Ordinatio de deputationibus ad limites et alia officia iuxta senium. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo quarto. Die Sabbathi 15 Mensis Maii.

Cum ab annis plus minus decem proximis agitaretur in hoc Venerabili Consessu capitulari quaestio super deputationibus Dominorum ad negotia Ecclesiae, quoties emergunt expedienda, et signanter ad fines bonorum regulandos, controversiasque limitum terminandas, tam scilicet Mensae episcopalis, quam etiam bonorum Collegii huius, an videlicet eae fieri debeant ex senio et iuxta ordinem Dominorum, vel etiam ita promiscue secundum veterem consuetudinem, tales ad eiusmodi negotia absolvenda semper debeant esse parati, quemadmodum ea de re Decreta varia et inter se non parum di-

Digitized by Google

screpantia, his proximis superioribus annis edita reperiuntur; Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, super hoc articulo alioqui nodoso, odioso et ambiguo certum tandem aliquid constituere et determinare volentes, intellectis ante omnia Decretorum eiusmodi tenoribus, unius videlicet Anno Domini 1569 die 13 Maii, alterius item Anno eodem die 14 Octobris, ac tertii denique Anno 1573 die 10 Februarii editis et in Actis Capitularibus contentis et descriptis, ad eum modum, sensum et tenores eorundem moderandos, explicandos et declarandos, concordibus suffragiis suis decreverunt, statuerunt et concluserunt idque sub approbatione et assensu Reverendissimi Domini Loci Ordinarii, et cum ea tamen distinctione et limitatione: quod ubi contigerit aliquas limitum controversias non per strepitum iuris, sed per amicabilem compositionem, sine tamen praestatione corporalis iuramenti terminari posse, extunc non ex ordine, neque ex senio, sed iuxta electionem in Capitulo more veteri faciendam, deputati ad Actus eiusmodi ire et proficisci debebunt, negotiaque eiusmodi expedire et absolvere sub poenis in Statutis antiquioribus contentis et constitutis. At vero ubi per forum contentiosum et strepitum iudicii controversiae eiusmodi necessario absolvendae essent, neque absque iureiurando expediri possent, nec aliqui Fratres de gremio capitulari ad petitionem aliorum Fratrum onus hoc acceptare vellent, ne per negligentiam ea in re ob absentiam videlicet Capitularium gravis aliqua iactura (quod absit) Ecclesiae et bonis ipsius inferetur, extunc iuxta senium et vocationem suam, quisque Dominorum deputatus ire et proficisci paratus semper esse debebit, neque se ullo modo excusare, quinimmo mox ordini et deputationi suae sub poenis in eisdem Decretis superius nominatis satisfacere debebit. In quo quidem casu ut plerumque contingere solet, si negotium eiusmodi sine praestatione corporalis iuramenti expediretur, quod alioqui de rigore iuris per corporale iuramentum expediri debuerat, si inde non subsequatur evidens damnum, aut iniuria enormis Ecclesiae et bonis ipsius, tunc ii qui erunt deputati, a turno servitutis seu obsequii Ecclesiae debent esse liberi ac si iuramentum in facto praestitissent, ita quod alii sequentes Fratres de gremio Capituli iuxta praescriptum Decretum, de quibus supra, ad alia negotia eiusdem generis emergentia deputari debebunt. Quam quidem explicationem seu declarationem suprascriptam iidem Reve-

Digitized by Google

rendi Domini in hoc generali Capitulo congregati de deputationibus etiam ad Synodos provinciales, dioecesanasque, tum et Comitia generalia Regni ac Conventus particulares quoscunque pro varietate et exigentia negotiorum Ecclesiae extendendam putaverunt ac decreverunt. In omnibus tamen iis casibus, ubi de rebus Episcopum seu Mensam ipsius episcopalem tangentibus ageretur, Reverendissimus Dominus Episcopus, more et exemplo Maiorum suorum, Dominis taliter deputatis omnia victus et viatici necessaria, simulque equos et currus ac decentem comitivam praestare semper et impendere debebit et tenebitur. Quod si Deputati a Capitulo ita ut proxime praemissum est, provisi non fuerint, extunc ad deputationem huiusmodi ire non erunt adstricti, sed et Capitulum in suis propriis negotiis hoc idem observabit.

Nos itaque praenominatus Episcopus haec praeinserta Statuta iusta et legitima esse perspicientes, in ea libenter consentimus atque illa auctoritate nostra ordinaria approbamus et confirmamus, decernentes ea vim ac robur perpetuae firmitatis obtinere debere. In cuius rei fidem praesentibus literis Sigillum nostrum est appressum. Actum et datum in Bodzęcin, Die Septima Mensis Julii, Anno Domini 1574.

CXXIII.

Statutum super rebus ab intestatis Episcopis derelictis, per Capitulum disponendis. Anno Domini 1576. Die 24 Februarii.

Franciscus Krasinski Dei gratia Episcopus Cracoviensis, significamus praesentibus literis nostris: Oblatum esse nobis nomine Venerabilis Capituli nostri Cracoviensis Statutum, Sigillo eiusdem Capituli Cracoviensis communitum et obsignatum, atque a nobis postulatum est, ut in hoc ipsum Statutum consentiremus, illudque authoritate nostra ordinaria approbare ét confirmare dignaremur. Cuius quidem Statuti de verbo ad verbum tenor sequitur et est eiusmodi.

Dudum ante annos ducentos per Bodzantam piae memoriae Episcopum Cracoviensem salubriter fuit constitutum: quod si quispiam Praelatorum seu Canonicorum eiusdem Ecclesiae decesserit intestatus, Venerabile Capitulum per Procuratores suos, Inventario de rebus ita mortui derelictis fideliter facto, liberam disponendi, prout saluti

Digitized by Google

et profectui animae illius viderint expedire, haberent facultatem. Quod quidem Statutum salutare sine ulla controversia super derelictis bonis ab intestato Fratrum membrorum videlicet eiusdem Capituli hucusque observatum existit, sed et de capite ipsius eiusdem Statuti dispositione, licet non expressam, implicitam tamen, quotiescunque aliquot Reverendissimos olim Dominos Episcopos huius Ecclesiae intestatos decedere contingerat, observari compertum est; quod memoria nostra post decessum Reverendissimorum olim Petri de Gamratis Archiepiscopi Gnesnensis, et nuperrime Philippi Padniewski, Episcoporum Cracoviensium, qui nulla testamentaria ordinatione de rebus suis facta, decesserunt; sed hoc ipsum etiam post intestatos Episcopos in aliis Cathedralibus Ecclesiis Provinciae huius Gnesnensis Capitula earundem Ecclesiarum iuxta praescriptam consuetudinem observare consueverunt. Verum caventes in posterum, ne praenominatum Statutum Bodzantae Episcopi de minoribus tantummodo Fratribus, Praelatis scilicet et Canonicis, et non de capite quoque eiusdem Capituli, Episcopo videlicet Cracoviensi, disponere aliquis credat et ita huius Venerabilis Capituli nostri super dispositione derelictorum post intestatos Episcopos in dubium revocare vellet, huic dubitationi obviare volentes, praemoniti etiam de ea re a vigilantissimo et pientissimo moderno Antistite nostro Reverendissimo Domino Francisco Krasinski, ac de consensu et sub ratihabitione ipsius declaramus et statuimus in praesenti generali Capitulo Purificationis Beatae Mariae Virginis, Anno videlicet Millesimo Quingentesimo Septuagesimo sexto, celebrato, de unanimi nostra Praelatorum et Canonicorum memoratae Cracoviensis Ecclesiae voluntate, consensu et Decreto, memoratum Statutum vel potius vim ipsius Statuti de Reverendissimis Dominis Episcopis huius Ecclesiae, quotiescunque eos intestatos decedere contigerit, intelligi debere modo tamen et forma infrascriptis. Primum innovamus, statuimus, ordinamus et decernimus: quod si quispiam ex Episcopis huius Ecclesiae (quod absit) decesserit intestatus, Venerabile Capitulum non modo iuxta praescriptum Sacrorum Canonum, novissime vero Sacri Concilii Tridentini, ea statuet circa proventus et bona ecclesiastica, quae indemnitati eorundem bonorum Ecclesiae et rebus futuri Episcopi consulendo constituenda videbuntur; verum etiam res omnes mobiles, quomodocunque et in quibuscunque locis consistentes, per sic mortuum Episco-

Digitized by Google

pum derelictas, ad peculium ipsius spectantes, aut ex Anno gratiae, vel quocunque modo ad eum pertinentes, per certos Deputatos suos, eos vero potissimum, si id commode fieri poterit, qui essent de gremio Capituli, diligenter provideat et super omnibus et singulis praemissis Inventarium sufficiens, adhibito Notario et testibus, confici mandet et procuret. Deinde in Capitulo generali proxime affuturo (nisi tempus et ratio maturiorem expeditionem suadere videbitur) de assensu Fratrum de gremio maioris et senioris partis, ea omnia derelicta arbitrio suo dispenset, quae videlicet praeter impensam funeris, expeditionem servitorum seu familiarium demortui Episcopi, tum exsolutionem debitorum, si quae contraxerit, restare videbuntur. Ea enim omnia iure et bene merito prius curari debent, illico etiam si fieri potest post sepulturam rite perfectam. Caeterum Venerabile Capitulum in dispensatione derelictorum eiusmodi, si quae expeditis proxime enumeratis superfuerint, primam rationem habebit captivorum et aliarum miserabilium personarum. Deinde curabit, ut aliqua pia et honesta ratione in Ecclesia Cracoviensi, tanquam sponsa mortui, grata et sempiterna memoria illius relinquatur. Dabit denique operam, si se latius facultates derelictae extenderint, ut consanguinei mortui magis indigentes, religionis catholicae, quoad eius fieri poterit, condignam consolationem referre possint.

Nos itaque praenominatus Episcopus praeinsertum Statutum uti iustum et legitimum esse perspicientes, in illud ac si ipsi praesentes in Capitulo generali, de quo in memorato Statuto facta est mentio, interfuissemus, libenter consentimus, ipsumque authoritate nostra ordinaria approbamus et confirmamus, decernentes, ut vim et robur perpetuae firmitatis obtineat. In cuius rei fidem et evidens testimonium praesentes literas manu propria subscripsimus et sigillo nostro appenso communivimus. Datum ex Arce nostra Bodzącinensi, Die tredecima Mensis Martii, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo sexto. Praesentibus Reverendis ac Venerabilibus, Generosis ac Nobilibus Joanne Krasinski Gnesnensi, Cracoviensi, Christophoro Podoski Gnesnensi, Cracoviensi, Jacobo Udryczki Cracoviensi et Curiae nostrae Cancellario, Canonicis, Laurentio Pontificio Phisico nostro, et Joanne Wieliczki Juris Utriusque Doctore, Custode Opatoviensi, Jacobo Zabiczki Succamerario Zakrocimensi, Alberto Pęgowski, Mathia Piskorzewski, Paulo Gosliczki, Martino Przeborowski, Gotardo Wro-

Digitized by Google

blewski, Floriano Cosz, Laurentio Naropinski, Joanne Zbissowski, Joanne Skrzetuski, Paulo Szydłowski, et aliis permultis circa praemissa testibus.

Franciscus Crasinski,
Episcopus Cracoviensis.

CXXIV.

Super Indulto Apostolico sex mensium. Anno Domini 1576. Die Mercurii 9 Mensis Maii.

Cum inter alios articulos in hoc generali Capitulo per Reverendissimum Dominum nostrum Episcopum Cracoviensem in deliberationem capitularem propositos, is quoque non levis momenti contineretur, de inveniendo scilicet et statuendo modo, per quem Indultum Sedis Apostolicae super conferendis beneficiis ecclesiasticis in sex Mensibus alternativis vacantibus, Reverendissimis Dominis Ordinariis Ecclesiarum Provinciae Gnesnensis reservatis, concessum, manuteneri et integre, inviolateque conservari possit, et praesertim cum hoc ipsum Indultum per Statuta Regni probe munitum et roboratum existit, poenaeque et mulctae gravissimae adversus omnes eiusmodi, qui illud quibuscunque modis et rationibus turbare et violare praesumerent, publico omnium Ordinum Regni consensu sunt constitutae, uti ea de re in Statutis Regni fusius et clarius continetur: itaque Reverendi Domini Capitulum conformantes sese deliberationi Reverendissimi Domini nostri super eo articulo propositae, ita procedendum censuerunt. Inprimis tamen et ante omnia protestati sunt, et quoties occasio id foret et ratio digna exigere videbitur, eandem protestationem repetere in animo habent, quod in eiusmodi deliberatione non intendunt oppugnare iura eiusdem Sanctae Sedis Apostolicae, quae sarta et tecta in omnibus et per omnia semper esse cupiunt, et quantum in illis situm est, eadem manutenere et conservare volunt. Verum ea, quae sequuntur, eo consilio statuere se existimant, ut in ea perturbatione temporum, ex dissecta videlicet variis haeresibus in hoc Regno Poloniae religione, dignitati et existimationi Sanctae Sedis Apostolicae consuleretur, utque effugerent praetactas poenas Statutorum Regni, quas cum periculo suo et bonorum ecclesiasticorum detrimento incurrere possent, si tam faciles se prae-

Digitized by Google

berent in exequendis novis impetrationibus Apostolicis, quae praedicto Indulto Apostolico temporibus felicis recordationis Leonis X et Clementis VII Romanorum Pontificum, instante piae memoriae Sigismundo Primo Poloniae Rege, obtento, adversari viderentur. Hac igitur protestatione facta, concordibus votis futuris temporibus observandum decreverunt: Quotiescunque impetrationes Apostolicae super recipiendo aliquo in Praelatum seu Canonicum Cracoviensem, vel alii quicunque processus ex Curia Romana aut aliunde etiam a delegatis apostolicis in Capitulo producti et intimati fuerint, requireretarque, ut ad executionem literarum eiusmodi Venerabile Capitulum procederet, tunc matura deliberatione facta, si literae, de quarum executione tractabitur, praefatum antiquum Indultum Apostolicum enervare, ac illi et Statutis Regni quocunque modo adversari videbuntur, non per modum reiectionis, sed instruendae Sedis Apostolicae causa, ut omnibus exorbitantiis et scandalis, quae inde exoriri possint, occurretur, per modum seu in forma supplicationis negotium tale ad Sanctam Sedem Apostolicam pro interpretatione remittendum censuerunt, cuius superioritatem quemadmodum Venerabile Capitulum libenter agnoscit, ita ipsius mandata exequi semper est paratum. Caeterum in eventum remissionis praefatae Reverendissimus Dominus noster Loci Ordinarius pro tempore existens, tam et is cui de beneficio ecclesiastico, de quo tractabitur, authoritate ordinaria modo praemisso provisum fuerit, operam et impensam omnem praestabunt in Curia Romana, et causam praenominatae remissionis nomine Capituli per Plenipotentes idoneos promovebunt et explicabunt, ut in omnibus et per omnia hac in parte Venerabilis Capituli Cracoviensis indemnitati consulatur. Quod quidem praesens Venerabilis Capituli Cracoviensis Decretum in omnibus punctis Reverendissimus Dominus Franciscus Krasinski Episcopus Cracoviensis feliciter modernus, se servaturum et pro tempore existentes Successores suos Episcopos Cracovienses sanctissime et inviolabiliter servaturos promisit, ac Ordinationem huiusmodi ordinaria authoritate approbandam duxit et approbavit.

Digitized by Google

CXXV.

Qualitates in distributionibus Villarum attendendae. Anno Domini 1576. Die 5 Octobris.

Cum in praesenti generalis Capituli conclusione seu alias in termino distributionis praestimoniorum, exorta fuisset quaedam contentio inter nonnullos Dominorum Confratres, quorum alter licet senio et vocatione inferior esset, gradu tamen et qualificatione longe superior, utpote in Ordine sacerdotali et actu cantans, Villam protunc vacantem ad se legitime iuxta qualificationem suam pertinere, sibi eam conferri et provideri; alter vero itidem, etsi vocatione prior, gradu tamen valde posterior, nimirum in Ordine subdiaconatus existens, eandem Villam similiter ratione senii sui ad se pertinentem dari eam sibi et conferri postulabant et etiam contendebant, ita ut ea res ad iudicium et decisionem Venerabilis Capituli deveniret: itaque Reverendi Domini Capitulum, praemissis de more deliberationibus mutuis, etsi nullum desuper Statutum expressum neque Decretum aut declarationem ullam viderent usquam contineri, tamen ad praesens vigore eiusdem Capituli generalis eiusmodi Fratrum contentionem dirimere ac in posterum talibus odiis et contentionibus viam praecludere volentes, inhaerendo Statutis capitularibus et veteri Ecclesiae consuetudini, tam de distributionibus quotidianis, quam etiam de aliis extraordinariis, quae conclusionum generalium Capitulorum, consolationum a rationibus proventuum communium, ac aliis etiam diversis nominibus appellantur, observari solitae, et quae iuxta qualificationem cuiusque Dominorum et graduum in sacris Ordinibus inter se distinctionem distribui solent, integre videlicet ut refectiones Presbyteris cantantibus, eisdem vero nondum cantantibus et Diaconis dimidiate, ac Subdiaconis tertia earum pars ex more veteri et Statutorum praescripto, conferri et distribui soleant. Item quoque habentes in consideratione Decreta capitularia sua, quibus clare constat: qui provisionum et liberalitatis, quas Reverendissimi Domini Loci Ordinarii Confratribus de gremio Ecclesiae ex speciali gratia facere consueverunt, nulli alii, nisi qui in sacris Ordinibus constituti et actu cantantes, capaces esse possunt et debent, atque ita superius descriptis exemplis inhaerentes, idem quoque et in optionibus,

Digitized by Google

distributionibus et provisionibus villarum praestimonialium ex nunc et deinceps perpetuis futuris temporibus fieri et observari debere pronuntiaverunt: ut videlicet vacatione eorum occurrente, non vocatione et senio, sed Ordine sacro prior, seu alias non nisi qui in gradu sacerdotali et actu cantans fuerit constitutus, is demum ad provisionem et assecutionem Villae vacantis admitti debebit, iidem Reverendi Domini sancte sanciverunt, statuerunt et decreverunt, Actu et Decreto praesenti mediante.

CXXVI.

De explendis per residentes Dominos ad Altare maius Missis pro absentibus, et easdem Missas negligentibus, declaratio.

Franciscus Krasinski Dei gratia Episcopus Cracoviensis, significamus praesentibus literis nostris. Oblatum esse nobis nomine Venerabilis Capituli nostri Cracoviensis Statutum infra scriptum, Sigillo eiusdem Capituli communitum et obsignatum, atque a nobis postulatum esse, ut in hoc ipsum Statutum consentiremus, illudque authoritate nostra ordinaria approbare et confirmare dignaremur. Cuius quidem Statuti de verbo ad verbum tenor sequitur et est eiusmodi:

Statutum de explendis per residentes Dominos ad Altare maius Missis pro absentibus, et easdem Missas negligentibus Praelatis et Canonicis in Ecclesia Cracoviensi, Anno 1577 in Capitulo Purificationis Sanctae Mariae facta declaratio.

Quoniam non sine gravi Christi fidelium scandalo, ob negligentiam absentium Praelatorum et Canonicorum ab hac Ecclesia Cracoviensi, celebratio Missarum ad Altare maius iuxta vicem seu turnum ordinarium hebdomadarum pro veteri et laudabili consuetudine, quemlibet eorum contigerit, intermittebatur: Reverendi Domini Capitulum in praesenti generali Capitulo Purificationis Beatae Mariae Virginis, Anno currenti celebrato, huic rei occurrere volentes, Statuta duo, alterum olim Reverendissimi Domini Joannis Grothonis, quod incipit: „Praelati et Canonici tantummodo Cracovienses“ etc., alterum vero tempore olim Petri de Gamratis Episcoporum Cracoviensium, Anno Domini 1541, Die 14 Octobris, quod incipit: „Placuit Dominis“ etc., in hac materia lata et promulgata, in eum modum explicanda, amplianda, novisque poenis au-

Digitized by Google

genda, unanimibus votis et sententiis suis, sub ratihabitione tamen Reverendissimi in Christo Patris et Domini Domini Francisci Krasinski Dei gratia Episcopi Cracoviensis feliciter moderni, decreverunt. Inprimis in Capitulo ordinario septimanali, quod solet esse Feria sexta, aliquo Festo celebri non impedita, vel aliqua alia, in qua hoc septimanale Capitulum celebrabitur, denuntiari debebit per eos quorum interest, septimanam celebrandarum Missarum canonicalium ad Altare maius (iuxta turnum in talibus servari solitum) Praelatum vel Canonicum tunc ab Ecclesia absentem concernere, ad quam quidem denuntiationem si aliquis ex Praelatis vel Canonicis in illo Capitulo protunc praesentibus, pro illo absente, quem turnus celebrandarum Missarum ad Altare maius in illa ipsa septimana contingebat, se officium hoc expleturum non declaraverit, tunc eo casu extraordinarius turnus in praesenti Capitulo ad abolendas negligentias eiusmodi laudatus et constitutus locum habere debebit, ita quod Domini praesentes et residentes circa Ecclesiam, incipiendo a Reverendo Domino Decano et ita ad ultimum Canonicum dextri Chori in Ecclesia, et demum a Reverendo Domino Archidiacono usque ad ultimum Canonicum sinistri Chori, extraordinarios istos turnos (supplendo videlicet vicem absentium ac Missas eiusmodi per alios Praelatos vel Canonicos explere negligentium) ordine decantare ac in effectu explere teneantur et sint adstricti. Quod si praesens huiusmodi Praelatus vel Canonicus extraordinarium hunc turnum suum propter affectam valetudinem, vel si forte actu Presbyter non esset, aut ob aliquam occupationem explere non posset, tunc id per alium confratrem suum circa Ecclesiam praesentem adimplere poterit et tenebitur. Ut autem Praelati et Canonici celebrationi huiusmodi Missarum vacantes ac absentium uti dictum est, vices in turnis hisce ordinariis obeuntes consolationem suam et uberiorem materiam elargiendarum eleemosinarum haberent, Procuratores generales Capituli a decantatione singularum Missarum Praelato vel Canonico cantanti praesenti pecuniam ex thesauro Mensae capitularis' unam Marcam numeri et monetae polonicalis numerabunt in effectu. Ne autem ex ea re thesaurus Mensae capitularis detrimentum patiatur, iidem Procuratores Capituli per citationem sub titulo et sigillo Venerabilis Capituli Cracoviensis ad valvas Ecclesiae huius Cathedralis Cracoviensis affigendam, unius mensis termino praefixo et assignato, negligentem Prae-

Digitized by Google

latum aut Canonicum ad reponendam et in manus eorundem Procuratorum exsolvendam decem Marcarum pecuniae monetae et numeri polonicalis poenam, quam succubuit ob intermissam per eum, uti moris est, quinque Missarum ad Altare maius celebrationem, citare, eumque ad satisfaciendum sine omni dilatione authoritate capitulari cogere debebunt. Ex quibus quidem decem Marcis quinque thesauro Mensae capitularis (loco earum quae ex eodem thesauro, uti praemissum est, expositae fuerint) inferrent, reliquas vero quinque Marcas pro luminaribus Ecclesiae convertent. Quod si in hac decem Marcarum summa exsolvenda iidem Canonici modo suprascripto per Capitulum in termino condemnati, remissi aut contumaces fuerint, tunc carere debebunt distributionibus quotidianis, optione etiam et provisione Villarum praestimonialium et Domorum canonicalium, sed et censuris ecclesiasticis, praesertim vero hi, qui adhuc in sacris non essent, arbitrio Capituli ad id compelli poterint, usque ad plenariam poenae suprascriptae decem Marcarum exsolutionem. Si vero ex residentibus aliquis Praelatorum vel Canonicorum onus praefati extraordinarii turni per se vel per alium Fratrem non expleverit aut explere contempserit, arbitrio Capituli aliquot septimanarum distributionibus quotidianis carere debebit. Procurator vero generalis Capituli pro sua conscientia super his omnibus et singulis diligentissime superintendat, ne in posterum ullae negligentiae in decantandis Missis canonicalibus ad Altare maius committantur. Quae quidem omnia et singula in praesenti Decreto expressa praefati Reverendi Domini Capitulum robur perpetuae firmitatis habere voluerunt, et pro confirmatione illius ad Reverendissimum Dominum Loci Ordinarium nostrum nunc in Bożęcin commorantem remittentes, et postquam confirmatum fuerit, in Codicem Statutorum Ecclesiae referendum et inscribendum mandaverunt.

Ex Protocollo Actorum Venerabilis Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis descriptum. Valentinus Brzostowski Notarius.

Nos itaque praenominatus Episcopus praeinsertum Statutum uti iustum et legitimum esse perspicientes, in illud ac si ipsi praesentes in Capitulo generali, de quo in memorato Statuto facta est mentio, interfuissemus, libenter consentimus, ipsumque authoritate nostra ordinaria approbamus et confirmamus, decernentes, ut vim et robur perpetuae firmitatis obtineat. In cuius rei fidem et evidens testimo-

Digitized by Google

nium praesentes literas manu propria subscripsimus et sigilli nostri subimpressione communiri mandavimus. Datum in Arce nostra Bozancinensi Dioecesis nostrae, Die prima Mensis Martii, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo septimo. Praesentibus Reverendis et Venerabilibus, Generosis et Nobilibus Joanne Krasinski Cantore Cracoviensi, Joanne Wieliczki J. U., Decano Sandomiriensi, Laurentio Pontificio Philosophiaé et Medicinae Doctoribus, ad Ecclesiam Collegiatam S. Michaelis Cracoviae Custode, Phisico nostro, Paulo Gosliczki, Alberto Szydlowski Cracoviensi, Gotardo Wroblewski Kielcensi, Floriano Koss Scarbimiriensi Canonicis, Petro Piotrowski Praeposito Oporoviensi, Plebano ac Officiali nostro Biecensi, Stanislao Brzeski Vexillifero Wissegrodensi, Capitaneo nostro Bozantinensi, Jacobo Zabicki Succamerario Zakrocimensi, Praefecto Curiae nostrae, Martino Przeborowski Curiae nostrae Actorum Notario, Laurentio Naropinski et Joanne Falibowski, caeterisque familiaribus nostris ad praemissa testibus.

CXXVII.

De Coadiutoribus admittendis ad Ecclesiam ordinatio. Anno Domini 1578. Sexta Februarii.

Cum de receptionibus et inductione in hanc Ecclesiam Cathedralem Cracoviensem Dominorum Coadiutorum ad Praelaturas seu Canonicatus ac Praebendas illius, simulque de seniis, stallo in Choro, locoque ac voce in Capitulo atque aliis praerogativis ipsorum mota nuper, videlicet in receptione Venerabilis Domini Sebastiani Brzezinski Coadiutoris Canonicatus huius Ecclesiae fundi Gorka, in hoc Venerabili consessu quaestio exortaque fuisset: an videlicet tales Domini Coadiutores, licet more veteri in hanc Ecclesiam recipi et induci soliti sunt, debeant etiam stalla in Choro, locum et vocem in Capitulo, dum eorum Principales sunt superstites, habere aut etiam aliquibus praerogativis in hac Ecclesia vel optionibus seu provisionibus domorum aut villarum uti, frui et gaudere; Reverendi Domini Capitulum eam quaestionem, quae quidem non parvi momenti esse videtur, in hoc Capitulo generali determinare volentes, ad eum modum definiendum et decidendum putaverunt, declarantes Coadiutoris

Digitized by Google

nomen strictiori modo accipiendum esse et intelligi debere, neque aliquem Coadiutorem, etiamsi in Sacris Ordinibus fuerit constitutus, aliqua alia praerogativa uti et gaudere posse, quam quod certam spem habeat de futura successione ad beneficium seu Canonicatum in eventum mortis Benefactoris sui, cui in Coadiutorem datus est, et si quid praeterea ex proventibus seu decimis illius beneficii habeat sibi per suum Principalem assignatum et literis eiusmodi Coadiutoriae per Sedem Apostolicam approbatum, confirmatum, iis tantummodo contentus esse debebit et utetur. Sed vivente Principali suo, nemini Coadiutori neque stallo in Choro, neque loco et voce in Capitulo uti minime licebit, etiamsi uti praemissum est, sit in Sacris Ordinibus constitutus, praeterea Senium seu praerogativam ad domos et villas optandas non nisi post mortem usque sui Principalis habebit, atque ad eum modum de omnibus Dominis Coadiutoribus tenendum et sentiendum futuris temporibus decreverunt, statuerunt ac definiverunt atque concluserunt. Decedente autem ex hac mortali vita aliquo possessore principali, tum demum Coadiutor ipsius, etiamsi posterius in Coadiutorem fuerit receptus et in Ecclesiam introductus, stallum in Choro, locum et vocem in Capitulo, Senium etiam et praerogativam ad domos et villas optandas ante alios Coadiutores, quamvis prius receptos, habere et retinere debebit, iamque extunc annumerandus erit et adscribendus Reverendis Dominis Praelatis et Canonicis, totique Venerabili Capitulo huius Ecclesiae, uti verus et legitimus Canonicus eiusdem cui successit possessor. Quod quidem Reverendi Domini Capitulares in posterum firmiter tenendum ac observandum atque in executione semper habendum decreverunt, statuerunt et concluserunt.

CXXVIII.

De quinque Missis explendis. Anno Domini 1579. Die Undecima Maii.

Cum de Missis cantandis, hebdomadisque per Dominos iuxta ordinem ipsorum tenendis, tractatus nonnulli haberentur, compluresque ex Dominis expostulassent, quod ea Marca, quae ab eiusmodi hebdomada seu alias ab eius quinque Missis cantandis solvitur, mulctari soleant, idque propterea solum, quod unam aut alteram earum hebdomadarius ex aliquo etiam legali impedimento per se ipsum eam non

Digitized by Google

explevisset; itaque Reverendi ad eum modum negotium hoc declarandum voluerunt et praesenti conclusione declararunt: quod in casu tali, ubi hebdomadarius legitimo aliquo et gravi impedimento praepeditus, unam aut alteram Missam ex praedictis quinque per se ipsum explere non possit, per alium tamen Confratrem eam vel eas explevisset, extunc integram Marcam nihilominus habere debet. Caeterum de tali legitimo impedimento non ipse duntaxat Procurator Capituli, sed ipsum Venerabile Capitulum ordinarium cognoscendo, deinde eamque potestatem habere debet, num tali Marca praefata sit numeranda vel deneganda.

CXXIX.

Distributiones in olivam et amygdala singulis septimanis faciendae. Anno 1579. Die Undecima Maii.

Placuit Dominis concorditer id concludendum, ut ad occurrendum aliquibus exorbitantiis et odiosis dissidiorum contentionibus, exnunc deinceps distributiones in oleum et amygdala, quorum in capite Quadragesimae pars dimidia, et rursus in medio Quadragesimae altera pars distribui solet, iam deinceps futuris temporibus singulis septimanis Quadragesimae distribuantur, et inter Dominos praesentes et residentes expendantur.

CXXX.

Cappalia a novis Canonicis semel solvantur. Anno Domini 1579. Die 6 Octobris.

Habita longa satis ac iterum atque iterum repetita deliberatione et mutuo tractatu, Reverendi Domini Capitulum super et de secundaria Cappalium seu alias iucundi ingressus solutione circa receptiones in Ecclesiam hanc Cathedralem Reverendorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum ad Praelaturas et Canonicatus tam ex permutatione, quam etiam nova provisione fiendas, toties quoties aliquis Dominorum in Ecclesiam inductus fuerit, facienda et praestanda, Statutum desuper editum ac in Codice antiquo Statutorum descriptum observandum esse, neque aliquatenus immutandum aut infringendum, concluserunt, contentosque se esse dixerunt Reverendi Do-

Digitized by Google

mini in una solutione Cappalium per Fratrem Praelatum aut Canonicum in prima sui receptione facta, licet eundem aliquoties induci et recipi tam per commutationem Praelaturae pro alia Praelatura, aut Canonicatus pro alio Canonicatu, seu etiam per novam provisionem contigerit, quandoquidem exstant in Actis capitularibus ea de re recentia exempla, eo tamen specialiter expresso et observato: quod si videlicet aliquis Dominus Praelatus seu Canonicus Praelaturam aut Canonicatum dimiserit et resignaverit, ita quod de Ecclesia per huiusmodi resignationem exiverit, membrumque huius Ecclesiae atque Collegii esse desierit, atque postea licet brevi interveniente tempore idem Dominus Praelatus aut Canonicus in eadem Ecclesia Cathedrali Praelaturam seu Canonicatum quemcunque quocunque modo assecutus fuerit, possessionemque ipsius obtinuerit, talis eo quod iam de Ecclesia exiverat, ad solutionem secundariam huiusmodi Cappalium tenebitur eritque adstrictus, quod firmiter et inviolabiliter tenendum, semperque et perpetuo observandum, unanimibus votis et sententiis decreverunt et concluserunt. Notarius tamen capitularis et Vicarii iura sua toties quoties aliquis Dominorum recipitur, sive de Ecclesia exiverit, sive non, habere debebunt.

CXXXI.

Moderatio poenae decem Marcarum pro non expletis quinque Missis. Anno Domini 1579. Die 8 Octobris.

Quum nimis grave esse videbatur, pro non expletis quinque Missis ad Altare maius a non residentibus, seu ex aliqua causa rationabili ab Ecclesia absentibus Dominis Praelatis et Canonicis Cracoviensibus, iuxta antiqua Statuta eiusdem Ecclesiae et declarationem eorundem Statutorum ante biennium, Anno videlicet Domini 1577 die 5 Februarii factam et promulgatam, quae incipit: „Quoniam non sine gravi Christi fidelium scandalo“ etc., decem Marcas pecuniae poenae exigere: Reverendi Domini in praesenti generali Capitulo S. Michaelis Archangeli congregati, persuasione ad id Reverendissimi Domini Petri Myszkowski Dei gratia Episcopi Cracoviensis feliciter moderni adducti, consulentesque hac in parte mutuae et fraternae inter se charitati, ad unam tantummodo Marcam numeri et

Digitized by Google

monetae polonicalis poenam hanc moderandam, restringendam ac redigendam decreverunt, prout moderarunt, restrinxerunt ac redigerunt, ita quod huiusmodi Marca pecuniae Canonico Cracoviensi quinque Missas ad Altare maius pro Canonico absente adimplenti, una cum alia Marca capitulari (quae etiam vigore praesentis Statuti singulis septimanis tam in ordinariis quam etiam extraordinariis turnis Canonico celebranti dari et numerari debebit) per Procuratorem generalem Capituli numerabitur in effectu. In potestate tamen et libero arbitrio erit Canonici Missas huiusmodi celebrantis, Marcam hanc ab absente Fratre pro neglectis sive non expletis quinque Missis per Procuratorem Capituli exigendam, in favorem eiusdem Fratris absentis dimittere. In reliquis aliis praedictam declarationem et Statuta antiqua in hoc genere promulgata, ac laudabiles consuetudines huius Ecclesiae salva et intacta omnino iidem Reverendi Domini Capitulares reliquerunt, reservaverunt, relinquunt et reservant praesentibus.

CXXXII.

De seminatione agrorum relinquenda tempore vacantiarum. Anno Domini 1579. Die Veneris 16 Octobris.

De seminatione hiemalium in Villis praestimonialibus hoc anno, in quo nimis sera et intempestiva seminatio cum propter imbres continuos, tum propter tardam messium collectionem contigit, Reverendi Domini Capitulum volentes aliquid certi constituere, discordiasque Fratrum, quae de facili interveniente alicuius praestimonii vacatione non modo tempore messis futurae, sed etiam tempore seminationis, in istis mutationibus praestimoniorum exoriri possint, amputare, ad eum modum definiendum et Statutum desuper editum declarandum putaverunt: ut quandoquidem ad hanc diem vix dimidia pars seminationum in praestimoniis, in quibus mutationes Dominorum Regentium factae sunt, absoluta sit, Domini noviter provisi, quisque in suo praedio adnotet et observet quantitatem grani et agrorum per antecessorem suum, sive vivum sive defunctum, seminationem factam, et de eius tantummodo medietate tempore messis proximae eidem respondere teneri debeat. De residuis vero agris et campis, quos ipsimet Domini Regentes (etsi quidem grano ab an-

Digitized by Google

tecessore suo accepto, ut Statutum disponit, quia tum labore, opera et fatiga suis eiusmodi sementem facturi sunt) tales conseminabunt; antecessoribus suis ex eiusmodi seminatis tempore messis futurae nihilomnino respondere tenebuntur neque debebunt: idque semper in posterum tenendum et observandum unanimibus votis decreverunt et concluserunt.

CXXXIII.

De recipiendis noviter ad Ecclesiam Statutum. Anno 1580. Die 5 Februarii.

Cum frequenter de inductione testium, qui et quales esse debeant ad probandam nobilitatem circa receptionem Praelatorum et Canonicorum huius Ecclesiae, in hoc Venerabili Capitulo quaestio exoriretur, ad probationemque et iuramenta huiusmodi praestantes per abusum quendam etiam ignoti quandoque testes admitterentur; Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, innitentes Statutis Regni et veterem consuetudinem hac in parte innovantes, concordibus sententiis decreverunt perpetuis temporibus observandum: ut Praelati et Canonici huius Ecclesiae Cathedralis ad probandam nobilitatem suam eiusmodi testes veros Nobiles et bonae famae inducant, qui aut de domo aut de stirpe eorum paterna procreati, aut consanguinei, vel saltem in illo Palatinatu, in quo praedicti Praelati et Canonici nati sunt, bene possessionati, aut etiam fratres sint de gremio Capituli, omnibusque liquido constet, praedictorum testium nobilitatem iuxta praescriptum Statutorum Regni irreprehensibilem esse. Interrogari autem debent praedicti testes post praestitum iuramentum dicentes veritatem de natalibus Praelati aut Canonici ad Ecclesiam recipiendi, iuxta tenorem Statuti Serenissimi olim Alexandri Regis Radomiae editi, quod Statutum sub titulo Nobilium continetur, videlicet utrum Praelatus ille aut Canonicus de nobili familia in Regno Poloniae sit progenitus? utrum uterque parens illius nobilis? praedictorumque parentum ac itidem aviarum nomina exprimantur, stemmataque ostendantur. An eius parentes iuxta morem Patriae et consuetudinem Nobilitatis in Castro, Oppido vel Villa haereditaria habitarint, viventes legibus et iuribus Regni Nobilium? An exercuerint artes et actiones, quas communiter Cives et qui in

Digitized by Google

Civitatibus morantur, exercere solent, nec ne? Quae quidem omnia circa receptionem Praelatorum et Canonicorum huius Ecclesiae, uti legibus et institutis Regni consentanea, Reverendi Domini se in posterum ad amussim observaturos vigore istius generalis Capituli sanciverunt.

CXXXIV.

Reliquiae Sanctorum non cuivis, et quomodo exhibendae. Decretum Anno 1580. Die Lunae 3 Octobris.

Reliquiae Sanctorum tam et alia insignia clenodia et apparatus huius Ecclesiae insignis Cathedralis Cracoviensis, ut non cuivis, quemadmodum per Vicecustodes fieri saepius consuevit, exhibeantur et commonstrentur, Reverendi Domini Capitulum, vocatis ad suam praesentiam Venerabilibus Adamo a Czarnocin et Vincentio a Pleszow Vicecustodibus modernis, eisdem serio mandaverunt et inhibuerunt: ut neque sine scientia alicuius Praelati seu Procuratoris Venerabilis Capituli, id in posterum facere praesumant, et quoties id contigerit ad petitionem alicuius personae insignioris, praesente aliquo Praelato seu Canonico aut Procuratore generali Capituli, cum debita reverentia, accensoque cereo, induto superpillicio et pluviali seu cappa imposita, id faciant.

CXXXV.

Conditiones anno quolibet ad triennii decursum assignandae et expiendae. Anno 1580. Die Lunae 3 Mensis Octobris.

Animadvertentes Reverendi Domini Capitulum saepius id evenire posse, prout et nuper post mortem olim Reverendi Joannis Konarski Villae praestimonialis Biezanow Regentis evenit, quod aliquis Dominorum non expletis tam in Villa praestimoniali, quam etiam Domo canonicali, conditionibus eis impositis, ex hac vita decedit, atque ita Villam praestimonialem et Domum in peioribus conditionibus reliquit, poena autem nulla in eiusmodi constituta est, neque potest in mortuum constitui; ad obviandum in posterum talibus exorbitantiis decreverunt unanimibus votis et sententiis: ut iam exnunc quoties alicui Possessori Villa praestimonialis aut Domus dabitur, conditio-

Digitized by Google

nes eius impositae anno quolibet ad triennii decursum omnino explendae assignentur et praescribantur, quod exnunc iam observandum firmiter concluserunt.

CXXXVI.

De gratiis conferendis Statuti declaratio. Anno Domini 1580. Die Lunae 3 Octobris.

Statutum antiquum de gratiis concedendis atque ea munificentia ac liberalitate, quae per Reverendissimos Dominos Episcopos in Fratres de gremio huius Capituli interdum fieri consueverunt, quandoquidem eae gratiae modum excedere videantur, Reverendi Domini Capitulares in hoc generali Capitulo S. Michaelis congregati, praecustodientes ne per id Mensa episcopalis nimium extenuetur, dispendiumque gravius in suis proventibus patiatur, ita limitandum, modumque certum ac terminum gratiis eiusmodi in posterum per Reverendissimos Dominos Episcopos, iis tamen duntaxat, qui ex hoc Capitulo ad id capaces et iam actu Presbyteri constituti fuerint, conferendis, imponendum atque circumscribendum unanimibus votis ac sententiis decreverunt et concluserunt: ut videlicet gratia huiusmodi alicui ex Fratribus conferenda, computatis illius omnibus et singulis proventibus, redditibus, crescentiis, censibus ac quibusvis generaliter obventionibus et emolumentis ad eam gratiam quovismodo spectantibus et provenientibus, non ad maiorem summam, praeterquam ad quadringentos florenos pecuniae monetae et numeri polonicalis, in quemlibet florenum grossos triginta computando, sese extendat et elevet; alioquin gratia ipsa nullatenus admittatur, neque si facta aut concessa fuerit, per Successorem Episcopum teneatur, consentientes vero in gratiam huiusmodi iuxta antiquorum Statutorum dispositionem exclusione a Capitulo puniantur.

Digitized by Google

CXXXVII.

Ordo extraordinarii turni in decantandis pro Dominis absentibus quinque Missis. Anno 1580. Die 3 Octobris.

Turnum extraordinarium ad explendas et decantandas quinque Missas ad Altare maius qualibet hebdomada per praesentes Dominos Praelatos et Canonicos pro Dominis Praelatis et Canonicis absentibus laudatum, ordinatum et constitutum, atque a Reverendissimo Domino Loci Ordinario approbatum, eo modo et ordine observandum, tenendum et absolvendum esse decreverunt, declararunt et concluserunt Reverendi Domini Capitulares: ut videlicet Domini Praelati et Canonici dextri Chori praesentes, incipiendo a Reverendo Domino Decano, pro Dominis Fratribus absentibus eiusdem Chori dextri ad ultimum Canonicum usque dicti Chori, toties quoties ordo postulaverit, expleant turnum hunc extraordinarium, absolvant, absolutoque turno extraordinario pro ultimo Canonico absente chori dextri, per eum cui ex ordine venerit, idem turnus extraordinarius ad Dominos Praelatos et Canonicos sinistri Chori praesentes devolvetur et deveniet, qui similiter incipientes a Reverendo Domino Archidiacono, per ordinem pro absentibus Fratribus Chori sinistri ad ultimum itidem Canonicum eiusdem Chori vigore huius extraordinarii turni, toties quoties ordo requiret, Missas decantabunt iuxta declarationis Statuti desuper facti dispositionem.

CXXXVIII.

Anno quolibet unus ex Capitulo ad bona Pabianice deputandus. Anno Domini 1581. Die Veneris 16 Junii.

Decreverunt Reverendi Domini Capitulum, unanimibusque sententiis concluserunt, certis ad id permoti causis et rationibus, ut ab hoc tempore singulis in futurum annis, excepto duntaxat anno quo Visitatio generalis Pabianice pro consuetudine antiqua peragetur, unus ex gremio Capituli deputetur et tempore opportuno, praesertim vero in initio autumni, mittatur ad circumspicienda et revidenda inprimis horrea et oeconomiam omnem in praediis Pabianice, tum ad veri-

Digitized by Google

ficanda rationum Pabianice Regestra tam perceptorum, quam expositorum, nec non restarum tam pecuniae, quam frumentorum ac quorumcunque debitorum retentorum, quae in ratione per exactorem poni et demonstrari solent, et ut hoc Decretum Suorum Reverendorum Dominorum suum sortiatur debitum effectum, ad executionemque deducatur, anno praesenti pro Festo S. Mathaei Apostoli et Evangelistae in autumno proxime futuro, ad praemissa omnia facienda Reverendum Dominum Paulum Dembski Canonicum Cracoviensem deputaverunt, eidemque articulos ad inquirendos super eisdem conscribendos et in scriptis sub capitulari sigillo dandos mandaverunt.

CXXXIX.

Marca capitularis in negotio Capituli Deputatis danda. Anno Domini 1582. Die Lunae 5 Februarii.

Posteaquam de Marca, quam vocant capitularis, quae uti et aliae distributiones supererogatoriae ex antiqua consuetudine, tum ex Decreto capitulari Anno 1569 die 11 Februarii lato, illis tantummodo Dominis, qui in generali Capitulo locum, consessumque capitularem ingredi, consiliaque sua super emergentibus Ecclesiae negotiis in commune conferre solent, dari, distribuique solita erat, contentio quaedam inter nonnullos Dominos, disceptatioque orta fuisset, expostulantibus quibusdam ex Dominis Capitularibus parum aequum videri, Dominos, qui plerumque sub Capitulis generalibus in gravibus ac praegnantibus Ecclesiae et Capituli negotiis deputari et ablegari solent, et in itineribus ultra varias alias molestias, maiores sumptus et impensas, frigus etiam aut aestum solis ac inediam, uti saepe contigit, perferre et sustinere coguntur, ab eiusmodi Marca excludi, seu eadem propter talem absentiam a Capitulo aliquo modo eosdem privari, alias protestantibus se de caetero ad subeundas huiusmodi deputationes difficiliores futuros; itaque Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, auditis eiusmodi Dominorum Confratrum expostulationibus, rationibusque iis permoti, volentes in posterum Confratres suos ad obeunda emergentia negotia Ecclesiae et Capituli, deputationesque acceptandas, reddere promptiores et alacriores, ad eum modum Decretum suum superius nominatum, quoad Marcam capitu-

Digitized by Google

larem duntaxat ampliendam et declarandam putaverunt: ut videlicet illi tantummodo Domini Confratres, qui ex loco capitulari et residentia sub generali Capitulo ad aliqua remotiora loca in negotiis Ecclesiae et Capituli deputantur, Marcae huius capitularis debeant esse, suntque integre et totaliter participes, eamque non secus ac praesentes et Capitulis interessentes percipiant; quoad alia vero membra et reliquas supererogatorias distributiones Decretum memoratum in suo robore et tenore conservandum putaverunt et conservaverunt.

CXL.

De tempore ingrediendi Capitulum. Anno Domini 1582. Die Lunae 5 Februarii.

De tempore ingrediendi ad locum capitularem pro ordinariis Capitulis celebrandis, iis praesertim diebus, quibus Missae Anniversariorum decantantur, dum esset per Dominum Procuratorem capitularem propositum, utrum videlicet finita totaliter Missa, vel post elevationem peractam Domini intrare debeant, quia quidem inconveniens et scandalosum videtur reliquam, eamque praecipuam Missae partem negligere et omittere; Reverendi Domini unanimiter decreverunt in futurum semper observandum: ut quoties diebus capitularibus ordinariis Missae anniversales decantantur, nullaque intervenerunt ad tractandum negotia ardua, ad locum capitularem non nisi finita Missa, quod si vero per Dominum Procuratorem aut Viceprocuratorem avisati fuerint Domini de aliquibus negotiis tractandis, post elevationem statim, non expectato fine Missae, intrandum esse; similiter etiam aliis diebus capitularibus quando Missae Anniversariorum non decantantur, post elevationem in Missa matura, quae Vicariorum dicitur, Domini iuxta consuetudinem ingredi et intrare ad locum capitularem debebunt sub poenis in Statuto descriptis.

Digitized by Google

CXLI.

Declaratio Decreti de Marca capitulari absentibus danda. Anno Domini 1582. Die 18 Maii.

Declarationem Decreti de et super Marca capitulari Dominis a Capitulo generali absentibus et in negotiis Ecclesiae seu Capituli ubicunque deputatis, danda, in generali Capitulo pro Festo Purificationis Virginis Mariae anno praesenti celebrato factam, planiorem faciendo seu relaxando clausulam in memorata declaratione Decreti contentam, quodammodo perplexe scriptam, cuius iste sensus est: quod videlicet illi duntaxat Domini, qui ex loco capitulari et residentia sub Capitulo generali ad aliqua loca remotiora in Ecclesiae et Capituli negotiis deputantur, Marcae huiusmodi capitularis totaliter et integre, acsi praesentes essent, debent esse participes, Reverendi Domini Capitulares clausulam eandem planius interpretantes, ad tollendam in futurum omnem ambiguitatem et dubitationem, unanimiter concordibus suis sententiis concluserunt, decernentes et statuentes in posterum tenendum et observandum: ut quotiescunque contigerit aliquem ex gremio Capituli Confratrem in negotio quocunque Ecclesiae et Capituli ex loco capitulari seu residentia, ante Capitulum aliquod generale mediate aut immediate deputari, si ad generale Capitulum negotiis eiusmodi occupatus et detentus venire non poterit seu neglexerit, ratione eiusmodi deputationis Marcam capitularem integre, non secus quam si praesens esset, habebit et percipiet.

CXLII.

De ratione ex refectionibus a Viceprocuratore facienda et suscipienda. Anno Domini 1582. Die 25 Maii.

Decreto capitulari Anno 1558 die 10 Maii in generali Capitulo lato, tum et consuetudini antiquitus observatae inhaerendo, Reverendi Domini Capitulares animadvertentes id ad praesens quodammodo negligi et forsan cum iactura Mensae capitularis intermitti, admonuerunt serio Viceprocuratorem suum capitularem Honorabilem Jacobum a Skolatow, eidemque sub poenis arbitrio Capituli imponendis, om-

nino mandaverunt, quatenus singulis diebus Sabbativis, a die crastina incipiendo, rationem et calculum tam de quotidianarum refectionum per eundem Viceprocuratorem, quam etiam siliginis et tritici in panes distributione et dispensatione per bullarum pistricem fieri solita, coram Reverendo Domino Praelato aut Canonico, ad quem ordo concernit, hic in loco capitulari aut in domo ipsius residentiae faciat, regestrumque suum ad subscribendum offerat, quam rationem et huiusmodi calculum ut quilibet Dominorum diligenter ab eodem Viceprocuratore capitulari auscultet et accipiat, salva sua ab huiusmodi labore solita contentatione, sub poena privationis refectionum et panum unius diei per negligentem Dominum in audienda tali ratione succumbenda et irremisibiliter luenda, unanimibus suis votis ac sententiis decreverunt ac firmiter observandum concluserunt.

CXLIII.

De Domibus canonicalibus iuxta senium conferendis. Anno 1582. Die Veneris 15 Octobris.

Quoniam veteri quadam et minus rationabili consuetudine in hoc Venerabili Collegio introductum et hactenus observatum fuit, quod Domus canonicales ad proprietatem et provisionem Venerabilis Capituli pertinentes, quoties earum vacatio occurrebat, Dominis Confratribus provisionem earum optantibus, non ex senio neque iuxta vocationem cuiuslibet ipsorum, sed ex arbitrio et favoribus quorundam de Collegio Fratrum, et quandoque ad intercessionem Magnatum, Dominis Novitiis et nihil adhuc de Ecclesia ipsa et Venerabili hoc Collegio meritis, imo quandoque etiam minus qualificatis, dari, conferri et provideri solebant cum non mediocri seniorum Fratrum qualificatorum et de Ecclesia bene meritorum iniuria, gravamine et praeiudicio; unde Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati, matura deliberatione praehabita, concordibus suffragiis, volentes huic malo occurrere, odiisque et invidiae Fratrum seniorum erga iuniores viam praecludere, statuendum et decernendum putaverunt: ita ut praesenti Decreto cassando inprimis et annihilando omnes et singulas quasvis promissiones suas capitulares de conferenda et providenda aliquacunque Domo canonicali, vacatione quavis occurrenda, alicui ex

Digitized by Google

Confratribus ante hac forsan factis, et si quae essent, quas omnino nullius momenti et valoris esse volunt, statuerunt et decreverunt, idque inhaerendo Statuto capitulari de Villis praestimonialibus, quae ex senio et iuxta vocationem cuiuslibet Dominorum a Venerabili Capitulo conferuntur et providentur, edito: ut amodo et deinceps futuris temporibus perpetuis Domus eiusmodi capitulares quocunque modo vacantes, non iam passim quibusque Dominis Novitiis et de hac Ecclesia nihil bene meritis, sed iuxta ordinem primogeniturae et vocationem cuiuslibet ipsorum instar per omnia Villarum praestimonialium conferantur et provideantur, salvis tamen per omnia Domorum earundem conditionibus melioribus, ut qui videlicet meliores prioris Domus conditiones non expleverit, ad posterioris seu alterius provisionem et assecutionem non debeat esse admittendus, alias quemadmodum iura, Statuta, Decreta et laudabiles Ecclesiae consuetudines de Villis praestimonialibus, earumque conditionibus editae et usu approbatae disponunt, ita etiam et de Domibus capitularibus omnia tenenda et observanda esse, iidem Reverendi Domini censuerunt, decreverunt et concluserunt.

CXLIV.

De auleis ex thesauro Ecclesiae nemini commodandis. Anno Domini 1583. Die Veneris Undecima Februarii.

Auleas maiores seu tapetia Ecclesiae huius Magnifico Domino Valentino Dembienski Castellano Cracoviensi, ad ipsius petitionem capitularem die hodierna suum per internuntium factam, ad actum solennem matrimonii sacri filiae ipsius peragendum et absolvendum, Reverendi Domini Capitulares penitius id secum mutuo perpendentes, minusque sibi licitum esse iudicantes, rem aliquam semel in laudem et gloriam Dei dicatam et donatam, in usus aliquos profanos et saeculares concedere, nolentes tamen per eam occasionem Magnificum Castellanum Cracoviensem praefatum virum magnae authoritatis et avitae religionis praecipuum zelatorem sibi offensum reddere, in favorem illius commodandum esse censuerunt, ita tamen ut integre et sine aliqua pollutione, absoluto hoc actu solenni, ad thesaurum Ecclesiae reddantur quamprimum et restituantur. Deinceps vero et in futurum ne eaedem auleae et tapetia ex thesauro Ecclesiae

Digitized by Google

alicui cuiusvis dignitatis, authoritatis et praeeminentiae personae in usus seu actus quosvis profanos saeculares, quantumvis celebres, concedantur, unanimibus suis votis et sententiis decreverunt et concluserunt, Dominisque Vicecustodibus Ecclesiae huius per Dominum Procuratorem suum generalem capitularem serio interdixerunt ac inhibuerunt.

CXLV.

Tempus vacationis praestimoniorum a die mortis Praelati computandum. Anno Domini 1583. Die Veneris 17 Junii.

Postquam in hodierno Capitulo suo ordinario a Dominis Procuratoribus suis capitularibus intellexissent Reverendi Domini Capitulares de et super termino ad faciendam distributionem et optionem Villae praestimonialis Viciaze, nec non Domus canonicalis et horti capitularis, morte olim Reverendi Zbignei Ziolkowski Canonici Cracoviensis, praestimonii Domus ac horti praedicti ultimi ac immediati possessoris, iam per unum integrum mensem a die mortis ipsius computando, vacantium, citatione generali in vim Cridae praemissa et publicata, praefixo et assignato, informationemque accepissent, terminum hunc non ad diem hodiernam, uti fieri debuit, verum ad proxime futuram diem capitularem, alias feriam sextam, quae erit dies 23 huius Mensis, incidere, idque factum esse quodam errore contra dispositionem Statuti super faciendis optionibus praestimoniorum vacatione quovis modo occurrentium, editi, quod disponit, vacationem praestimonii aut domus, tum et spatium mensis a die mortis Domini Praelati seu Canonici computare debere, propter quam longiorem protractionem huiusmodi termini cura oeconomica in praestimonio huiusmodi negligitur et labores sub hoc tempus pernecessarii per diuturniorem vacationem intermittuntur; Reverendi Domini Capitulares itaque re eiusmodi bene et mature considerata, deliberationeque inter se longiori super hoc praehabita, computationeque dierum vacationis praedicti praestimonii Domus ac horti a die mortis olim memorati Reverendi Zbignei Ziolkowski facta, compererunt terminum optionis ad diem hodiernam legitime incidisse, sed minus cauta quadam consideratione et temporis supputatione longius ad futuram feriam sextam protractum esse. Providentes in futura tempora, ne cura

Digitized by Google

oeconomica in praestimoniis, vacatione occurrente, propter diuturniorem, longioremque termini protractionem et Regentis absentiam, et praesertim tempore, quo maiorem et diligentiorem res familiaris curam et operam exposcit et indiget, in damnum et iacturam futuri Domini Regentis negligatur et intermittatur, unanimibus votis et sententiis suis temporibus perpetuis tenendum et firmiter observandum decreverunt et statuerunt: ut deinceps futuris perpetuis temporibus vacatione praestimonii seu Domus quocunque modo occurrente, terminus seu spatium vacationis unius mensis in literis Citationis generalis alias Cridae desuper praemittendis, a die mortis Domini Praelati aut Canonici computetur et censeatur. Volentesque praesens suum Decretum maius robur habere, suumque debitum sortiri effectum, illud debitae executioni demandantes, de unanimi suo consensu terminum optionis Villae praedictae praestimonialis Viciaze et Domus canonicalis in platea Canonicali, nec non horti capitularis sub Arce Cracoviensi prope domum Bularnia siti, modo praemisso vacantium, die hodierna tenendum, habendum et faciendum concluserunt, terminum in literis Citationis generalis praefixum anticipando et ad diem hodiernam praeveniendo. Nihilominus tamen ne per eius termini ad optionem Villae, Domus atque horti praedicti in literis Cridae praefixi, ac in futuram sextam feriam incidentis, praeventionem et anticipationem Dominis hodierno Capitulo non interessentibus et de praesenti Decreto ullam notitiam habentibus, praeiudicium aliquod imminere aut inferri videatur: eisdem omnibus et singulis Dominis Praelatis et Canonicis pronunc a Capitulo absentibus et in futuro Capitulo ordinario, tanquam in termino ad optionem praefixo et assignato, affuturis, liberam, plenam et omnimodam optandi Villam, Domum et hortum praedictorum ad praesens vacantium, unicuique ipsorum iuxta suum senium et vocationem reservaverunt facultatem et potestatem, non minus neque aliter, quam si in hodierno termino praevento et anticipato fecissent optionem valituram. Quo facto constituto atque etiam proviso, ibidem in continenti Reverendus Dominus Lucas Podoski Praepositus Gnesnensis, Canonicus Cracoviensis, ex loco sui senii Villam praestimonialem Viciaze sibi conferri et provideri petiit. Tandem etiam Reverendi Domini Erasmus Choienski, Albertus Brodzinski Custos, Stanislaus Krasinski Archidiaconus, Joannes Krasinski Cantor, Christopherus Podoski, Pau-

Digitized by Google

lus Dembski, et alii itidem fere omnes, quisque ex loco sui senii Villam quamcunque ex ascensu vacaturam optaverunt, illasque sibi conferri petierunt. Reverendi itaque Domini antiquam secuti consuetudinem, revisiones Villarum vacaturarum faciendum et permittendum censuerunt, et in octava in termino distributionis facturos se faciendum obtulerunt.

CXLVI.

Marca missalis infirmis et senio confectis solvenda. Anno 1583. Die Saturni I Octobris in generali Capitulo.

Reverendo Domino Nicolao Oczieski Canonico Cracoviensi Marcam missalem a septimana illius per ipsum proxime in turno suo absoluta et hactenus per Dominum Procuratorem capitularem non solutam, eo quod quintam Missam die Dominico in praesentia Sacrae Regiae Maiestatis non per se, sed per Reverendum Dominum Paulum Gosliczki, idque propter impedimentum senectutis, absolverit, Reverendi Domini Capitulum habentes condignum respectum iam provectae aetatis illius et debilitatis pedum, tum quod id non per negligentiam fecit, sed quod se insufficientem ad ceremonias Sacrae Regiae Maiestatis exhibendas censuit, solvendam mandaverunt, decernentes exnunc in futurum temporibus perpetuis tenendum et observandum: ut vere infirmis Dominis et qui propter senectutem grandaevam Missas huiusmodi in turnis suis per se explere non possunt, quandoquidem senectus ipsa morbi vim habere videtur, modo tamen per alios adimpleant, missalis Marca sine quavis Dominorum Procuratorum contradictione solvatur. Quod Decretum ut suum exnunc sortiatur effectum et executioni demandetur, Reverendis Dominis Erasmo Dembienski Decano et Stanislao Krasinski Archidiacono Cracoviensibus, qui etiam existentes vere infirmi septimanales Missas in turnis suis proxime per alios duos Confratres expleverunt, Marcae tamen missales eisdem denegatae, neque solutae fuerunt, solvendas omnino huiusmodi Marcas eisdem decreverunt et mandaverunt, Dominoque Procuratori suo capitulari commiserunt.

Digitized by Google

CXLVII.

De seminatis in Villis capitularibus Brzezie, Pychowice, Borek relinquendis. Anno Domini 1583. Die Saturni I Octobris.

Obviando viamque praecludendo in futurum quibusvis differentiis ac discordiis, quae inter Dominos Villarum praestimonialium Brzezie, Borek et Pychowice, maxime vero circa mutationes eorundem praestimoniorum, quoties illorum vacatio sub tempus Vindemiarum contigit, occasione seminatorum hiemalium in dictis praestimoniis novo Regenti sive successori relinquendorum, suscitari et exoriri possint, Reverendi Domini Capitulares in hoc generali Capitulo congregati unanimibus suis sententiis statuerunt, decreverunt et concluserunt: ut quandoquidem in praedictis tribus villis praestimonialibus, videlicet in Brzezie, Borek et Pychowice, quemadmodum in reliquis omnibus praestimoniis habetur, agri non sunt in tres campos distincti, certus numerus coretorum pro seminatis hiemalibus successori seu novo Domino Regenti per antecessorem relinquatur, videlicet in Brzezie centum, in Borek centum et decem, in Pychowice vero quinquaginta coreti siliginis, nihilque magis supra id Dominus novus Regens ab antecessore suo ad aliud praestimonium sese transferente exigere debebit, sed prius assignato coretorum numero contentus esse tenebitur et erit adstrictus temporibus perpetuis.

CXLVIII.

Approbatio Decreti per modum compromissi inter Reverendum Dominum Custodem et Sanctuarios huius Ecclesiae. Anno Domini 1583. Die Saturni I Octobris facta.

Admodum permolestis et frequentibus querelis per Sanctuarios Ecclesiae huius Cathedralis ministros contra Dominum Albertum Brodzinski Custodem Cracoviensem occasione variarum iniuriarium et oppressionum, quibus sese nimis gravari affirmant, multis iam vicibus in Capitulis ordinariis factis, finem imponere et ab huiusmodi inquietationibus liberi esse cupientes Reverendi ac Venerabiles Domini in hoc generali Capitulo congregati, de mutuo, libero atque ex-

Digitized by Google

presso partis utriusque, praenominati videlicet Reverendi Domini Custodis, nec non Sanctuariorum ipsorum ex quatuor Villis, nimirum Sczytniki, Świątniki, Gorki et Trąbki, nomine totius Communitatis ad actum praesentem hodiernum ex mandato Venerabilis Capituli personaliter in loco capitulari constitutorum consensu manibus etiam stipulatis facto, Decretum suum capitalare per modum compromissi seu arbitralis sententiae, accedente ad id Reverendissimi Domini Episcopi Cracoviensis feliciter moderni speciali commissione, inter praenominatum Reverendum Dominum Custodem Cracoviensem modernum et pro tempore in futurum existentem, nec non Sanctuarios Ecclesiae huius ministros, praedictarum quatuor villarum incolas modernos ac ipsorum successores, temporibus perpetuis firmiter et inviolabiliter per partem utramque sub poenis in eodem Decreto expressis, tenendum et observandum tulerunt, pronuntiaverunt et promulgaverunt, quod ibidem capitulariter in praesentia utriusque partis ac testium infrascriptorum ad id specialiter vocatorum et adhibitorum, palam et publice lectum ac per utramque partem libere et unanimi consensu susceptum, approbatumque est, praesentibus ibidem Venerabilibus Dominis Valentino Brzostowski Plebano in Racziborowice, Mansionario et Altarista, Laurentio a Zakroczim Vicario et Poenitentiario, Jacobo a Skolatow Psalterista et Viceprocuratore Venerabilis Capituli Cracoviensis, actu Presbyteris, et Nobili Sebastiano Porębski, testibus ad praemissa vocatis et adhibitis. Cuius Decreti tenor et series idiomate polonico scriptum in libro Privilegiorum habetur et continetur.

Privilegium confirmationis compromissi inter Reverendum dominum Albertum Brodzinski Custodem Cracoviensem et Sanctuarios Ecclesiae Cracoviensis ministros, per venerabile Capitulum Cracoviense factum.

Piotr Myszkowski z łaski Bożej Biskup Cracowski Wszystkim wszelakiego stanu ludziom i kożdemu z osobna komuby to wiedziecz potrzeba, terasz y napothem bendączym, oznaimuiemy: Że nam podany iesth listh ku poczwierdzeniu pod titulem y pieczecią wielebnei i zacznei Capituli Koscioła naszego głownego Cracowskiego autentice wydany, między Jego M. X. Woicziechem Brodzynskim Custoszem Cracowskim, iako dzierzawczą na ten czasz dobr i wsi Sczytnik, Świątnik, Trąbek, Gorek, do Custodiei Cracowskiei nalezączych, z iednei strony, a poddanemi ze wsi iusz mianowanych z drugiei strony uczyniony i postanowiony, obmawiaiączy w szobie powinność tak kosciołowi Cracowskiemu, iako tesz X. Custoszowi i innem napothem bendączym Custoszom należączą:

Digitized by Google

w czem do nasz tenze X. Custosz s poddanemi swemi przerzeczonych wsi prośbę uczyniwszy, abyśmy ym ten listh we wszystkich iego articulech, punctach y condiciach moczą y zwierzchnością naszą poczwierdzili, obwarowali y umocznili, prossili. Ktorego spossob w the słowa napiszani iesth:

Prelaci Canonici y Capitula wszythka kościoła głownego Cracowskiego, oznaimuiemy wszem w obecz i każdemu z oszobna, komuby o thym wiedzieć potrzeba albo bendzie należało na pothomne czaszy, Isz my widząc wielkie roznicze, słysząc tesz bardzo czeste skargi i kłopothy, ktore się iusz od niemałych czaszow zaczęły między Jego M. X. Woicziechem Brodzinskim Custoszem Cracowskim brathem naszym, iako dzierzawczą na ten czasz dobr i wsi Sczitnik, Swiątnik, Trąbek, i Gorek do Custodiei Cracowskiei należączych z iednei strony, a między obywatelami tych wsi poddanemi Custoszowskimi z drugiei strony, a to dla thego, isz X. Custosz Cracowski przerzeczony zazywaiącz wielkich trudności, fraszunkow y nakładow, tak około bronienia y opatrowania granicz y gruntow pomienionych czterech wiossek Custoszowskich, iako tesz strony krzywd y skod rozmaitych czyniącz częste wyiazdy na sprawiedliwoscz y na rossąthki tak między samemi tych wsi obywatelmi, iako thesz y z opczemi poddanemi, a podeymuiącz tak wielkie trudnosczi y nakłady, X. Custos strony tych świątnikow poddanych swych bardzo nierowne pozytki od nich miał. Przypatruiącz się thedy inszym okolicznie thak slacheczkim iako tesz poddanym koscielnym, którzy na rolach zasiedzeni bendącz wedle prawa pospolitego Coronnego, y robothy do folwarkow zaciągaią y Czynsze, podatki y insze danini panom swym oddawaią, to tesz X. Custos pomieniony chcział miecz od poddanych swych czterech wiossek przerzeczonych, aby mu folwareczek który iest w Sczitnikach dosicz niewielgi, zarabiali: czego oni upornie prawie żadną miarą czynicz niechczieli, odzywaiącz się tylko do samey posługi Coscioła Cracowskiego, y ucziekli się wthym do Jego M. X. Biskupa Cracowskiego sławney pamięci na on czasz Franciszka Krasińskiego, od ktorego odniesli thakowy rossądek, ysz kazdy poddany s tych sterech wiosek miał bycz powinien przerzeczonemu X. Custoszowi panu swemu do Folwarczku Sczytniczkiego pietnasczie dni w kazdym roku odrabiacz, odprawuiącz iednak pilnie y statecznie służbę kosczielną, ktora jest znośna, iako ten decret iasnie o thym obmawia. Jednak przeczie czi poddani z uporu a nieposzłuszenstwa swego żadnem obyczaiem niechczieli prziącz takowego decretu, ani iemu podlecz, zbraniaiącz się roboth y posług wszelakich X. Custoszowi panu swemu czynicz, tak isz w kilku lath pothym ta sprawa przytoczyła się przed Jego M. X. Piotra Myszkowskiego z łaski Bozey Biskupa Cracowskiego teraznieiszego, ktory takze przesłuchawszy skargi y odmowy oboiey strony, uwazaiącz to wszystko że nietylko szam, ale maiącz przy sobie kilka Prałatow s Capituli Cracowskiei braczy naszei y innych nie mało zacznich a mądrych oszob, przychylaiącz się do decretu przodka swego pomienionego nieboszczyka X. Franciska Krasińskiego Biskupa Cracowskiego, decret iego we wszytkim poczwirdzić raczeł; wszakze y na them poddani przerzeczeni przestacz niechczieli y do thego czaszu nieprzestawaią, ucziekaiącz się pod obronę do wielkich stanow y przednieiszych oszob, skarżącz się na X. Custosza, naostatek porzuczaiącz klucze kościelne y opuscziwszy koszcioł przesz czasz niemały szłuzby kosczielnei omieskiwaiącz z niemałą osławą tego kosczioła zacznego Cracowskiego. My tedy Prałaczi Kanonicy y kapituła

Digitized by Google

koscioła głownego Cracowskiego zabiegaiącz tym wszytkim rzeczom s ktorych odnosilismy wielką załoscz i częszte frassunki, maiącz do tego zleczenie oszobliwe od przerzeczonego Jego M. X. Piotra Myszkowskiego Biskupa Cracowskiego Pralata naszego, złozelismy na dzień dzisieiszy głownei naszei Capituli Swięthego Michała nizei omienionei, zawity rok obiema stronoma i roszkazalismy ym stanącz przed sobą w Capitule, chcącz między nimi uczynicz postanowienie pewne y stateczne, ktoreby z obudwu stron belo moczne, warowne, a za poczwierdzeniem y umocznieniem Jego M. X. Biskupa Cracowskiego teraznieiszego trffacz mogło na wieczne czaszy. Naprzod thedy wziąwszy the sprawe w Compromis, to jest w moczną rękę nasze za iasnym dobrowolnym a nieodmiennym zezwolenim, tak przerzeconego Jego M. X. Woicziecha Brodzinskiego Custosza Cracowskiego brata naszego, iako thesz praczowitych Woicziecha Woitha, Oleiarza Thomasza, Saffranka, Jana Skimim Sczytnik, Mikołaia Zupnika, Jana Gromka s Swiątnik, Stanisława Pilatha, Stanisława Popka s Trąbek, Simona Kotarby i Jana Bedle z Gorek, tak swym iako thesz i wszystkiego gminu Swiąthnikow sząsiadow swoich na then czasz przed nami w Capithule stoiączych imieniem, ktorzy na ninieiszy Compromis iednostaineimy głoszy za danim rąk swych na znak przyrzeczenia według zwyczaiu w takich sprawach zwikłego przyzwolili. Założywszy thedy naprzod winy albo przepadki na obiedwie stronie, gdzieby więcz czego Boze zachoway, ktora strona przeciwko themu naszemu nizei opiszanemu wyrokowi albo stanowieniu Compromisarskiemu w czem wykroczela, iednostainie a zgodliwie skazuiemy. Naprzod aby Jego M. X. Woicziech Brodzinski Custos na then czasz kosczioła Cracowskiego od thego czasu mimo siebie puscził y odstąpił tego ffolwarczku Sczytniczkiego y wszytkich rol y pol iego tak starodawnych iako nowo przykopanych, takze tesz y rol Koloszowskich tham do tego ffolwareczku przyłączonych ze wszystkim domostwem ich, azeby then ffolwareczek polecził y w mocz dał poddanym szwym Swiątniczanom i Sczitniczanom, ktorym bendzie wolno s tym ffolwarkiem poczynać a onego wedle woley swei uzywać iako szie im bendzie podobało, tho tylko opatrzywszy y obwarowawszy, aby the role Koloszowskie z budowaniem ich mogły sie wrocicz do tych dziedziczow, ktorzy sie do niey blyskosczią y prawem przyrodzonem odzywaią. Wszakosz iednak thym obyczaiem X. Custosz przerzeczony odstąpicz ma thego folwareczku, aby miał wolny placz z ogrodem starodawnego folwarku Scytniczkiego, ktemu browar s szadzawkami tamze w Sczitnikach, ktorych wszytkich rzeczy X. Custos Cracowski therasz y na pothem bendączy wedle mysli i wolei swei uzywacz bendzie; iednak przecie tho waruiemy, aby browaru thamtego X. Custos na czasz bendączy uzywał krom zadnego ucziązenia y ukrzywdzenia poddanych tamtecznych. A za nagrodę thego folwareczku Sczytniczkiego y robocizny z niego zniesioney poddani tych dwu wioszek Sczytnik y Swiątnik therasz bendączy y ich pothomkowie X. Custoszowi theraznieiszemu i iego namiastkom na czasz bendączym nad Cynsze zwykle doroczne, ktore wedle opiszania w xięgach dochodow koscielnych płaczic wynni y do thych czaszow na kazdy rok płaczą, a mianowicie ze wsi Swiąthnik nad dziesięć grzywien pieniędzy monethy y liczby polskiei, trzy wiardunki, siedm groszy y trzy pieniądze, a ze wsi Sczytnik nad puliedenasty grzywny, a s karczmy tamze grzywnę pieniędzy; thedy nad tho powinni bendą płacicz X. Custoszowi Cracowskiemu na czasz bendączemu roku kozdego na dzien Swięthego Marczina złotych trzydziesczi pie-

Digitized by Google

niędzi monety y liczby polskiei, a the czynszowe pieniądze tak starodawne iako i therasz nowo postanowione, wlodarze thych dwu wsi, Swiątnik i Sczytnik ze dwiema starszemi sąsiady od wszytkich inszych sąsiad swych s pilnosczią wybieracz, a wybrawszy X. Custoszowi theraznieiszemu i namiastkom iego do Cracowa do kamienicze i mieszkania iego na dzien Marczina Swięthego, a nadalei we dwu Niedziel po thym Swięczie zupelnie besz zadnych wymowek y odwłok odnosicz y oddawacz bendą powinni. A kthemu ci poddani s thych dwu wsi ku Czynszom thym pienięznym wyszei opiszanem na kazdy rok i na thenze czasz bendą powinni odwiescz X. Custoszowi na czasz bendączemu do Cracowa do mieszkania iego dwadziesczia korczy owsza miary Kazimierskiei y dwadziesczia kaplunow. Tymze sposobem poddani ze wsi Trąbek miasto roboczizny swei bendą powinni kazdego roku nad Czynsze opiszane w xięgach dochodowych koscielnych, to iest nad trzy grzywny y trzy wiardunki pieniędzy, płaczic i oddawacz X. Custoszowi theraznieiszemu i na czasz bendączemu na dzien swięthego Marczina płacicz zupelnie y razem dziesięcz złotych pienięḍzy monethy y liczby polskiei. Naostatek poddani ze wsi Gorek tymze obyczaiem za robociznę folwarkową, ktorą czynili do Opathkowicz, nad dawne Czynsze w xięgach dochodow koscielnych opiszane, to iest nad pięcz grzywien pienięḍzy, powinni bedą X. Custoszowi Cracowskiomu na czasz bendączemu kozdego roku na dzien swięthego Marczina płaczic zupelnie y zarazem dziesięcz złotych pienięḍzy, a ktemu owsza osm korczy miary Kazimierskiei i kaplunow ośm, ktore wszytkie czynsze y daniny pomienione to iest owszy y kaplunij, wlodarze s kozdei wsi ze dwiema sąsiady starszymi od inszych sąsiadow swych s pilnoscią wybieracz, a X. Custoszowi ninieiszemu à iego namiastkom na czasz bendączem do mieszkania iego do Czakowa odnosicz i odwozicz wiecznemi czaszy y pothomkowie ich bendą powinni, nieuzywaiącz w tym zadnych wymowek, i nie czyniącz zadnych odwłok, pod winami y zakładami nizei opiszanemi, ktore moczą tego naszego ninieiszego wyroku y stanowienia Compromisarskiego na obiedwie stronie skazuiemy, a nie folguiącz w them zadnei stronie ustawiamy i mocznie a nieodmiennie na czaszy wieczne zamierzamy y zakładamy, naprzod na Jego M. X. Woicziecha Brodzinskiego Custosza ninieiszego Cracowskiego, takze y iego namiastki czaszow pothomnych będącze, gdzieby czo inszego nad to ninieisze postanowienie nasze Compromisarskie nad poddanemi wsi przerzeczonych obywathelmi stanowic, odmieniac, podwiszac, albo ktorymkolwiek obyczaiem wynaidowac chczia⁊ albo iego namiasthkowie Custoszowie Cracowsczy chczieli, thedy zato ma przepadacz i iego takze namiastkowie przepadacz maią pięcz seth złotych Czerwonych we złoczie zakładu i wyny, ktore przesz Capitule Cracowską wycziągane i na poprawe kosczioła Cracowskiego obraczane bycz maią. A gdzieby tesz obywatele przerzeczonych czterech wsi terasz i napothem bedączy tak wszyszczy spolecznye iako kazdy z nich z oszobna, nad tho nasze postanowienie ninieisze czo wykroce⁊ albo wykroczeli, a wyrokowi themu albo postanowieniu naszemu Compromisarskiemu thak we wszytkim iako i w ktorei iego częszci doszycz czynicz zaniedbali albo ktorykolwiek z nich zaniedba⁊, czo wszytko za obwieeszczenim obudwu stron na uznanie i na rosządek Ich Mosczi Pralathow Capituli Cracowskiei, ktora przy thym Koscziele wiecznie a ustawicznie trffa a nigdy nie umiera, ma bycz przypuszczono; thedy za to poddani s przerzeczonych wsi czterech, nie inszą zadną winą maią bycz i bedą karani, iedno isz s tego naszego

Digitized by Google

ninieiszego postanowienia albo wyroku niema nicz bydz i za taką przyczyną nicz s niego niebędzie, ale zatim X. Custoszowi ninieiszemu i iego namiastkom na czasz bendączym wolno się bendzie wroczic do folwareczku swego Sczytniczkiego i do decretow Ich Mosczi X. Biskupow Cracowskich wyszei mianowanych, tak isz czi wszyszczy poddani ze sterech wsi przerzeczonych robocizny i daniny wszelakie w decreciech albo wyrokach Ich Mosczi Biskupow opiszane czynic, oddawac i zastempowac, tak terasz ninieiszemu X. Custoszowi panu szwemu, iako thesz i inszym na czasz bendączym Custoszom Cracowskim bendą musieli, a przecie iednak koscielna słuzba zwyklem obyczaiem wedle ich powinnosczi dawnei pilnie i statecznie odprawowana bendzie. Naostatek czo sie dotycze roku ninieiszego, isz czi poddani ze wszitkich cztereoh wioszek uporem a nieposluszenstwem swym dali przyczynę wielką, ze X. Custos przerzeczony nicz prawie albo bardzo mało zboza siał na zimę, a na iarz nicz zgoła, na czym musiał bardzo skodowacz i skoduie, a isz takze ci poddani mienią i powiadaią, ze podięli w zbozu nie małe skody, ktore ym zabrano s pola miasto karania i miasto win za ich nieposluszenstwo, thedy my uwazaiącz i miarkuiącz tho wszitko, moczą thego naszego wyroku Compromisarskiego the skody wszytkie z obudwu stron uczynione, iedne za drugie obyczaiem spolnem wytrączamy y porownywamy: wszakze iednak poddanym iakkolwiek ich skody nagradzaiącz, skazuiemy, aby X. Brodzinski Custos Cracowski osiewku thego, ktory terasz na the przyslą zimę tam siał, tak zgoła odstąpił besz zadnego zboza ziarnem od poddanych szobie wyciągania albo odbierania, azeby thym poddanym ktorym się większe skody poczynieły, stego osiewku theraznieiszego nagroda bydz mogła, thedy thym względem na then rok czi Swiąthniczy wszyszczy od tych nowych wyszei mianowanych Czynszow wolni bendą y wolnemi ie od nich czyniemy, tak isz iusz asz da pan Bog w drugim roku bliszko przysłym, Tysiącznym pięczsetnym ośmdziesiątym y czwartym, począwszy na dzien Swięthego Marcina na przysłe latha a na czaszy wieczne, na wydanie i zupełne płaczenie Czynszow tak starych iako y terasz nowo postanowionych bendą powinni, moczą thego naszego ninieiszego decrethu albo wyroku mocznego Compromisarskiego, ktory gdy thu w Capitule przed nami przy oboiei stronie przesz naszego piszarza iawnego głosnie czythany byl, obiedwie stronie zgodnie y iednostainie przyięli y nań dobrowolnie a chętliwie przyzwolily y themu wszystkiemu iako iest wyszey opiszano, zupełnie statecznie i nieodmiennie na czaszy wieczne doszic czynic i tho wszytko szobie strzymacz y wczale chowac pod winami opiszanemi obiedwie stronie, tak sami za sie iako tesz y za namiastky albo pothomki swoie, przyrzekli, obieczaly y mocznie się obowiązaly. A dla lepszey, pewnieiszei y gruntownieiszei wiary y świadecztwa więthszego tych wszytkich rzeczy y spraw wyszei opiszanych, ten decret nasz Compromisarski ninieiszy pieczęcią naszą mnieszą Capitulną zapieczęthowac y piszarzowi naszemu podpiszac iestesmy roskazali, z odeslanim do Iego M. X. Piotra Miskowskiego z łaski Bozei Biskupa Cracowskiego pana y Pralatha naszego sczęsliwie na then czasz panuiączego, dla umocznienia y poczwirdzenia thego naszego wyroku Compromisarskiego. Działo sie tho w Koscziele głownym Zamku Cracowskiego na mieseczu naszem Capitulnym, dnia Siodmego miesiącza Paszdzierznika, Roku od narodzenia Bozego Tysiącznego Pięcsetnego Osmdziesiątego trzeciego. Przyczym obecznie byli uczciwi Xięza i Slachciczy X. Walenty Brzostowski pleban Raciborski, Mansionarz y Altarista, X. Wawrzyniecz

Digitized by Google

z Zakroczymia Vicari y spowiednik, X. Jakub Skolathowa Psalterista y viceprocurator Capitulny Kosciola thego głownego a zacznego Cracowskiego, i Slachetni Sebastian Poremski, Swiathkowie godni wiary do thei sprawy wezwani.

My thedy Piotr Myszkowski z łaski Bozei Biskup Cracowski, prosbie y żądosci przerzeczonych stron obudwu do nasz uczynionei dosicz czyniącz; gdysz w rzeczach slusnych y przystoinych pozwolienia naszego nikomu zwyklismy niebronić y owszem chętliwie się do zachowania wszelakich spraw poczwirdzenim naszym przyłozić iakosz: niniejszy listh Compromis w szobie maiączy czały, niepomazany, ani w zadnei noczie y punctie swym podeirzany, we wszytkich iego Condiciach, punctach y articulach zwierzchnoscią y moczą naszą tak iako szam w szobie opiszany iest, poczwierdzamy, umaczniamy y Consens nasz Biskupi do niego przykładamy, skazuiąc go bic waznei a nieodmienney moczy na czasy wieczne trffaiączy. A dla utwierdzenia thego wszythkiego y wiary lepszei dania, pieczęci do thego listu naszei Capituli Cracowskiei przyłozone są z podpiszem ręki naszei. Dan w Cracowie we dworze naszym Biskupim, dnia dwudziestego i siodmego miesiącza Maia, Roku od narodzenia Bozego Tysiącznego pięcsetnego osmdziesiątego i czwartego. Przy czym byli obecznie Ich Mosci Xięza, Wocziech Kilanowski Opath Swięthokrziszki, Marcin y Stanisław Skarszewsczy, Sebastian Brzezinski, Andrzei Czieklinski Canonici Cracowsczy, Takze Urodzeni y Slachetni panowie Pan Jan Castelan Polanieczki, Piotr y Zigmunth Myszkowsczy, synowczy naszy, Waczlaw Roniszewski Marszalek dworu naszego, Stanisław Jasklowski, Wawrzyniecz Naropinski, Jan Falbowski, Marczin Zlothniczki, Sebastian Kąnczki, Wocziech Strzemaszki, Piotr Goiski Piszarz dworu naszego, Thomasz Borzykowski, Stanisław Wielopolski, Hieremian Wilczkowski, Caspar y Cristow Sasinowie, Maciei Kamienski, Jop Withkowski, Thomasz Sczepanowski, Macziei Krzepiszewski, Jan Wyszoczki, Jachim Sarnowski y inszych wiele sług y dworzan naszego dworu.

Petrus Miszkowski Episcopus Cracoviensis.

CXLIX.

Declaratio Decreti de censibus ex Villis praestimonialibus solvendis. Anno Domini 1583. Die Veneris 2 Decembris.

Decretum capitulare Anno Domini 1542 Die 3 Mensis Martii, de censibus ex Villis praestimonialibus provenientibus et per subditos pro festo S. Martini solvi et extradi solitis, per Dominum Regentem, qui maiorem partem anni huiusmodi Villam regebat et administrabat, tollendis et percipiendis, editum planius declarantes Reverendi Domini Capitulares, qui desuper inter Reverendos Dominos Lucam Podoski medietatem et nuper partem ac Hieronymum Choienski modernum Villae praestimonialis Goscza Regentes orta fuerat controversia, cupientes talibus in posterum obviare et occasionem

Digitized by Google

tollere differentiis, censum hunc non tantum de tributo pecuniario, sed etiam de omnibus et singulis aliis datiis, utpote caponibus, agnellis, ovis ac avena tributaria et quibuscunque aliis emolumentis, quae pro quocunque anni tempore subditi extradere tenentur, intelligi debere unanimibus suis sententiis decreverunt, statuerunt et concluserunt, in futurumque temporibus perpetuis tenendum et observandum voluerunt, quod exnunc in executionem debitam ponentes, censum omnem tam pecunialem quam caponum, avenae etc. ex villa praestimoniali Goscza provenientem, Reverendo Domino Lucae Podoski Canonico Cracoviensi, qui praedictam villam maiorem anni partem regebat et possidebat, adiudicarunt totaliter et integre tollendum atque percipiendum, eosque omnes census sine quavis contradictione moderni eiusdem villae Regentis videlicet Reverendi Domini Choienski, solvere memorato Reverendo Domino Lucae Podoski et extradere mandaverunt. Quam praesentem Decreti praetacti declarationem in futuro generali Capitulo pro festo Purificationis Virginis Mariae celebrando se confirmaturos receperunt.

CL.

Approbatio suprascripti Decreti de censibus omnibus ac singulis solvendis, in generali Capitulo Anno Domini 1584 pro festo Purificationis B. M. V. celebrato, die Saturni 4 Februarii facta.

Declarationem antiqui Decreti de censibus omnibus ac singulis ex villis praestimonialibus provenientibus, per eundem Reverendum Dominum Regentem percipiendis, qui maiorem anni partem huiusmodi villas tenebat et possidebat, dudum editi et nuper in Capitulo ordinario die 2 Decembris renovati, factam, Reverendi Domini Capitulum vigore praesentis Capituli generalis approbaverunt et confirmaverunt, roburque perpetuae firmitatis habere, ab omnibusque inviolabiliter teneri et observari concluserunt et statuerunt.

Digitized by Google

CLI.

Declaratio de praesentia ad Judicia Tribunalitia Deputatis concedenda. Anno 1586. Die Lunae 19 Maii.

De praesentia Ecclesiae Tribunalistarum, hoc est de distributionibus huius Ecclesiae iis Dominis dari solitis, qui ex Collegio capitulari ad Judicia Tribunalitia Regni deputari solent, motam in hoc generali Capitulo quaestionem duplici ex causa nomine duorum Dominorum Confratrum Collegii huius propositam, primo quidem nomine Reverendi Domini Alberti Brodzinski Custodis Cracoviensis, qui praetextu limitationis et suspensionis Judiciorum Tribunalis, quam ipsi Tribunalistae ob metum et suspicionem pestis circumquaque Piotrcoviae et in Maiori Polonia grassantis a mense Novembri usque ad mensem Januarium proxime praeteritum, publico edicto edixerant; interea temporis e Piotrcovia non Cracoviam, sed Gnesnam ad Canonicatum suum sese contulerat, ubi etiam per tempus Adventus Domini et Festa Nativitatis Christi manendo, etsi distributionum omnium, quae etiam ibi non tenues esse solent, particeps fuerit; nihilominus tamen et hic quoque circa Ecclesiam hanc eiusmodi distributiones per illud tempus a Dominis Procuratoribus repetens, de eis sibi responderi intendit, imo pro eisdem universum Venerabile Capitulum ad Judicium Reverendissimi Domini nostri speciali Citatione citari procurrat: Reverendi Domini itaque Capitulum indignam esse censentes remque mali exempli putantes fore, ut unum corpus in diversis et a se plurimum distantibus locis eodem temporis momento esse et commoda capere debeat, distributiones eiusmodi omnino illi negandas esse decreverunt et concluserunt. Quod vero attinet petitioni nomine Reverendi Domini Gomolinski pro similibus distributionibus ad suas Reverendas Dominationes factam, eo quod casus longe dissimilis fuerit, nempe quod ipse post conclusionem et limitationem ordinariam Judiciorum Tribunalis Piotrcoviae proxima Quadragesima factam, propter temporis et viarum incommoditatem, imbrium niviumque continuas tempestates et aquarum exundationes, ex Piotrcovia non Cracoviam sed recta Lublinum sese contulit, unde cum dispar sit ratio huius ab illo, distributiones harum duarum septimanarum dicto Reverendo Domino Gomolinski dandas esse decreverunt et concluserunt.

Digitized by Google

Caeterum ne in posterum ad futura tempora super his et similibus dubiis aliqua emergat dubitatio, ad eum modum declarationem desuper faciendam esse Domini Reverendi putaverunt: ut quilibet Dominorum Deputatorum profectionis suae e Cracovia Piotrcoviam vel Lublinum versus, unius septimanae in eundo, alterius vero in redeundo, distributiones integras habere debeat. Similiter et per totum tempus Judiciorum etiam si ibidem fuerit infirmus, excepto, quod si contigerit limitatio aliqua Judiciorum eiusmodi extraordinaria propter casus et eventus aliquos fortuitos, tum in eo casu talis quilibet Dominorum Confratrum, qui volet distributionum eiusmodi esse particeps, regredi ad Ecclesiam suam debebit.

CLII.

Distributiones quotidianae Deputatis ad Judicia Tribunalitia tempore limitationis eorundem Judiciorum, quibus et quando dandae. Anno 1586. Die 20 Maii.

Cum de praesentia Ecclesiae huius, hoc est de distributionibus quotidianis his Dominis dari solitis, qui ad Judicia Tribunalis Regni deputari solent, dubitationes quaedam exoriantur, Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati ad eum modum exnunc et in posterum observandum statuerunt et decreverunt: ut limitationes Tribunalis Petricoviensis, quae ordinariae fieri solent a vigilia S. Thomae Apostoli ad festum Epiphaniarum, et deinde a Sabbato Dominicae Laetare usque ad feriam secundam Paschae censeri debent ordinariae et necessario introductae, in quibus iidem Domini Deputati praesentia Ecclesiae gaudere debent. Secus tamen est in limitationibus et extraordinariis et casualibus, in quibus praesentia Ecclesiae carent, neque illud residuum stipendii simul et praesentiam Ecclesiae bona conscientia pro se usurpari talis quilibet poterit, imo teneri debet ad restitutionem et in Capitulo repositionem in alios posthac Tribunalistas convertendum.

Digitized by Google

CLIII.

Morum correctio fraterna servanda. Anno Domini 1589. Die 12 Maii.

Correctio fraterna quamvis omnibus in universum Christianis lege Evangelica sit demandata, eius tamen observatio inter personas spirituales luci et soli a Domino comparatas eo studiosius observari debet, quo arctiori charitatis et pietatis nexu in unam fraternitatem coniunctae sunt. Cum igitur in isto Capitulari Collegio illius modus hucusque utcunque observatus, non tam correctionis morum formulam saperet, quam inquisitionis cuiusdam de Catholicae Religionis integritate, quae nunc per generalem fidei professionem circa institutionem et receptionem ad eandem Ecclesiam multo commodius perfici solet: ideo Reverendi Domini Capitulares de unanimi consensu vigore praesentis generalis Capituli, eam correctionis normam perpetuo deinceps duraturam innovant et reformant in hunc qui sequitur modum. Singulis Annis in Capitulo S. Stanislai in Maio generali concordibus suffragiis Dominorum Capitularium debent eligi duo ex gremio eiusdem Capituli Praelati vel Canonici, doctrina, pietate et prudentia praestantes, qui vicem quasi Censorum vel Monitorum nomine totius generalis Capituli toto illo anno sustinebunt. Cum ergo contigerit aliquem ex Fratribus de alterius Fratris vita, moribus et conversatione aliquid sinistri cognoscere, non ex levi et vano aliquo rumore, suspicione vel maligna obtrectatione, quae potius in lingua detractorum et in auribus prurientibus statim est extinguendum, sed ex firmis et probabilibus rationibus et evidentibus, testimonioque authorum, quos nominare tute possit, illud totum quod audivit, debet alteri ex praedictis deputatis fideliter exponere, qui vicissim nacta opportunitate et servata charitate et suavitate, eadem qua accepit fide, illud ipsum Fratri, quem talis fama tangit, referret. Qui quidem si est conscius facti, non debet illud in maiorem sui perniciem negare, sed humiliter fateri, atque admonitionem, correctionem et instructionem fraternam ad emendationem grato animo suscipiat. Quod si innocenter delatus est, tenebit tam falsam illam opinionem ex animis illorum, per quos diffamatus est, prudenter, caute et placide amovere. Si vero Monitori rebellis hoc facere contempserit vel neglexerit, adhibebit ille alterum Collegam suum, ut denuo ab utroque

Digitized by Google

simul efficacius moneatur. Ubi autem ambo non profecerint, facta ibidem protestatione et comminatione, illum Fratrem rebellem cum illa tota causa deferrent ad Capitulum generale proximum. Sententia autem Capituli talis inobediens vel rebellis poenis Statutorum, consuetudinis vel etiam arbitralibus, ad officium et emendationem adigatur. Quod etiam fieri debet, si aliqua iniuria affecerit Monitores ipsos officio suo perfungentes, qui nec ipsi excipiuntur, quin ubi opus sit, alter ab altero ordine suprascripto corrigatur. Ad hoc itaque fraternae correctionis officium in annum praesentem de unanimi consensu, hos duos Reverendos Dominos Stanislaum Krasinski Archidiaconum et Hieronymum Powodowski Canonicum, quamvis se excusantes, Reverendi Domini Capitulares elegerunt et nominaverunt.

CLIV.

Ratio de distributionibus quotidianis qualibet septimana facienda. Anno 1590. Die 6 Februarii.

Decretum de ratione Viceprocuratoris ex distributionibus quotidianis et panibus tam siliginaceis, quam triticeis, in praesentia Reverendorum Dominorum in consessu cuiuslibet particularis Capituli singulis septimanis per unum ex Dominis Capitularibus per senium facienda, Anno Domini 1558, die 10 mensis Maii in Capitulo generali promulgatum, Reverendi Domini in hoc Capitulo congregati in suo robore conservandum dixerunt, prout conservant Decreto praesenti mediante, hoc solummodo immutato: ut contentatio illa quatuor grossorum ibidem adscripta a calculo proveniens, cum ex aequo quemque Reverendorum Dominorum in loco suo hoc quidquid est oneris tangat, penitus aboleatur, prout abolent et cassant in praesenti consessu generalis Capituli.

CLV.

Modus consolationis in generali Capitulo distribuendae, ultra quinquaginta florenos polonicales monetae currentis non excedendo.

Reverendi Domini Capitulares inter caeteras Mensae suae capitularis impensas ac distributas ordinarias illi, quae in consolatio-

Digitized by Google

nem post rationem factam fieri consuevit, modum praescribere volentes, statuerunt perpetuo observandum de unanimi suffragiorum consensu: ne praedicta consolatio a ratione generali dari solita, ultra quinquaginta florenos in moneta usque in posterum augeatur, quae quidem consolatio una cum Marca capitulari, non nisi lectis prius Actis et Decretis generalis Capituli, singulis Reverendis Dominis per Procuratorem generalem capitularem semper postea dabuntur.

CLVI.

Reverendissimus Dominus Episcopus Deputatos ad granities providere tenetur. Anno 1590. Die 10 Maii.

Ad complanandas et debito fine terminandas granitierum controversias inter Villas Mensae generalis Łenthowice et Biadoliny ex una, et Bogumiłowice Nobilis cuiusdam Rokosowa dictae, partibus ex altera, in Clave Radloviensi consistentes, ad Reverendissimi Domini Loci Ordinarii per literas factam requisitionem, hi Reverendi Domini Mathias Kłodzinski et Bartholomaeus Zawacki ex turno ordinario sunt deputati, offerentes se Reverendi Domini Capitulares, imo potius cav entes iisdem Dominis Deputatis, quod acturi sunt perquam diligenter cum Reverendissimo Domino in dies, ut fertur, Cracoviam huc venturo, ut omnes huius itineris expensae in equos et viaticum per Reverendissimum Dominum illis compensentur et restituantur. Quod quidem si ab eodem obtentum non fuerit, ex pecunia Mensae suae Capitularis se id totum reddituros obtulerunt. Coram eodem Reverendissimo Domino solenniter protestatur, neminem in posterum ad huiusmodi granitierum negotium sine provisione Episcopi ex gremio sui esse missuros. Harum autem granitierum terminatio pro turno illis computabitur ordinario.

CLVII.

De Vicariis. Anno 1590. Die 11 Maii.

In termino hodierno ex dispositione literarum, quas vocantur Cridae, debite, ut apparebat, executarum, contra omnes Reverendos

Digitized by Google

Dominos, Vicarios proprios et Procuratores, ad divina officia decantanda et quaevis munia ipsos concernentia in absentia eorum per ipsos obeunda, circa hanc Ecclesiam non habentes, in diem praesentem incidente, Reverendi Domini Capitulares considerantes, quod quidem inprimis attinet Vicarios, quod exquisitus admodum delectus per Universitatem seu Communitatem huius Ecclesiae Vicariorum in novis recipiendis Vicariis adhiberi soleat, ac eam ob causam fieri, ut nunquam integer numerus eorum compleatur, et divina officia non sine multorum scandalo a paucis admodum Vicariis interdum decantentur: proinde negligentiae et deformitati huic Ecclesiae istius tamquam primariae occurrere volentes, Ordinationis huiusmodi de Vicariis Domino Decano praesentantibus semper in posterum observandam, de unanimi omnium consensu in hoc generali Capitulo statuerunt et concluserunt: ut quilibet Reverendorum Dominorum non habens Vicarium, Sacerdotem bene moratum et ad divina Officia decantanda atque expedienda idoneum, pro more et consuetudine veteri Statutis firmata, Domino Decano pro tempore existenti praesentet ad instituendum. Quod si examine facto aut etiam ante, quod plerumque accidere solet, a Vicariorum Communitate reiectus fuerit, Venerabili Capitulo per Canonicum praesentantem ea res exponatur: qui Sacerdos praesentatus iudicio capitulari si ad divina officia in hac Ecclesia decantanda et absolvenda idoneus repertus fuerit, iam talis Canonicus huiusmodi praesentans Sacerdotem iudicio capitulari idoneum, poenis non habentibus et non praesentantibus Vicarios in Statutis descriptis non subiacebit, quinimmo liber ab iisdem Decreto praesenti pronuntiatur, ea res vero ad Illustrissimum Dominum Loci Ordinarium pro tempore existentem per Capitulum semper deferetur. Item statuerunt Reverendi Domini hoc eodem praesenti Decreto mediante perpetuo observandum, ut Vicariis, qui aut fundum non habent proprium, aut si habent, tamen ob non solutionem nihil percipiunt, eorum Canonici tametsi exiguum etiam habeant fundum aut dotem, octo Marcas pecuniae pro annuo salario semper dare teneantur, sintque adstricti, tempus peremptorium, infra quod Domini non habentes Vicarios ad eum, ut praemissum est, modum eos praesentare et habere omnino debent, festum S. Michaelis proxime venturum alias generale Capitulum tunc celebrari consuetum, praefigentes. Alioquin nisi interea temporis dictos habuerint Vicarios, citra ulteriorem iam

Digitized by Google

toties factam prorogationem procedetur contra eos ad poenas in Statutis descriptas. Itidem et de Procuratoribus ab omnibus Dominis in eventum absentiae circa hanc Ecclesiam haberi solitis, Reverendi Domini intelligi voluerunt, dictum S. Michaelis tempus, infra quod ut omnino illos constituant, assignantes et praefigentes.

CLVIII.

Conditiones in Villis assignatae non immutandae. Anno 1590. Die 12 Maii.

Quoniam ad hoc usque tempus redemptionibus, mutationibus, dimissionibus conditionum circa eorum provisionem imponi et assignari solitarum, loco meliorationis villarum et domorum eorundem, deterioratio potius sequebatur, gravitati praeterea et constantiae huius Venerabilis Collegii exinde non parum decedere videbatur; proinde Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati, partim dignitati huius Collegii sui, partim indemnitati Villarum praestimonialium et Domorum canonicalium mature prospicere volentes, concordibus sententiis statuerunt perpetuo et inviolabiliter observandum: ne in posterum unquam conditionum in Villis praestimonialibus et Domibus canonicalibus omnibus et singulis Reverendorum Dominorum circa provisionem earundem impositarum redemptiones aut mutationes et dimissiones quovis quaesito colore per Venerabile Capitulum admittantur, quinimmo conditiones semel impositae vel assignatae, per quemque Dominorum infra tempus praescriptum impleantur et perficiantur, idque sub poenis in Statutis contentis.

CLIX.

De censibus reemptionalibus Mensae capitularis. Anno 1590. Die 12 Maii.

De censibus reemptionalibus huius Ecclesiae seu potius Mensae suae capitularis Reverendi Domini in hodierno consessu capitulari inter se mutuo consultantes, quum animadverterent ex quorundam Dominorum Capitularium huius Collegii per privatas cointelligentias

Digitized by Google

in emptione huiusmodi censuum reemptionalium fieri solitas apud personas parum tutas, nec omnino munda et libera bona habentes, aliquot huiusmodi census reemptionales per Venerabile Capitulum iam esse emptos; idcirco ne simile quidpiam in posterum, quod in detrimentum, imo potius damnum suae capitularis Mensae vergeret, in iis emendis eveniat, Reverendi Domini Capitulares tempestive praecaventes et talibus cointelligentiis seu privatis practicis obviare volentes, statuerunt et decreverunt perpetuo deinceps semper observandum: ut non nisi omnium et singulorum Reverendorum Dominorum tunc in Capitulo praesentium accedente consensu, census huiusmodi reemptionalis apud quasvis personas et in quibusvis bonis deinceps ematur, uniusque Fratris de gremio Capituli protestantis contradictione interveniente, ad emptionem census eiusmodi Venerabile Capitulum procedere nullo modo poterit; quod si non obstante dicta contradictione ad emptionem dicti census processerit, liberum sit Fratri contradicenti eo nomine Venerabile Capitulum in foro competenti iure convenire.

CLX.

In negotiis Ecclesiae deputatis praesentia datur. Anno 1590. Die 12 Maii.

Veteri consuetudini Statutis firmatae inhaerentes Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati statuerunt insuper temporibus perpetuis observandum: ne in posterum praesentia Ecclesiae tam refectiones videlicet seu quotidianae distributiones, quam optio Villarum praestimonialium et Domorum canonicalium cuique Dominorum concedatur et permittatur, nisi illi vel illis, qui in negotiis Ecclesiae ex Capitulo fuerint aliquo deputati, idque quam diu haec eadem negotia ex dicta deputatione sustinuerint, temporis profectionis et reditus habita ratione.

Digitized by Google

CLXI.

Quibus Vesperis Praelati interesse debent. Anno 1590. Die 3 Octobris.

Decretum de primis et secundis Vesperis in festis ad populum celebribus, in proxime praeterito S. Stanislai in Maio generali Capitulo factum, ad eum modum Reverendi Domini vigore praesentis generalis Capituli declarandum duxerunt, prout declarant actu praesenti mediante decernentes: ut Reverendi Domini omnes et singuli in his, quae sequuntur, festis solennibus tam primis, quam secundis intersint Vesperis. In festo Nativitatis Domini cum duobus aliis festis sequentibus, Sancti scilicet Stephani et Joannis Evangelistae, Circumcisionis Domini, Epiphaniarum, Paschatis cum tribus praecedentibus et duobus diebus sequentibus, Ascensionis, Pentecostes cum duobus diebus sequentibus, Sanctissimae Trinitatis, Corporis Christi, Natalis S. Joannis Baptistae, Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum, S. Michaelis alias Sanctorum Omnium Angelorum, Omnium Sanctorum, Dedicationis Ecclesiae, Patronorum Ecclesiae, festis S. Crucis duobus, festis Beatissimae Virginis et Matris Dei, Purificationis, Annuntiationis, Visitationis, Assumptionis, Nativitatis et Conceptionis. In festis autem quae sequuntur, tum primis Reverendi Domini interesse teneantur Vesperis, SS. Apostolorum Mathiae, Philippi et Jacobi, Jacobi Maioris, Bartholomaei, Mathaei, Simonis et Judae, Andreae et S. Thomae, S. Laurentii, S. Martini, S. Nicolai, S. Mariae Magdalenae, S. Margarethae et S. Catharinae, idque sub poena privationis refectionum et panum illius aut sequentis diei, in priori Decreto contenta.

CLXII.

Literae donationis Advocatiarum quomodo sigillandae. Anno 1589. Die 6 Octobris.

Tametsi ad hoc usque tempus a neutra partium, tam illa, quae Reverendissimum Dominum Loci Ordinarium in bonis alicuius Advocatiae aut Scultetiae certam ob causam, praesertim vero eorundem bonorum deteriorationem, eximitur, quam etiam altera, cui bona Advocatiae sic exempta conferuntur, aut ad eximendum a Reverendissimo

Domino facultas conceditur, quidpiam difficultatum aut molestiarum ratione sui consensus in huiusmodi Scultetiarum donationem hoc Venerabile habuerit, Reverendi Domini Capitulares tamen veriti in tanta praesertim iniquitate et perversitate temporis, ne aliquando in posterum occasione harum donationum et exemptionum per Reverendissimum Dominum cum suo consensu dari solitarum, aliquid difficultatum oboriatur, statuerunt votis concordibus, in huiusmodi Advocatiarum seu Scultetiarum donationibus et exemptionibus perpetuo observandum: ut nullae in posterum literae super bona Advocatiarum Mensae spiritualis per Reverendissimum Dominum cuipiam concessae, ad sigillandum in Capitulis generalibus admittantur, aut sigillatae extradantur, nisi prius exemptionis aut cessionis de iure suo in iisdem bonis habito, per illam partem, quae eximitur, ad Acta Capitanealia Castrensia perpetua, praesertim vero Cracoviae factae, quittatio Venerabili Capitulo authentice fuerit praesentata; nec non etiam recognitio illius partis, cui talis bonorum alicuius Advocatiae fit cessio et Privilegii super eadem bona per Reverendissimum Dominum donatio, ad eadem Acta Castrensia facta authentice fuerit quoque exhibita, quod videlicet Advocatiam sibi concessam, non alio iure, nisi ex donatione Reverendissimi Domini Episcopi Cracoviensis ac illius Venerabilis Capituli obtineat et possideat.

CLXIII.

De quinque Missis septimanatim absolvendis. Anno 1591. Die 10 Maii.

Cum exorta esset inter Reverendos Dominos quaestio, an Marca a quinque Missis cuique Reverendorum Dominorum in turno suo ordinario expletis, solvi solita, in negotiis Ecclesiae Domini missi et occupati, per aliquem tamen ex Confratribus easdem Missas quinque explentem, gaudere debeant nec ne? tandem praemissa mutua inter se deliberatione, statuerunt praesenti Decreto mediante perpetuo observandum: ut omnes et singuli Dominorum in negotiis Ecclesiae ex loco praesentis residentiae aliquo missi, nihilominus tamen per suum ex hoc Collegio Procuratorem, aut quempiam alium Fratrem dictas quinque Missas in turno ordinario explentes, si quidem pro praesentibus habentur, aequissimumque videtur, ut omnes obventiones capi-

Digitized by Google

tulares atque caeteris praesentibus illis debeantur, Marca ab eisdem solvi consueta omnino gaudeant, eamque percipiant.

CLXIV.

Litis expensae ex censibus Mensae capitularis nemini dimittendae. Anno 1592. Die 14 Maii.

Quoniam hucusque fere facilitate quadam Reverendorum Dominorum seu verius benignitate, quibusvis ex causis et actionibus iuridicis bona Mensae capitularis concernentibus, etiam iure obtentis, damna potius, quam aliqua commoda ex eo potissimum sequebantur, quod ad intercessionem quorundam Magnatum adversarii iure victi ex toto causae processu atque lucris et perlucris, nec non etiam litis expensis liberi dimittebantur, Reverendi Domini damnis huiusmodi occurrere in posterum volentes, concordibus suffragiis perpetuo postea et immutabiliter observandum statuerunt et decreverunt: ut nemini iure victo lucra atque perlucra, in quavis sive magna sive parva causa, in posterum dimittantur, nisi salvis omnibus eiusdem causae litis expensis et hoc non nisi in generali Capitulo, idque nemine contradicente atque repugnante; alioquin deliberatio illa, huic videlicet Constitutioni contraria, unius ex Dominis Capitularibus contradictione irrita est futura.

CLXV.

A turno iuramenti nonnisi in generali Capitulo liberi pronuntiari debent. Anno 1593. Die Sabbati 2 Octobris.

Quia in deputationibus ad granities et causas iuramentorum, licet negotia sive per viam iuris per iuramentum, sive per concordiam absolvebantur, nihilominus tamen multae contentiones et variae opiniones hac de re exoriebantur, et nonnulli ex Confratribus a turno ordinario quocunque tempore, etiam in Capitulis ordinariis liberi pronuntiabantur, alii vero ab iisdem turnis se non fore liberos conquerebantur: ideo talibus querelis obviam ire volentes, deinceps et posteris temporibus non nisi in Capitulo generali ad huiusmodi limites

Digitized by Google

et iuramenta deputati a turno ordinario liberi pronuntiari debent. Quod si vero interea temporis aliquis casus emerserit, et antequam generale Capitulum fuerit, alios ad alias granities proficisci opus fuerit, utrique ex ordine deputati turnum suum absolvere debent, et in generali proximo Capitulo, ut a suis turnis ordinariis liberi sint et pronuntientur, se liberos fore postulare debebunt et tenebuntur.

CLXVI.

Reliquiae et res pretiosiores quomodo servandae et Vicecustodibus ad custodiam tradendae. Anno Domini 1594. Die Martis 8 Februarii.

Inter alia per Illustrissimum et Reverendissimum Dominum proposita, hoc etiam peculiare fuit, ut Reliquiae Ecclesiae huius, Cruces, Calices et quidquid est thesauri, in diligenti custodia et clausura conservetur et habeatur; Reverendi Domini Capitulum cum saepe alias tum et in praesenti generali Capitulo per Reverendissimum Dominum admoniti, propter varios casus et pericula emergentia, de diligenti custodia Reliquiarum et asservatione thesauri, matura deliberatione et diligenti consilio intra se praehabito, talem Ordinationem in futurum et perpetuo observandam fecerunt et sanxerunt. Inprimis quia in eadem Ecclesia Cathedrali sunt Reliquiae, Cruces, Calices, aliaque ornamenta in auro et argento maioris momenti et quorum rarus fit in Ecclesia usus, ideo asservationem eorum et custodiam in loco aliquo secretiori et tuto Seniori Praelato, Procuratori pro tempore existenti, Custodi et uni ex Vicecustodibus sub tribus clausuris, seraculis et tribus clavibus committendam esse duxerunt, prout praesenti Decreto commiserunt. Res vero minutiores, quarum frequens fit in Ecclesia usus, singulis descriptis et regestratis, solis Vicecustodibus earum custodiam et asservationem committendam esse putaverunt, prout commiserunt, ita tamen, ut iidem Vicecustodes pro tempore existentes singula ad servandum sibi commissa et concredita diligenter et fideliter custodiant et servent, et quotiescunque per Capitulum requisiti fuerint, iuxta Regestrum sibi datum, de omnibus et singulis apparatibus et ornamentis Ecclesiae rationem sufficientem sub poena a Capitulo imponenda faciant et semper sint facere parati et adstricti.

Digitized by Google

CLXVII.

Ad Capitulum post Missam vulgo maturam dictam, sive Anniversarium, nonnisi integro Sacro absoluto ingrediendum, Statuto antiquo desuper edito abrogato. Anno 1594. Die Martis 8 Februarii.

Tametsi Statutum capitulare antiquitus promulgatum, de ingrediendo loco capitulari post elevationem Corporis Christi in Missa matura communiter dicta, hucusque observari solitum fuerit, tamen quia huiusmodi Statutum honestati et pietati repugnare videbatur ex eo, quod Sacrum non ex integro, neque cum devotione audire piaculum sit, nec non quia hominibus saecularibus Sacra non audiendi occasio et ansa dabatur; itaque in hoc praesenti generali Capitulo hanc antiquam consuetudinem abolere volentes, Statutum illud vetus abrogandum esse voluerunt, prout abrogant de caetero statuentes: ut ad locum capitularem, quandocunque contigerit Missis maturis sive Anniversariis interesse, ut non nisi absoluto integro Sacro et post benedictionem sacerdotalem omnes Capitulares simul et semel Capitulum semper ingrediantur, idque sub poenis in Statuto contentis contra negligentes et inobedientes, id facere semper teneantur et sint adstricti.

CLXVIII.

Libri et Privilegia Capituli ubi et quomodo servanda. Anno 1594. Die Martis 8 Februarii.

Quandoquidem experientia et re ipsa doctum est, propter quandam negligentiam et inordinatam asservationem Privilegiorum et Munimentorum capitularium, in bonis Ecclesiae Episcopalibus et Capituli non parum incommodi et detrimenti fieri et subsequi solere; proinde Reverendi Domini Capitulares huiusmodi negligentiis et inde sequentibus incommodis in posterum obviare volentes, superque hoc diligenti consultatione et matura deliberatione facta, unanimiter decreverunt et concluserunt: ut omnes Libri capitulares, Acta, Privilegia et quaevis Munimenta Ecclesiae huius et Capituli, a certis Reverendis ad hoc deputandis regestrentur et in classes, ordinesque et ladulas dirigantur et disponantur. Tandem ut ne cuivis facilis ad ea

Digitized by Google

pateat accessus, ac ne variis occupationibus malevolorumque hominum surreptionibus depereant et exponantur: idcirco ad servandum huiusmodi Libros, Munimenta capitularia locum capitularem, utpote omnibus locis commodiorem, assignaverunt et deputaverunt; atque ut inprimis huiusmodi Privilegia et Munimenta in eo loco, ubi nunc asservantur, sub meliori et firmiori clausura, sub duabus clavibus asserventur ac claudantur, quarum alteram unus ex Capitulo Confrater per Reverendissimum Dominum Episcopum et Capitulum ad hoc deputandus, alteram vero Notarius capitularis amodo et deinceps futuris temporibus habituri et asservaturi sunt, habebunt et asservabunt.

CLXIX.

Revisioni dum fit per Reverendos Dominos ex Capitulo deputatos in bonis episcopalibus adsit Capitaneus. Anno 1594. Die 18 Martii.

Quoniam in revisionibus bonorum episcopalium per Capitulares absolvi solitis, idque sine Praefectis episcopalibus observatis, multoties nullus effectus consequebatur; idcirco volentes ut huiusmodi revisiones cum commodo et utilitate Mensae episcopalis expediantur, suumque semper sortiantur effectum, de consensu et in praesentia Reverendissimi Domini deinceps observandum statuerunt: ut quotiescunque revisio per Capitulares in bonis episcopalibus futura est, etiam Praefecti episcopales illius loci, ubi revisio habetur, propter informationem duorum Revisorum capitularium et propter multa emergentia, semper adsint, decreverunt et statuerunt.

CLXX.

Pontificales sacraeque Vestes quomodo Episcopis in Ecclesia celebrantibus et extra discedentibus concedendae. Anno 1594. Die 18 Martii.

Quamvis Reverendissimus Dominus Episcopus Cracoviensis conquestus est, sibi tanquam Episcopo res et apparatus pontificales, aliaque pro tempore necessaria non facile per Vicecustodes huius Ecclesiae sibi extradi solere, et ideo Reverendos Dominos Capitu-

Digitized by Google

lum admonuit, ne de caetero huiusmodi semper ad usum suum necessariis se difficiles praebeant, et Reverendi Domini Capitulum super ea re deliberatione et consilio mutuo facto, inhaerentes Decretis super ea re sancitis, quoties in Ecclesia ista dictus Reverendissimus aliquibus apparatibus pontificalibus opus habuerit, ut eidem sine mora extradantur, decreverunt, ita tamen, ut iidem apparatus semper ad manus Vicecustodum restituantur. Quod si vero Reverendissimum ex Cracovia proficisci contigerit, et secum aliquos apparatus accipere voluerit, ut id non nisi cum cautione fideiussoria duorum Praelatorum, iuxta morem aliorum Episcoporum, de reddendis ad eandem Ecclesiam apparatibus, faciat, decreverunt et concluserunt.

CLXXI.

Privilegia servitoribus Reverendissimorum Dominorum Episcoporum quomodo concedenda et approbanda. Anno 1594. Die Veneris I Julii.

Postulabantur a quibusdam Reverendis Dominis deputari et mitti Revisores ad ferrifodinas quasdam, per quendam servitorem Illustrissimi Cardinalis redimendas de manibus Possessorum, id onerosum et grave visum est toti Capitulo, toties ac toties in parvis ac levibus negotiis mitti et sumptus facere inanes, praesertim in rebus non magnis, ita tamen decretum est, si quid forte Illustrissimus Cardinalis vel alias Episcopus Cracoviensis alicui servitorum conferre et providere ac dare Privilegium velit super bonis aliquibus Ecclesiae et Mensae suae, ubi prius is, qui petit, pro informatione ad Capitulum veniat et formam Privilegii, quale expediendum erit, adferat, deinde consensum Venerabilis Capituli petat, et sic deinceps diploma, si visum fuerit Capitulo, expedietur, et ita omnibus placuit fieri in posterum.

CLXXII.

Vindemiae a 20 die Julii incipiant et usque ad 20 mensis Septembris durent. Anno 1594. Die 5 mensis Octobris.

De Vindemiis prorogandis, certis rationibus adducti Reverendi Domini considerantes, post correctum Calendarium quod hac tempe-

Digitized by Google

state serius, quam anteactis temporibus, dum Vindemiarum Statutum in Ecclesia Cracoviensi promulgatum est, messes et Vindemiae eveniunt, ita ut vix possent in ista temporis angustia maturescere segetes, multo minus ex agris colligi, statuerunt itaque: ut pro ratione istorum temporum, exnunc iam temporibus futuris Vindemiarum tempus a Vigesima die mensis Julii quolibet anno incipiat, et ad Vigesimam diem mensis Septembris finem suum quolibet anno in posterum habeat, Decreto et Actu praesenti mediante.

CLXXIII.

Ad Altare S. Stanislai praeter Vicarios, aliosque huius Ecclesiae Presbyteros, sine licentia Reverendissimi Domini in Spiritualibus Vicarii celebrare non licet. Anno 1594. Die Mercurii 12 Octobris.

Ex lege et consuetudine observari in aliis Ecclesiis Cathedralibus compertum est, quae habent aliquem Patronum aut Reliquias alicuius Sancti, ut non liceat passim cuique Sacerdoti Missas apud tumbas et Reliquias Patroni vel alterius cuiuscunque Sancti, sine licentia Superiorum celebrare. In hac vero Cathedrali Ecclesia S. Stanislai Episcopi et Martyris, Patroni Regni, Reliquiae repositae asservantur in tumba, apud cuius Altare promiscue omnes cuiuscunque ordinis et conditionis Presbyteri noti et ignoti, domestici et advenae, Missas dicere et cantare consueverunt. Propter itaque venerationem maiorem Patroni Sancti Ecclesiae huius et Regni, decreverunt Reverendi Domini Capitulum, ne amodo nemini Presbytero, Vicario et aliis liceat apud praedictam tumbam S. Stanislai, sine licentia Reverendissimi Domini Episcopi Cracoviensis vel ipsius Perillustris in Spiritualibus Vicarii, celebrare, exceptis Reverendis Dominis Praelatis et Canonicis huius Cathedralis Ecclesiae, ac Vicariis eorundem, quibus interest debita et consueta publica Missarum officia apud dictum Altare S. Stanislai pro temporum ratione et exigentia explere, Decreto praesenti mediante.

Digitized by Google

CLXXIV.

Decretum ex parte solvendi iucundi ingressus. Anno 1600. Die 18 Februarii.

Cum esset per nonnullos Praelatos de meliorando salario Organario Ecclesiae propositum, iidem Reverendi Domini Praelati et Canonici volentes eidem Organario hac in parte consulere, decreverunt sub approbatione tamen Reverendissimi Domini Loci Ordinarii: ut quilibet in posterum Praelatus et Canonicus Cracoviensis receptionis suae ad Capitulum seu iucundi ingressus marcas sedecim pecuniae monetae et numeri polonicalis solvat, ex quibus quatuordecem marcae, prout hactenus observatum est, in eos usus, in quos hactenus convertebantur, convertentur, duae vero superadditae Organario pro tempore existenti cedent; qui etiam Organarius eidem Praelato seu Canonico primam Missam celebranti, si voluerit, tenebitur Organis ludere.

CLXXV.

Modus faciendi iustitiam ex subditis in praestimoniis, ratione debitorum per illos contractorum. Anno 1600. Die 18 Februarii.

Proponentibus itidem nonnullis Praelatis in querela de difficultate exigendorum debitorum ab incolis Villarum praestimonialium, tum et procrastinatione administrationis iustitiae de eisdem ex parte eorundem debitorum ab ipsorum Regente, concluserunt: ut taliter iniuriatus Praelatus vel Canonicus iniuriam suam capitulariter proponat, quod eo attento, deputabit duos Praelatos seu Canonicos de medio sui ad audiendum iniurias tales, et easdem sibi eisdem deputatis referendum, citra quamvis procrastinationem decidere tenebuntur.

CLXXVI.

Modus solvendi census ex praestimoniis a festo S. Martini computandi. Anno 1600. Die Veneris 18 Februarii.

Praelati et Canonici consultatione praehabita de Statuto capitulari ex parte solvendi censuum sancito, elucidando hoc ipsum Statu-

Digitized by Google

tum decreverunt: ex quo census iuxta ius et consensum communem semper pro festo S. Martini Pontificis et Confessoris solvatur, ut annus, quoad censum huiusmodi, a festo S. Martini et non a mense Januario computetur, atque ita ille, qui maiorem partem anni a festo S. Martini computati in possidenda villa aliqua consumpserit, censu pro illa provenienti potiatur.

CLXXVII.

Modus faciendae rationis de administratione bonorum episcopalium Sede vacante. Anno 1600. Die Lunae 2 Octobris.

Veniens in consessum capitularem Reverendorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Bernardus Macieiowski Episcopus Cracoviensis proposuit, quod hucusque nonnulli eorundem Praelatorum rationem seu calculum ex parte administrationis bonorum episcopalium vacante Sede post mortem Illustrissimi et Reverendissimi Domini Cardinalis Radziwił Episcopi Cracoviensis facere differunt, sibique hac in parte respondere nolunt, postulans ab eisdem Reverendis Dominationibus suis sibi in eo consilium dari. Reverendi itaque Praelati et Canonici habita super hoc puncto deliberatione, declaraverunt, unumquemque ad rationem seu calculum non tam de molendinis et brazeis, verum de liquidis proventibus, utpote censibus et aliis eiusdem generis, suae Reverendissimae Dominationi faciendum teneri. Et ideo ut Reverendissima Dominatio sua contra eos, quod intelligit eorum, quae non pertinebant ad usum ipsorum obnoxios, assumptis duobus, quos velit, Praelatis ex Capitulo, iuxta praescripta Statutorum Provincialium ex parte eius negotii editorum, procedat, concluserunt.

CLXXVIII.

Declaratio Statuti ex parte promotorum ad Episcopatus, Abbatias, Praeposituras, aliasque regulares Praelaturas, per Reverendissimum Dominum Bernardum Macieiowski Episcopum Cracoviensem facta. Anno 1600. Die 3 Octobris.

Cum a Maioribus nostris salubriter fuisset institutum, ut postquam aliquis ex Capitulo nostro ad Episcopalem dignitatem evectus

Digitized by Google

fuisset, domus eius et villa praestimonialis, quam a Capitulo possidebat, ipso facto ad dispositionem Capituli rediret; Statutum hoc extendendum esse declaramus ad eos etiam, qui Abbatias, Praeposituras, aliasque regulares Praelaturas quascunque vel in titulum vel in commendam accipiunt, ita quod statim ab adepta possessione Abbatiae, Praepositurae vel alterius regularis cuiuscunque Praelaturae, domus et praestimonia illorum ipso facto vacare intelligantur, liberum sit Capitulo ipsas domos et villas praestimoniales aliis fratribus de Capitulo conferre. Quae quidem declaratio seu extensio ut firmius observetur, volumus ut circa receptionem in iuramento haec verba singuli Praelati et Canonici addant: „Quod si ad Episcopalem Regni vel Abbatialem aut Praepositurae regularis dignitatem nominatus et confirmatus fuero et caet.“

Bernardus Macieiowski Episcopus Cracoviensis approbo.

CLXXIX.

Statutum de domibus canonicalibus non arendandis. Anno 1601. Die Mercurii 7 Februarii.

Pervenit ad aures suarum Dominationum Reverendarum, nonnullas Reverendas Dominationes ex isto Capitulo suas domos canonicales hominibus saecularibus arendasse, in eisque artifices servasse, reparationem aedificiorum neglexisse, eosque in illis personaliter non residere, per quod maximae ruinae, damna et desolationes eis inferuntur. Proinde Reverendi Domini Capitulares in posterum super his providere volentes, decreverunt et statuerunt, ut quilibet Confratrum suorum domum canonicalem habens et Cracoviae degens, ipsemet in ea personaliter maneat, tecta et ruinas illius reparare non negligat, et ipsam nulli ex personis saecularibus arendare, sub poena contra arendatores villarum praestimonialium saecularibus personis in Statuto expressa, audeat.

Digitized by Google

CLXXX.

Decreta in absentes non sunt ferenda. Anno 1601. Die Veneris 11 Maii.

Conquerentibus nonnullis ex medio suarum Reverendarum Dominationum de Decretis, quae contra absentes, eorum responsione et excusatione non audita et attenta, plerumque cum illorum maximo praeiudicio solent fieri, Reverendi Domini Capitulares huic consulere cupientes, ne in posterum talia Decreta ferantur, nisi responsione et excusatione absentium, quae frequenter iustae et legitimae fiunt, prius cum reversi fuerint, audita et diligenter si iustae et rationabiles fuerint, examinentur et trutinantur, sub poena privationis refectionum per unum mensem Praesidentis tale Decretum ad cuiuscunque querelam ex Capitulo in absentem ferentis, concordibus votis statuerunt et hoc praesenti suo Decreto sanxerunt, firmiterque et perpetuo observandum.

CLXXXI.

De Mineris post mortem Episcopi ac Sede vacante conflandis. Anno 1601. Die Lunae 1 Octobris.

Rem dignam animadvertendam Reverendi Domini Praelati et Canonici supra scripti in praesenti Capitulo generali congregati, ut non modo praesentibus rebus verum etiam et futuris consulatur, praesertim vero ut controversiis et difficultatibus, quae tam cum haeredibus Illustrissimi ac Reverendissimi Episcopi moderni, quam illius Reverendissimis Successoribus evenire possunt occasione Minerarum aeris, et temporis in iis conflandis, mature occurratur, statuerunt et concorditer decreverunt: ut postquam Illustrissimus ac Reverendissimus Dominus modernus (cui det Dominus ad maiora ornamenta Ecclesiae facienda vitam diuturnam) e vivis decesserit, et sui Successores sequentibus annis decesserint, relictis Mineris e terra erutis et in superficie illius existentibus, quae vita illius durante confici non potuerant, Venerabile Capitulum non prius Cupra aeris Sede vacante e terra eruta et eruenda conflabit et in aes reducere in conflatorio incipiet, donec octo menses elapsi fuerint, qui haeredibus ad conflandum Mineras aeris demortui praesenti Decreto conceduntur, nec usum ante

conflatorii haeredibus adimet, nec ullum impedimentum in rebus ad conflandum aes pertinentibus faciet. Elapsis vero octo mensibus eiusmodi pro haeredibus demortui Episcopi, ut praemissum est, ordinatis, Venerabile Capitulum menses quatuor immediate sequentes ad conflandas Mineras vacante Sede pro Mensa sua e montibus eisdem erutas, similiter liberos habebit, nec illud Illustrissimi et Reverendissimi Domini Episcopi durantibus eisdem mensibus in conflandis Mineris eiusmodi, usuque conflatorii et instrumentorum ad hoc pertinentium, carbonum, lignorum, artificum et aliarum rerum nullatenus pro spatio praedictorum mensium, tam per se, quam per suos Ministros praepedire, ac in eo suas Mineras citra admissionem illius conflare poterint. Postquam vero praedicti quatuor menses elapsi fuerint, tunc demum Domini Loci Ordinarii Mineras suas aeris conflabunt, ususque conflatorii Venerabili Capitulo adiment; super quo Privilegium Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Episcopi una cum Venerabili Capitulo Cracoviensi factum, in futuro Capitulo generali iidem Reverendi Domini sigillandum concluserunt.

CLXXXII.

De Calice per Episcopum Cracoviensem ipso die sui ingressus in hanc Ecclesiam dando. Anno 1601. Die Martis 2 Octobris.

Obviando difficultatibus et litibus, quae huic Venerabili Capitulo post mortem Episcopi cum illius haeredibus seu executoribus ex parte Calicis aurei, per quemcunque Episcopum Cracoviensem iuxta Statuta Ecclesiae huius et Capituli, dandum, accidere soleant, Reverendi Domini Capitulares, matura inter se deliberatione praehabita, unanimi voto statueruet et ordinaverunt, praesentique Decreto statuunt et ordinant, sub approbatione tamen et annuentia Illustrissimi et Reverendissimi Domini Episcopi Cracoviensis, amodo et deinceps futuris et perpetuis temporibus observandum nimirum: ut quilibet in Episcopum Cracoviensem electus vel postulatus et per Sedem Apostolicam confirmatus, iam non intra unius anni decursum a die pacificae possessionis, ut in Statuto huius Ecclesiae continetur, sed statim ipso die iucundi sui ingressus, more Praelatorum et Canonicorum huius Ecclesiae in suo iucundo ingressu Cappam numerata

Digitized by Google

pecunia solventium, Calicem aureum ad minus ducentorum aureorum hungaricalium pretio appensum, Ecclesiae ac Sponsae suae in vim contractus spiritualis foederis conferat, aut illius valorem in praesenti parata pecunia persolvat, pro qua Procurator Capituli cum consilio Custodis vel Senioris Praelati Calicem ipsum quamprimum confici curabit, alias ad installationem et receptionem huiusmodi Episcopi vel sui Procuratoris Venerabile Capitulum non tenebitur.

CLXXXIII.

De Anniversariis Statutum capitulare.

Considerantes Reverendi Domini magnam circa Anniversaria et eorum onera implenda negligentiam, unde multorum conscientiae aggravantur, id praesertim ignorantium, quod in antiquis Statutis et in declaratione Reverendissimi olim Domini Petri Myszkowski Episcopi Cracoviensis synodaliter facta, continetur, quod videlicet quilibet Praelatus et Canonicus pro quolibet Anniversario consequendo, non solum Vigiliis novem lectionum et Missae dum canitur, in choro interesse, sed etiam ipse per se vel per alium Missam pro anima defuncti absolvere et eleemosinas pro arbitrio suo pauperibus elargiri teneatur, vel ad minus in Missa de tempore, quam quilibet Praelatus vel Canonicus ex devotione recitat, commemorationem animarum, pro quibus Anniversarium celebratur, per Collectam facere, iuxta moderationem Illustrissimi et Reverendissimi olim Georgii Cardinalis Episcopi Cracoviensis in Visitatione authoritate Apostolica factam, quam obligationem Venerabile Capitulum ad notitiam omnium deducit, et ut eam omnes exequantur, hortatur et optat; ad maius itaque meritum eorum, qui praedicta onera implent, et in satisfactionem ea implere negligentium, decreverunt et ordinaverunt perpetuis temporibus observandum: ut ex portione cuiuslibet Praelati et Canonici de Anniversario participantis, Viceprocurator Venerabilis Capituli unum grossum, si pro una persona sit Anniversarium, si vero duae vel tres aut quatuor personae in unum Anniversarium accumulentur, quam accumulationem iuxta Regestrum vetus Venerabile Capitulum recipit et approbat, duos, tres vel quatuor grossos detrahat et statim in pixidem sub clave Procuratoris Capituli reponat

Digitized by Google

et cum scitu eiusdem, pecuniam collectam in eleemosinam Missarum pro defunctis, pauperioribus sacerdotibus dispenset. Quod Statutum extendi debet et in eos, qui in negotiis Ecclesiae et Capituli discedunt et praesentiam habent, ex quorum portionibus similia onera deduci debebunt. Caeterum ad recitationem Vigiliarum cum novem lectionibus nemo obligabitur, sed satisfacit cum praesens aderit earum decantationi canendo et ipse Invitatorium, Lectiones et Antiphonas intonando, nisi quod optandum est, ex speciali devotione id facere velit. Et ut in promptu esse possint fundationes et inscriptiones Anniversariorum, quae sparsim nunc asservantur, decreverunt Reverendi Domini ea in unum librum describenda, salariumque Notario suo pro labore constituendum, quod Anniversaria per Venerabile Capitulum suscepta et nondum inscripta, in spatio unius Mensis ex Actis colligere et ex decreto praesentis Capituli in Calendarium inscribere, et deinceps diligenter id exequi debet; in posterum autem non suscipiantur duo Anniversaria pro uno fundatore, sed id unum agant Praelati et Canonici, qui intersunt in choro Vigiliis et Missae, ut pro anima defuncti pias et devotas ad Deum preces fundant, et pro opportunitate temporis ad minus Psalmum De profundis cum Collecta pro defunctis devote dicant. Quae omnia Reverendi Domini vigore Statuti, quod illas dispositiones antiquas de Anniversariis in melius commutandi tribuit facultatem, sic moderata et reformata esse voluerunt.

CLXXXIV.

De eligendo Administratore, extra Regnum defuncto Episcopo.

Cum certum et determinatum tempus in Statutis Provincialibus expressum non habeatur, infra quod mortuo Loci Ordinario extra Regnum Poloniae, per Praelatos et Canonicos huius Ecclesiae ad electionem Administratoris Sede vacante procedendum sit; ea propter de consensu Illustrissimi et Reverendissimi Domini Domini Bernardi Macieiowski Episcopi Cracoviensis, concordibus sententiis ac votis Reverendorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum in hoc generali Capitulo congregatorum, statutum et decretum est: ut si quempiam Episcoporum Cracoviensium in hac Dioecesi vel extra eam mori contigerit,

Digitized by Google

Statuta Provincialia et tempus in eis de electione Administratoris praescriptum ad unguem observentur; sin vero extra Regnum Poloniae, tunc deinceps infra decem dies a certa notitia mortis ipsius defuncti Episcopi huic Venerabili Capitulo facta, computando, per Venerabile Capitulum eiusmodi Administrator eligatur et bona episcopalia in eorum dispositionem recipiantur. Actum Cracoviae in Capitulo generali pro festo Purificationis celebrari solito. Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo.

CLXXXV.

De calculo ex administratione bonorum episcopalium Sede vacante possessorum, Episcopo faciendo.

Cupientes querelis, quae interdum occasione rationis calculique de administratione bonorum episcopalium Sede vacante fieri consueverunt, viam praecludere, per Illustrissimum et Reverendissimum Dominum Bernardum Macieiowski Dei gratia Episcopum Cracoviensem, de unanimi sententia Reverendorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum in hoc generali Capitulo congregatorum, statutum et ordinatum est: ut unusquisque Praelatorum et Canonicorum, incipiendo ab Administratore usque ad ultimum Canonicum, rationem et calculum de administratione bonorum seu Clavium episcopalium per eum Sede vacante possesorum, futuro Episcopo in decursu trium mensium ab ingressu illius in Ecclesiam et praestitione iuramenti, die quo eidem Domino Episcopo placuerit, et postquam Praelatus, Canonicusve super hoc requisitus fuerit, iuxta Statuta Provincialia faciat. Quam quidem rationem intra dictos tres menses si praefatus Reverendissimus Dominus Episcopus aliquem ex Praelatis et Canonicis audire recusaverit, idem Praelatus ac Canonicus ab illius praestitione liber erit. In qua quidem ratione tum de perceptis, quam de expensis, praesertim pro conseminatione praediorum et aliis expensis necessariis per Regentem villae factis, diligens calculus et solutio illorum, quae Regens utiliter de suo in rem Mensae episcopalis exposuit, eidem per Reverendissimum Dominum Episcopum fiat. Actum Cracoviae in Capitulo generali pro festo Purificationis celebrari solito. Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo.

Digitized by Google

CLXXXVI.

Stramina relinquenda in praestimoniis tempore ascensionis ad aliud praestimonium. Anno 1602. Die Mercurii 6 Februarii.

Reverendi Domini suprascripti controversiis, quae frequenter inter nonnullos Confratres circa ascensum ad Villas praestimoniales de stramine intervenire solent, viam praecludere, superque hoc certam ordinationem habere volentes, in hoc generali Capitulo statuerunt et decreverunt: Praelatum seu Canonicum in aliud praestimonium ascendentem stramina selecta alias Kłocie, quae ante ascensum illius in praestimonio parata erant, secum ad aliud praestimonium licite recipienda; communia vero stramina omnia et selecta, quae ex frugibus post ascensum Regentis ad aliud praestimonium excutientur, futuro Regenti in fundo eiusdem praestimonii reliquenda; et quoniam morte Confratris interveniente, executores testamenti suis Dominis Reverendis negotium facescere, molestiisque minus necessariis eos plerumque ex parte eiusmodi straminis afficere consueverunt: ideo concorditer concluserunt, stramina omnia in fundo illius praestimonii per Dominos executores pro usu et necessitate futuri Regentis relinqui debere.

CLXXXVII.

De censu pro Studiosis Crasinianis in Contubernio Hierusalem manentibus. Anno Domini 1602. Die 6 Februarii.

Censum annuum ex fundatione Reverendi olim Stanislai Krasinski Archidiaconi Cracoviensis, iuxta literas Privilegii et ordinationem desuper factam, pro Studiosis in Contubernio Hierusalem Cracoviae de Districtu Plocensi causa studiorum degentibus provenientem et sub tempore pestis Cracoviae grassantis collectum, et in dictos studiosos ob illorum discessum et non mansionem Cracoviae non erogatum, Reverendi Domini suprascripti in hoc generali Capitulo congregati, facta matura deliberatione, pro restauratione seu fabrica eiusdem Contubernii Hierusalem dandum et convertendum, concordibus suis sententiis ac votis concluserunt, atque amodo et deinceps futuris perpetuis temporibus, ex causa pestis et Studiosorum

Digitized by Google

Cracoviensium non mansione, talem censum exactum et relictum, pro fabrica dicti Contubernii assignari et converti voluerunt et statuerunt, assignantque et statuunt hoc suo Decreto mediante.

CLXXXVIII.

Servitores non debent recipi, nisi habeant commendationes a prioribus suis Dominis. Anno 1602. Die Jovis 3 Octobris.

Cupientes inconstantiae servitorum suorum, qui suscepto servitio a suis Reverendis Dominis sine licentia plerumque discedunt, et a nonnullis Dominorum facile suscipiuntur, propter quod suspiciones malae, odia et inimicitiae inter suas Dominationes Reverendas oriuntur, occurrere, Reverendi Domini Praelati et Canonici suprascripti in hoc generali Capitulo congregati statuerunt: ut amodo nemo suarum Dominationum Reverendarum servitorem eum, qui alicui ex Dominis servivit, sine commendatione Domini prioris ac literis dimissorialibus recipiat sub poena privationis distributionum quatuor hebdomadarum.

CLXXIX.

Declaratio Statuti de Deputatis in negotio Ecclesiae et Capituli, ut Deputato eiusmodi sine viatico bullae et refectiones ex integro acsi praesenti dentur. Anno 1602. Die Veneris 4 Octobris.

Prope in Statuto capitulari de his, qui mittuntur in negotiis Ecclesiae et Capituli huius, facto scriptum et appositum, cum a multis dubitetur, ad quot milliaria sese extendere, et praesentia Ecclesiae quamdiu iis, qui huiusmodi negotiorum capitularium et Ecclesiae causa mittuntur, concedi debeat, Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati talem declarationem faciendum duxerunt et fecerunt: ut quando et quoties aliquis Dominorum Deputatorum sine viatico in negotiis Ecclesiae huius, siveque Capituli proficiscitur, illi bullae et refectiones ex integro acsi praesenti dentur.

Digitized by Google

CXC.

Duae Advitalitates in liberis donationibus, non plures admittantur, et in generali Capitulo literae eiusmodi sigillentur et confirmentur. Anno 1603. Die Jovis 6 Februarii.

Cupientes alienationibus bonorum ecclesiasticorum, quae iure communi et legibus atque Statutis Ecclesiae huius sunt prohibita, salubriter occurrere, Reverendi Domini Praelati et Canonici suprascripti in hoc generáli Capitulo congregati concordibus suffragiis statuerunt et firmiter observandum decreverunt: ut nulla amodo et deinceps Privilegia seu literae per Episcopum Cracoviensem super Advocatias, Scultetias, Tabernas, Agros et alia quaecunque bona Mensae episcopalis, quibuscunque personis ad plures, quam ad duas Advitalitates concessa seu concessae, per Venerabile Capitulum in Capitulis generalibus admittantur, subscribantur et suo maiori Sigillo in vim consensus capitularis sigillentur.

CXCI.

Declaratio Statuti de carentiis tempore Vindemiarum. Anno 1603. Die Jovis 9 Octobris.

Cum de carentiis Reverendorum Dominorum tempore Vindemiarum ad Capitula ordinaria, ad Dominicas et Festa ad populum celebria venire negligentium, in praesenti Capitulo generali ventilaretur, Reverendi Domini, matura praehabita deliberatione, ex pluralitate suffragiorum consuetudinem super his hactenus observatam, innitendo Statutis antiquis, ita declarandum et moderandum duxerunt: ut videlicet quotiescunque aliquis Reverendorum Dominorum pro die Dominico et Festis ad populum celebribus, tum vero ad Capitula ordinaria ad Ecclesiam cathedralem venire neglexerit, tunc illius tantummodo diei, qua se absentaverit, distributionibus et panibus privari debeat; quodsi quis a duobus Capitulis septimanalibus sese immediate sequentibus temere abfuerit, unius hebdomadae integrae distributionibus et panibus omnino careat; nolumus enim cuiquam hanc indulgentiam nostram suffragari ad discurrendum, et divina

Digitized by Google

officia Festis solenníoribus et Capitula septimanalia, in quibus negotia Ecclesiae tractantur, negligenda. Reverendis Dominis Alberto Szydłowski Custode, Paulo Dąbski Suffraganeo, Vicario et Officiali generali, Petro Gorcinio, Joanne Zerzynski, Joanne Foxio et Nicolao Taranowski Canonicis in suprascriptum Decretum, cum per illud cultus divinus diminui videatur, et absque consensu et approbatione Ordinarii statui non possit, non consentientibus et de hoc solenniter protestantibus.

CXCII.

De salario Vicariorum. Anno 1603. Die Veneris 10 Octobris.

Quia decor Ecclesiae in multitudine psallentium, Divinaque Officia peragentium et Sacramenta ministrantium consistit, ideo Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, unanimi voto volentes plenum numerum Vicariorum habere, eosque certo salario constituto retinere, statuerunt: Vicario fundum non habenti triginta Marcas polonicales per Praelatum et Canonicum suum annuatim solvendas; habenti vero fundum, sed non facientem triginta Marcas, computatione illius facta, id quod desiderabitur ad huiusmodi triginta Marcarum summam, addendum, ordinantes, ut dum et quoties aliquis Vicariorum suam Vicariam dimittere, aut alium fundum meliorem suscipere voluerit, huius denuntiationem in Capitulo coram suis Dominis Reverendis ante tres menses, intra quos Praelatus aut Canonicus de alio Vicario in locum eius instituendo tempestive curabit, faciat. Decreverunt insuper praefati Reverendi, ut nemo eorum alterius Vicarium abducere et praemissis non servatis, pro Vicario suscipere audeat, sub privatione unius mensis refectionum.

CXCIII.

De consolatione. Anno 1603. Die Sabbati 18 Octobris.

Decreverunt Reverendi Domini Capitulares vigore generalis Capituli in posterum servandum: ut omnes et singuli Reverendorum Dominorum rationi praesentis Capituli intersint; si autem quis eorum absens ea die fuerit, qua ratio peragetur, illi respectu absentiae

Digitized by Google

eiusdem diei, quota ex consolatione fienda ipsum concernens, ad eumque spectans, ademi, defalcari et inter essentes dividi debebit, exceptis infirmis et ad negotia Ecclesiae et Capituli deputatis, qui pro praesentibus et interessentibus habebuntur. Noluerunt nihilominus praefati Reverendi Domini viam sibi per praesens Decretum praecludere, quominus alicui eorum ex causa iusta, gravi et rationabili, coram suis Dominis Reverendis exponenti, licentia absentiae ab eiusmodi ratione concedatur.

CXCIV.

Capitaneus Pabianicensis gratam personam ad Ecclesiam in Dzierzązna praesentabit. Anno 1603. Die Sabbati 18 Octobris.

Visum est suis Dominis Reverendis, ut haec clausula in contractu arendae bonorum Pabianicensium Generoso Domino Christophoro Sułowski Capitaneo Pabianicensi in annos sequentes faciendo, apponatur: quod vacatione occurente Ecclesiae parochialis in Dzierzązna sua quocunque modo, eam personam ad dictam Ecclesiam Loci Ordinario seu illius in Spiritualibus Vicario et Officiali generali Cracoviensi instituendam praesentabit, quae ipsis a suis Dominis Reverendis et commendata et nominata fuerit.

CXCV.

Decretum de gratiis conferendis ad quadringentos florenos se extendentibus cassatur. Anno 1604. Die 3 Februarii.

Decretum de gratiis per Reverendissimos Dominos Episcopos Cracovienses Reverendis Dominis Praelatis et Canonicis Ecclesiae cathedralis Cracoviensis ad maiorem summam, praeter quam ad quadringentos florenos pecuniae numeri et monetae polonicalis, non conferendo, Anno Millesimo Quingentesimo Octuagesimo, die 3 Octobris in generali Capitulo pro festo S. Michaelis Archangeli celebrato, factum, Reverendi Domini Praelati et Canonici in praesenti generali Capitulo congregati, praemissis mutuis ac maturis deliberationibus, attendentes, quod in eo charitas fraterna et praerogativa Praelato-

Digitized by Google

rum non fundatur, rerumque pretia creverunt et proventus ac redditus Mensae episcopalis magis aucti sunt, huiusmodique Decretum per Dominum Ordinarium non est approbatum; tum quoque aliis iustis ac rationabilibus de causis animum suarum Dominationum Reverendarum promoventibus, concordibus suffragiis et votis cassandum, annihilandum concluserunt et decreverunt, prout cassant, annihilant, atque amodo et deinceps illud nullius momenti et roboris esse volunt, decernunt et declarant praesenti hoc generalis Capituli Decreto mediante.

CXCVI.

Nullus Reverendorum Dominorum tempore concionis Sacrum celebret. Anno 1604. Die Veneris 2 Aprilis.

Reverendi Domini Eminentissimo Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Bernardo Macieiowski Episcopo Cracoviensi satisfacere, distractionemque et alia scandala inde secuta evitare cupientes, concorditer decreverunt et inviolabiliter sanxerunt servandum: ut nullus Dominorum tempore concionis diebus Dominicis et festivis, sub privatione unius diei refectionum, Sacrum Missae Sacrificium celebret.

CXCVII.

De Anniversariis tempore Vacantiarum bis in hebdomada celebrandis. Anno 1604. Die Veneris 8 Octobris.

De Anniversariis tempore Vacantiarum seu messium absolvendis Reverendi Domini Praelati et Canonici suprascripti in hoc generali Capitulo tractantes, certis ac iustis de causis animum eorum permoventibus, concordibus suffragiis et votis concluserunt et statuerunt: amodo et deinceps dicta Anniversaria bis singulis septimanis, videlicet die Dominico post Vesperas et itidem Feria quinta, tempore Vacantiarum absolvenda et peragenda.

Digitized by Google

CXCVIII.

Innovatio Statuti, ne, dum consanguineorum in Capitulo negotia tractantur, Reverendi Domini eadem proponentes intersint. Anno Domini 1604. Die Sabbati 9 Octobris.

Cupientes Reverendi Domini bonum et debitum ordinem in deliberationibus capitularibus observari, et ea quae Maiorum providentia laudabiliter constituta sunt, iam a multo tempore per desuetudinem quandam neglecta fuerunt, in usum revocare, Statutum sive Decretum capitulare Anni Domini 1541 die 9 Februarii conditum et authoritate Reverendissimi Domini protunc Loci Ordinarii approbatum, de Fratribus tum et de Nepotibus ex Fratribus et Sororibus progenitis Capitularibus, videlicet quando et quotiescunque alicuius eorum negotium in Capitulo proponeretur et tractaretur, eos et quemlibet eorum, data primo loco sententia, de Capitulo exire fuisse obligatos, de consensu Illustrissimi Domini nostri Loci Ordinarii in praesenti Capitulo generali innovandum et in posterum ab omnibus firmiter observandum decreverunt et sanciverunt, communibus votis et sententiis concluserunt: quod Decretum quoque de Patribus, Fratribus, Nepotibusque germanis saecularibus intelligi debebit, non posse videlicet Reverendos Dominos sanguine iunctos, ratione ipsa dictante, deinceps dum eorum negotia in Capitulo tractantur et expediuntur, capitularibus tractatibus eiusmodi interesse, sed dicta in hoc passu quilibet eorum ante omnes sententia, mox de Capitulo exire tenebitur, ut alii libere suffragia ferre possint.

CXCIX.

Approbatio suprascripti Statuti de consanguineis per Illustrissimum ac Reverendissimum Dominum Bernardum Macieiowski Cardinalem et Episcopum Cracoviensem.

Bernardus miseratione divina Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyter Cardinalis Macieiowski nuncupatus Episcopus Cracoviensis, Dux Severiensis. Inter caetera ad officium nostrum iuxta creditum Nobis divinitus munus episcopale pertinere advertimus, ut his, quae odii,

Digitized by Google

dissensionum et discordiarum seminaria, fomentaque esse inter aliquos perspeximus, penitus sublatis et restrictis, favores ampliemus. Considerantes itaque, Venerabile; Capitulum Ecclesiae nostrae cathedralis Cracoviensis Decretum dudum de non interessentia eorum, quorum aut consanguineorum illorum negotium capitulariter tractatur, votis aliorum sancitum, in praesenti generali Capitulo utiliter ad praemissa innovasse, illud de unanimi consensu et ad postulationem illius approbantes, statuimus et ordinamus secundum praescripta illius: quatenus dum et quotiescunque de caetero negotium aliquod pertinens ad aliquem ex Praelatis seu Canonicis, aut Patrem, Fratrem, Sororemve germanos seu Nepotem eius, ex illis etiam si tales extra Capitulum et saeculares sint, in Capitulo disceptando proponitur, is dicta sententia et voto suo dato, illico e Capitulo exeat, nec caeteri, antequam exiverit, sententias suas proferant; sic enim unumquemque sententiam suam in negotiis huiusmodi libere et prout ratio ipsis dictaverit, redditurum et dissensionibus, simultatibusque, quas ex interessentia talium ut plurimum quoque oriri iudicamus, viam praecludi arbitramur. Actum Nona mensis Octobris, in generali Capitulo pro festo S. Michaelis Archangeli celebrato, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo quarto.

Bernardus Cardinalis Macieiowski.

CC.

Declaratio et moderatio Statuti de carentiis tempore Vindemiarum. Anno Domini 1604. Die Veneris 22 Octobris.

Cum de carentiis Revendorum Dominorum tempore Vindemiarum ad Capitula ordinaria, ad Dominicas et Festa ad populum celebria venire negligentium, in praesenti Capitulo generali ventilaretur, Reverendi Domini matura praehabita deliberatione, unanimi consensu, consuetudinem super his hactenus observatam, innitendo Statutis antiquis, ita declarandum et moderandum duxerunt: ut videlicet quotiescunque aliquis Reverendorum Dominorum ad Capitulum ordinarium venerit, refectiones et panes sequentis diei, usque ad Dominicam eo ipso habeat. Quod si die Dominico futuro in Ecclesiam venerit, omnium dierum sequentium usque ad Capitulum ordinarium panes et

Digitized by Google

refectiones habeat. Si autem die Dominico non venerit quispiam ad Ecclesiam, neque panes, neque refectiones habebit, donec in Ecclesiam veniendo praesentiam suam Procuratori manifestaverit. Similiter de Capitulo ordinario intelligendum, si quis ad illud non venerit, neque panes, neque refectiones percipiat, donec ad Ecclesiam veniendo praesentiam suam manifestaverit. De Festis autem diebus inter Dominicam et Capitulum occurrentibus, placuit omnibus, ut qui ad Festum eiusmodi non venerit, quod illius tantummodo diei distributionibus et panibus privetur; neque pro Vesperis eorum Festorum neglectis, panibus privetur, exceptis Festis Assumptionis et Nativitatis Beatissimae Mariae Virginis.

CCI.

Quomodo sunt puniendi negligentes, non adimplentes conditiones in Villis et Domibus. Anno 1605. Die Sabbati 5 mensis Februarii.

Animadvertentes Reverendi Domini Capitulares desolationes nonnullorum praestimoniorum et Domorum frequenter inde evenire, quia aliqui Dominorum in Curia Regia Reipublicae servitiis occupati, praestimonio et Domo obtentis, in illis conditiones impositas non adimplent; quibus itaque in posterum prospicere et occurrere cupientes, in praesenti generali Capitulo concordibus suffragiis statuerunt et sanxerunt observandum: ut libera facultas sit penes suas Reverendas Dominationes decernendi, quo hi Domini, qui negotiis Reipublicae impediti conditiones in Villis praestimonialibus et Domibus canonicalibus commode adimplere non valent, huiusmodi conditiones circa distributionem parata pecunia iuxta arbitrium Dominorum refundant et redimant. Hi autem qui circa huiusmodi Ecclesiam resident personaliter, et de quibus praesumitur hasce conditiones adimplere posse, ut easdem iuxta antiqua Decreta et consuetudinem adimpleant.

Digitized by Google

CCII.

Quomodo sunt puniendi hi, qui negotia Ecclesiae et Capituli negligunt. Anno 1605. Die Mercurii II mensis Maii.

Animadvertentes Reverendi Domini suprascripti multas negligentias per nonnullos ex Capitulo deputatos, in negotiis Ecclesiae et sui Capituli obeundis committi, et exinde magnum damnum et detrimentum dictam Ecclesiam et Capitulum pati; quare ne id in posterum committatur, in praesenti Capitulo generali occurrendum putaverunt, concordibus suffragiis statuentes: ut quicunque Dominorum Deputatorum repertus fuerit negotia Ecclesiae huius et sui Capituli negligenter obire, poena privationis refectionum unius septimanae irremissibiliter puniatur, causa tamen prius per Capitulum cognita; quod Decretum ipse Dominus-Procurator Venerabilis Capituli sub supra scripta poena, sine quavis mora et excusatione, nulloque respectu habito, exequi erit obstrictus.

CCIII.

Quando summum Sacrum pontificaliter celebratur, Matura Missa celebranda est per eum Canonicum, quem hebdomada tangit. Anno 1605. Die II mensis Maii.

Placuit Reverendis Dominis uniformiter id concludentibus, ut quilibet Praelatus et Canonicus huius Ecclesiae, quem ex ordine septimana concernit, dum et quando Sacrosanctum Missae Sacrificium pontificaliter in Festis maioribus et solennioribus in hac Ecclesia celebratur, Missam dictam Matura per semet ipsum, non autem per suum Vicarium cantet, idque sub poena de Missis septimanatim per Dominos absolvi solitis statuta.

Digitized by Google

CCIV.

Quilibet Praelatus negligens absolvere suas Missas ad maius Altare, tribus marcis pro qualibet Missa neglecta puniendus. Anno 1605. Die 14 mensis Octobris.

Reverendi Domini Praelati et Canonici supra scripti in hoc generali Capitulo concluserunt et decreverunt: ut amodo et deinceps quilibet Praelatus et Canonicus Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis hebdomadam suam ex ordine iuxta vicem hebdomadarum contingentem in Missis suis ad maius Altare decantandis, per se vel per alium Confratrem in sua absentia adimpleat; qui autem eam adimplere neglexerit, vel non curaverit, talis in tribus marcis puniatur a qualibet Missa neglecta irremisibiliter solvendis, quae ex cista capitulari Praelato vel Canonico tales negligentias explenti et exequenti dabuntur, et per Procuratorem capitularem ex refectionibus seu proventibus absentis, seu tales Missas adimplere negligentis, dum residebit, defalcabuntur et percipientur.

CCV.

Capitulum ordinarium feriis sextis post Maturam Missam celebrandum. Anno Domini 1606. Die Jovis 9 mensis Februarii.

Cum saepe contingat, nonnullos Dominorum feriis sextis propter negotia capitularia et Ecclesiae tractanda, tarde Capitulum ingredi et negotia huiusmodi negligi, Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, inhaerendo Statuto capitulari, decreverunt: quod post matutinam Missam teneantur singuli Praelati et Canonici intrare Capitulum; quod si quis antequam Summa Missa incepta fuerit, ingredi Capitulum neglexerit, talis omnibus distributionibus illo die provenientibus iuxta Statuta sit privatus, in quo conscientia Procuratoris, si id exequi neglexerit, oneratur.

Digitized by Google

CCVI.

Statutum de sepulturis in toto servandum. Anno 1606. Die Jovis 9 Februarii.

Statutum de sepulturis huius Ecclesiae, quod incipit: „Ne foetor“ etc., Reverendi Domini concluserunt in toto servandum et Vicecustodes admonendum, ne eiusmodi sepulturas permittant.

CCVII.

De praeeminentia Administratoris vacante Sede Episcopatus Cracoviensis. Anno 1606. Die Sabbati ultima Septembris.

Reverendo Domino Paulo Dembski Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopo Laodicensi, Suffraganeo, Canonico et Sede vacante Episcopatus Cracoviensis Administratore, in hodierno consessu capitulari suarum Dominationum Reverendarum de praeeminentia et loco Administratoris, qui semper, ut ex Actis capitularibus apparet, praesidebat et priorem locum in Capitulo iuxta antiquam consuetudinem habebat, habereque debet, proponente, seque superioribus annis, dum fuisset Administrator, praesidere suis Reverendis Dominationibus in memoriam reducente, cui Administrationi maluisset renuntiare, quam aliquam diminutionem in ea pati, et Successoribus suis ius praesidendi amittere, simulque circa ius praesidendi antiquum se conservari postulante, Reverendi Domini Praelati et Canonici suprascripti in praesenti generali Capitulo congregati, innitentes iuri communi, tum quoque eo attento, quod quemadmodum Officialis suo Episcopo priorem locum habere non potest, ita et Administrator Sede vacante suo Capitulo, cum eorum sit Vicarius ex pluralitate suffragiorum, concluserunt et statuerunt: quatenus Administrator Sede vacante Episcopatus Cracoviensis electus et in posterum eligendus, in loco et ordine Senii sui in Capitulo sedeat, et non ipse, sed Praelatus, vel in absentia Praelatorum Canonicus Senior vota colligat et concludat, non obstante consuetudine tanquam iuri communi contraria. Et quoniam Reverendus Dominus Hieronymus Ręczaiski Archidiaconus Cracoviensis, modernus Praesidens, iuri suo pro hac vice ad petitionem

Digitized by Google

Reverendorum Dominorum, tum aliis certis de causis cessit, ideo citra tamen derogationem praesentis Decreti, eundem Dominum Administratorem modernum in loco primario et eminentiori per totum tempus illius Administrationis relinquendum duxerunt et relinquerunt, in posterum autem hoc Decretum ad eum effectum promulgatum, quod non Administrator, sed Praelatus, aut in absentia Praelatorum Senior Canonicus Sede vacante in Capitulo praesidebit, inviolabiliter servari decreverunt et voluerunt, Actu praesentis generalis Capituli mediante.

CCVIII.

Minerarum et metallorum Sede vacante erutorum dispositio. Anno 1607. Die Veneris II Maii.

Cum dispositio de Mineris Sede vacante erutis, à die vacationis Episcopatus, usque ad diem publicatae in Capitulo confirmationis per Sedem Apostolicam novi Episcopi, ex concessione bonae memoriae Cardinalis Radziwił Episcopi Cracoviensis et in approbatione Sedis Apostolicae pleno iure ad Venerabile Capitulum pertineat; cumque eiusmodi Minerae argenti, aeris, plumbi, nec non aliorum metallorum tam in antiquis, quam in novis Montibus Kielcensibus a die prima Octobris in Anno Millesimo Sexcentesimo sexto, usque ad sedecimam mensis Februarii anni praesentis diem, quo Reverendissimi Domini moderni Episcopi confirmatio in Capitulo publicata est, collectae et per Deputatos Venerabilis Capituli conscriptae fuissent, ne quid in praeiudicium absentiae illo tempore Praelatorum et Canonicorum esse videatur factum, deliberationem de eisdem Mineris, in quem potissimum usum converti deberent, ad praesens generale Capitulum, cui omnes et singuli interesse tenentur, Reverendi Domini distulerunt. In hoc igitur generali Capitulo Reverendi Domini considerantes horum temporum calamitatem et abscissos Mensae suae proventus (tum quia multae decimae non solvuntur, tum quia variae vexationes in tanta militum licentia bonis et subditis Reverendorum Dominorum inferuntur), volentes etiam eos, qui circa Ecclesiam resident, oneraque et servitia illius maiora, quam absentes, perferunt, digno esse praemio remuneratos, talem de eiusmodi Mineris collectis ordinationem concordibus votis et suffragiis fecerunt:

Digitized by Google

ut praedictae Minerae inter praesentes in hoc generali Capitulo tantum, nec non inter illos, qui ad negotia Ecclesiae a Venerabili Capitulo deputati pro praesentibus haberi debent, primo quoque tempore, quo divendi et conflari poterunt, non expectato alio generali Capitulo, aequaliter distribuantur. Nec audiri debebit, si quis ex Reverendis Dominis interim absentibus contra ordinationem eiusmodi aliquid inferre voluerit, cum celebratio generalis Capituli, citatione non praemissa, quemlibet merito afficiat iuxta Statuta huius Ecclesiae et antiquitus observatam consuetudinem.

CCIX.

Poena contra eos, qui Episcopo pontificaliter celebranti non ministraverint secundum ordinem. Anno 1608. Die Veneris 16 Maii.

De poena eorum Dominorum, qui per ordinem Episcopo ministrare, Epistolam aut Evangelium cantare neglexerint, Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati conferentes, duxerunt esse statuendum et statuerunt deinceps firmiter servandum: ut quilibet Reverendorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum huius Ecclesiae residens Reverendissimo Domino Episcopo Cracoviensi, suo Praelato, Sacrum Missae Officium ad maius Altare eiusdem Ecclesiae Cathedralis pontificaliter in solennitatibus Festis ac Dominicis celebranti, per ordinem et senium ministret, Epistolam et Evagelium cantet, iis tamen Praelatis exceptis, qui praefato Domino Episcopo assistent, suumque officium tunc temporis exercebunt; nam tales neque per se, neque per alios ad Epistolam et Evangelium decantandum erunt adstricti, quinimmo vigore praesentis Decreti ab eis liberi et immunes. Si autem aliquis ex Praelatis non assistens et suum officium non exercens, similiter ex Canonicis, ministrare, dictamque Epistolam et Evangelium, sine iusto et legitimo impedimento in suo ordine, locoque senii, cantare noluerit, is unius septimanae refectionibus Mensae capitulari applicandis, per Reverendum Dominum Procuratorem capitularem autoritate praesentis Decreti omnino erit privandus.

Digitized by Google

CCX.

Super molendina in praestimoniis existentia, Privilegia, Possessoribus eorum ad vitam non concedenda. Anno 1608. Die Veneris 16 Maii.

Cum frequenter multis difficultatibus ac incommodis Venerabile Capitulum afficiatur a possessoribus molendinorum in Villis praestimonialibus consistentibus, quae ipsi vigore Privilegiorum capitularium ad vitam concessorum tenent; ideo eiusmodi incommodis et difficultatibus prospicere cupientes, Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati concordibus suffragiis duxerunt statuendum et statuerunt: ut deinceps Privilegia ad vitam super molendina in praestimoniis non concedantur.

CCXI.

Declaratio Decreti de primis et secundis Vesperis Festorum celebrandis. Anno 1609. Die Jovis 5 mensis Februarii.

Decreto de primis et secundis Vesperis in Festis ad populum celebribus, Anno Domini Millesimo Quingentesimo nono, die tertia Octobris, in generali Capitulo, pro festo Sancti Michaelis Archangeli celebrato, lato, Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati, lecto et eo auscultato, ipsum ex pluralitate suffragiorum in suo robore conservandum esse decreverunt et conservaverunt cum ea tamen moderatione et declaratione: ut quicunque Reverendorum Dominorum deinceps primis et secundis Vesperis in Festis solennibus, in dicto Decreto specificatis, non interfuerit, tantum illius diei panibus privetur; eo etiam adiecto, quod si aliquis Dominorum vocatus ac rogatus, in prandio apud Dominum Nuntium Apostolicum aut Episcopum Cracoviensem fuerit, facileque et non sine molestia ac scandalo aliquo aliorum convivarum ad mensam sedentium exire potuerit, talis quilibet Dominorum antea certificato de praemissis per suum famulum Domino Procuratori vel Viceprocuratori Capituli, praesentia Ecclesiae merito gaudere et eam habere debebit.

Digitized by Google

CCXII.

De distributionibus Tribunalistarum occurrente limitatione ordinaria Judiciorum. Anno 1610. Die Veneris 5 Februarii.

De distributionibus Reverendi Domini Andreae Lipski Canonici Cracoviensis, ex dioecesi Cracoviensi ad iudicia Tribunalis Regni exercenda deputati, pro duabus septimanis retentis propterea, quia ipse post ordinariam limitationem Judiciorum Tribunalitiorum Petricoviae ante festa Nativitatis Domini proxime praeterita factam, non Cracoviam, sed ad Reverendissimum Dominum Episcopum Cracoviensem tum temporis Kielciis commorantem sese contulerat, Reverendi Domini Praelati et Canonici supra scripti in hoc generali Capitulo congregati, mature conferentes, amoremque fraternum ampliare et controversiis ac litibus, quae interdum levi ex causa exoriuntur, viam praecludere cupientes, huiusmodi distributiones retentas praefato Reverendo Domino Andreae Lipski Confratri suo concordibus suffragiis extradendas decreverunt, et in posterum statuerunt: ut Reverendi Domini ex hoc Collegio suo ad eiusmodi Judicia deputati, ordinaria limitatione dictorum Judiciorum Petricoviae facta, praesentiam Ecclesiae, hoc est distributiones omnes, etiamsi Cracoviam non fuerint reversi, ibidemque in Piotrkow aut in alio quocunque loco durante hac limitatione ordinaria manserint, habeant, nisi forte contigerit aliqua limitatio Judiciorum eiusmodi extraordinaria propter pestem vel alios casus et eventus fortuitos, tunc in eo casu ut quilibet Reverendorum Dominorum Deputatorum, qui voluerit distributionum esse particeps, iuxta Decretum per Reverendos Dominos de praesentia Dominorum Tribunalistarum, Anno Millesimo Quingentesimo Octuagesimo sexto, die Lunae 19 Maii in generali Capitulo latum, ad hanc Ecclesiam Cathedralem Cracoviensem omnino regrediatur.

CCXIII.

Pro strena Procurator Venerabilis Capituli decem aureos cuilibet Reverendorum Dominorum numeret. Anno 1610. Die Veneris 5 Februarii.

Quantitatem strenae certam singulis annis habere volentes Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati, conformibus

Digitized by Google

sententiis concludendum duxerunt et concluserunt: ut in primis Reverendus Dominus Albertus Szydłowski Custos Cracoviensis, suus Procurator generalis, Reverendis Dominis rescindat ad valorem decem aureorum hungaricalium strenae pro anno praesenti, et in posterum quilibet Dominus Procurator cuilibet Reverendorum Dominorum singulis annis decem aureos hungaricales boni ac veri ponderis pro strena numeret et persolvat.

CCXIV.

Confirmatio et extensio Statuti, ut diebus Dominicis et Festis Canonici Processionibus, Missis et Concionibus sub poena intersint. Anno 1610. Die Mercurii 12 Maii.

Reverendi Domini Capitulum cultum divinum non minuere imo augere volentes, Decretum antiquitus in generali Capitulo editum, videlicet Anno Domini 1543, die 17 Maii, in toto executioni demandandum mandaverunt, cuius tenor sequitur et est talis: Domini obviare volentes disordinationibus et negligentiis ac etiam insolentiis, quae per nonnullos Dominos in Divinis Officiis in Ecclesia hac insigni non sine dedecore et gravi Christi fidelium scandalo persaepius committuntur, inhaerentes Statutis suis, vigore huius generalis Capituli concorditer decreverunt tenendum et inviolabiliter observandum: ut de caetero quilibet Praelatus et Canonicus impedimento legitimo non impeditus, omni die Dominico et Festo celebri per totam Summam Missam in hac Ecclesia in loco et stallo suo decenter, non murmurando nec tractatus aliquos faciendo, perseveret. Quicunque autem Dominorum sine legitima necessitate die Dominico vel Festo in Processione vel Missa praesens non fuerit, vel per totam Missam non duraverit, vel etiam aliquam scandalosam insolentiam commiserit, illo die refectionibus vel quotidianis distributionibus per Procuratorem puniatur. Similiter et in Vigiliis si aliquam negligentiam aut insolentiam scandalosam admiserit, etiam in iusta parte vel in toto illo Anniversario ipsum concernente puniatur. Quae punitio conscientiae et iudicio Dominorum Procuratorum relicta et commissa. Addentes insuper eandem poenam, qua puniri debent, qui non intersunt Processioni et Summae Missae Dominicis et Festis diebus, extendi debere ad eos, qui Concioni iisdem diebus non interfuerint.

Digitized by Google

CCXV.

Conditiones tam in Villis praestimonialibus quam in Domibus implendae et non redimendae. Anno 1610. Die Mercurii 12 mensis Maii.

Cum multae desolationes et deteriorationes subsequi soleant Praestimoniorum et Domorum ob refusiones conditionum Dominis Regentibus circa provisionem impositarum et tempore regiminis non adimpletarum pecunia factas iis, itaque desolationibus et deteriorationibus atque indemnitati Praestimoniorum et Domorum Reverendi Domini prospicere volentes, concordi voto statuerunt: ut amodo et deinceps conditiones in Praestimoniis et Domibus Dominis Regentibus circa illorum collationem impositae, a nemine Reverendorum Dominorum in ascensum et meliorem Domum aut Praestimoniorum pecunia refundantur et redimantur; alias si quis Dominorum illis non satisfecerit, ascensu omnino careat.

CCXVI.

Declaratio Statuti de Processionibus tempore Quadragesimae. Anno Domini 1610. Die Mercurii 12 Maii.

Statutum Venerabilis Capituli antiquum, in Anno 1554, die 7 Februarii latum, ut diebus quadragesimalibus, quibus arctius ieiunium observatur, videlicet Feria secunda, quarta et sexta, Processioni cum Litaniis et Concioni Verbi Divini non interessentes grossis quindecim punirentur, Reverendi Domini renovandum et extendendum decreverunt: ut qui praedicta consolatione gaudere voluerit, non solum Processioni, sed etiam Missae Summae et Concioni interesse teneatur, absentes vero poena privationis dictorum quindecim grossorum puniantur.

CCXVII.

In literis donationum Advocatiarum, Scultetiarum, Molendinorum, Tabernarum etc. omnia exprimantur, nec aliter eas Venerabile Capitulum approbet. Anno 1610. Die Mercurii 12 Maii.

Cum frequentes controversiae in Capitulo circa consensum pro Advocatiis, Scultetiis, Officinis minerariis et id genus aliis a Mensa

Digitized by Google

episcopali ad vitam concedi solitis fundis exoriri soleant, quae etiam inde nascuntur, quod in literis Reverendorum Dominorum ordinationem fundi, census adeoque omnia in dictas Advocatias et Scultetias pertinentia generalibus interdum clausulis describi soleant, ex quibus non potest constare quantitas et modus beneficii concedendi, occasioque datur tenutariis bonorum episcopalium in eisdem Advocatiis, Scultetiisve aliquid augendi vel minuendi; quibus omnibus ac indemnitati bonorum episcopalium Reverendi Domini consulere volentes decreverunt firmiter in posterum observandum: ut hoc Venerabile Capitulum similibus Reverendorum Dominorum literis non aliter consensum suum praebeat, nisi in ipsis literis summarie et specialiter omnia exprimantur, videlicet quod lanei Advocatiae, Scultetiae, Officinae minerariae adscriptae sint, quot tabernas habeat, et an illis agri adiuncti sint in tres campos distincti, similiter an et quot habeant cmethones, quot hortulanos, quis census ex Advocatia solvatur, quae item onera dicti beneficiarii teneantur, et quod incisione lignorum moderata iuxta terminos sibi assignatos uti debeant, quae omnia cum Revisorum a Venerabili Capitulo deputatorum oculis perlustrata et Venerabili Capitulo relata fuerint, remque ita se habere, prout in Privilegio narratur, constabit, tum demum Venerabile Capitulum tali Privilegio consensum suum dabit, sigillandumque decernet.

CCXVIII.

De executione Statutorum et Decretorum episcopalium. Anno Domini 1610. Die Jovis 13 Mensis Maii.

De executione Decretorum capitularium et Statutorum, quae plerumque per Procuratorem sui Capituli negligitur, Reverendi Domini conferentes, statuendum duxerunt et statuerunt: ut quilibet Dominus Procurator sui Capituli Decreta et Statuta Reverendorum Dominorum authoritate capitulari, ipsi ratione officii competente, praesertim in ordinariis et minoribus causis exequatur, in maioribus vero et gravioribus negotiis consensu unanimi Reverendorum Dominorum seu ex pluralitate suffragiorum promulgata executioni sine quavis dilatione et excusatione demandet sub poena refusionis damni.

Digitized by Google

CCXIX.

Privilegia donationum quomodo extradenda et antiqua restituenda. Anno Domini 1610. Die Jovis 13 mensis Maii.

Reverendi Domini statuerunt: ut omnes qui consensum et sigillationem literarum super bonis Ecclesiae ipsis per Reverendissimos Dominos Episcopos concessis, a suis donationibus Reverendis praestanda petunt, antiqua Privilegia originalia ex parte dictorum bonorum confecta, una cum cessione et quietatione producant, et in eventu vero amissionis huiusmodi Privilegiorum antiquorum iurent, quod talia Privilegia penes se non detinent, nec habent, et qui ea haberet, nesciunt; et si fuerint Nobiles, consensumque capitularem obtinuerint, sese ad Acta castrensia capitanealia Cracoviensia iuxta consuetudinem iam a multo tempore servatam, obligent et inscribant, quod intuitu bonorum obtentorum iurisdictioni Domini Episcopi et Venerabilis Capituli parebunt, eosque pro dominis veris suis agnoscent, citatique comparebunt, respondebunt et decretis eorum acquiescent.

CCXX.

A reparatione librorum Ecclesiae ex pecunia fabricae solutio fiat. Anno Domini 1610. Die Veneris 23 Julii.

Venerabilis Stanisluus Ruczki Vicecustos Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis librum huius Ecclesiae per intreligatorem reparatum et novo corio coopertum attulit, et ut huic intreligatori ab illius reparatione Reverendi Domini solvere iubeant, postulavit. Et Reverendi Domini attento eo, quod Dominus Episcopus libros pro Vicariis et Ministris Ecclesiae comparare debeat et ad hoc onus ipse et non Venerabile Capitulum teneatur, concordibus suffragiis concluserunt observandum: ut amodo et deinceps a reparatione librorum, argenti et aliarum rerum ecclesiasticarum, Fabricator Ecclesiae huius pecunia fabricae, pro qua idem Venerabile Capitulum una cum Domino Episcopo contribuit, solvet; cui quidem Domino Fabricatori exnunc mandaverunt, ut a dicti libri reparatione praefato intreligatori solvat.

Digitized by Google

CCXXI.

Declaratio Reverendissimi Domini Episcopi Cracoviensis de legitima absentia ab Ecclesia. Anno Domini 1610. Die Veneris 15 mensis Octobris.

Declarationem Reverendissimi Domini Petri Tylicki Episcopi Cracoviensis, super ultimo impedimento, quo quisquam Dominorum Praelatorum et Canonicorum detentus, Dominicis, Festisque diebus a Processione, Missa et Concione in Ecclesia Cathedrali Cracoviensi abesse possit, factam et in praesenti Capitulo sub eiusdem sigillo et manus inscriptione exhibitam, Reverendi Domini Capitulum ad Acta praesentia ingrossandam, inscribendamque mandaverunt, Reverendo Domino Joanne Krasinski Cantore Cracoviensi protestante, quod non ita scripta sit eiusmodi declaratio, quemadmodum a praedicto Domino Episcopo in praesentia Dominorum Deputatorum fuit facta, et ideo in eam non consentiente et iterum protestante. Cuius quidem Declarationis tenor de verbo ad verbum talis est ut sequitur.

Petrus Tylicki Dei gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiae, notum facimus, quod cum Reverendi Domini Praelati et Canonici Capituli Ecclesiae nostrae Cathedralis Cracoviensis in generali Capitulo pro festo Translationis S. Stanislai Anno praesenti congregati, unanimi consensu Nos appellassent, quod censendum sit legitimum impedimentum, quo quisquam Praelatorum et Canonicorum detentus, Dominicis, Festisque diebus a Processione, Missa et Concione in Ecclesia Cathedrali abesse possit; Nos ipsis hoc a Nobis postulantibus, hanc eius legitimi impedimenti declarationem fecimus, facimusque: ut ille legitime esse impeditus quoad praemissa censeatur, qui morbo e domo egredi prohibetur, et qui in alia quapiam Ecclesia Missam decantat aut ipsemet concionatur; de qua tamen Missae celebratione et Verbi Divini praedicatione significet Procuratori Capituli et Seniori Praelato, qui tunc penes Ecclesiam fuerit. Quam declarationem nostram in fidem evidentiorem manu nostra subscriptam, sigillo nostro muniri iussimus. Datum Cracoviae, die 11 Octobris, Anno 1610.

Petrus Episcopus Cracoviensis.

Digitized by Google

CCXXII.

De Administratione bonorum episcopalium Sede vacante Episcopatus Cracoviensis. Anno 1611. Die Sabbati 14 Mensis Maii.

Licet Statutis provincialibus et Decretis capitularibus provisum sit, ut Sede vacante, electoque Administratore, per Venerabile Capitulum procedatur ad distributionem bonorum Episcopatus Cracoviensis, isque cui ex gremio Capituli datur gubernatio Castri et Tenutae bonorum episcopalium, illa fideliter administraret et teneret tamdiu, quamdiu electus seu nominatus Episcopus per Sedem Apostolicam confirmatus non fuerit; nihilominus tamen nonnulli Reverendorum Dominorum temporibus retroactis reperti sunt, qui praedictis Statutis et Decretis contraveniendo, Castra et Tenutas ipsis in regimen concessas, nominato et per Sedem Apostolicam nondum confirmato Episcopo, quodam pacto inito tradiderunt et dimiserunt non sine magna conscientiae laesione; unde ne talia in posterum fiant, Reverendi Domini in hoc Capitulo congregati obviare volentes, concordibus suffragiis statuerunt et ordinaverunt temporibus perpetuis irrefragabiliter observandum: ut nullus Reverendorum Dominorum bona temporalia Sede vacante in regimen et administrationem a Venerabili Capitulo sibi commissa, Reverendissimo Domino nominato seu electo et nondum per Sedem Apostolicam confirmato Episcopo, sive eius Procuratoribus, audeat et praesumat dimittere et tradere sub poena exclusionis a Capitulo et privationis refectionum unius anni. Quod Decretum et Statutum Reverendi Domini iureiurando se servaturos promiserunt et obligaverunt.

CCXXIII.

Nemo habet facultatem erigendi Epitaphia in Ecclesia Cracoviensi, nisi accedente consensu Reverendissimi Domini Episcopi Cracoviensis et Venerabilis Capituli. Anno 1611. Die Sabbati 14 Maii.

Considerantes Reverendi Domini Capitulares, quod ex frequenti novorum Epitaphiorum positione et antiqua Epitaphia fundatorum huius Ecclesiae beneficiorum et officiorum divinorum tollentur, mu-

Digitized by Google

rique illius labefactantur; ideo praemissis obviare volentes, statuendum decreverunt et statuerunt in perpetuum servandum: ut amodo et deinceps omnis, qui ius sepulturae habet in hac Ecclesia, non habeat ius erigendi Epitaphii sine Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Episcopi Cracoviensis et totius Venerabilis Capituli unanimi consensu.

CCXXIV.

Poena contra proponentes in Capitulo et exire nolentes. Item de votis secretis per eductionem pallarum ex pixide dandarum. Anno 1612. Die Sabbati 4 Februarii. Approbatum per Reverendissimum Dominum Loci Ordinarium.

Reverendi Domini in hoc generali Capitulo congregati, considerantes interdum oriri frequentes in Capitulo clamores, iurgia et discordias, cum aliqui factum aliquod suo vel alieno nomine proponentes, vel ab aliquo mota contra eos querela, locum deliberationi dare et extra Capitulum exire nolunt, contra laudabilem consuetudinem antiquitus receptam, et contra ipsius dictamen rationis, unde et disciplina capitularis enervatur, et leges ac Statuta debitae executioni non demandantur; his itaque malis et incommodis obviare volentes, concordibus suffragiis statuerunt perpetuis temporibus observandum: ut quilibet Praelatus vel Canonicus factum aliquod suo vel alieno nomine proponens teneatur Capitulum exire, similiter ratione verborum iniuriosorum seu iurgii inter duos vel plures exorti, nec non cum contra aliquem querela ad iudicium Capituli pertinens proponitur, sive etiam ratione consanguinitatis, prout in Statuto per Illustrissimum Cardinalem Macieiowski confirmato, continetur, in his et aliis similibus casibus, quando maior pars Capituli consenserit, ut aliquis exire teneatur, idque per secreta suffragia, quae ad declinanda odia, inhaerendo reformationi Illustrissimi olim Cardinalis Radziwili, in hoc casu introducimus: extunc sine mora pallis per Praesidentem ex pixide publice eductis et numeratis, tenetur Praesidens ex pluralitate concludere et nomine Capituli decernere, ut ille vel illi exeant, super quorum exitu suffragia dabuntur. Quod si exire noluerit, tanquam contumax et transgressor legis et consuetudinis, incapax et inhabilis ad distributiones quotidianas et ingressum Ca-

Digitized by Google

pituli reputari debebit ipso facto, nec ullo modo Procurator sub simili in eum extendenda poena, distributiones quotidianas ei dare aut asservare debet, sed illae praesentibus accrescere debent, quam diu decretis et disciplinae capitulari satisfecerit; quae poena etiam in Praesidentem extendi debet, si praesens Statutum quovis colore executioni mandare neglexerit, vel ipse ex causis supra dictis exire noluerit, quo casu sequens Praelatus vel Canonicus Praesidentis officium suscipiet et sub poena superius expressa Decretum hoc exequi tenebitur. Quod Statutum ut firmius servetur, tactis Evangeliis Reverendi Domini illud se observaturos promiserunt et subscripserunt, atque ut ab Illustrissimo et Reverendissimo Domino Episcopo confirmetur, se quam primum curaturos statuerunt. Actum in Generali Capitulo pro festo Purificationis B. M. V. celebrato. Anno Domini Millesimo Sexcentesimo duodecimo. Hieronymus Ręczayski, Archidiaconus m. p. consentio. Paulus Dembski, Suffraganeus m. p. Petrus Gorcinius, Canonicus Cracoviensis consentit, manu sua subscripsit. Petrus Gniadowski, Adam Szypowski, Canon. Cracovien., Thomas Oborski, Martinus Karnkowski, D. G., C. Crac. m. p., Caspar Herburt C. Crac., Joannes Foxius, Can. Crac. m. p., Nicolaus Taranowski, C. C., Joannes Frydrichowski, C. C., Lucas Doctorius, C. C., Joannes Kochanowski, Georgius Bogusz, Canonici Cracovien. m. p., Caspar Niewiarowski, Jacobus Ostrowski, Joannes Gostomski, Joannes Wężyk, C. Cracovien. m. p. Ex Protocollo Actorum Venerabilis Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis sub sigillo eiusdem extractum. Martinus Volbramensis publicus Actorum Venerabilis Capituli Cracoviensis Notarius m. p.

Petrus Tylicki, Dei gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiensis, notum facimus, suprascriptum Statutum oblatum Nobis nomine Venerabilis Capituli Ecclesiae nostrae Cathedralis Cracoviensis. Quod cum recensuissemus, animadvertissemusque, illud esse rationabile: ordinaria nostra approbatione confirmandum illud duximus, prout approbamus et confirmamus. In quorum fidem praesentes manu nostra subscriptas sigillo nostro muniri fecimus. Datum Cracoviae 7 Maii 1612.

Petrus Episcopus Cracoviensis. (Locus Sigilli).

Digitized by Google

CCXXV.

In domibus canonicalibus nihil extruendum sine consensu et revisione Venerabilis Capituli. Anno 1612. Die Veneris 5 Octobris.

Cum nonnulli Reverendorum Dominorum in domibus canonicalibus soleant aedificia minus necessaria extruere, quibus potius parietes et muri domorum labefactantur, quam firmantur; ideo Reverendi Domini statuerunt: ut amodo nullus Reverendorum Dominorum in domibus Canonicorum audeat quidquam de novo aedificare sine requisitione capitulari ac consensu.

CCXXVI.

De solvenda quota a Privilegiis. Anno 1613. Die Martis 21 mensis Maii.

Cum labores et impensas circa revisiones Scultetiarum, Advocatiarum, Tabernarum, Molendinorum et aliarum Advitalitatum per Dominos Loci Ordinarios personis saecularibus concessarum, saepe faciunt Reverendi Domini et inde nullum commodum sentiunt; ideo inhaerendo iuri communi, quod disponit, ut qui sentit onus, sentiat et commodum; aliorum quoque Capitulorum exemplum sequuti, in hoc generali Capitulo statuendum duxerunt, et ut intuitu praemissorum et consensus capitularis in sigillationem huiusmodi literarum dati, certam quotam per Reverendos Dominos decernendam, quilibet Privilegium super Scultetiis, Advocatiis et aliis bonis episcopalibus, quocunque nomine nuncupatis, ad extrema vitae tempora obtinens, suis Reverendis Dominis solvat, salvo nihilominus salario Notarii consueto permanente.

CCXXVII.

De claudenda platea canonicali. Anno 1614. Die Martis 13 mensis Maii.

Animadvertentes Reverendi Domini quantum damnum et deteriorationem platea et domi canonicales ex assidua arborum, lapidum et aliarum materiarum gravium vectura excipiunt, tranquillitasque in ea prout decet, a personis saecularibus non servatur, concordi voto

Digitized by Google

statuerunt, Decretis et consuetudini antiquae innitendo: ut eiusmodi platea canonicalis per portulanum seu custodem domus eorum Reverendorum Dominorum, qui ad illius clausionem Decreto superiorum Capitulorum promulgato sunt obstricti, sumptu ipsorum et non capitulari conductum, et ad quorum domus catenae sunt affixae, catenis claudatur, ita tamen, ut Reverendis Dominis et aliis Personis illustribus ac honestioribus liber pateat transgressus et sine tarda mora aperiatur.

CCXXVIII.

De salario Vicariis dando Statutum. Anno 1614. Die Martis 13 mensis Maii.

Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati, Statutorum et Decretorum capitularium de Vicariis huius Ecclesiae editorum, declarationem facere et deformitati, negligentiis ac difficultatibus, quae frequenter ob illorum perplexitatem et defectum integri numeri Vicariorum Divina Officia decantantium in hac Ecclesia Cathedrali Cracoviensi oriri soleant, prospicere volentes, conformibus sententiis ac votis decreverunt amodo et deinceps futuris et perpetuis temporibus firmiter observandum: ut quilibet Reverendorum Dominorum ad hanc Ecclesiam receptus, et Vicarium non habens, post receptionem suam Sacerdotem vel alias in sacris constitutum et intra annum promovendum, ad Vicariam suae collationis per cessum vel decessum, seu alio quovis modo vacantem, intra spatium trium mensium Reverendo Domino Decano pro tempore existenti, aut eo absente, ipsius locum tenenti, praemissa probatione et examinatione iuxta Statuta Collegii Vicariorum, ad instituendum praesentet. Quod si praesens Sacerdos a Domino Canonico praesentatus, in probatione et examinatione a Collegio Vicariorum reiectus fuerit, ut plerumque accidit, extunc Dominus praesentans eam rem Venerabili Capitulo deferret, atque eundem Sacerdotem in persona praesentabit, quod de illius idoneitate cognoscet et decidet, eoque idoneo reperto, ipsum ad praesentationem eiusdem praesentantis Dominus Decanus seu illius locum tenens ad eiusmodi Vicariam instituet vigore iuris sui, et Collegium Vicariorum praedictorum eundem praenominatum sic institutum pro Vicario et Confratre suo recipere sub censuris ecclesiasticis in eos per memoratum Decanum seu ipsius locum tenentem in defectu receptionis promulgan-

Digitized by Google

dis debebit. In eventu vero non praesentationis infra tempus praefixum, aut de reiectione certificationis, talis quilibet Dominorum ascensu ad Villam praestimonialem et Domum canonicalem tanquam inhabilis iuxta Statuta capitularia habebitur, et insuper refectionibus pro eo tempore, quo Vicarium lapsis mensibus tribus non foverit, privabitur. Extendentes quoque praesens Decretum ad eos Dominos, qui et tunc Vicarios non habent, et qui ipsos post provisionem Villae aut Domus dimittunt, et causam illis deserendi Vicariam praebent; et quia qui onus sentit, debet etiam sentire et commodum, ideo memorati Reverendi Domini Decretum Anno 1603, die 10 Octobris in generali Capitulo, de Salario triginta marcarum per quemlibet Dominorum suo Vicario solvendo, illis praesertim, qui ex fundo suo provisiones non habent, tum de denuntiatione et abductione Vicariorum latum, in suo robore conservaverunt et authoritate praesentis Capituli approbarunt. Praeterea statuerunt Reverendi Domini: ut in posterum dictum Collegium Vicariorum nemini ex Confratribus suis licentiam et facultatem absentiae a sua Vicaria et Ecclesia ad annum concedat, sed saltem ad trimestre, idque ex licentia Loci Ordinarii, non autem Collegii Vicariorum, fundusque seu proventus ex eis provenientes, ac poenas absentium Vicariorum, non in suum usum, sed iuxta Ordinationem Illustrissimi et Reverendissimi olim Georgii Cardinalis Radziwili Episcopi Cracoviensis in Visitatione eorum constitutum, convertat. Quod Statutum sine quavis relaxatione, sub iuramentis circa receptionem praestitis, iidem Reverendi Domini perpetuo et in aevum observandum et manutenendum esse, sese mutuo obstrinxerunt sub approbatione Illustrissimi et Reverendissimi Domini Loci Ordinarii.

CCXXIX.

De pecoribus, pecudibus, supellectili domestica in praestimoniis ac Domibus canonicalibus relinquenda. Anno 1614. Die Martis 13 Maii.

Reverendi Domini in hoc Capitulo generali congregati plane compertum habentes, quantae desertationes aut qualia damna in praediis Villarum praestimonialium et Domibus canonicalibus, circa mu-

Digitized by Google

tationem Dominorum Regentium seu Possessorum, occurrente alicuius praestimonii et Domus vacatione, fiunt, atque ita plerumque evenit, quod nonnulli Dominorum vaccas, pecudes et supellectilem domesticam non relinquunt, et si aliquando relinquunt, eas senes et ad usum ineptas, nulliusque frugi in magnum damnum et iniuriam Dominorum noviter provisorum; his itaque et aliis incommodis viam praecludere et indemnitati illorum in futurum providere cupientes, concordibus suffragiis et votis statuerunt et decreverunt perpetuisque temporibus tenendum et observandum: ut quotiescunque Villae praestimonialis et Domus canonicalis vacatio occurrerit, easdem Reverendi Domini de gremio Capituli deputati quam diligentissime revideant pecora, pecudes, supellectilem domesticam et ea omnia, quae in eis clavo a medietate anni elapsi per praedictae Villae aut Domus interea temporis Regentem sunt affixa, et si eorum aliquid sit avulsum, exacte ac sufficienter conscribant, atque tali revisione habita, ut praedicti Domini Revisores, Domino de Villa vel Domo proviso eiusdem Villae una cum pecoribus, pecudibus non senibus, sed utilibus et ad usum aptis, inhaerendo Decretis antea promulgatis, etiam contradictione prioris Regentis non obstante, supellectili domestica, aliisque rebus clavo parieti affixis, per ipsos conscriptis, quae iuxta dispositionem Statutorum Provincialium Lib V. cap. 24, relinqui debent, in praesentia Notarii capitularis possessionem tradant, similiter et Domus. Si vero prior Regens suo Successori dicta bona, pecora, pecudes et supellectilem domesticam designatam non reddiderit, et res suas inde referre et migrare noluerit, aut aliquid de rebus clavo a medio anno affixis avulserit et ademerit, talis vigore praesentis Decreti ascensu pro secunda vice ad Villam praestimonialem seu Domum canonicalem omnino carebit, et ad easdem obtinendum inhabilis erit, et nihilominus ablata restituere debet sub amissione refectionum pro quota rerum ablatarum.

CCXXX.

Nemo ex Capitulo sine licentia et legitima causa exire praesumat. Anno 1614. Die Mercurii 14 mensis Maii.

Cum ad negotia Ecclesiae et Capituli tractanda omnes Reverendi circa Ecclesiam residentes diebus capitularibus venire teneantur; nam

Digitized by Google

quod omnes tangit, ab omnibus tractari debet, et ubi multa consilia, ibi salus: itaque Reverendi Domini in praesenti generali Capitulo congregati concordi voto sanxerunt et statuerunt: ut nullus Reverendorum Dominorum ad Capitulum veniens, de Capitulo ante illius conclusionem sub privatione medietatis refectionum unius diei praesumat exire, nisi prius petita et obtenta licentia, ex causa urgenti, iusta, legitima et non falsa, in praesentia suarum Dominationum Reverendarum exposita; alias si quis Dominorum falsam causam allegaverit et postea de illius falsitate convictus fuerit, totius septimanae quotidianas distributiones amittet.

CCXXXI.

Decretum de Anno gratiae. Anno 1614. Die Veneris 16 mensis Maii.

Ambiguitatem Statuti Capitularis tollere, quaestiones ac controversias quae frequenter de seminatis agris hiemalibus et aestivalibus in Villis praestimonialibus inter Reverendos Dominos, quoties ipsos vel aliquem ipsorum per cessum vel decessum de una Villa ad aliam transire contigerit, oriuntur, in futurum sedare volentes, Reverendi Domini in hoc Capitulo congregati generali, mutua deliberatione praehabita, unanimi et concordi omnium consensu decreverunt, praefatum Statutum capitulare super praemissis promulgatum retractando et Statutum Synodi Provincialis Gnesnensis de Anno gratiae factum, inhaerendo etiam Bullae piae memoriae Leonis Papae, quae a Synodo Provinciali est recepta et in Libro quarto Statutorum Provincialium invenitur inserta, tanquam iustum, rationique et aequitati consonum, reassumendo, prout exnunc retractant et reassumunt, hocque Statutum Provinciale et non Capitulare, amodo et deinceps futuris ac perpetuis temporibus in suis punctis et clausulis a Dominis firmiter observari volunt, sub approbatione tamen Illustrissimi et Reverendissimi Loci Ordinarii. Ad cuius Decreti suprascripti ab Illustrissimo et Reverendissimo Domino Episcopo Cracoviensi obtinendam approbationem de gremio Capituli sunt deputati Reverendi Domini Jacobus Ostrowski et Petrus Skidziński Canonici Cracovienses.

Digitized by Google

CCXXXII.

Statutum de Canone pro fabrica Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis solvendo.

Martinus Szyszkowski Dei gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiensis etc. Aequum est, ut Ecclesiam Cracoviensem sponsam nostram, a qua ornamenta et incrementa accepimus, sartam, tectamque conservemus. Cum igitur pro fabrica ipsius nulli fere certi redditus assignati sint; de consensu Fratrum nostrorum Praelatorum et Canonicorum in hoc generali Capitulo congregatorum statuimus, decernimus et ordinamus perpetuis futuris temporibus observandum: ut a qualibet Advocatia, Scultetia, officina mineraria, vitrearia, molendinis, seu fundis Ecclesiae in advitalitatem dari solitis, Canon seu certa pecuniae summa, quae vigesimam proventuum eiusmodi partem attingat, a possessoribus praedictorum Ecclesiae fundorum pro fabrica Ecclesiae solvatur, hocque in concessione Privilegiorum specialiter exprimatur, nec aliter concessa Privilegia robur aut firmitatem habeant; quam pecuniae summam Capitanei bonorum in quacunque Clave pro Festo S. Martini exigere, et ad Procuratorem Venerabilis Capituli pro tempore existentem transmittere et solvere teneantur et sint adstricti, salvo tamen eo, ut pro maioribus fabricae necessitatibus veteri more Reverendissimus Dominus Episcopus duas, Capitulum tertiam partem contribuat. Actum in generali Capitulo pro Festo Translationis S. Stanislai celebrato, die octava Octobris, Anno M. DC. decimo nono.

Martinus Szyszkowski
Episcopus Cracoviensis subscripsit.

CCXXXIII.

Statutum de Consolatione ex restante pecunia pro Musica.

Martinus Szyszkowski Dei gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiensis etc. Cupientes ut Praelati et Canonici Ecclesiae huius, qui ad generale Capitulum pro Festo S. Stanislai in Maio celebrari solitum frequentes convenire solent, non solum spiritualibus a Sede Apostolica concessis indulgentiis, verum etiam temporalibus subsidiis,

Digitized by Google

tanto amplius ad id excitentur, de consensu eorundem Fratrum statuimus et decernimus perpetuis temporibus observandum: ut quidquid ex redditibus pro figurato Musicae cantu a Nobis in Ecclesia nostra instituto, post rationem factam annuatim superfuerit, proviso tamen, ut Cantores Musici et voce et instrumentis canentes in pleno, sicuti ad praesens est, numero et ordine habeantur, quod fidei et conscientiae Venerabilis Capituli committitur, totum id in consolationem eorum, qui ad praedictum Festum et generale Capitulum ad Ecclesiam venerint, cedat, postridieque eiusdem Festi Missa votiva de eodem Sancto cum commemoratione, durante quidem vita nostra, cum Collecta pro peccatis, post obitum vero nostrum, cum Collecta pro defuncto Episcopo, ab iisdem Praelatis et Canonicis decantetur; per quod Statutum Privilegium nostrum pro Musicis concessum sicut praemittitur, declarandum esse duximus. Actum in Capitulo generali pro Festo Translationis S. Stanislai celebrato, die octava Octobris, Anno Domini MDC decimo nono.

Martinus Szyszkowski
Episcopus Cracoviensis subscripsit.

CCXXXIV.

De Deputatis Tribunalis Regni. Anno 1628.

Quia plerumque Praelati et Canonici Ecclesiarum cathedralium onus deputationis Iudiciorum Tribunalis Regni recusant, statuit Synodus, ut quod hactenus in nonnullis Ecclesiis servatum est, in omnibus in posterum servetur: ut nimirum in defectu Praelatorum vel Canonicorum cathedralium, Abbates eiusdem Dioecesis sive soli, sive cum adiuncto Praelato vel Canonico, in Deputatum eligi possint. Et quia de negligentia et absentia Deputatorum spiritualium non solum Clerus, sed etiam Saeculares conqueruntur saepe, Causaeque compositi iudicii cum magno damno et iniuria hominum intermittuntur; Synodus praesens innovat Constitutionem Gembicianam: ut iuramentum de continua residentia in Tribunali, Deputati in Capitulis praestent, illudque observent. Si vero negligentes vel absentes a Iudiciis Tribunalis fuerint, ultra poenas Constitutionis Macieiovianae, hanc quoque adiungit: ut pro ratha temporis absentiae vel negli-

Digitized by Google

gentiae, refectionibus careant; quod quidem intelligi debet, ut etiamsi ad Ecclesiam cathedralem redeat et in ea resideat, refectionibus tamen carere debet totius illius temporis, quo in Tribunali residere debuit.

CCXXXV.

Interpretatio Statutorum vel Decretorum, aut dubitatio. Anno Domini 1632. Die Veneris 6 Februarii.

Inhaerendo iuri communi, tum antiquis consuetudinibus, visum est Venerabili Capitulo generaliter congregato statuere: ne in posterum quispiam Dominorum Capitularium res et negotia semel sive Statutis sive conclusionibus decisa, in dubium vocare et immutare praesumat, alias, tam propositiones eiusmodi, quam et conclusiones etiam uno cum ratione refragante, nullas prorsus et irritas fore censuerunt. Quodsi autem novus aliquis casus emerserit, qui Statutis comprehensus non sit, tunc propositio illius non nisi de unanimi consensu omnium, vel saltem maioris et sanioris partis fiat; in concludendo autem Ecclesiae potissimum spectetur necessitas et utilitas.

CCXXXVI.

Deliberationis tempus in arduis negotiis.

Saepius contingit negotia maioris momenti, nimirum quae in se vel iuris perplexitatem continent, vel circa Pontificum rescripta et decreta nova aut antiqua versantur, tum quae praeiudicium alicuius sive privatum sive publicum concernunt, insperato proponi et e vestigio terminari. Proinde Reverendi Domini Capitulum disponendum censuerunt: ne quodpiam negotium, cui discutiendo gravis deliberatio sit necessaria, in continenti tractetur, sed dato deliberationi iusto tempore.

Digitized by Google

CCXXXVII.

De duplicata pensione Deputatorum Tribunalis Regni, Statutum Synodi provinc. Anno 1643.

Cum dignum esse operarium mercede sua, et neminem suis militare stipendiis, divina humanaque decernant iura: Iudicum ad Generale Regni Tribunal deputatorum, qui Ecclesiis utilem, non sine sua molestia, labore, sumptu ac invidia navant operam, maxima habenda est ratio. Et quia prorogato Iudiciorum Lublinensium tempore, auctus est et Deputatorum numerus, stipendium etiam augeri censuit Synodus oportere. Itaque Illustrissimi et Reverendissimi Domini Archiepiscopi et Episcopi, ac Reverendissimi Domini Abbates et Praepositi praesentes a se, Nuntii vero absentium a suis Praelatis promiserunt, singulos Illustrissimorum Dominorum Archiepiscoporum et Episcoporum, Abbatum et Praepositorum, suae quemque Ecclesiae et Dioecesis Deputato, usitatam hactenus pensionem duplicaturos: si tamen Petricoviam pro electione Marschalci convenerint et Lublini continuo resederint; alias, si die electionis Marschalci Petricoviam se non stiterint et Lublini continue non manserint, a participatione stipendii excludantur.

CCXXXVIII.

De poena absentium a generali Capitulo.

Andreas Trzebicki Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiae, Universis et singulis, quorum interest, praecipue vero Admodum Reverendis Dominis Praelatis et Canonicis, totique Venerabili Capitulo Ecclesiae nostrae Cathedralis Cracoviensis, per praesentes literas significamus: Quomodo coram Nobis personaliter constituti Admodum Reverendi Domini Joachimus Kurdwanowski, Nicolaus Słowikowski et Joannes Markiewicz, Canonici Cracovienses suis ac totius Venerabilis Capituli suprascripti nominibus obtulerunt in scripto Statutum capitulare, in generali Capitulo praedicto, in Festo Purificationis Beatae Mariae Virginis proxime praeterito et sequentibus diebus Cracoviae celebrato, conditum tenoris sequentis. Domini

Digitized by Google

capitulariter congregati animadvertentes, quanto detrimento et incommodo bonorum, iuriumque Mensae suae et Ecclesiae contingat, Dominos Praelatos et Canonicos a Capitulis generalibus abesse, ne crescente in dies calamitate, gravioribusque et arduis negotiis in Capitulo generali expediendis, supervenientibus, per absentiam Dominorum Capitularium causae et negotia, ipsumque bonum commune Ecclesiae et Capituli debito illorum officio, consilio et opera destituantur, ac ut Venerabile Capitulum ad obeunda Deputatorum pro Tribunali Regni et alia munia frequentiorem numerum Dominorum Confratrum habeat, concordibus votis statuerunt et in vim Statuti perpetuo observandi ac per Illustrissimum Dominum Episcopum confirmandi, decreverunt: ut abhinc quisque Dominorum Praelatorum et Canonicorum Capitulo generali intersit, alioquin absens inhabilis sit ad optionem Domus ac Villae, quae intermedio aut ipso sequentis Capituli tempore inciderit; illi vero qui beneficio huius optionis praestimoniorum ad praesentiam stringi non possunt, emolumentis omnibus et consolationibus capitularibus in Capitulo generali et alias tempore a Capitulo suae absentiae, ad sequens Capitulum generale eos concernentibus, careant, salvis tamen refectionibus. Ne cuipiam alia suffragari debeat causa et excusatio absentiae, idque non nisi in Capitulo generali vel ante optionem incidenti ordinario, verbo sacerdotali per tactum pectoris legitimanda propter infrascripta, infirmitatis nimirum, pestis, bellique periculorum, litis, rationeque iurium aut iniuriarum Ecclesiae, tam huius, quam alterius, in quibus personalis ad iuramenta praestanda requiritur praesentia et comparitio, fluminum insperata exundantia, qua ipsius praepediretur adventus, aut quia in officio negotioque Capituli et Ecclesiae huius existeret eo tempore. Subscriptionis vero Notarii tenor talis sequitur. Th. Barankowicz I. U. D. Actorum Venerabilis Capituli Cracoviensis Notarius. Post cuius quidem Statuti praesentationem, suis et totius Venerabilis Capituli suprascripti nominibus petierunt, quatenus id Statutum authoritate nostra ordinaria confirmare dignaremur. Nos vero Statutum eiusmodi a Nobis prius perlectum et probe trutinatum, uti in evidentem Ecclesiae nostrae utilitatem conditum, confirmandum et robur perpetuae firmitatis eidem apponendum esse duximus, uti quidem in Dei nomine confirmamus, atque ab omnibus et singulis Dominis Praelatis et Canonicis, totoque Venerabili Capitulo suprascripto perpetuis

Digitized by Google

temporibus inviolabiliter observari sub poenis in praeasserto Statuto expressis, aliisque desuper in iure sancitis, iuxta exigentiam iuris infligendum et moderandum praecipimus. In quorum fidem praesentes manu propria subscriptas, sigillo nostro communiri iussimus. Datum Kielciis, Die Decimaquarta Mensis Februarii, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo nono.

Andreas Episcopus Cracoviensis.

Gabriel Lewicki U. I. D. Canonicus Posnanien., ad mandatum Illustrissimae ac Reverendissimae Celsitudinis Suae, in absentia Notarii. (L. S.)

CCXXXIX.

Statutum, ne quidquam Reverendissimi Domini a Venerabili Capitulo deputati Revisores ratione curae et laboris suscepti, recipiant. Anno 1689. Die 12 Februarii.

Placuit Reverendissimis Dominis abolere praeiudiciosam honori inconvenientiam, cum occurrente occasione, ad revisionem bonorum circa locationem et inscriptionem summarum pecuniariarum Domini Confratres deputabuntur, ne aliquid intuitu fatigationis et incommodorum itineris suscepti, ex aliqua conventione aut extorsione ab iis, qui revisionem capitularem in assecurandis summis postulant, accipiant: ita tamen, ut ab inscribentibus et assecurantibus summas censuales in bonis suis, deputatis a Capitulo Revisoribus pro labore et incommodis itinerum titulo Vialium iuxta distantiam locorum (libere tamen et sine ulla licitatione) ante enumerationem summae provideatur, et id quod oblatum, provisumque fuerit, a Dominis Revisoribus non aliter, nec alias recipiatur, nisi per manus Reverendi Domini Procuratoris pro tempore existentis, cuius curae et officii erit, praefatam consolationem titulo honorarii libere datam ad se recipere, et post expeditam bonorum et iurium revisionem Dominis Revisoribus reddere et consignare. Eo adiecto, ut praeter praedictam honorarii obventionem, tantundem ex fundatione, pro qua laborabunt et itinerabunt, consolationis percipiant, quantum ex refectionibus quotidianis participabunt. Quod si secus Domini Revisores facere vel aliquid

Digitized by Google

privatim accipere (quod Deus avertat) contigerit, vigore praesentis Statuti in restitutione dupli, quantum illos accepisse constiterit, tenebuntur et in participatione refectionum per sex menses privabuntur.

CCXL.

Statutum de Mense Amicorum abolitum, et novum super duabus septimanis conditum et approbatum. Anno 1689. Die 26 Februarii.

Cum usus et observantia Statuti de Mense Amicorum sit multum perplexus et difficilis, aliorumque in hac Provincia Cathedralium Capitulorum iuribus, privilegiis et praerogativis, indultis quoque et consuetudinibus parum conformis; ideo concordibus suffragiis conclusione lata et perpetuis futuris temporibus vim Statuti habitura, placuit Reverendissimis Dominis in hoc generali Capitulo congregatis hoc temperamentum et faciliori usui accommodata moderatio: Ut quilibet Praelatus seu Canonicus Ecclesiae huius Cracoviensis, ille duntaxat, qui uno semestri seu continuo seu discontinuo et interpolato, computato tamen iuxta cursum solarem, scilicet a prima Januarii ad ultimam Decembris, penes Ecclesiam residentiam seu intra seu extra Vindemias fecerit, petita et accepta a Reverendissimo Decano sive protunc Praesidente in Capitulo ordinario licentia, possit licite cum praesentia quoad refectiones et alias omnes obventiones abesse ab Ecclesia per duas septimanas seu integras seu interruptas, quascunque sibi in anno eligere visum fuerit, exceptis Festis solenrioribus, utpote Nativitatis, Resurrectionis, Pentecostes et SS. Corporis Christi cum Octava, Capitulis quoque generalibus; eo nihilominus attento, ne pluribus, nisi duobus vel ad summum tribus pro uno et eodem tempore eiusmodi absentiae facultas concedatur, ne Ecclesia sui debiti cultus ministerii et ornamenti diminutionem et detrimentum patiatur; neve aliquis si uno anno nullibi discesserit, anno sequenti id tempus omissum sibi compensare velit. Quod Statutum sic ut supra factum et authoritate praesentis generalis Capituli latum et conclusum, vigoreet authoritate consensus Illustrissimi Loci Ordinarii approbandum et confirmandum, exnunc et extunc, prout extunc et exnunc valere debere et currere iidem Reverendissimi decreverunt, salvo in aliis punctis Statuto Vindemiarum.

Digitized by Google

Praeinsertas ordinationes a Venerabili Capitulo per speciales Nuntios Nobis praesentatas, uti rationabiles, honestati et utilitati personarum Capitularium accommodatas, authoritate ordinaria approbavimus, vim ac robur perpetui Statuti habere declaravimus. Datum in Palatio nostro Cracoviensi, Die 25 mensis Maii MDCLXXXIX.

Joannes Małachowski Episcopus Cracoviensis m. p.

CCXLI.

Joannes de Małachowice Małachowski Episcopus Cracoviensis et Dux Severiae, Summam Centum millium florenorum polonicalium in bonis Oppidi Radomyśl inscriptam, pro fundatione binorum Anniversariorum in refrigerium animae suae, Reverendissimo Capitulo cathedrali Cracoviensi assignat atque donat. Sabbato Die 4 Februarii Anno Domini 1696.

Curavimus nuper inscribi officiose Summam capitalem Centum millium florenorum polonicalium peculii nostri proprii in bonis Oppidi Radomyśl, aliisque adiacentibus, titulo Census reemptionalis pro fundatione et constitutione duplicis Anniversarii in hac Ecclesia perpetuo absolvendi in refrigerium animae nostrae, cuius fundationis talem ordinationem haberi exoptamus: Ut videlicet quolibet anno, durante vita nostra, duae Missae Votivae cantatae pro peccatis nostris, una mense Maio, altera mense Septembri tempore generalis Capituli, cum cantu Vicariorum absolvantur; post decessum vero nostrum ab humanis, bina pariter Anniversaria, cantatae videlicet Missae de Requiem cum Vigiliis trium Nocturnorum, iisdem mensibus, durante duntaxat generali Capitulo, non alias nec aliter pro anima nostra perpetuis futuris temporibus celebrentur et peragantur. Intuitu cuius officii Venerabili Capitulo seu verius praesentibus ac interessentibus Praelatis et Canonicis huiusmodi Missis, Tria millia ex Censu annuo pro unoquoque Anniversario in vim consolationis distribuenda, assignamus; Reverendis vero Vicariis Missas praedictas ac Vigilias decantantibus, unum Millenarium pro auctione Mensae per Venerabile Capitulum quolibet anno, adveniente mense Maio et Septembri, per quingentos florenos rathatim numerandum, ordinamus et attribuimus, atque iisdem Vicariis ultra decantationem praedictorum Anni-

Digitized by Google

versariorum, unam Missam lectam de Requiem per unumquemque ipsorum de Communitate pro anima nostra, currente mense Maio et Septembri annuatim sub reatu conscientiae, ad Altare privilegiatum absolvendam imponimus: requirentes tam Venerabile Capitulum, quam Communitatem Vicariorum, ut submissiones de acceptandis huiusmodi obligationibus, coram Actis Consistorii nostri Cracoviensis velint quamprimum recognoscere, et recognitarum instrumenta authentica ad manus nostras transmittere. In reliquo optamus plenis praecordiis, ut hic congressus consiliorum generalium auspicato procedat tramite, exituque foelici cum incremento cultus Divini ac maiori decore et praerogativa Sponsae nostrae charissimae terminetur.

Jan Małachowski, Biskup krakowski. (L S.)

Decretum acceptionis.

Perrillustres et Reverendissimi Domini Summam Centum decem millium florenorum in bonis Oppidi Radomyśl et aliis eo pertinentibus Magnifici Remigii Woiakowski Subdapiferi Praemisliensis haereditariis, accedente expresso consensu Illustrissimi et Reverendissimi Domini Joannis de Małachowice Małachowski Episcopi Cracoviensis, Ducis Severiae, hanc Summam pro obligationibus in punctis eiusdem Illustrissimi Conferentis expressis et per Reverendissimos Dominos, praemisso mutuo consilio ac deliberatione praehabita, concordibus votis acceptatis, audita revisionis iurium et bonorum suprascriptorum per Reverendissimos Dominos Capitulares ad id deputatos relatione, sub Inscriptione venditorca coram Actis Castrensibus Capitanealibus Cracoviensibus per eundem Magnificum Subdapiferum Praemisliensem recognoscenda, in Censum reemptionalem, suprascriptis concordibus votis suis locandam concluserunt.

CCXLII.

Ordinatio quotae ex Censu provenienti Septingentorum florenorum de Radomyśl, Ministris capitularibus et Vicecustodibus cathedralibus, Anno 1697, Sabbati II. Maii, Decreto constituta.

Ex Censu annuo Septingentorum florenerum polonicalium a Summa capitali Decem millium florenorum similium pro vindicatione

Digitized by Google

iurium et aliis necessitatibus in eventu denegatae solutionis Censuum, a Summa itidem capitali Centum millium florenorum ab Illustrissimo et Reverendissimo Domino Joanne de Małachowice Małachowski Episcopo Cracoviensi, Duce Severiae, Reverendissimo Capitulo cathedrali Cracoviensi pro fundatione in refrigerium animae suae donata, et in bonis Oppidi Radomyśl et aliis eo pertinentibus utraque inscripta, provenientium, florenos Centum Perillustres et Reverendissimi Domini inter Notarium Actorum suorum capitularium et Viceprocuratorem Mensae capitularis, inter Vicecustodes vero thesauri sacri Ecclesiae cathedralis Cracoviensis florenos viginti, unicuique per florenos decem annuatim, in auctionem salarii eorundem, cum obligatione Missae, stante vita Illustrissimi pro peccatis, post sera vero fata pro anima ipsius, duabus vicibus in anno quolibet, videlicet in Maio et Septembri mensibus, ad initium Capitulorum generalium per quemlibet ipsorum absolvendae, dividendos perpetuis futuris temporibus decreverunt unanimiter.

CCXLIII.

Decretum, ut intersint Missis, Festis Natalis et Translationis S. Stanislai, Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulares, in generali Capitulo, Anno 1703, die Lunae I Octobris latum, ex Actis Illustrissimi Małachowski Episcopatu Cracoviensi stante.

Animadvertentes Perillustres et Reverendissimi Domini in hoc Capitulo generali congregati, multum decessisse ornamenti et decoris per absentiam Perillustrium et Reverendissimorum Dominorum in Festis Natalis et Translationis S. Stanislai Episcopi et Martyris, huius Ecclesiae Patroni, obviando in posterum huiusmodi absentiis, concordibus votis concluserunt: ut Perillustres et Reverendissimi Domini praefatis festivitatibus a maiori Missa absentes, careant sorte se concernente Anniversarii Illustrissimi olim Joannis Małachowski Episcopi Cracoviensis, in Maio et Octobri post festa praedicta peragi soliti, et non alio fine, ut praemittitur, nisi ut Festivitatibus praefatis numerosiores Perillustres et Reverendissimi Domini compareant, instituti et fundati.

Digitized by Google

CCXLIV.

Decisio Congregationis Episcoporum. Anno Domini 1698. Die 14 Novembris.

Non potest Capitulum in deputatione Vicarii seu Literis patentibus aliquid sibi reservare, aut potestatem Electi coarctare seu restringere; et si de facto conditione aut modificatione aliqua Vicarium eligerent, posset iste restrictionibus non obstantibus, munus suum libere exercere usque ad adventum novi Episcopi. (*Congregatio Episcoporum in Venusina apud Monacel. n. 16.*)

CCXLV.

De triennali revisione Villarum praestimonialium et Domorum canonicalium.

Culturae Villarum praestimonialium et Domorum canonicalium fabricae conservandae causa, triennalem revisionem renovamus, ordinantes: ut sub poena privationis quilibet Regentium tam Domus quam Villae suae, circa primam possessionem, in praesentia Notarii capitularis, aedificiorum et totius supellectilis Inventarium conficiat.

CCXLVI.

Poena discedentium non finito Capitulo generali.

Bono ordini Ecclesiae et Venerabilis Capituli prospicere cupientes, concludit Venerabile Capitulum in vim Statuti perpetuo observandi: ut amodo et deinceps ab inchoatione generalis Capituli nemo ex Perillustribus Dominis Praelatis et Canonicis sese absentet et absentare audeat, neque extra urbem sive ad pagos et villas et alia loca discedat ante conclusionem generalis Capituli, ne ob eiusmodi absentiam Dominorum Capitularium in observando bono ordine et regimine tam Ecclesiae cathedralis, quam aliarum immunitatum ecclesiasticarum, suis destituatur consiliis, sub inhabilitate optionis tam Villae quam Domus vacantis a generali Capitulo ad sequens immediatum generale Capitulum. Nemini vero in posterum debeat suffra-

Digitized by Google

gari absentiae suae petita licentia a Reverendissimo Domino Praesidente, sed duntaxat a Venerabili Capitulo, idque capitulariter exponenda et deducenda.

CCXLVII.

Tempus visitandi Ecclesiam praescriptum.

De et super tempore interessentiae Officiis Divinis pro lucrandis diurnis ferialibus distributionibus, Perillustres Domini Capitulares, deliberatione instituta, dispositionem antiquorum Statutorum et ordinationum suarum secuti, decreverunt et declaraverunt: tempus eiusmodi interessentiae a pulsu pro Officiis Divinis diurnis incipere et finita Nona terminari, ita quod ante pulsum vel post Nonam, Ecclesiam visitantes nullatenus sint capaces distributionum illius diei.

CCXLVIII.

Contra non procurantes approbationem Privilegiorum poena.

Quandoquidem Privilegia Donatariorum saepius sine approbatione capitulari post cessum vel decessum Donatariorum exhibentur et praesentantur, proinde hunc abusum Reverendissimi Domini tollere cupientes, de unanimi consensu decreverunt: quatenus si eiusmodi Donatarii a data concessi sibi Privilegii intra annum approbationem procurare neglexerint, irremissibiliter poenae viginti marcarum fabricae Ecclesiae Cathedralis applicandarum subiaceant, et in supplementum ab usu bonorum vigore Privilegiorum sibi concessorum arceantur.

CCXLIX.

De celebratione Missae Votivae gratiarum actionis die decima quinta Septembris perpetuis futuris annis ex fundatione infrascripti Fundatoris, 1703 Anno.

Infrascriptus supplico Reverendissimo Capitulo, ut quotannis die decima quinta Septembris, in solemni gratiarum actione Divinae bonitati, pro conservata Ecclesia Cathedrali Anno Millesimo Septin-

Digitized by Google

gentesimo secundo ab incendio, hac die noctis hora tertia in Arce Regia eidem Ecclesiae contigua, a praesidiario milite Caroli XII. Regis Sueciae excitato, Census florenorum Centum quadraginta a Duobus millibus Summae capitalis ex bonis Nadzow et Bolow proveniens, ita distribuatur: videlicet Concionatori (qui zelosus et spiritualiter ad cor loquens semper invitetur) dentur floreni viginti; Capellae Musicorum floreni viginti; Reverendis Vicariis, qui omnes ante Altare maius coram Sanctissimo congregati, cantabunt: *Te Deum laudamus*, floreni decem; Novem Sacerdotibus, quorum tres ad Ciborium, tres ad Crucem, tres ad Sepulchrum S. Stanislai, eadem die decima quinta Septembris dicent tres lectas Missas de Sanctissima Trinitate cum Collecta pro gratiarum actione, floreni novem; item tribus Sacerdotibus, qui similes Missas Votivas lectas, addita Collecta de Beatissima, dicent in Arenis coram imagine miraculosa eiusdem Beatissimae, floreni tres. Pro cera et vino in eadem solemnitate subministrandis ad Sacristiam floreni septuaginta; Reverendis Vicecustodibus pro labore floreni sex; Sanctuariis alias Świątnikom floreni duo. Joannes Łuczkiewicz, Canonicus Cracoviensis, manu propria. Michael Szembek Decanus, nomine Venerabilis Capituli, manu propria.

Duas tabulas marmoreas pro inscriptionibus binarum memoriarum perpetuarum, videlicet Missae Votivae gratiarum actionis die decima quinta Septembris peragendae, et Anniversarii perpetui Perillustrium et Reverendissimorum Dominorum, pro exempta sacra supellectili Ecclesiae istius Cathedralis, in lytrum Suecis exsolutum oppignorata, notabili peculio concurrentium, Perillustri et Reverendissimo Domino Procuratori comparandas commiserunt.

CCL.

De Iudicibus Tribunalis Regni. Anno Domini 1712. Die 14 Octobris.

Quamvis in Constitutionibus synodalibus Illustrissimi Gembicki constitutum sit, ut Deputati omnes ad Iudicia Tribunalitia Regni ab Episcopo idonei propositi et a Capitulo electi, iurent in Capitulo, se absque legali impedimento coram Capitulis verificando, non discessuros ante finem Iudiciorum, nisi relicto sufficienti numero ad Iudicium compositum, celebrata Synodo dioecesana, reassumptum

Digitized by Google

fuerit; nihilominus attenta postulatione Venerabilis Capituli, tum calamitate temporis praesentis, qua penitus extenuati sunt proventus cum notabili diminutione refectionum, Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Episcopus ad praesens tantum indulsit, ut Perillustres Domini Deputati tali iuramento non adstringantur; nihilominus idem rigor huiusmodi iuramenti reassumendus et servandus in posterum erit, quoties similis ob rationes legitimas Illustrissimi Domini Loci Ordinarii non accedet declaratio.

CCLI.

De interessentia Missae conventuali. Anno Domini 1713. Die 30 Septembris.

Siquidem Concilium Tridentinum Sess. 24 cap. 12 de Reformatione, omnes Beneficiatos Ecclesiarum Cathedralium obligat ad devote et rite peragenda Officia totius diei, convenit maxime diebus Dominicis et festis, ut Missae conventuali omnes Praelati et Canonici assistant, ne per absentiam illorum decus Ecclesiae et honor Dei minuatur: ideo conveniens duximus statuere, ut Praelati et Canici cum suis Missis privatis anticipient Missam conventualem, sive post eandem peractam, absolvant.

CCLII.

Decretorum reassumptio in Capitulo generali Translationis, Anno 1715, Lunae die 7 Octobris: 1) quod Dominicis et festis diebus, Processionibus, Missis sacris, concionibus intersint; 2) de regestro quotidianae perceptae; 3) de reditu Sacristiae, Musicae et Fabricae Ecclesiae.

Statutum antiquum sive Decretum capitulare Anni Millesimi Sexcentesimi decimi, Mercurii die duodecima Maii, obligans ad interessendum Dominicis et festis diebus, Processionibus, Missis sacris, concionibus; similiter Decreta bina in generalibus Capitulis facta: Primum Anno Millesimo Septingentesimo decimo quarto mense Maio, circa reditus Sacristiae, Musicae et Fabricae Ecclesiae; Alterum Anno Millesimo Septin-

Digitized by Google

gentesimo decimo quinto mense Februario, circa regestrum quotidianae perceptae lata, ut ad unguem observentur, praesentis generalis Capituli Decreto reassumuntur, obligantes Dominos Viceprocuratores pro tempore futuros, ne quandocunque quosvis proventus alio convertere audeant, quam sint a Fundatoribus ordinati, idem exigente dispositione Sacri Concil. Trident. Sessione 22 cap. 11 de Reformatione, utque in dispartimentis quibusvis etiam Decimarum, non iuxta antiqua Decreta frequenter mendosa, sed iuxta Privilegium, dispensationem eorundem et Ordinationes Decretorum capitularium se gerere omnino noverint.

CCLIII.

Summae proventuum qualiumcunque Reverendissimi Capituli distribuendae, quanta portione dari debeant Viceprocuratoriae, in eodem generali Capitulo, ut supra, die Iovis 10 Octobris statutum.

Constitutum specialiter per Reverendissimos Dominos Praelatos et Canonicos Cathedrales Cracovienses in praesenti Capitulo generali, quod qualescunque Summae ex proventibus Reverendissimi Capituli sive paratae et actu importatae, sive importandae futurae, in scrinio seu scriniis repositae fuerint, eadem scrinia duabus seris, una fixa, altera pendula et mobili, claudantur, a dictisque binis seris duae claves, una ab ipso immediate scrinio sit et in manibus habeatur Perillustris et Reverendissimi Procuratoris, altera clavis a sera mobili apud Admodum Reverendum Viceprocuratorem teneatur. Si vero tales Summae ad distribunendum venerint, praefatus Perillustris Dominus Procurator tantam portionem Summae ad exponendum Admodum Reverendo Viceprocuratori dabit, quantam necessitas temporis et negotii postulaverit. Ac si iterum hac exposita, necesse fuerit aliam exponere, simili modo Perillustris Dominus Procurator procedet et exdividet quantitatem oportunam Summae dividendae.

Digitized by Google

CCLIV.

Ad beneficia Communitatum Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, dum ea vacare contigerit, promoveantur, admittantur et instituantur Praesentati. In eodem generali Capitulo die 11 Octobris 1715, Episcopatu Illustrissimi Łubienski.

Ad beneficia Communitatum omnium Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis ut integrae famae et nominis personae promoveantur, Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum prospicere cupientes, quandocunque in aliqua praedictarum Communitatum beneficia vacare contigerit, non aliter nisi productis testimoniis sufficientissimis a personis omni exceptione maioribus, etiam a Professoribus cumulative, in quorum oculis toto studiorum sive aliorum officiorum suorum tempore, etiam anteactis temporibus versati fuerint, simul cum qualitatibus et idoneitate pro exigentia officiorum cuiuslibet in particulari Communitatis, praesententur per eos, ad quos pertinet, et instituantur, alias nullo suffragante favore admittantur, et admissi inhabiles minusque idonei ex Communitatibus excludantur sive dimittantur, Decreti praesentis vigore.

CCLV.

Proventus Capellarum ad usum ipsarum convertantur tantum, et non ad alios quoscunque. Die Veneris 25 Octobris Anno 1715.

Specialem considerationem habentes Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum proventuum dispositione Fundatorum pro reparatione Capellarum ordinatorum; ne dicti proventus in alios usus et necessitates quascunque convertantur, sed pro sola Capellarum oportuna reparatione, caverunt praesenti suo Decreto, caventque in futurum inviolabiliter servandum.

Digitized by Google

CCLVI.

Praesidentia continua Cracoviae dispensantur Admodum Reverendi Viceprocuratores ex motivo, ut in locis residentialibus conveniant, ut ab eisdem repetant et exigant celerius et commodius census seu provisiones annuatim provenientes. Die Veneris 9 Octobris Anno 1716.

Constat satis ex calculatione a Perillustribus et Reverendissimis Dominis ad id deputatis in praesenti generali Capitulo expedita, quod summa satis notabilis ex censibus et proventibus fundationum proveniens, a Censitis non exsoluta et retenta sit, id etiam ex eo, quod multo tempore repetitio eiusmodi retentorum intermittatur: ideo quo celerius repetatur, et ad Capitularem Massam importari possit, Admodum Reverendo Viceprocuratori specialiter commend tur eiusmodi repetitio, cum facienda sibi sufficienti compensatione, ex qualibet vindicata et percepta actu summa a Reverendissimo Capitulo. Cum vero talis repetitio fieri non possit commodius, quam ut ipsemet in persona sua dictos Censitas adeat in eorum locis residentialibus, et ante omnia viciniores, etiam ad eum finem a continua Cracoviae residentia dispensatur, cum Rev. rendissimus Dominus Procurator ipse personalit r continuo resideat, residere intendit, et quaecunque necessaria et oportuna fuerint, favore negotiorum Reverendissimi Capituli adimplebit et exequetur.

CCLVII.

Ad Communitates Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis Presbyteri de vita et moribus bene commendati, seclusis respectibus quibusvis, admittantur. Die Veneris 3 Februarii Anno 1719.

Considerantes Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum morum corruptelam nonnullorum Presbyterorum in domibus aliquot Communitatum, quod inde evenit, quia personas de vita et moribus non commendatas neque probatas de facili suscipiant, et si aliquae commendationes intercedant, ex meris respectibus fiant; ad corrigendum itaque similia attentata, statuerunt Perillustres et Reveren-

Digitized by Google

dissimi Domini Capitulum: ne deinceps ad eiusmodi Communitatum domos, nisi bene ac sine quocunque privato respectu, tam per Perillustres et Reverendissimos Dominos protectores, quam per Presbyteros suarum Communitatum, de probitate vitae et morum integritate ac sufficientia scientiae commendatae suscipiantur personae, eo etiam adiecto, ut sic suscipiendi probentur primo in domibus eiusmodi Communitatum per quatuor ad minimum menses, suspenso actu ipsorum institutionis, quae fieri debebit praevio examine coram dioecesanis Examinatoribus expedito, et testimonio eorundem de scientiae sufficientia iustificato.

CCLVIII.

Absentia a Vigiliis Conclusionum privatur refectionibus et aliis consolationibus, si quae fuerint illius diei. Anno 1720. Lunae 14 Octobris, Illustrissimi Constantini Szaniawski Episcopatu.

Ad Vigilias Conclusionum pro succurrendo animarum piissimorum in hac Cathedrali Ecclesia Fundatorum, etsi soleant convenire Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati et Canonici non tamen omnes; ideo ut talis Cursus fiat efficacior, praesentesque Cracoviae Perillustres et Reverendissimi Domini omnes conveniant, praesens generale Capitulum disposuit: quod quicunque ex praesentibus Cracoviae absens fuerit a praedictis Conclusionum Vigiliis, privetur refectionibus illius diei, ac etiam, si quae fuerint, consolationibus. Eademque die ut ante privilegiatum Altare Passionis Christi Domini in sua Cathedrali Ecclesia celebrentur Missae decem de Requiem, ter in anno, videlicet singulis generalibus Capitulis pro dicto spirituali animarum subsidio, ex Massa Capitulari quatenus Viceprocuratoria decem florenos singulis Capitulis generalibus numeret et ad Sacristiam in manus ad quos pertinet, reponat, mandavit, Decretumque suum praesens vim ac robur Statuti habere voluit, constituitque.

Digitized by Google

CCLIX.

Valetudinarii et senio confecti tantum ad Hospitale Sancti Martini recipiantur, exclusis quibusvis Presbyteris ex mente Fundatorum. Anno 1721. Sabbatho die 11 Octobris latum.

Hospitale ad Ecclesiam Sancti Martini regularium Virginum discalceatarum, unde et nomen sumpsit, cum pro Presbyteris senio fractis aut valetudinariis, integrae nihilominus famae, sit erectum, eiusdemque fundationis proventus pro illis expendi debeat, tantum per abusum vero ad idem Hospitale mente capti, vel insolentes accusati criminis ex Decretis deputantur et immittuntur, qui uti a tali fundatione exclusi contra mentem et ordinationem piam Fundatorum panes egentium consumunt indebite: ideo volentes tollere abusum fundationi praeiudiciosum, abhinc seu a data praesentis Decreti, Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum, mente captos semper ad lapideam mente captorum suae fundationis, exclusis etiam criminosis decretatis, concluserunt esse dimittendos, Decreto praesentis sui generalis Capituli.

CCLX.

De celebratione Consiliorum capitularium tempore quadragesimali, diebus Sabbathi, non obstante antiquo Statuto. Lunae die 9 Februarii Anno 1722.

Statutorum sive Statuti, quantum ad Processiones sacra Quadragesima faciendas, reassumitur immutaturque modus de necessitate; et quia de more antiquo eodem quadragesimali tempore Consilia capitularia absolvantur feriis sextis, inde etiam conciones per Praedicatores ordinarios huius Cathedralis Ecclesiae fieri solitae intermittantur; statuerunt Perillustres et Reverendissimi Capitulum immutationem non inutilem: ut abhinc et a praesenti Decreto diebus Sabbathi celebrentur capitularia Consilia.

Digitized by Google

CCLXI.

De modo repetendarum pensionum pro Reverendissimis Dominis Deputatis Iudicibus Tribunalis Regni a Reverendissimis Abbatibus et Abbatissis. Anno 1722 die Sabbathi 16 Maii.

Cum vigore Constitutionum Provincialium Reverendissimi Domini Abbates et Abbatissae Monasteriorum seu Abbatiarum dioecesanarum teneantur pensiones ibidem specificatas pro Reverendisdimis Dominis Deputatis Iudicibus ad Tribunalia Regni a Celsissimo Principe Illustrissimo et Reverendissimo Domino Loci Ordinario nominatis et a Reverendissimo Capitulo Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis de numero nominatorum electis, in tempore sine dilationibus exsolvere ac retardatione, idque praefati Reverendissimi Domini Abbates difficulter praestant, aliqui etiam talem exsolutionem denegant; ideo ad effectum celerioris solutionis Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum Cathedrale Cracoviense decreverunt, mediante super hoc assensu Celsissimi Principis Illustrissimi et Reverendissimi Domini Loci Ordinarii sui Cracoviensis: ut Perillustris et Reverendissimus Dominus Commissarius ad Contributiones hibernales percipiendas e medio Capituli deputatus, dum et quoties pensiones tales repetet, ipsas Summis Hiberna appellatis, etiam pro anno Millesimo Septingentisimo vigesimo primo adiunget pro facilitate exsolutionis; quibus non exsolutis simul cum Summa Hibernae, executiones seu delatas, ad Curias abbatiales, seu quo ex consuetu dimitti solent, ordinare necesse habebit, et ibidem locatos consistere debere ad exsolutionem utriusque et hibernalis et pensionis Summae.

CCLXII.

De conservatione lapidearum. Anno 1723 die 11 Februarii latum.

Obviando desolationibus quibusvis et incommodis lapidearum residentialium, Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum specialiter commiserunt Perillustri et Reverendissimo Domino Procura-

Digitized by Google

tori capitulari: ut tales lapideas in absentia suorum Reverendissimorum Dominorum Principalium et possessorum remotius residentium, rariusque Cracoviae comparentium, saepius visitet, in sua cura habeat, patresfamilias ipsarum discolos expediri mandet, ne quoscunque hospites pro residentia in eis sive modica sive diuturniori immitant, serio inhibeat, etiam sub poena eiectionis ipsorum ex lapidea seu ex lapideis; hypocausta residentialia et portas maiores ingressus ipsarum, tum et stabulorum, seris sive fixis seu pendulis occludi et in occluso teneri, et claves omnium dictarum forium in loco sibi melius viso reponi et conservari disponat, ut sic et conservatio et securitas lapidearum ab incendio habeatur.

CCLXIII.

Decretum super non dismembratione lapideae eodem Decreto specificatae. Die 13 Februarii A. 1723.

Lapidea possessionis modernae Perillustris et Reverendissimi Domini Dominici Lochman Canonici Cathedralis et Archipresbyteri Infulati Cracoviensis, in cornu plateae Canonicalis dextro ex Arce descendendo, acie laterali ex opposito Collegio Juridico posita et consistens, ne pro residentia duorum, sive Reverendissimorum Dominorum Praelatorum, sive Canonicorum Cathedralium Cracoviensium dismembretur, sed perpetua sit maneatque pro residentia unius duntaxat, sive Praelati, sive Canonici, non obstantibus quibusvis Decretis anterioribus Capitulorum generalium, ex motivis iustis et rationabilibus concluserunt et placitaverunt Perillustres et Reverendissimi Praelati et Canonici Cathedralis Cracoviensis Ecclesiae Decreto praesentis generalis sui Capituli, vimque ac robur Statuti ut habeat, votis concordibus statuerunt.

Digitized by Google

CCLXIV.

Auctio fundationis pro celebrandis Sacris Missis in Capella honori Sancti Stanislai Martyris et Pontificis Cracoviensis, intra lapideam ordine quartam, parte sinistra descendendo ex Arce positam, Decreto capitulari, Anno 1724, Veneris die 18 Februarii lato, admissa.

In Capella honori Sancti Stanislai Pontificis Cracoviensis et Martyris, ab antiquo intra lapideam canonicalem superioris contignationis, a parte sinistra descendendo ex Arce in ordine quartam, muro decentissime constructa et intro exornata, ut non cessent, imo perpetuo ad gloriam Maiestatis Infinitae et venerationem gloriosissimi Martyris Sacrosancta Missae Sacrificia celebrentur, qui cultus iam desiit ob defectum Censuum non provenientium, ad eum effectum fundatorum, innovationem, verius novam fundationem fecit Perillustris et Reverendissimus Dominus Andreas Olszowski Canonicus Cathedralis Cracoviensis, ministeriumque id specialiter commisit Collegio Reverendorum Vicariorum pro tempore et in perpetuum futurorum existentium, etiam consensu Perillustrium et Reverendissimorum Dominorum Capituli Cathedralis Cracoviensis accedente; non praeiudicando priori fundationi, ipsiusque ordinationi, ut pro Capellano provisionis annualis summa convertatur, seorsivo fundationis scripto per dictos Reverendos Vicarios Cathedrales Cracovienses acceptatum, tenoris sequentis.

Anno Domini Millesimo Septingentesimo vigesimo quarto, die Lunae, quae fuit dies trigesima prima Ianuarii.

Intentionem piissimam Perillustris et Reverendissimi Domini Andreae Francisci Olszowski Canonici Cracoviensis, benefactoris nostri amplissimi, per Admodum Reverendum Vicedecanum in proxime praecedenti minori Capitulo, die Vigesima nona mensis Ianuarii celebrato, ad effectum infrascriptae fundationis acceptandae plene congregato, verbo propositam, per quoddam instrumentum manu propria eiusdem Perillustris et Reverendissimi Domini subscriptum, suis conditionibus et punctis certis roboratum, in hodierno item Capitulo idem Admodum Reverendus Vicedecanus intulit, produxit et prae-

Digitized by Google

sentavit hocce Instrumentum, per Admodum Reverendnm Notarium clara voce praelegi fecit, illudque insuper accedente omnium et singulorum consensu, Actis minoris sui Capituli inscribi postulavit et obtinuit. Cuius Instrumenti de verbo ad verbum tenor sequitur talis:

Pro maiori evidentia intentionis meae, tum et informatione pleniori Communitati minoris Capituli Reverendorum Vicariorum Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, antequam summam Mille Quingentorum florenorum polonicalium pro obligatione inferius specificata a me receperint, has illis porrigere visum est mihi conditiones et puncta tradita ad manus Illustris Vicedecani, uti ordine primo Vicariorum Communitatis. 1) Quatenus circa receptionem summae Mille Quingentorum florenorum polonicalium ex manibus in eis, in plenissima forma per Decretum Capituli sui, et postea approbatione Loci Ordinarii Illustrissimi firmandum, inscribant se et obligent, perpetuis temporibus celebraturos Missam lectam unam qualibet septimana in quacunque die per annum, in Capella Sancti Stanislai consecrata, quae est in lapidea quondam residentiali eiusdem Sancti Pontificis Martyris, quam ad praesens inhabito. Hae Missae debent celebrari iuxta intentionem pie defuncti Remigii Suszycki Archidiaconi quondam Cracoviensis, de festo Sancti Stanislai Episcopi, cum Memento et Collecta pro anima praenominati Fundatoris, tum et Andreae post fata mea, nunc autem pro peccatis meis ultimam Collectam, uti portionem certam de proprio ad eandem fundationem consignatis. 2) Ex proventu eiusdem summae, sive in censum per Communitatem locandae, sive in auctionem proventus in bonis suis convertendae, quod etiam in Actis illorum ad posteritatem specificari volo, Apparatus, si usu diuturno hi qui relinquuntur, attriti fuerint, comparare sibi tenebuntur, tum et candelas; vinum autem ex Sacristia Ecclesiae Cathedralis nostrae ad hocce celebrandum Sacrum, quatenus non sit denegabile, si opus fuerit, procurabo apud Reverendissimum Capitulum. 3) Supellectilem sacram, utpote calicem cum patena deauratum, per me comparata cum requisitis, tum casulas, tobalia, albas etc. (quorum omnium dabitur Inventarium subscriptum) conservabit Communitas in eiusdem Capellae loco, sub Altari seorsive occludendo. 4) Dedicatio huius Capellae, quae incidit die Nona Octobris, Altaris autem die Vigesima Novembris, quoties celebranda venerit, ad minimum duae Missae eadem die ab-

Digitized by Google

solvantur cum Memento et Collecta addita pro Fundatoribus. 5) Clavis a foribus eiusdem Capellae penes Canonicum Regentem eiusdem lapideae actu residentem manere debet, propter aditum promptiorem et commoditatem sub tempus devotionis suae; quoties autem Cracovia discesserit, per Decretum Venerabilis Capituli nostri obstrictus erit reddere clavem Capellae ad manus Vicedecani. Et quatenus semper pateat aditus Communitati, semel in septimana e gremio sui pro celebratione Missae sacrae unus deputabitur. Andreas Franciscus Olszowski Canonicus Cracoviensis.

Quibus omnibus et singulis praelectis et mature consideratis, Capitulum minus ad praesens plene congregatum, factis demississimis gratiarum actionibus Perillustri et Reverendissimo Domino Fundatori, suprascriptam fundationem speciali gratia factam, cum omnibus singulisque conditionibus atque obligationibus, votis concordibus, gratissimo acceptat animo, simulque se cum suis succedaneis Vicariis Cathedralibus Cracoviensibus, perpetuis futuris temporibus ad legendam Missam singulis septimanis, et alias in dedicatione Capellae et Altaris supra expressas, tum quod Apparatum novum comparandum, si usu diuturno praesens qui relinquitur, deterioratus fuerit nimium, et ad candelas quovis tempore sibi procurandas, iuxta mentem Perillustris et Reverendissimi Domini Fundatoris, praesenti Decreto suo capitulari obligat et assecurat. Ut autem certum ac perpetuum posteritati, suisque successoribus fiat emolumentum ex eadem percepta summa Mille Quingentorum florenorum, intuitu cuius praedictae Sacrae Missae lectae perpetuo sint celebrandae, aliaque onera superius specificata sustineantur, eandem in auctionem perpetui proventus in bonis suis Villae Kurdwanow, post summam et extremam eius desolationem, ad praesens fundamentaliter in stagnis, piscinis, molendino, vindicatis a vicinis granitiebus, hortis, pomariis, pecoribus, pecudibus, aedificiis tam praedialibus, quam gazis subditorum, illorumque a prima radice locatione, omnibusque aliis ad haec bona pertinentibus totaliter restauratis (pro cuius restauratione moderna, summa plus quam Octo Millium florenorum erogata ex regestris elicitur) praesens Capitulum applicari, converti et locari censuit; tum quoque ut ab ipsa Census quasi reemptionalis quotannis ex proventibus praedictorum bonorum noviter sic restauratorum et melioratorum proveniat, mediante impetrata facultate super hoc, et ap-

Digitized by Google

probatione Illustrissimi et Reverendissimi Domini Loci Ordinarii, Domini Sui Clementissimi, sive ipsius Iudicii Ordinarii consistorialis, unanimi votorum consensu decrevit et ordinavit, Decreti praesentis vigore ad praemissa mediante.

(L. S. minoris Capituli). Ioannes Susłowicz Canonicus Sancti Georgii, Vicedecanus Cathedralis Cracoviensis nomine Capituli mp.

CCLXV.

De observantia exacta adveniendi ad Vigilias seu Anniversaria, et in suis comparendi stallis, determinatio facta Jovis die 5ta Octobris Anno 1724, in generali Capitulo.

Observantiam exactam adveniendi ad Vigilias seu Anniversaria et in stallis suis comparendi, determinare cupientes Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati et Canonici Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, insistendo Statuto capitulari sub titulo: De praesentia in Anniversariis, A. 1554 Lunae 3 Octobris lato, in Codice Statutorum contento, concluserunt sensu concordi in praesenti generali Capitulo hodierna die congregati: Quod quicunque ex Perillustribus et Reverendissimis Dominis, etiam ex cantantibus Missam ipsam, ad Vigilias seu Anniversarium tempore intonatae Antiphonae: In loco pascuae, Nocturni secundi in stallo praesens non steterit (nisi qui Missam privatam in eadem sua Cathedrali Ecclesia celebraverit, qua tamen finita, mox ad stallum venire teneatur) in Missa vero Votiva quicunque initio Introitus Missae, vel Kyrie eleison, se non praesentaverit et usque ad conclusionem Anniversarii se non reservaverit, portione Anniversarii, sive Votivae, sive de Requiem Missae, sive alterius, gaudere non debebit, exceptis solis negotiis capitularibus, expresso sensu Reverendissimi Capituli impeditis et vere infirmis; tales enim portionibus aequalibus ac praesentes, gaudebunt, easque participabunt.

Digitized by Google

CCLXVI.

Lapidearum conservatio ut statu debito retineatur, Anno 1726, die Mercurii 15 mensis Maii, Ordinatio determinata.

Status lapidearum omnium residentialium Reverendissimorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum Cathedralium Cracoviensium utrum non sit factus deterior, neglectu satisfactionis conditionibus appositis circa collationem cuiusvis lapideae, sed melior redditus, constituerunt Perillustres et Reverendissimi Domini in praesenti generali Capitulo: ut singuli Reverendissimi Domini lapidearum Regentes in ascensu ad lapideas sibi commissas, initio apprehensae possessionis talium lapidearum, habeant debita ordinatione per Notarium capitularem confecta, subscripta et sigillo capitulari signata Inventaria cum Decreto et conditionibus obligantibus (salva compensatione labori facienda), ut eo modo lapidearum habeatur et noscatur debita conservatio, et Inventaria talia sint duo, unum in manibus Reverendissimi Domini Regentis, alterum ad Acta capitularia; quod omnino servandum voluerunt, voluntque, sub inhabilitate irrevocabili ascensus et optionis ad alias lapideas vacaturas.

CCLXVII.

Statutum de Mense Amicorum antiquius quatuor hebdomadarum tempus continente, in Capitulo generali Sabbathi die 18 Maii Anno 1726 reassumptum et Ordinaria Authoritate approbatum.

Mensis Amicorum cum suo etymo denotet dies unius integri mensis quatuor hebdomadas continentis, taleque tempus ex antiquo concordi consensu Capituli fuerit constitutum et ab Illustrissimis ac Reverendissimis Dominis Episcopis Cracoviensibus gratiose approbatum. Quia tamen Statutum eiusmodi antiquius, et tale tempus integri mensis, recentiori Illustrissimi et Reverendissimi olim Domini Joannis Małachowski Anno Millesimo Sexcentesimo octuagesimo nono, die vigesima sexta Februarii, in Codice Statutorum capitularium contento, sit contractum ad tempus duarum hebdomadarum

Digitized by Google

tantum, Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati et Canonici Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis in praesenti generali Capitulo congregati, facto inter se mutuo animorum consensu et collatione negotiis suis in Praestimoniis et domi commodius ordinandis, Statutum antiqui usus reassumendum esse constituerunt et concluserunt modo trifariam servando: quod quilibet Praelatus et Canonicus, postquam in Capitulo per tres menses sive continuos, sive discontinuos, incipiendo a mense Ianuario, et successive si alios tres menses, sive etiam sex integros menses sive continuos, sive discontinuos, probaverit se penes Ecclesiam mansisse, singulis dictis trimestribus expletis, duabus hebdomadis sibi correspondentibus, ac etiam integro semestri deducto, quatuor hebdomadis similiter poterit se ab Ecclesia absentare, et nihilominus particeps fieri omnium obventionum, attento tamen necessario puncto, sive punctis insinuati supra recentioris Statuti, ne pluribus simul, quam duobus, ad summum tribus, eiusmodi absentiae facultas concedatur, ac exceptis solemnioribus festis: Nativitatis, Resurrectionis, Pentecostes et Sacratissimi Corporis Christi cum Octava, Capitulis generalibus, atque sub vigore et authoritate consensus Illustrissimi et Reverendissimi Domini sui Loci Ordinarii; prout constituunt, concludunt, ac extunc et exnunc valere debere et vim roburque perpetuum Statuti habere, declarant et definiunt placito praesentis sui generalis Capituli.

Praesens Statutum Venerabilis Capituli confirmamus; salva approbatione vel moderatione eius circa generalem Visitationem. Cracoviae die 7 Junii 1726.

Constantinus Szaniawski Episcopus Cracoviensis.

CCLXVIII.

Ne praetendantur defalcationes ex casibus fortuitis per Perillustres et Reverendissimos Dominos Capitulares tenentes bona sive capitularia sive fundationum, Decretum Anno 1727 Lunae 17 Februarii.

Concluserunt Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum Cathedrale Cracoviense, conclusionemque eiusmodi pro Statuto ob-

Digitized by Google

servari decreverunt: ut omnes et singuli Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulares, tenutas arendatorias, bona capitularia quaevis, etiam fundationum actu possidentes, sive in futurum possessuri, si pro tempore suarum tenutarum ex casibus quibusvis fortuitis defalcationem praetenderint sibi faciendam, ad calculationem praestandam indispensabiliter teneantur, non obstantibus quibusvis oppositis allegationibus.

CCLXIX.

Declaratio de primis et de secundis Vesperis Festorum celebrium, Anno 1727 die 21 Maii, in generali Capitulo facta.

Decreta de primis et de secundis Vesperis in Festis ad populum celebribus, Anno 1590 die 3 Octobris, et aliud Anno 1609 die 5 Februarii, prioris restrictivum, in hodierno generali Capitulo Natalis Sancti Stanislai Martyris gloriosissimi, Pontificis Cracoviensis, volentes Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum Cathedrale Cracoviense conciliare, moderati sunt et concluserunt: quod tam in primis, quam in secundis Vesperis Festorum celebrium, videlicet in Festis Natalis Christi cum tribus aliis Festis sequentibus Sanctorum Stephani, Ioannis Evangelistae et Sanctorum Innocentum, Circumcisionis Domini, Epiphaniae, Paschatis cum quatuor pracedentibus in hebdomada sancta et duobus subsequentibus, Ascensionis Christi Domini, Pentecostes cum duobus diebus subsequentibus, Sanctissimae Trinitatis, Corporis Christi cum sua Octava, Purificationis, Annuntiationis, Visitationis, Nativitatis, Conceptionis et Assumptionis Beatissimae Virginis Mariae, Dedicationis Ecclesiae, Sanctorum Patronorum Venceslai, Stanislai mensibus Maio et Septembri incidentium, Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, Sanctorum Omnium, teneantur tam Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati, quam etiam Canonici Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, personaliter interesse sub mulcta privationis refectionum et panum illius diei. Casu autem absentiae in Festis: Natalis Sancti Ioannis Baptistae, Mathiae, Philippi et Iacobi, Iacobi maioris, Bartholomaei, Mathaei, Simonis et Iudae, Andreae, Thomae, Martini, Nicolai, Mariae Magdalenae, Margarethae, Laurentii, Catharinae, iidem antefati Per-

Digitized by Google

illustres et Reverendissimi Domini privatione panum illius diei duntaxat mulctabuntur. Si vero Festorum praemissorum diebus, legitimis, iustis ac iuxta Statuta occasionibus abstrahi contigerit, ita ut non possint interesse, legalitates et difficultates eiusmodi praevisas excusabunt sive per se, sive per suos Ministros Perillustri et Reverendissimo Domino Praesidenti pro tempore, eoque modo imputatam habebunt praesentiam.

CCLXX.

De praesentia Deputatis ad Tribunal Regni, facta declaratio Anno 1727 die 5 Iunii.

Licet iuxta Statuta et legem positivam latam de Deputatis ad Tribunal Regni, stante sua functione Deputati gaudeant praesentiis capitularibus quoad participationem refectionum et obventionum, tum duabus septimanis pro itinere illuc faciendo, una secunda pro reditu ex functione tribunalitia, in favorem Deputatorum adiectis; quia tamen per correcturam recentem Tribunalis factam in Comitiis Grodnae Anno Millesimo Septingentesimo vigesimo sexto, Tribunalis Petricoviensis cursus in favorem Provinciae Maioris Poloniae ad festum Sancti Thomae Apostoli prolongatus sit, ad cuius attendentiam functionis continuam ex vi iuramenti emissi circa inchoationem Tribunalis Regni, etiam ex Capitulo nostro Deputati obligati sunt, et postea ad incidentiam Tribunalis Regni post festum Sanctorum Trium Regum Petricoviae indispensabiliter sese sistere teneantur: ex motivo impossibilitatis tam stricto tempore post festum Sancti Thomae pro festo Natalis Christi Domini in Ecclesia hac comparendi, et ibidem pro reassumptione Tribunalis Regni reditum faciendi, praemisso assensu generalis Capituli nostri, praesentis Decreti vigore, quod vim Statuti habere volumus, taliter distentos Deputatos, etiamsi non solum pro hac solemnitate, sed etiam toto interstitio temporis, quod a festo Sancti Thomae ad festum Sanctorum Trium Regum intermediat, in Ecclesia hac non comparuerint, praesentiae quoad refectiones et panes praecise capaces declaramus, exceptis largitionibus sacris tunc fieri solitis, utpote pro festo Natalis Domini, Circumcisionis, Epiphaniae, Paschatis et

Digitized by Google

Pentecostes, quae tantum actualiter interessentibus Divinis debent conferri.

CCLXXI.

De Massa extremae necessitatis latum Decretum in generali Capitulo, Anno 1727 die 23 Octobris.

Expositi variis temporum et revolutionum publicarum procellis, providendo indemnitati et extremae necessitati tam Ecclesiae huius, quam et bonorum Mensae nostrae, praecipue inimicorum hostilitate (quod Deus avertat) causandae, pernecessariam esse duximus erectionem Massae fixae et permanentis, ad quam in casu inevitabili, tanquam ad suffugium publicum pro subsidio recurrere possimus. In praesenti generali Capitulo, praemissa matura deliberatione, unanimi et pleno consensu, per Decretum praesens, vim Statuti habens, constituimus: quatenus circa receptionem et installationes suas, noviter ad gremium nostrum capitulare Perillustres Praelati et Canonici accedentes, ultra quotam Quadringentorum florenorum, per Decreta et Statuta capitularia anteriora constitutam, titulo Cappalium pro Ministris Ecclesiae huius exsolvendam, et per Notarium nostrum capitularem dispartiendam, similis quota Quadringentorum florenorum ad Massam fixam Capituli nostri, quasi omnis mali praeservativam, reponatur ad manus Perillustris et Reverendissimi Domini Procuratoris nostri capitularis per noviter accedentes: qui nisi quietationes ex totali summa Octingentorum florenorum produxerint, nullatenus ad gremium nostrum et installationem, minime attentis quibuscunque instantiis, quibus et Nos ipsi faciendis renuntiamus, et respectibus personarum, admitti debeant, ex eo quod per illos haec quotae oblatio in arrhabonem amoris et recognitionem subiectionis suae, huic Ecclesiae tanquam sponsae offeratur. Ad quam quidem Massam erigendam, non solum accedentes Confratres ad gremium nostrum, sed etiam decedentes e vivis circa approbationes Testamentorum, per florenos Centum contribuent et importabunt Reverendissimi Domini Executores dictorum Testamentorum idque irremissibiliter. Quod si aliquando contigerit aliquem ex Confratribus nostris, tam Praelatis, quam Canonicis, intestatum decedere: ex dereli-

Digitized by Google

ctis (quorum dispositio iuxta Statuta et leges nostras capitulares ad Nos devolvitur) duplicata quota, id est Ducentorum florenorum, ad Massam praefatam exsolvenda, uti ad opus meritorium decernitur. Quae Massa in scorsivo Archivo conservanda, et non nisi in extrema necessitate Ecclesiae huius praecise et bonorum Mensae nostrae capitularis convertenda, praevio assensu et Decreto solius Capituli nostri generalis: et huius Massae fixae quolibet anno dum calculatio generalis redditur per Perillustrem et Reverendissimum Dominum Procuratorem Capituli nostri pro tempore, debet seorsivum regestrum produci importatae quotae et per Perillustres et Reverendissimos Dominos Calculatores subscribi, sub ratihabitione et approbatione Authoritatis Ordinariae.

CCLXXII.

De augendo Censu Sancti Martini ex Villis praestimonialibus latum Decretum Anno 1727, die 23 Octobris.

Subvenientes tenuitati redituum Mensae nostrae capitularis, stantibus tot necessitatibus et expensis, praevio consensu libero et voluntario Perillustrium et Reverendissimorum Dominorum Villarum praestimonialium Regentum, magis communi bono, quam privatis suis commodis intendentium, mediante unanimi assensu totius generalis moderni nostri Capituli, Census Sancti Martini ordinarios ex Villis praestimonialibus provenientes, spectantes ad Mensam nostram, reduximus ad secundam similem quotam, quatenus duplicati ex quolibet praestimonio, nullo penitus excepto, ad Massam Mensae nostrae capitularis per quemlibet Reverendissimum Dominum Regentem importentur, et per Reverendissimum Dominum Procuratorem pro tempore nostri Capituli exigantur, Decreti praesentis vigore.

Digitized by Google

CCLXXIII.

Quo tempore comparere teneantur in matutinis Festis Sanctissimi Natalis Christi et Festo Sanctissimae Resurrectionis Salvatoris nostri Jesu, Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati et Canonici Cathedrales Cracovienses.

Ut magis ac magis augeatur fervor devotionis, praesertim in solemnitatibus principalioribus primae classis, servandum esse decreverunt Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum Cathedrale Cracoviense: ut die et Festo celebritatis Sanctissimi Natalis Christi Domini, Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati et Canonici in sua Cathedrali Ecclesia teneantur comparere in choro ad initium Invitatorii; Festo autem Resurrectionis Sanctissimi Salvatoris Christi similiter teneantur comparere ad initium primae Processionis per Ecclesiam fieri solitae: Decretumque suum praesens, vim Statuti habere uniformi consensione declaraverunt, declarantque.

CCLXXIV.

Mense Decembri excluditur, nec permittitur Mensis Amicorum. Anno 1730, Sabbathi die IIma Februarii constitutum in Capitulo generali.

Iusto zelo et pietate ducti Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum Cathedrale Cracoviense, id ipsum etiam Illustrissimo et Reverendissimo Domino Principe Loci Ordinario adnitente, unanimi consensu constituerunt perpetuis futuris temporibus servandum et per modum Statuti habendum, ne praecipue diebus Sancti Adventus Domini, uti diebus salutis, maiori frequentia Perillustrium et Reverendissimorum Dominorum Ecclesia privetur, et ex occasione Mensis Amicorum, qui etiam mense Decembri hucusque permittebatur, absentandi se ab Ecclesia hac Cathedrali motivum detur: propterea mensem Decembrem integrum, de numero mensium lege permissorum exclusum et exceptum esse voluerunt.

Digitized by Google

CCLXXV.

De habendis Inventariis Fundorum et Gratiarum. Anno 1730.

Reverendissimi Domini providendo indemnitati Fundorum et Villarum, quae Gratiae appellantur, statuerunt: ut omnes Perillustres Domini praemissorum Possessores specialiter curent habere conscripta Inventaria aedificiorum in specie, pecorum, pecudum et agrorum, ut constet de eorum positionibus et granitiebus, tum fundis Colonorum, et confecta reddantur ad manus Perillustris Domini Canonici Procuratoris.

CCLXXVI.

De exportatione rerum ex Praestimoniis Mense Octobri.

Exportationem rerum ex Villis praestimonialibus Reverendissimi Domini decernunt, si commodius et citius ex Vilis prioribus expediri non potest, ad Festum Sanctorum Omnium et non ultra protendendam esse, ut hoc tempore intermedio quilibet Dominorum Regens conseminationi agrorum et triturationi frugum attendat.

Mense Decembri.

Quando quidem distributio Villarum hodierna die facta, in id tempus incidit, quo iuxta Statutum de Anno Gratiae, quilibet Possessor veteris Praestimonii habet totum, et nihil ex Villae novae fructibus usque ad messem anno futuro accepturus est: ideo Reverendissimi Domini decreverunt, ut migratio ex Villis prioribus ad finem Martii protendatur.

CCLXXVII.

Ordinatio Anniversarii Szaniaviani.

In Ecclesia nostra Cathedrali Cracoviensi perpetuis futuris temporibus absolvatur Anniversarium in refrigerium animae nostrae bis quolibet anno, semel in Capitulo generali maiali ante Vigilias Conclusionum, altera vice in Capitulo Purificationis Bea:ae Virginis

Digitized by Google

Mariae, secunda die post inchoatum Capitulum, videlicef Officium Defunctorum novem Lectionum in cantu gravi et lento per Vicarios, cum Missa de Requiem per unum ex Perillustribus Dominis Capitularibus cantanda, cui Officio et Missae singuli Praelati et Canonici protunc praesentes choraliter in stallis adesse, Lectiones ex turno decantare et idem Officium Defunctorum sub id tempus privatim dicere, et singuli unam Missam lectam eodem die pro anima nostra, vel ad summum in crastinum dicere, vel ab alio Sacerdote dici procurare obligentur sub onere conscientiae. Ratione praesentiae absentes ab Invitatorio volumus a participatione excludi, cui obnoxii erunt pro uno turno Perillustres Domini Capitulares, qui in Festo Purificationis a Missa Conventuali sese absentaverint.

CCLXXVIII.

Decretum vim Statuti habens, super Gratiis et fundis, continens in se, ut revisiones fiant triennales et conditiones ad reparationem assignentur, quibus non expletis, sequestratio assignanda et determinanda. Die Martis, quae fuit 13 Februarii, Anno 1731.

Quoniam longa experientia edocet, quod plurimi Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati et Canonici, accepta possessione fundi sive Gratiae, variis in locis aliorum negotiorum causa residere saepius cogantur, ac per incuriam ipsorum, sive Perillustrium illorum Plenipotentum, aedificia in Villis tam fundorum, quam etiam Gratiarum saepenumero desolantur; ex quo motivo Perillustres Reverendissimi Domini Capitulum Cathedrale Cracoviense in hodierno generali Congressu, providendo cuivis praemissorum indemnitati, et obviando ne in posterum aliquae eveniant desolationes, ante omnia revisionem dictorum fundorum et Gratiarum, ac status eorundem, necessariam esse adinvenerunt, quam de triennio in triennium futuris perpetuis temporibus per Perillustres et Reverendissimos Dominos Canonicos e medio sui deputandos expediendam constituerunt. Qui Perillustres et Reverendissimi Domini Revisores Inventaria in loco loci verificabunt, vel si conscripta non fuerint, ibidemque plene conficient, statum Bonorum describent, et in subsequenti Capitulo generali gestam per se officii relationem in scripto producent, qua

habita, Reverendissimum Capitulum conditiones, quas viderit meliores et magis opportunas, Perillustribus Dominis Regentibus imponet: quibus conditionibus quoties aliquis Perillustris Dominus Regens sive ipsius Perillustris Dominus Plenipotens intra spatium sibi praefixum satisfacere neglexerit, extunc proventus omnes Perillustrem Dominum Regentem concernentes sequestro subiicendos et in satisfactionem conditionibus impositis convertendos decreverunt, ac praesens Decretum vim Statuti habere declararunt, declarantque.

CCLXXIX.

Decretum non habens vim Statuti, ne ullus pro ordinario Concionatore designetur, nisi prius expedita proba capacitatis suae. Die Iovis, quae fuit 22 Februarii, Anno 1731.

Cum haec Ecclesia Cathedralis ex antiqua et recentiori fundatione pro diversitate temporum diversos constituerat, ad praesens aliquos absque ullo fructu pati debeat Praedicatores: ideo Perillustres Reverendissimi Domini Capitulum, prospiciendo spirituali audientium fructui, decreverunt, ne in futurum ullus pro ordinario Concionatore designandus, nisi prius expedita proba capacitatis suae per aliquot conciones in hac Ecclesia, accedente consensu Perillustrium Reverendissimorum Dominorum, ad munus Praedicatoris admittatur.

CCLXXX.

Decretum vim Statuti habens, de Missis in Capella Sancti Stanislai Episcopi et Martyris. Die Iovis, quae fuit 10 Maii, Anno 1731.

Honorem et cultum erga Sanctum Stanislaum Episcopum et Martyrem, uti specialem Tutelarem totius Regni et Antistitem nostrum, semper et ubique locorum provehentes, eundem etiam erga Capellam honori huius Sancti dicatam, in lapidea ordine quarta a manu sinistra, uti tanti quondam Indigetis lares (quatenus et in cubili suo exinde laetetur) proferentis: summe relevavit nos pietas erga eundem Sanctum Perillustris Reverendissimi Domini Andreae Olszowski Canonici Cathedralis Cracoviensis, nostri Confratris, dictae

Digitized by Google

lapideae Possessoris, qui supplens collapsam iniuria temporum anteriorem Fundationem, novae suae Fundationis in eadem Capella erectione, servatis omnibus solemnitatibus iuris, fultus authoritate Officii Consistorialis, tum assensu nostro, binis Instrumentis de actu Anno 1724 die 14 Februarii, et Anno 1725 die 30 Augusti firmata, ordinavit adinstar anterioris, Missas semel qualibet septimana per annum in eadem Capella de eodem Sancto absolvendas, appositis certis conditionibus, plane pleneque in Instrumentis superius expressis et ad Acta porrectis; quarum Missarum absolvendarum in eadem Capella obligationem sibi per Fundatorem oblatam, una cum conditionibus, prompto et grato animo Communitas Reverendorum Vicariorum Ecclesiae huius Cathedralis coram Actis in Iudicio Consistorialis Officii in se et posteritatem suam assumpserunt et officiose inscripserunt. Proinde in vim gratitudinis et sustentamentum quoddam maioris promptitudinis, quoniam qui altari servit, ex eodem vivit, obtulit idem Fundator duo Millia florenorum polonicalium eidem Communitati in censum locanda, quae in bonis suis Kurdwanow dictis inscripserunt, prout Acta edocent. Quam dispositionem piam, uti ad cultum Sancti huius directam, ratihabentes, praesentis Capituli vigore manutentionem eius vim Statuti habere volumus, declarantes simul subministrationem vini ex Sacristia Ecclesiae huius nostrae pro iisdem sacrificiis in Capella praedicta celebrandis, idque in perpetuum admissa sub tempus generalis Capituli, Die Mensis Maii decima, Anno 1731.

Michael Kunicki Suffraganeus,
Archidiaconus Cracoviensis, manu propria.

CCLXXXI.

Decretum vim Statuti non habens, pro Missis votivis in gratiarum actionem a cessatione ignis per Svecos facti, sub privatione panis illius diei contra absentes. Die 23 Maii, Anno 1731.

Misericordia Domini magna nimis, quod praesens Cathedralis Ecclesia incendio per Svecos in Anno 1702 excitato non fuerit consumpta, quam Perillustres et Reverendissimi Domini pie recolentes, decreverunt: ut amodo singuli Perillustres Domini Praelati et Canonici protunc Cracoviae praesentes, Missae votivae pro gratiarum

Digitized by Google

actione a cessatione ignis, ex fundatione Reverendisimi olim Ioannis Łuczkiewicz Canonici Cracoviensis, die 15 mensis Septembris quotannis celebrari in hac Ecclesia consuetae, futuris perpetuis temporibus sub privatione panis illius diei intersint, nisi aliter iusta ratio excuset absentem.

CCLXXXII.

Decretum vim Statuti non habens pro recipiendis summis ad protectionem Capituli absque iusta consolatione. Die Iovis, quae fuit 7 Iunii Anno 1731.

Quoniam plures fundationes ex antiquo et recenti tempore sub protectione Roverendissimi Capituli extantes, notabiles expensas in vindicationem a detentoribus ex massa capitulari causent: nec tales expensas a Fundatoribus suis provisas habeant: ideo Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum, parcendo ulterioribus suae massae sumptibus, similes summas in futurum absque iusta consolatione non amplius in protectionem suam suscipiendas decreverunt.

CCLXXXIII.

Decretum vim Statuti non habens pro Archidiaconis Zavichostensi et Lublinensi, de non usurpatione Rochetti et Cappae. Anno 1731 die Mercurii, quae fuit 3 Octobris.

Cum saepius circa Zavichostensis et Lublinensis Archidiaconorum installationes, stallum duntaxat in hac Cathedrali Ecclesia iuxta obloquentiam Libri Beneficiorum habentium, praerogativas tamen Canonicales, utpote Rochettum et Cappam Romanam in Actu installationis praetendentium, stante denegatione, ex ratione quod Breve Apostolicum per fel. recor. Sanctissimum Papam Urbanum VIII. super concessione talis habitus expeditum, pro triginta sex Personis Capitularibus tantummodo sit indultum, differentiae oriantur, Decretaque capitularia, primum de Anno 1641 die 7 mensis Iunii, secundum de Anno 1675 die 12 mensis Iulii, contra eosdem Archidiaconos praefatas praerogativas Canonicales praetendentes et usur-

Digitized by Google

pantes intercesserint: Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati et Canonici in moderno generali Capitulo congregati, mutua deliberatione praehabita, volentes praecludere viam quibusvis abhinc differentiis, utrumque Dominorum Archidiaconorum pro ampliatione huiusmodi Brevis Apostolici etiam quod ipsorum Personas sive novi impetrandi ad Sacram Urbem remiserunt, et nisi intra annum a data praesentium recursum faciant, illorum huiusmodi praerogativarum praetensiones nullas declararunt et in futurum absolute denegandas in Actu installationis concluserunt, prout remittunt, declarant et concludunt, Decreti praesentis vigore ad praemissa mediante.

CCXXXIV.

Decretum vim Statuti non continens de installando Canonico. Anno 1732 die Veneris, quae fuit 8 Februarii.

Licet a prima Ecclesiae istius Cathedralis institutione circa receptionem Perillustrium Praelatorum et Canonicorum fundi nobilis, super claritate natalium, per testes tam ex spirituali, quam equestri statibus, nec non quatuor stemmata, deductio nobilitatis hucusque observata fuerit; nihilominus quoniam circa modernam Statutorum capitularium ex ordinatione Illustrissimi Domini Loci Ordinarii reformationem, Perillustribus et Reverendissimis Dominis ad id deputatis visum fuerat, ut tales deductiones per reformationes et inscriptiones vel alias officiosas transactiones, more aliarum Cathedralium Ecclesiarum, praevio solito iuramento duorum de Capitulo, et duorum Saecularium Nobilium possessionatorum ex Palatinatu installandi, aut alio viciniori, in futurum peragantur: Perillustres et Reverendissimi Domini in moderno generali Capitulo congregati, de unanimi consilio et assensu Statutum huiusmodi titulo: De receptione Praelatorum et Canonicorum, acceptantes, illud amodo observandum decreverunt.

Digitized by Google

CCLXXXV.

Decretum non continens vim Statuti, in quo dispartitio solutionis Cappalibus. Anno et die ut supra.

Continuis et in dies crescentibus succurrere volentes impensis, Perillustres Reverendissimi Domini per conclusionem Capituli generalis Anno 1727 die 23 Octobris celebrati, decreverunt, ut ad eiigendam massam extremae necessitatis, noviter accedentes Perillustres Praelati et Canonici ultra Cappalia in quota Quadringentorum florenorum polonicalium antiquitus Ministris Ecclesiae et Capituli istius solvi consueta, alteram similem quotam Quadringentorum florenorum circa installationes suas reponerent; nihilominus in tractatu modernorum consiliorum capitularium visum est iisdem Reverendissimis Dominis, secundariam Quadringentorum florenorum quotam, ex rationibus animum suum permoventibus, ad Ducentos florenos restringere, concluseruntque, ut de caetero futuris temporibus aucta quota huiusmodi Cappalium in summa Sexcentorum florenorum, circa Actus installationum ad manus Notarii capitularis, praeciso omni favore et delata Personarum, iuxta Statutum titulo: De receptione Praelatorum et Canonicorum, solvatur, quorum dispartitio facta est eiusmodi: ad massam extremae necessitatis floreni nonaginta sex, Notario et Viceprocuratori capitularibus floreni Centum sexaginta, Vicecustodibus floreni viginti, Vicariis floreni decem, Chorihebdomadario floreni quatuor, grossi viginti quatuor, Seminaristis floreni quatuor, grossi viginti quatuor, Organario floreni quatuor, grossi viginti quatuor, Seniori Scholae floreni tres, grossi sex, Cantori Chori floreni tres, grossi sex, Sanctuariis, qui campanam maiorem Zygmunt dictam sub hunc Actum pulsare tenebuntur, floreni tres, grossi sex, cedent.

CCLXXXVI.

Decretum contra absentes a Vesperis sub poena privationis refectionibus et panibus illius diei. Anno 1732 die 30 Maii.

Decreta de primis et secundis Vesperis Festorum ad populum celebrium, primum Anni 1590 die 3 Octobris, secundum Anni 1699

die 5 Februarii prioris restrictivum, tertium Anni 1727 die 21 mensis Maii lata, quorum duo extrema disponunt, ut quicunque ex Dominis Praelatis et Canonicis a Vesperis ibidem specificatis abfuerit, refectionibus et panibus illius diei privetur, intermedium autem hanc mulctam minus proportionale ad solam privationem panum restringit, in hodierno Capitulo Natalis Sancti Stanislai Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum inter se conciliare volentes, praevidendo maius scandalum, quod successu temporis tam per magis gravem quam nimium remissum rigorem subsequi et venire posset, datis invicem suis sensibus et votis, moderati sunt et concluserunt: quod tam in primis, quam secundis Vesperis Festorum Natalis Christi cum tribus Festis subsequentibus Sanctorum Stephani, Ioannis Evangelistae et Sanctorum Innocentum, Circumcisionis Domini, Epiphaniae, Paschatis cum quatuor praecedentibus in hebdomada sancta et duobus subsequentibus, Ascensionis Christi Domini, Pentecostes cum duobus subsequentibus, Sanctissimae Trinitatis, Corporis Christi cum sua Octava, Sancti Ioannis Baptistae, Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum, Sancti Michaelis Archangeli, Sanctorum Omnium, Dedicationis Ecclesiae, Inventionis Sanctae Crucis, Purificationis, Annuntiationis, Visitationis, Assumptionis, Nativitatis, Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae, Sanctorum Adalberti, Floriani,. Stanislai in Maio et Septembri, Sancti Venceslai Patronorum Regni, teneantur Perillustres et Reverendissimi Domini Praelati et Canonici Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis personaliter interesse sub privatione medietatis refectionum et totius panis illius diei; casu autem absentiae in Festis Sanctorum Mathiae Apostoli, Casimiri, Iosephi, Philippi et Iacobi, Iacobi maioris, Laurentii, Bartholomaei, Exaltationis Sanctae Crucis, Mathaei Apostoli, Simonis et Iudae, Martini, Sanctae Catharinae, Sancti Andreae, Nicolai et Sancti Thomae Apostoli, iidem antefati Reverendissimi Domini privatione panum illius diei tantum mulctabantur. Si vero Festorum praemissorum diebus ad mensam Magnatum invitari, aut occasionibus legitimis aliquem ex Dominis a Vesperis supra expressis abstrahi contigerit, ita ut non possint iisdem interesse, legalitates et difficultates eiusmodi excusabunt sive per se, sive per suos Ministros Perillustri Domino Praesidenti pro tempore, eoque modo imputatam habebunt praesentiam.

Digitized by Google

CCLXXXVII.

Decretum Sede vacante solutionis pensionis Illustrissimo Suffraganeo Cracoviensi, non habens vim Statuti. Anno 1732 die 10 Iulii.

Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Michael Kunicki Suffraganeus et Archidiaconus Cracoviensis, productis Bullis Apostolicis promotionis suae ad praefatum Suffraganeatum, de data Romae apud Sanctum Petrum Anno Domini 1727, X. Kalendis Ianuarii, Pontificatu Sanctissimi Papae Benedicti XIII. expeditis, pensionem annuam in iisdem Bullis specificatam super Mensae Episcopalis Cracoviensis fructibus, redditibus et proventibus certis et incertis respectu muneris suffraganealis constitutam et assignatam, pro anno currenti debitam, ex proventibus modernis Sedis vacantis Ecclesiae Cathedralis futurum Illustrissimum Episcopum concernentibus solvendam, decerni petiit. Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum, visis et lectis praeallegatis Bullis Apostolicis, attentoque tenore earundem quoad praefatam pensionem, quatenus eandem Reverendissimus Dominus Administrator Ecclesiae Cathedralis ex proventibus quatuor partium futurum Illustrissimum Dominum Episcopum concernentibus (salvo assensu Ipsiusmet) solvat, declaraverunt mutuo sensu.

CCLXXXVIII.

Decretum vim Statuti habens circa solutionem Calculatoribus per 50 florenos, et ut per consequens assignentur. Anno 1732 die 14 Octobris.

Cum ultra consolationem ex restanti a Musica, iuxta dispositionem olim Illustrissimi Martini Szyszkowski Episcopi Cracoviensis, Perillustribus Dominis Capitularibus, circa relationem rationis ex proventibus tam Massae capitularis, quam piarum Fundationum, praesentibus, Reverendissimis vero Calculatoribus altero tanto dari solitam, aliam consolationem ex utroque restanti iidem Perillustres Domini Calculatores percipere consueverant; ideo Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum prospiciendo tenuitati Massae suae,

Digitized by Google

de mutuo assensu concluserunt: ut abhinc praefati Perillustres Domini Calculatores quinquaginta florenos et non plus singuli percipiant, quinimo pro ratione exiguitatis restarum etiam minori consolatione sint contenti, utque Reverendissimi Domini Calculatores non iidem semper, sed per consequens a Perillustri Domino Praesidente deputentur, decreverunt, praesensque Decretum vim Statuti habere voluerunt.

CCLXXXIX.

Decretum vim Statuti habens, ut quicunque Reverendissimorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum recollectiones absolvere voluerit, pro praesenti in Ecclesia reputetur. Anno 1733.

Cum animus per contemplationem Supernorum Spiritualibus reficitur: non convenit, ut corpus a temporalibus ieiunet. Propterea Perillustres et Reverendissimi Domini Capitulum, facta mutua intra se consultatione, de unanimi sensu decreverunt et decernendo statuerunt: ut quicunque Reverendissimorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum, recollectiones spiritus studio devotionis in aliquo Monasterio Regularium sive Congregatione intra vel circa Cracoviam semel in anno, non 'tamen plus, octiduo absolvere voluerit, talis pro praesenti in Ecclesia reputari, et omnibus obventionibus illo interstitio occurrentibus gaudere debebit, quod Decretum vim Statuti perpetuo observandi habere voluerunt.

CCXC.

Decretum super absolvendis Missis votivis de Spiritu Sancto ante inchoationem generalis Capituli, vim Statuti habens. Anno 1733 die 2 Martii.

Quoniam in Ecclesiis, tam Metropolitana Gnesnensi, quam aliis Cathedralibus, Capitula generalia a Missa votiva de Spriritu Sancto celebrata inchoari consueverunt, placuit etiam Reverendissimis Dominis id ipsum mutuo sensu concludentibus: quatenus circa inchoationem generalium Capitulorum, loco Missae votivae pro peccatis,

Digitized by Google

vigore Statuti Anni 1505 die 5 mensis Februarii conditi, hactenus absolvi solitae, Missa votiva de Spiritu Sancto, apposita Collecta pro peccatis, figuraliter cum instrumentis musicis abhinc futuris temporibus celebretur, quod Decretum perpetuo observare et vim Statuti habere Reverendissimi Domini Capitulum generale tunc celebrantes declararunt.

CCXCI.

Ordinatio respectu Signi distinctivi facta in Anno 1734 die 15 Maii.

Postquam Reverendissimi Domini etc. et quoniam pro impetratione Bullae Pontificiae super concessione eiusdem Signi distinctivi et elaboratione huiusmodi Insigniorum sumptum satis notabilem de proprio exposuerunt: ideo ut animae ipsorum postquam de hac vita migraverint, suffragium perpetuum habeant, Anniversarium semel in Anno, idque in Capitulo generali maiali, postridie Anniversarii Małachoviani, cum Vigiliis novem Lectionum per Vicarios cathedrales decantandis, celebrandum instituerunt, successoresque suos Praelatos et Canonicos Cathedrales Cracovienses, ex vi gratitudinis ad eiusdem Aniversarii perpetuam celebrationem praesentibus obligando, pro quo stipendium quinquaginta florenorum polonicalium ex septimanali distributione, tam Praelatis et Canonicis in eodem praesentibus, quam Vicariis ac Sacristiae pro cera assignaverunt, et Perillustrem Canonicum Procuratorem respectu praemissae distributionis obligatum esse volunt. In eodem Anniversario quilibet Praelatus et Canonicus Missam pro defunctis Confratribus Fundatoribus absolvat, sive per alium Presbyterum absolvi curet. Absentes ab eodem Anniversario, Cracoviae sive extra degentes, portione ex Anniversario et distributione eiusdem diei carebunt, Missam tamen praedictam absolvere omnino tenebuntur.

Digitized by Google

CCXCII.

Decretum vim Statuti habens de quinque Missis absolvendis per se vel per Plenipotentem. Anno 1735 die 5 Februarii.

Longa experientia edocet, quod nonnulli Reverendissimi Domini Capitulares post receptionem sui ad hanc Cathedralem Ecclesiam et Stallum, in ea nedum hucusque personaliter comparuerunt, nec iuramentum per se praestiterunt, alii postquam comparuerint, nihilominus sub absentiam suam Plenipotentes, qui vices illorum in absolvendis Missis septimanalibus obeant, constituere neglexerunt: propter quod huiusmodi Missae (nisi Reverendissimum Capitulum provideret) multoties intermissae fuissent. Itaque Reverendissimi Domini in praesenti generali Capitulo congregati, similibus incuriis et quibusvis negligentiis in futurum occurrere cupientes, inhaerendo multiplicatis Statutis per anterius de praemissis latis, decreverunt: ut quilibet Praelatus et Canonicus in turno suo septimanatim incidente quinque Missas ad Maius Altare istius Ecclesiae cantatas absolvat per se, sive per Canonicum Confratrem, pro quibus Massa capitularis quinque marcas eidem solvere tenebitur; qui vero pro absente Plenipotentem constitutum non habente, dictas Missas absolvet, eidem ultra illas quinque marcas, aliae quinque marcae ex fundo absentis solvi debebunt. Quantum vero attinet illos Dominos Capitulares, qui per suos Plenipotentes ad hanc Ecclesiam et Capitulum recepti, hucusque personaliter comparere in Capitulo et iuramentum pro se praestare minime curant, fructus tamen ex fundis suis nulliter et indebite percipere ambiunt: inhaerendo dispositioni Iuris Canonici, huiusmodi fructus undequaque promanantes (exceptis studia tractantibus) per Reverendum Dominum Canonicum Procuratorem sequestrandos, solutisque marcis septimanalibus et salario Vicariorum, reliquos Massae capitulari applicandos et in consolationem diligentium convertendos, de unanimi consilio et deliberatione concluserunt, Decretumque praesens vim Statuti habere declararunt.

Digitized by Google

CCXCIII.

Decretum pro Sanctuariis. Anno 1739.

Licet si antiquus usus in Ecclesia Cathedrali Cracoviensi practicatus obtinuerit, quod Sanctuarii ad praestanda in ea more aliorum Ministrorum ecclesiasticorum obsequia ex vi fundationis suae obstricti, septimanis singulis ex villis ad dotem Perillustris Domini Custodis Cracoviensis spectantibus alii atque alii, plerumque inculti, et quid pro suo officio agere deberent, ignari, multotiesque furti capaces hucusque venire solebant; sed quoniam per huiusmodi septimanalem mutationem in praesenti Ecclesia commodum obsequium haberi non potest, ipsa vero Ecclesia plurima damna in varia supellectili ecclesiastica saepius patitur; ideo Reverendissimi Domini in moderno Capitulo generali congregati, obviando ulterioribus in posterum damnis, providendoque ut Ecclesia obsequia necessaria et commoda habere possit, de mutua deliberatione et consilio concluserunt: ut Perillustris et Reverendissimus Dominus Custos Cathedralis Cracoviensis nunc et pro tempore existens, de communitate praefatarum villarum aliquos viros probos duos vel plures, obeundo huic ministerio sufficientes, pro iure et iurisdictione sua in eos constituat, qui taliter constituti officium custodiendae Ecclesiae et ministrandi in eadem, non ad spatium unius septimanae, prout hactenus fuerat, sed ad decursum unius anni sustinere tenebuntur, quo expleto, iterum similes alii in locum immediatorum substitui debebunt. Quam ordinationem taliter factam, executioni moderni Perillustris Domini Custodis Reverendissimi Domini commiserunt, Decreto praesenti ad id mediante.

CCXCIV.

Decretum ex vi Statuti reassumptum super non vendendis et alienandis silvis ex praestimoniis et gratiis, tam etiam ex fundis, sine consensu Reverendissimi Capituli. Anno 1740 die 8 Februarii.

Ambiguitatem Statuti capitularis, quod incipit: Destructionem silvarum etc. Reverendissimi Domini in praesenti Capitulo gene-

Digitized by Google

rali congregati declarare cupientes, visis anterioribus Decretis suis capitularibus, per quae virgulta maiora pro consolatione Dominorum Capitularium reservabantur et convertebantur, minora vero pro commodo et utilitate, necessitatibusque praestimoniorum, utpote sepimentis, foco et reparationibus viarum Perillustribus Dominis Regentibus permittebantur, et tam arbores, quam virgulta in silvis praestimonialibus et villarum sub protectione capitulari existentium excrescentia, quae pecuniae pro divenditis collectae, inter Dominos de Capitulo, praesertim in Capitulis partialibus dividebantur; ideo inhaerendo antiquae consuetudini, de unanimi consilio decreverunt et decernendo statuerunt in futurum observandum: ut nullus Dominorum villam praestimonialem ex concessione Capituli obtinens, sive fundationalem per contractum possidens, habeat potestatem arbores, robora, et virgulta, tam ad praesens existentia, quam in futurum reperibilia, cuipiam vendere, donare, aut alio quovis modo alienare, sed eas ad dispositionem Capituli, constituto ad id fideli custode, in suprascriptos bonos fines, videlicet pro consolatione Capituli et Ministrorum, nempe Notarii et Viceprocuratoris, ac necessitate locorum reservare, idque sub poenis arbitrio Dominorum Capitularium in contravenientem praesenti Statuto extendendis.

CCXCV.

Decretum ratione pensionis ab Abbatibus et aliis Reverendissimis Iudicibus ad Tribunal Regni Deputatis. Anno 1742 die 15 Februarii.

Quoniam pensiones Reverendissimis Dominis Iudicibus Tribunalis Regni de gremio praesentis Capituli deputari solitis, ab Abbatibus, Abbatissis et Praepositis Regularibus per Constitutiones synodales assignatae, vix ab aliquibus solvuntur, ab aliis vero aut difficilis, aut plerumque nulla haberi potest repetitio: ideo Reverendissimi Domini modum in ante provisum secuti, ut videlicet tales pensiones circa importantiam contributionis hybernalis per Reverendissimum Dominum Commissarium recipiantur, et si aliquis in solvendo renitens fuerit, etiam ex quota pro solvenda contributione oblata, tales pensiones ante omnia detrahantur, reliquum intuitu contributionis suscipiatur, concluserunt.

Digitized by Google

CCXCVI.

Decretum vim Statuti continens super participatione omnium proventuum in Ecclesia, serviens Illustrissimis Dominis ad Tribunal Regni Deputatis. Anno 1744 die 6 Iunii.

Reverendissimi Domini Praelati et Canonici, expediendo vigorem immediati generalis Capituli quoad Perillustres et Reverendissimos Tribunalis Regni Deputatos, Decretum vim Statuti habens tulerunt, huiusmodi Statuta quaevis ad bonum commune ordinata, etsi vim perpetuae observationis habere deberent, pro ratione tamen temporum et negotiorum exigentia variari aut in melius boni communis reformari, non est reprehensibile; proinde Reverendissimi Domini in hodierno Capitulo congregati, iustum et aequum arbitrantes id quod a nonnullis Dominis Capitularibus propositum fuerat, ut Perillustres Domini ad Tribunal Regni Deputati sub tempus functionis suae distributione ex Anniversariis in hac Ecclesia absolvi solitis, gaudentes, etiam ex accidentalibus provenientiis, utpote strena et aliis donariis, consolatione circa rationes generales, virgultis, participare et Mense amicorum gaudere valeant; super quibus facta inter se mutua et matura deliberatione, eoque attento, quod praefati Domini Iudices Deputati circa administrationem iustitiae bonum opus operantur, honoremque Reverendissimi Capituli plerumque non sine dispendio fortunarum portant et sustinent, exquisito prius Eminentissimi Cardinalis Loci Ordinarii sui de praemissis sensu, et obtento per Literas Eiusdem Kielciis sub die 21 elapsi Anno currenti datas, expresso assensu, eosdem Perillustres Dominos Iudices Deputatos ad participationem supra expressorum abhinc in futurum, non obstantibus quibusvis Statutis et Decretis capitularibus in contrarium latis, Decreto praesenti vim Statuti habente admiserunt, prout admittunt.

Digitized by Google

CCXCVII.

Decretum non habens vim Statuti ad solvendas vaccas tam in praestimoniis, quam fundis et gratiis. Anno 1745.

Propositam quaestionem a Perillustri Domino villae praestimonialis Biezanow Regente, ex decessu pecorum per pestilentiam subsecuto ortam, Reverendissimi Domini decidentes, de mutuis consiliis concluserunt: ut in omnibus praestimoniis pecora in eodem numero, quo circa apprehensionem praestimonii Regenti reddita fuerint, conserventur; quodsi permittente Deo, per pestilentiam, hostilitatem aut ignem in toto vel in parte sublata forent, Regens quilibet sive ad integrum, sive ad supplendum inventarium huiusmodi omnino teneatur; si vero ob periculum durantis pestilentiae, brevitatem temporis aut legalem impossibilitatem, defectum praemissum supplere non poterit, et interea ad aliud praestimonium ascendere, sive fatis cedere aliquem contingat, extunc pretium ad proportionem decessus Successori relinquere tenebitur, pro singulis vaccis viginti sex florenos numerando. Quod Decretum etiam ad fundos et gratias extendendum, et sub poenis contra non adimplentes conditiones sancitis, observandum decreverunt.

CCXCVIII.

Decretum non habens vim Statuti circa eligendos Archidiaconos pro Iudicibus Deputatis ad Tribunal Regni. Anno 1746 die 10 Maii.

Cum ex tenore Erectionis Archidiaconorum Lublinensis et Zavichostensis clare constet, eosdem Archidiaconos per priscos Episcopos pro necessitate et utilitate Dioecesis Cracoviensis institutos et fundatos fuisse, ipsoque in Ecclesia Cracoviensi installationem accipere, quaesitum fuit: utrum in Iudices ad Tribunal Regni per Capitulum praesens eligi possint? Reverendissimi Domini Praelati et Canonici in praesenti Capitulo generali congregati, facta super praemissis deliberatione ac exquisito singulorum sensu, visis et coram se lectis Actis suis anterioribus, ex quibus deductum fuit, quod

Digitized by Google

Abbates claustrales, qui similiter tantummodo Stallum habent in Cathedrali Ecclesia, ab Illustrissimis Dominis Episcopis Cracoviensibus inter candidatos nominabantur et per Capitulum pro Iudicibus Deputatis ad Tribunal Regni eligebantur: ideo inhaerendo praemissis, eoque attento, quod non sit maior utilitas Dioecesis, quam in Tribunali sitientibus iustitiam administrare et Ecclesiarum iura defendere, praefatos Dominos Archidíaconos, dummodo qualitates ad id requisitas habeant, capaces deputationis decláraverunt, Decreto praesenti mediante.

Digitized by Google

REFORMATIO

CHORI ET EORUM, QUAE AD CHORUM PERTINENT,

per

ILLUSTRISSIMUM D. D. CARDINALEM RADZIVIL

EPISCOPUM CRACOVIENSEM

in Anno 1596 facta in Visitatione.

Circa Altare Tabernaculi.

Singulis septimanis Venerabile Sacramentum renovetur, et in ea pixide, quae ad infirmos deferri solet, non plures quam duodecem hostiae, in ea vero, quae pro adoratione in tabernaculo relinquitur, non plures quam sex ordinarie ponantur, nisi propter frequentiorem populi concursum plures essent consecrandae.

Baldachinum, sub quo ad infirmos deferatur, parandum: et cum deferetur, hymni et psalmi canendi vel dicendi.

Quia circa hoc Altare sunt tria ministeria: unum Collegii Maioris Cracoviensis et duo Mansionariorum, volumus, ut sit iuge sacrificium ad hoc Altare, et Missae iis ministeriis annexae fideliter impleantur sub privatione fructuum.

Circa Altare Maius.

Mensam a dextra parte Altaris, Altari Tabernaculi respondentem, pro credentia fieri curabimus; in qua reponantur libri, can-

Digitized by Google

delabra, panis, aqua, vinum et alia ad sacrificium pertinentia. Sub hac mensa labrum sacrarii ex lapide faciendum.

Cratem ex aurichalco ante maius Altare pro dignitate Ecclesiae constituemus.

Prohibemus, ne quis nisi Clericus in presbyterium, dum Officia divina peraguntur, ingrediatur sub poena excommunicationis.

In choro stalla nova pro Nobis, Praelatis, Canonicis et Vicariis Ecclesiae nostrae cum reliquo chori apparatu necessario, veteribus sublatis, comparabimus.

Circa Altare S. Stanislai.

Nemo appendat Αναθηματα seu vota ad memoriam S. Stanislai, nisi cum scitu Venerabilis Capituli, et in Capitulo sit liber, in quem describantur beneficia, quae Deus ad intercessionem Sancti Martyris praestare solet, et vota quae beneficiis affecti in memoriam appendere solent.

Nemo sine licentia nostra aut Vicarii nostri in scriptis obtenta, ad Altare S. Stanislai celebrare permittatur, praeter Praelatos, Canonicos Ecclesiae nostrae Cathedralis et Vicarios, dum officia sua absolvunt.

De divinis Officiis.

Horae Canonicae ex Breviario Romano in choro decantentur et extra chorum recitentur.

Similiter Officium B. M. Virginis et Officium defunctorum, tam in choro quam extra chorum secundum formam Breviarii Romani fiat.

In Officio matutino, cui Canonici interesse solent, ipsi Canonici Lectiones canant, incipiendo a novissimo secundum receptionem; si vero Episcopus adsit, sex Lectiones canant Canonici, septimam Praelatus a sinistris assistens, octavam assistens a dextris, nonam ipse Episcopus secundum praescriptum Pontificalis Romani. A cantu autem versiculorum in Responsoriis liberantur.

Cum Psalmi in Officio diurno vel nocturno canuntur alternatim, unus chorus stet, alter sedeat ad militantis et triumphantis Ecclesiae communionem designandam.

Digitized by Google

In Prima Martyrologium semper legatur clare et distincte per unum e Clericis superpiliciatum, non per pueros; idem de versiculis Horarum fiat.

Missa tam de die, quam quaecunque votiva atque etiam pro defunctis, ex Missali Romano celebretur, non ex aliquo alio, cum id in virtute sanctae obedientiae Pius V. mandaverit et Concilium Tridentinum *(Ses. 7. Cap. 13)* anathema pronuntiaverit Ecclesiae Catholicae ritus contemnendo, aut pro libito omittendo, aut in novos alios mutando.

Verba in Missae praesertim officio interiecta omittantur, ut in Kyrie, Gloria in excelsis etc.

Nulli detur celebrandi facultas in Ecclesia Cathedrali postquam Sacerdotii ordinem susceperit, nisi prius a Magistro Cerimoniarum examinatus et approbatus fuerit.

Nullus item Sacerdos peregrinus, praesertim qui non sit notus, sine literis commendatitiis sui Ordinarii *(Ses. 23. Cap. 16)* ad celebrandum in Ecclesia Cathedrali admittatur.

Officia Patronorum ut Breviario et Missali Romano accommodata Clerici Dioecesis nostrae habeant, curabimus.

Ut in tota Dioecesi una ratio Officii recitandi servetur, Calendarium singulis annis conficiatur et pro festo S. Michaelis venale proponatur: a quo nemini recedere liceat, nisi ob alicuius Sancti peculiari et legitima causa Officium vel commemorationem.

Singulis item diebus Sabbathi modus et ordo divini Officii recitandi per Vicedecanum plenius et distinctius describatur, et in Sacristia vel in choro appendatur.

Processiones quaecunque sive cum litaniis, sive sine illis fiant, a maiori Altari inchoare debent, et ad maius Altare terminari, secundum praescriptum Agendorum Provincialium: quibus omnes Sacerdotes superpiliciati, et alias pro ratione temporis ornati, interesse debent *(Ses. 24. Cap. 4)*.

Conciones quae fiunt diebus dominicis, festivis et tempore Quadragesimae, ab omnibus Ecclesiae nostrae Sacerdotibus superpiliciatis in choro audiantur. Praelati et Canonici absentes amissione panum, inferiores poena unius grossi puniantur.

Infra divina Officia nullus Ecclesiae nostrae beneficiatus aut Clericus sine tonsura, aut superpilicio, in Ecclesiam ingrediatur. Qui

Digitized by Google

tonsuram non habuerit, ab Evangelista expellatur; qui vero sine superpilicio ingressus fuerit, ipso facto sit excommunicatus, nec possit nisi ab Episcopo absolvi iuxta Statutum antiquum Grotonis.

Tonsura Praelatorum et Canonicorum, atque reliquorum Sacerdotum omnium, hostiae maioris amplitudinem exaequare debet; Clericorum hostiae minoris, quae populo datur; Subdiaconorum paulo maior clericali; Diaconorum paulo minor sacerdotali sit.

Pluvialibus pileis aestate in Ecclesia ne utantur, sed bireta in modum crucis deferant, sub privatione panum.

In choro nullus Sacerdotum aut Clericorum colloquiis inter se, iocis, cursitationibus, aut lectione literarum aliis offensionem praebeat: sed omnes attente et devote orent, ut populus bonum ab illis exemplum accipiat. Si quis ex Praelatis aut Canonicis contra hoc deliquerit, panes amittat illius diei.

De Thesauro Ecclesiae et supellectili sacra.

In Altari Sacristiae depositorium Reliquiarum sanctarum fieri curabimus, ut reverentius asserventur, et a venientibus commodius videri possint.

In argento et auro Ecclesiae quae fracta sunt, reparentur; quae exciderunt, inserantur.

Thuribula, ampullae, et alia vasa Altaris, quae contrahunt rubiginem et squalorem, saepius mundentur et excoquantur.

Ex tabernaculo adinstar scrinii de lamina argentea facto, cuius nullus usus esse potest, patina ampla pro tribus olei sancti vasis deponendis paretur.

Manubrium argenteum pro aspersorio parandum.

Vestes sacrae, quae sunt lacerae, reficiantur et ad usum accommodentur.

Armaria commodiora pro illis asservandis et ordine deponendis, fieri curabimus.

Graeci ritus cassulae in unum locum seponendae, et propter antiquitatem asservandae.

Vicecustodes ab eo tempore oleum sacrum non nisi Sacerdotibus et Clericis seu ministris Ecclesiae deferendum in Parochias

Digitized by Google

tradant: et librum habebunt, in quo nomina Ecclesiarum, pro quibus oleum accipitur, et eorum qui accipiunt, inscribent.

Iidem Vicecustodes habeant inventarium supellectilis universae Ecclesiae, cuius custodia sibi concredita est; aliud sit in Capitulo.

Duo e Canonicis deputati sunt Reverendus Dominus Ioannes Zerzinski et Ioannes Andreas Prochniczki, qui universam supellectilem ecclesiasticam diligentius revideant, describant et ordine disponant, reficiendam et mundandam curent ex pecunia capparum.

Missalia ad minus octo, Agenda ad minus duo sint in Sacristia pro usu Ecclesiae, quae nos ipsi comparabimus.

In libris ritualibus indices fiant secundum Breviarium et Missale Romanum, et quae desunt, ex Gradualibus et Antiphonariis Romanis suppleantur: ad quae facienda Vicedecanus et Vicecantor est deputatus.

Altaria variis coloribus secundum temporis varietatem ornentur a Vicecustodibus, et apparatus Altaris et calicis eorundem colorum parentur.

Corporalia et Purificatoria frequenter lavanda.

Cassulae, quae non habent dalmaticas, ad privatas Missas dentur.

Pluvialia, quae non possunt esse usui, seponenda et pauperioribus Ecclesiis donanda.

Pluvialia pro scolaribus, et vexilla portanda, reformanda.

Fenestrae Sacristiae in aestate frequenter aperiendae, et superiores ita aptandae, ut aperiri possint, ex pecunia fabricae.

Aulaea et alia ornamenta Ecclesiae ad usus profanos non accommodanda.

Crux nova pro deducendo funere mortuorum comparanda ex pecunia fabricae.

Thus in mortario conteratur, et contusum in navicellam ponatur.

In Sacristiam seculares homines, servitores et foeminae non admittantur; Reliquiae sine duobus Praelatis non ostendantur.

In Sacristia sit tabula, in qua orationes, quae ad vestes sacras, quando Sacerdos ad Altare se praeparat, dicendae sunt, habeant.

Item alia tabula, in qua sint orationes ante Missam et post Missam dicendae.

Digitized by Google

Tertia Tabula, in qua ratio Officii septimanatim recitandi descripta sit, ut unusquisque statim videre possit, an sit dicendum: Gloria in excelsis, Credo, Ite missa est, commemorationes quae sint faciendae, etc.

Fores ad turrim campanarum claudantur a Sanctuariis, ne in tecto damna fiant.

Sanctuarii tonsuram clericalem deferre debent, et habitum a laicis habere aliquo modo diversum. Quod Domino Custodi exequendum committitur.

Reliquiarum, quae habentur in Ecclesia, Praedicatori Cathalogum dare debent Vicecustodes, ut populo denuntientur antea quam exponi solent, propter devotionem excitandam.

Sine scitu Episcopi et Capituli nil de supellectili ecclesiastica cuique donandum.

Vexilla et ornamenta Altarium Vicecustodes in tempore, antequam populus frequens est, eferant.

De Praelatis, Canonicis, totoque Capitulo.

Reverendissimus Dominus Suffraganeus, in ordine episcopali nostra officia fideliter, dum nos aliis negotiis occupati sumus, obeat: matutinum et vespertinum Officium, Missae item sacrificium diebus solennibus celebret; in quatuor anni temporibus ordines conferat, non tamen sine examine R. Archidiaconi vel nomine eius deputati; pro literis formatis notarium suum decimam tantum aurei partem accipere permittat (*Ses. 21. Cap. 1. de refor.)*.

Sacramentum confirmationis conferat: certis diebus festis ad vicina oppida posset excurrere, et ibi confirmare, denuntiatione ante octo dies ad populum facta, ut populus de confirmatione instrui possit.

Ecclesias item noviter extructas vel restauratas requisitus tempore commodo consecrare et reconciliare non praetermittat.

E Pontificali Romano omnes ceremonias absolvat, in Missa pontificali benedictionem in fine Missae det, non ante communionem; additiones in Officio divino vitet.

Missam cantatam ad Altare maius nunquam nisi pontificaliter celebrare debet: ideoque cum in vice sua canonicali ad eum ordo

Digitized by Google

pervenerit, in explenda Missa cantata alterius opera uti debet; nihilominus tamen marca missalis illi dari debet, cum non per illum stet, quominus cantet, et cum in septimanis aliorum Praelatorum et Canonicorum pontificaliter canat.

Parochiam Wawrzynecensem singulis annis visitet, cum per occupationes licebit.

R. D. Decanus, qui Archipresbyter in iure vocari solet, cum sit primus Praelatus in Ecclesia hac et praesidens, omnium Praelatorum officia nosse et Canonum, Constitutionumque Provincialium et Dioecesanarum cognitionem habere debet. Ad eum pertinet proponere in Capitulo, quae ad divini cultus augmentum, disciplinae et honestatis in Ecclesia et in Praelatorum cohabitatione conservationem, et temporalium bonam administrationem spectant. Ille primo sententiam dicere, aliorum sententias excipere, ex pluralitate concludere, conclusionemque executioni demandare, et in Capitulo de executione decretorum Capitulorum praecedentium, sollicitus esse debet.

Animarum curae, quae Ecclesiae Cathedrali est adiuncta, praeest: ideo iis quae ad curam animarum pertinent, advigilare debet, ut Sacramenta rite administrentur; ut Calendarium edatur, e quo dies festi et ieiunia, et matrimoniorum tempora populo enuntientur, et Clero celebrandi Officii ratio innotescat.

Eius praeterea est muneris, ut in choro omnia suo ordine procedant: ideo in choro primus et ultimus esse debet; Presbyterorumque est caput, omnes Vicarios instituit, corrigit et incorrigibiles destituit.

Habet Vicedecanum, qui vices eius in cura animarum et in choro implet, negligentes notat, poenas exigit.

R. D. Archidiaconus, secundus in Ecclesia Praelatus, et qui absente R. D. Decano praesidentiae officium implet.

Visitationis officium Ecclesiarum Archidiaconatui suo subiectarum, quae ad 500 numerantur, de triennio in triennium diligenter obeat: in qua visitatione correctioni Cleri, Parochorum disciplinae, emendationi errorum in praedicatione et Sacramentorum administratione sedulo intendat; fundationes, reditus, aedificia, thesauros, ornatus, profanationem, videat; de iuventutis institutione et exequutione iussionum Episcopalium, inquirat. Quaerat, an Parochiani sciant

Digitized by Google

Pater noster, Ave Maria, Credo, Decem praecepta, Generalem confessionem etc.

Socios visitationis adhibeat Decanos rurales et iis executionem comittat, maiora Episcopo referat, ea item quae emendata sunt, notet et Episcopo exponat.

Ordinandos examinet et non nisi idoneos secundum praescriptum Concilii Tridentini *(Ses. 23. Cap. 3 et seq.)* admittat, et si sunt alterius Dioecesis cum dimissorialibus sui Episcopi; pridie ordinationis omnes convocet, et per se vel alium idoneum informet de iis, quae unicuique proposita esse debent, tamen de iis, quae unumquemque impedire solent, quominus ordinis Sacramentum rite suscipiat. Qua in re, Seminario constituto, eum iuvabimus.

Et quia ex privilegio et sacrorum Canonum praescripto Theologiae vel Iuris Doctor esse debet: moneat Capitulares, si quid fiat contra Canones, si quid contra religionem, vel contra rectum cultum.

R. D. Praepositus, tertius in Ecclesia nostra Praelatus, officium eius in aliis Ecclesiis ad temporalia et ea, quae sunt fori, se extendit, sicut Decani ad ea, quae sunt chori: ideo in quibusdam Ecclesiis armatus possessionem beneficii sui accipit, significans se ad defensionem bonorum promptum, paratumque esse deberi.

R. D. Scholasticus, quartus in Ecclesia nostra Praelatus, Scholae et institutionis puerorum cura ad eum pertinet; ut instituantur in doctrina Christiana et omni liberali disciplina; ut ne legantur eis obscoeni et in fide suspecti authores: ideo Doctor vel alias ad docendum idoneus esse debet. Habet Magistrum, cui ipse solvit, quem ipse instituit et destituit, Capitulo tamen consulto et requisito.

R. D. Cantor, qui in Canonibus Primicerius appellatur, quintus in Ecclesia Praelatus, qui cantui praeest, ut ad compunctionem audientium sit compositus, ut sit simplex, festis conveniens, non protractus, non praeceps. Eius est officium Praelatis antiphonas in Vesperis et Matutino praecinere, lectiones diurnorum et nocturnorum Officiorum distribuere, Episcopo celebrante cantum regere, quod illa consuetudo indicat, qua Gloria in excelsis praecinit Episcopo.

Ad eius item officium pertinet plebanatus Civitatis Cracoviensis non venientes, vel non mittentes ad processiones statis temporibus, secundum Statuta Ecclesiae Cathedralis punire.

Digitized by Google

Habet Vicecantorem, qui in intonatione antiphonarum et in choro regendo, accentuque moderando, eius partes implet. In eius absentia alium quemcunque poterit substituere.

R. D. Custos seu Thesaurarius, sextus in Ecclesia Cracoviensi Praelatus, habet curam sacrorum vasorum et vestimentorum, luminarium, item panis et vini, ut a Capitulo pro necessitate suppeditentur; et quamvis Venerabile Capitulum Vicecustodes duos eligat, qui haec onera eius loco implent: tamen ille pro onere suo debet cum Procuratore Capituli singulis Quatuor temporibus visitare thesaurum, videre quae sint reparanda, mundanda etc.

Habet iurisdictionem in Sanctuarios, qui ut tonsuram clericalem et habitum a laicis diversum deferant, curabit.

Omnes in universum Praelati et Canonici, quia sunt luminaria Dioecesis et Senatus Ecclesiae, in primis residentiae suae annis iura et libertates Ecclesiae diligenter evolvant: quod etiam ex Statuto, primo Generalis Capituli die facere tenentur; orationibus, sacrificiis et aliis piis exercitiis vacent, ut sint in aedificationem reliquo Clero, et omni populo non in destructionem.

Non dubitamus, omnes et singulos Horas canonicas attente et devote e Breviario Romano recitaturos, cum ad hoc electi sint, ut pro populo orent: et qui non orant, fructus amittunt illius diei, ratione Matutini mediam partem, ratione aliarum Horarum divinarum omnium mediam partem, ratione singularum Horarum diurnarum sextam partem, ut est in Constitutione Concilii Lateranensis et Bulla Pii V.

Hortamur omnes et singulos, ut saltem diebus dominicis et festis solennibus, si autem habuerint obligationem, tam frequenter ut suo muneri satisfaciant, Missas celebrent, quemadmodum vult Concilium Tridentinum *(Ses. 23. Cap. 14. de refor.)*.

In quibus orantes et sacraficantes officiis, ut cum maiori sua, populi et mortuorum utilitate versentur, nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione celebret, modo non desit copia confessoris et necessitas celebrandi non urgeat, ut est in Concilio Tridentino *(Ses. 13. Cap. 7)*.

Optandum autem esset, ut octavo quoque die confessionem peccatorum faciant.

Digitized by Google

Qui distributiones lucrari volunt, singulis diebus dum Officia divina celebrantur, saltem ante finitam Nonam in Ecclesiam Cathedralem veniant, diebus autem dominicis et festis processioni, Missae maiori et concioni interesse teneantur.

Habeant indicem festorum, in quibus ad Vesperas convenire solent ex Statuto.

Episcopo celebranti, ordinanti, aut alia pontificalia exercenti, assistant atque inserviant, sub privatione distributionum illius diei *(Ses. 24. Cap. 12)*.

Missam conventualem seu maiorem celebrante Episcopo vel alio sacerdote, ipsi etiam tanquam simul celebrantes ad omnia attendant.

Anniversaria quoque fundatorum, fratrum et aliorum fidelium ne negligant: quae ut melius obeant, nomina eorum, pro quibus Anniversaria per septimanam celebranda sunt, feria sexta in Capitulo et in choro ante Officii inchoationem, in tabula descripta proponantur.

In Missis, quas de die celebrabunt, facientes commemorationem eorum, pro quibus Anniversaria fiunt, obligationi de Missa pro defunctis facienda, eos satisfacturos declaramus.

Distributio pecuniae pro Anniversario, ne in Ecclesia fiat, sed in Capitulari loco.

Magister ceremoniarum certa constituta provisione deligatur, cuius partes erunt, omnibus et singulis, qui in choro adsunt, significare, quo tempore oporteat stare, quo inclinare caput, quo genua flectere, quale item quisque munus, quove pacto praestare debeat; singulosque Ecclesiae ministros sui officii in tempore praemonere, ac ut omnia rite peragantur ex Breviario, Missali et Pontificali, praevidere. Qui illi non obedient, distributione illius diei mulctentur.

Qui plura beneficia ex dispensatione Sedis Apostolicae possident, curare debent, ut duabus ad minus septimanis singulis annis in eis residentiam faciant continue vel interpollatim.

Capitula celebrent singulis septimanis, sine neglectu tamen divinorum Officiorum, quibus interesse tenentur: quae semper incipiant ab oratione A c t i o n e s n o s t r a s etc. In eis per Praesidentem primo semper spiritualia, deinde temporalia proponantur.

Digitized by Google

Qui vocatus ad Capitulum non venerit, distributionum privatione puniatur iuxta Statutum.

Curabunt, ut secreta suffragia introduci possint in quibusdam negotiis, propter odia declinanda.

Acta Capituli a Notario iurato fideliter conscribantur, et sequenti Capitulo auscultentur et in Codices referantur.

Statuta per Episcopum confirmentur, et quae fuerint confirmata, ne abrogentur aut mutentur sine authoritate Episcopi.

Praefectum archivii deligant unum de Praelatis vel Canonicis residentem et idoneum, constituto ei aliquo honorario, qui libros, privilegia, acta et quaslibet scripturas Capituli diligenter servet; Inventarium et Summarium scripturarum unum penes se, aliud in Capitulo habeat; expeditiones et informationes in causis Capituli conscribat; literis Principum et aliorum nobiliorum personarum nomine Capituli respondeat. Electus est R. D. Siscovius.

Bona communia non minus quam propria, fideliter curent et tractent: augereque et in meliorem conditionem deducere contendant.

Revisiones bonorum frequenter fiant, et fideliter sincereque referantur.

In traditione Castrorum Episcopalium in arendam, semper aliquem e Capitulo deputandum decernimus: cui iuramentum Capitaneus de non tradendis Castris Sede vacante, nisi in manus Capituli, praestare teneatur.

Distributionem quotidianam panum, ne pecunia redimant, ut habeant maiorem et commodiorem occasionem largiendi pauperibus.

Marcae duodecem, quae in iucundo ingressu a singulis pro cappa dantur, sub duplici clausura serventur, et ad nullum alium usum convertantur, nisi ad ornamenta Ecclesiae, sintque eius pecuniae acceptae et expositae separata regestra.

Taxa item domorum, quae ab unoquoque solvi solet, servetur sub duplici clausura, et ad commune Capituli commodum convertatur.

In domibus Canonicorum mulieres ne habitent, cum non modo a malo sed etiam a suspicione et occasione mali abstinendum sit. Hospitalitatem tamen erga consanguineas non prohibemus.

Qui ad praestimonia extra tempus messium proficiscuntur, pro rata temporis, quo ab Ecclesia absunt, distributiones non habeant, nisi cognita et approbata causa in Capitulo ante vel post.

Digitized by Google

Quamvis ex praescripto Sacrosancti Concilii Tridentini (*Ses. 24. Cap. 12*) omnes divina Officia per se obire teneantur; tamen quia ex antiqua ordinatione et consuetudine recepta et praescripta, per Vicarios ea semper absolvebant: volumus, ut singuli Canonici suos proprios Vicarios ad proximum S. Michaelis Capitulum habeant, sub poenis in Statuto Zbignei Cardinalis expressis, non obstante Reverendissimi Ioannis Konarski Statuto posteriore.

Singuli dum ab Ecclesia discedunt, procuratorem relinquant unum de Capitulo, qui omnia onera in loco cuiuscunque tenebitur explere, sub poenis in Statutis expressis. Similiter domos non Secularibus sed Fratribus committant.

Georgius Cardinalis Radzivil.

Digitized by Google

DECRETA

BERNARDI MACIEIOWSKI EPISCOPI CRACOVIENSIS

Cracoviae, die 14 Iunii, 1602.

Bernardus Macieiowski Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiensis etc. Reverendis ac Venerabilibus Dominis Praelatis, Canonicis, totique Capitulo Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, Fratribus in Christo charissimis, salutem in Domino.

Ex debito pastoralis officii nobis quanquam immeritis superna dispensatione commissi, Civitatem et Dioecesim nostram visitare proponente, ab Ecclesia Cathedrali, quae aliarum in Dioecesi nostra Ecclesiarum mater est et magistra, secundum praescriptum Sacrorum Canonum visitationem inchoare voluimus. In qua Visitatione omnibus diligenter inspectis et examinatis, et quae correctione digna videbantur, correctis, in primis Statuta omnia Ecclesiae huius primariae et consuetudines laudabiles vobis commendamus; deinde ea, quae in Visitatione antecessoris nostri Georgii Cardinalis Radziwili bene et laudabiliter de consensu omnium Praelatorum et Canonicorum, totiusque Capituli ordinata fuerunt, approbamus; postremo quaedam Capitula nova, aut certe ad declarationem priorum pertinentia, proponenda vobis putavimus: quae ut in executione sint, vos omnes et singulos in Domino hortamur et in virtute sanctae obedientiae praecipimus.

Ante omnia Fratres dilectissimi videte vocationem vestram, quia positi estis tanquam lucernae super candelabrum in Domo Do-

Digitized by Google

mini: ut qui ingrediunt, lumen videant. Sic igitur luceat lux vestra coram hominibus in Ecclesia, in Capitulo, in domibus vestris, in conversatione, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem qui in coelis est.

In Ecclesiam unusquisque ingrediatur superpilliciatus, tonsuram suo ordini congruentem deferens. Nam qui sine superpillicio ingressus fuerit, ipso facto est excommunicatus, nec potest nisi ab Episcopo absolvi, iuxta Statutum Ioannis Groth Episcopi. Qui vero tonsuram non habuerit, ab Evangelista expelli debet.

In Ecclesia a colloquiis, iocis et confabulationibus, a literarum lectione abstineant, ne populus haec talia videns offendatur, et vituperet ministerium nostrum. Si quis tertio per Censores Capitulares monitus non abstinuerit, per Capitulum puniatur.

Ut omnia ordinate fiant in Dei ministerio, utque una cerimoniarum ratio ab omnibus conservetur intra divina Officia, Magister cerimoniarum proprius et perpetuus Ecclesiae huius, certa provisione constituta, deligatur.

Caveant etiam, ne ab officio Missae vel aliis divinis Officiis, quibus interesse tenentur, de Ecclesia recedant, non expectato fine, nisi propter iustam aliquam et necessariam causam de licentia Procuratoris Capituli vel Senioris Praelati in Ecclesia praesentis.

Quia omnes Canonicatus ex praescripto Concilii Tridentini *(Ses. 24. Cap. 12)* annexum debent habere ordinem Presbyterii, Diaconatus vel Subdiaconatus, ad tollendas omnes quaestiones, quae exoriri possent in Missis nostris Pontificalibus de ministerio in ordine Diaconatus vel Subdiaconatus, statuimus et ordinamus, ut iis, qui sunt in Capitulo receptione posteriores in Diaconatu et Subdiaconatu ministrare teneantur, nisi alii Seniores ministrare in locum illorum voluerint, aut per nos ad id assignati fuerint.

Censores Capitulares, qui ex more antiquo singulis annis in Capitulo generali Purificationis B. Virginis Mariae eligi solent et debent, officium suum diligenter exequantur: si quem contra vocationem aliquid facere in Ecclesia vel alibi viderint, vel audiverint, monere non praetermittant. Maxime autem eos, quos sibi invicem infensos animadverterint, ad pacem et concordiam revocare studeant; quodsi privata monitione efficere nihil potuerint, ad Capitulum referant.

Digitized by Google

Disciplina Capitularis a maioribus usurpata, restituatur, ut in Capitulo omnia ordine et citra cuiusvis iniuriam vel offensionem peragantur. Praesidens in Capitulo quae tractanda sunt proponat, illud autem diligenter attendat, ut spiritualia primo, deinde temporalia proponantur; sine licentia Praesidentis nemo aliquid in Capitulo proponere audeat, aut in alterius sententiam verbis involare, vel aliquem verbo iniurioso lacessere. Si quis contra hoc deliquerit, Decreto Capitulum in eum secundum Statuta animadvertat.

Nihil est quod a Sacerdotibus Dei magis alienum esse debeat, qui mysterium reconciliationis tractant, quam simultates, odia, rancores, suspiciones, tum quae ex iis nascuntur verba contumeliosa, convitia, diffamationes. Proinde hortamur omnes et singulos, ut amorem fraternum inter se conservent et honorem mutuum ubique tueantur. Si quis inimicitias contra alterum fovere deprehensus fuerit, per Capitulum iuxta antiqua Decreta puniatur.

Quia non decet quenquam Capitularem Statuta Capituli ignorare: innitentes Statuto antiquo de legendis Statutis prima die cuiuscunque Capituli, ordinamus, ut omnia Statuta in tres partes dividantur. Prima pars Statutorum Episcopalium et Capitularium integre legatur pro festo Purificationis B. Mariae; Secunda Statutorum Capitularium pro festo S. Stanislai in Maio; Tertia Statutorum, Decretorum Capitularium praecipuorum, pro festo S. Michaelis integre legatur.

Privilegia posteriora, tum munimenta omnia limitum controversiarum, quae non sunt inscripta in volumina, colligantur, et vel in eadem antiqua volumina, vel in nova ad eam rem comparata describantur.

Maxime etiam necessarium arbitramur, ut libri Beneficiorum pars altera, quae est in papyro scripta, tum liber Retaxationum, qui iam usu est attritus et laceratus, in membranis fideliter describatur.

Quod in prima Visitatione a praedecessore nostro ordinatum est, ne videlicet mulieres suspectae in domibus Canonicorum habitarent: idem etiam ad cellaria sub domibus eisdem existentia, propter evitandam omnem speciem mali et honestatem conservandam, extendi volumus.

Digitized by Google

Cum autem unicuique mandatum sit de proximo suo et domesticorum potissima cura sit habenda: hortamur, ut Familiares suos unusquisque instruat et erudiat, ne sint rixosi, ebriosi, impudici, cupidi, elati, blasphemi et voluptatis amatores, vitia fugiant et virtutes amplectantur, in vestitu, cultu et omnibus actibus honestatem praeseferant, sicut decet ministros ministrorum Dei. Praecipue vero provideant, ne pueri in Ecclesia insolentias faciant. Quod si qui eas fecisse deprehensi fuerint, statim disciplinae subiiciantur.

In cuius rei fidem, praesentibus manu nostra subscriptis, sigillum nostrum subimprimi iussimus. Actum et datum Cracoviae, die quatuordecima mensis Iunii, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo.

Bernardus Macieiowski
Episcopus Cracoviensis.

Digitized by Google

DECRETA

PETRI TYLICKI EPISCOPI CRACOVIENSIS

Cracoviae, die 14 Aprilis 1612.

Petrus Tylicki Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiensis etc. Reverendis Dominis Praelatis et Canonicis, totique Capitulo Ecclesiae nostrae Cathedralis Cracoviensis, Fratribus in Christo charissimis, Christi Iesu gratiam et pacem.

Pastoralem provinciam gerentes quasi super specula in Domo Dei constituti, omnibus quidem Ecclesiis nostrae solicitudini adscriptis, quoad infirmitate circumdati possumus, Visitationis ministerium impendere satagimus; ei vero, inter quam et nos superna dispositione Ecclesiastici coniugii nexus intercedit, adeo vigilantiam nostram Episcopalem devinctam recognoscimus, ut idem in ea nos facere debere censeamus, quod olim Mosi Dominus faciendum praecepit, ut videlicet eius omnes rationes sinu nostro complectamur, sicuti nutrix infantem portat. Quod officii nostri munus cum nuper Collegium vestrum visitando exolverimus, quod ad explendas vocationis vestrae partes pertinere iudicavimus, praesenti scriptura complectimur vos in Domino hortantes, ut quo altiorem gradum in Ecclesia Dei prae aliis in sortem Domini vocatis, sortiti estis, tanto acrius et fidentius contendatis, ut amplioribus divinae gratiae praesidiis per bona opera cumulati, facem ad pietatis Christianae officia cunctis praeferatis.

Digitized by Google

1. In primis autem quae laudatissimi Antecessores nostri in Visitatione Collegii vestri sanxerunt, ordinamus ut ea omnia et singula inviolabiliter observentur, nominatim vero Censores officium suum expleant, quae corrigenda aut punienda viderint, Capitulo patefaciant, Capitulum vero pro modo culpae quemlibet puniat.

2. In Processionibus sacris quia adventus Domini in mundum et eius vitae, et in coelos ascensionis memoria agitur, districte praecipimus, ut in eis et aliis Officiis divinis nulla colloquia fiant, Statutumque ea de re sancitum observetur serio.

3. Presbyterium ut profani homines sub tempus SS. Sacrificii Missae non ingrediantur: Edictum hoc nomine in tabula cum comminatione Excommunicationis promulgandum et in Vestibulo Presbyterii appendendum.

4. Hebdomadarii, Praelati et Canonici prospiciant, ut rite Missas decantent, poenas in Capitulo errorum, si quos commiserint, subituri.

5. Procurator Capituli diligenter provideat, ut non nisi bonum vinum pro usu Sacrificii dispensetur.

6. Ex alba cera candelae ad Altare maius sub tempus SS. Sacrificii Missae saltem diebus Dominicis et festis celebribus adhibeantur.

7. Capella Rosarum, in qua Reverendissimus olim Philippus Padniewski sepultus est, per Venerabile Capitulum tecto aliquo quamprimum operiatur. Vestes quoque sacrae emendentur, quae autem usui esse non possunt, ut tenuioribus Ecclesiis dentur, permittimus. Ad delectum earum, quae usui non sunt, faciendum, duo ex Capitulo deputentur.

8. Vacationum ab Ecclesia tempus prorogatum abolemus, ac ut ea ultra vetus Capituli Statutum non proferantur, ordinamus, scilicet ut incipiant vigesima Iulii et durent ad vigesimam Septembris.

9. Discedentes ad praestimonia ut distributiones quotidianas non percipiant, inhaerendo Decreto S. Tridentinae Synodi statuimus. Qua in re servetur Ordinatio Illustrissimi Cardinalis Radziwil.

10. Animadvertimus Anniversaria diversimode absolvi: qua in re ne aut Fundatorum ultimae voluntati praeiudicetur, aut ea non suo tempore peragantur, ordinamus, ut nulla circumstantiarum temporis ratione habita, Anniversaria et Vigiliae tempore suo absolvantur, neque vocationum causa aliqua in eis translatio fiat.

Digitized by Google

11. In Altaribus et Capellis, quae e regione Chori consistunt, sub tempus summae Missae et Concionum a quoquam non celebretur sub poena unius marcae pro comparanda cera erogandae.

12. Famuli Praelatorum et Canonicorum calices pro celebranda Missa e Sacristia ad Altare non deferant, sed id ministerium Clerici exequantur.

13. Ecclesia S. Georgii quia a multo tempore in divinis officiis negligitur, Capitulum autem fertur habere censualem pro ministris eius Ecclesiae pecuniam: de eo censu nos informet, ut rationem obviandi negligentiis commode inire possimus.

Quas quidem ordinationes nostras in fidem evidentiorem manu nostra subscriptas, Sigillo nostro signari fecimus. Datum Cracoviae, die XIV Aprilis MDCXII.

Petrus
Episcopus Cracoviensis.

Digitized by Google

DECRETA
PETRI GEMBICKI EPISCOPI CRACOVIENSIS
Cracoviae, die 15 Maii 1651.

Petrus Gembicki Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopus Cracoviensis, Dux Severiae, Illustribus et Admodum Reverendis Praelatis, Canonicis, totique Capitulo Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, Fratribus in Christo dilectis, salutem et nostram Episcopalem benedictionem.

Pastoralis curae, et qua per Dei gratiam fungimur licet immeriti, Episcopalis sollicitudinis nostrae partes esse dignoscimus: ut postquam ex Sancto et salubri Concilii Tridentini praescripto, Supremi Numinis ope freti, Cathedralis huius Ecclesiae, dilectissimae Sponsae nostrae, Visitationis opus feliciter peregimus, ea quae ad ipsius regimen et cultus Divini incrementum, aut iam pie ordinata invenimus, aut exinde constituta sunt, servata esse velimus; at ut nostra in id incumbente vigilantia, optato pergant fervore, et quorum interest diligenti perennent opera atque pietate: ea propter cum singulare boni regiminis specimen, Sacramve Divinorum Officiorum, et Ministeriorum Oeconomiam talem in ea repererimus, unde imitandum in alias Dioecesis nostrae Ecclesias derivet exemplum, nec minus loco atque dignitate, quam ipso sui muneris pro et laudabili exercitio caeteris praeesse studeat, reassumptis antiquis et novis Illustrissimorum olim et Reverendissimorum Dominorum Georgii Radzivilii, Bernardi Macieiovii S. R. E. Cardinalium, ac Petri Ty-

Digitized by Google

licii Episcoporum Cracoviensium, Praedecessorum nostrorum, Statutis, Decretis et Reformationibus, quorum hic tenores pro expressis habere volumus, hanc, quam pro nunc utilem et necessariam fore iudicavimus, Reformationem nostram praesentis Visitationis Decreto adiungendam et constituendam esse duximus, prout adiungimus et constituimus, Vestrum omnium huius S. Collegii Praelatorum et Canonicorum, Fratrum nostrorum requirentes officium, quatenus ab omnibus et singulis Vobis observetur; ac ut unusquisque Vestrum, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administret, nec vacua sit in Vobis, sed plus omnibus laboretis, quibus Deus in Ecclesia sua plus caeteris honoris et eminentiae dedit: odorem suavitatis ad omnes aliarum vicinarum Dioecesium Ecclesias, ex observantia legum et disciplinae ecclesiasticae praebentes, praemium illud immarcescibile aeternae beatitudinis a Deo Optimo Maximo accepturi.

Ante omnia igitur debitum cultum et omnem venerationem circa SS. Eucharistiae Sacramentum non minus conservari, quam augeri cupientes, statuimus: donec inchoata fundatio Ministrorum SS. Sacramenti ab Illustri et Admodum Reverendo Domino Luca Dąbski Canonico Cracoviensi perficiatur, ut abhinc unus ex Poenitentiariis Communitatis Vicariorum, per Venerabile Capitulum ad id deligendus et deputandus, (uti ab Horis nocturnis liber) diligentem custodiae, ministerii et reverentiae habeat curam, poenis alioquin nostro vel Successorum nostrorum arbitrio reservatis, puniendus. Abolemusque exinde antiquam consuetudinem, qua ad Ministerium huiusmodi Vicarius pro tempore Hebdomadarius obligabatur.

Praedecessorum nostrorum, nec non Venerabilis Capituli Ordinationibus insistentes, sub arbitrariis eiusdem Venerabilis Capituli poenis prohibemus: ne deinceps liceat ulli Votivas tabellas, tam ad sepulchrum D. Tutelaris S. Stanislai, quam ad Crucifixi, aut quasvis alias imagines sacras appendere sine scitu et expressa licentia Vicecustodum, qui illas simul et miracula, si dignum iudicaverint (in quo consilium plurium vel unius ex Poenitentiariis sequentur), in libro seorsivo specialiter ad hoc comparato, per aliquem Notarium publicum connotari facient, et non alias, nec aliter recipiantur.

Ne frequentiore Clero eodemque ad Sacrificia Missarum importune concurrente, sit distractionis aut confusionis occasio, publica-

Digitized by Google

tam hac in parte per Venerabile Capitulum Ordinationem ab omnibus observari mandamus, ac ne ad Altare SS. Crucifixi, quod est pro Defunctis privilegiatum, tum ad Sepulchrum S. Stanislai, quispiam Presbyterorum etiam aliunde venientium, sine scitu et licentia Vicecustodum celebrare praesumat, sub poena excommunicationis statuimus. Cleri tamen maioris, Praelatorum in dignitate, gradu aut officio existentium, debitam habebunt rationem Vicecustodes.

Clerus Ecclesiae istius ad cantum, tam in Choro, quam extra Chorum in Capellis obligatus monetur, quatenus devote, lente et attente, servato debito et competenti respirii interstitio, non festinanter et perfunctorie Officia sua decantet, quae quidem iuxta morem et usum Ecclesiae istius diebus ferialibus hora sexta Horologii medii, in festis hora quinta inchoent, ita ut ad minus hora undecima finiant, nisi pro interveniente necessitate aliter ordinari expedierit.

Praescripto Rubricarum Martyrologii Romani inhaerentes, ac inadvertentiam Chori hactenus durantem corrigentes, decernimus: ut amodo iuxta novam ab Admodum Reverendo olim Andrea Haszkowski I. U. D. ad usum Dioecesis nostrae correctionem et ordinationem conscriptam et typis mandatam, Martyrologium eiusmodi in Choro decantetur.

Ne consuetae Missae maiores conventuales diebus festivis, Processiones, Conciones ac Anniversaria personali praesentia Praelatorum et Canonicorum destituantur, ad quam tamen omnes et singuli vinculo SS. Canonum et huius Ecclesiae Statutorum obligantur, ordinamus: quatenus nemini suprascriptis durantibus Officiis, liceat Missam extra locum et officium audire, nec celebrare, sub poena carentiae fructibus et pane pro rata temporis, acsi absens fuisset. Quod etiam ad minorem Clerum extendimus, et ne tempore Concionis aut Processionis celebrent, sub poenis nostro arbitrio promulgandis praecipimus.

Clerus omnium Communitatum, nec non beneficiati Ecclesiae huius superpelliceati teneantur interesse Concionibus diebus festivis in eadem Ecclesia fieri solitis. Quorum negligentiam, et sine legitima causa absentiam, poenis ubi sunt institutae, in duplum auctis, plecti iubemus: ubi vero non sunt institutae, ut adinstar aliorum instituantur, decernimus.

Digitized by Google

Vinum Sacrosanctis Missae Sacrificiis ut abhinc quantum fieri poterit, optimum, etiam transmarinum provideatur, iniungimus.

Cum Praelato, Canonico ad celebrandam Missam intrante Sacristiam, non nisi ingrediatur famulus unus. Cuius ut facilior memoria habeatur, affigatur tabella prae foribus Sacristiae, quae vulgari idiomate admoneat sub poena excommunicationis.

Praedecessorum nostrorum antiquis inhaerendo praescriptis, pensilem tabellam ad Altare maius loco commodiore affigi mandamus, ne quis Presbyterorum, Clericorum et Saecularium, Officiis aut Ministerio adscriptus istius Ecclesiae, intra Divina Officia, sine Superpelliceo ingrediatur locum Presbyterii sub poena excommunicationis.

Praelatos et Canonicos Fratres nostros monitos esse volumus, ut Missis, Officiis, nec non Anniversariis Defunctorum, cum debita attentione, devotione, silentio et absque colloquiis intersint, sub poena amissionis distributionum illius diei.

Ut tanto melius qua communia, qua propria bona sua Venerabile Capitulum curare possit, omnibus et singulis ex Capitulo duos dies absentiae ab Ecclesia, non tamen festivos, iuxta hactenus receptam et Decreto Capitulari firmatam consuetudinem, quolibet trimestri visitandorum bonorum suorum causa, concedimus et indulgemus, ita tamen, ut si hoc indulto in uno trimestri aliquis usus non fuerit, illud in aliud reservare sibi non possit.

Archivi Ecclesiae et Bibliothecae veteris reformationem toties ante Nos decretam, hactenus tamen neglectam et intermissam, regiminis nostri tempore perficere cupientes, Praefectum eiusmodi Archivi et Bibliothecae instituimus et designamus Illustrem et Admodum Reverendum Gregorium Borastum I. U. D. Canonicum Cracoviensem, Fratrem nostrum, qui Bibliothecam quidem cum aliquo ex Poenitentiariis Foxianis, Archivum vero cum Venerabilis Capituli Secretario revidebit, reformabit et in loco commodo collocabit.

Iurium, Privilegiorum, ac aliarum quarumvis Scripturarum Ecclesiae nostrae quomodolibet servientium indemnitati consulere et interitui obviare pro officio nostro cupientes, decernimus: ut omnia Iura, Privilegia et Scripturae eiusmodi, tam Episcopalium, quam Capitularium bonorum, nec non aliarum Ecclesiarum, libris ad hoc

Digitized by Google

destinatis inscribantur, iuxta modum ac rationem a maioribus nostris in Volumine seu Codice Privilegiorum antiquorum observatam.

Ut debita omnium Constitutionum Episcopalium, nec non Statutorum ac Decretorum Capitularium observantia hactenus propter ignorantiam eorundem intermissa, ad praescriptum usum revocetur, praesentibus ordinamus: ut amodo et deinceps in quolibet consessu Capitulorum septimanalium, et praesertim pro occurrentibus tractatibus negotiorum, aliquid de eiusmodi Constitutionibus, Statutis et Decretis per ordinem publice legatur.

Modum ac ordinem tractatuum Capitularium conservaturi, prioribus Praedecessorum nostrorum ac Venerabilis Capituli hac in parte reassumptis Ordinationibus, hoc praeterea superaddimus: quod si quispiam Canonicorum, dum aliquod negotium per vota expeditur, alterius votum interrumpat, privationem vocis activae in Capitulo illa die sustineat.

Periculo damni aut incommodi, quoquo modo illud contingere potuisset, obviantes, statuimus: ut ex rebus tam Ecclesiae, quam thesauri, et praesertim pretiosis, nihil omnino particulari alicui commodetur, sine expresso consensu et licentia totius Venerabilis Capituli, idque sub poena excommunicationis.

Quo commodiorem Statutorum et Decretorum suorum scientiam omnes Capitulares teneant, ab eis paterne requirimus: quatenus duos ex Presbyteris, de quorum prudentia, iudicio et dexteritate constiterit, eligant, qui aliquod quam brevissimum omnium Statutorum et Decretorum eiusmodi reductorium seu repertorium, etiam constituto operis pretio conficiant et conscribant, similiter et onerum, ad quae Venerabile Capitulum tam in communi, quam in particulari ratione acceptarum fundationum quomodolibet obligatur.

Culturae Villarum Praestimonialium et Domorum Canonicalium fabricae conservandae causa, triennalem nunc intermissam revisionem revocamus, praecipientes, ut quamprimum expediatur et deinceps observetur. Ordinamus insuper, ut sub poena privationis quilibet regentium tam Domus, quam Villae suae, circa primam possessionem in praesentia Notarii capitularis aedificiorum et totius supellectilis Inventarium conficiat.

Fraternam illamque valde salutarem correctionem ad pristinum vigorem instaurare volentes, annuos quos Venerabile Capitulum in

Digitized by Google

Capitulo generali S. Stanislai in Maio, iuxta praescriptam consuetudinem eligere solet, morum fraternorum Censores paterne monemus, ut officium suum iuxta Statutum Capitulare desuper editum quam diligentissime exequantur.

Quae supra scripta omnia et singula in Venerabilis Capituli consessu legi et publicari, nec non debitae mandari executioni in virtute sanctae obedientiae mandamus. In quorum fidem, praesentibus manu nostra subscriptis, nostrum Sigillum apponi iussimus. Datum Cracoviae, Die Decima quinta Mensis Maii, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Primo.

Petrus Gembicki
Episcopus Cracoviensis.

Digitized by Google

STATUTA SUMMARIA.

Cupientes igitur cultum divinum. (Stat. II).

Vicarii Cracovienses Missam defunctorum post Primam, et Vigilias integras post Completorium, singulis diebus, sed specialiter feria quinta pro anima ducis Boleslai et aliorum Regum et Principum Poloniae, tenentur explere in cantu, diebus dominicis, festis duplicibus et sabbativis, ac diebus per totam Quadragesimam, in quibus festum novem Lectionum tenetur, exceptis. Salariantur pro huiusmodi onere offertorio de capite Sancti Stanislai, quod alias Praelati et Canonici percipiebant, decem marcis de Zuppa, et duodecim marcis de mensa episcopali, ut exinde fiant quotidianae distributiones. Effertur sententia excommunicationis ipso facto in transgressores.

Cum inter Choros Angelorum. (Stat. IV).

Infra Divina Praelati et Canonici stent in superioribus stallis, Vicarii in inferioribus, scolares in chori medio. Secus faciens per Decanum, vel vices suas gerentem, puniatur.

Quoniam Clericos in sortem. (Stat. V).

Praelati, Canonici, Altaristae, Vicarii, Mansionarii, Psalteristae et caeteri beneficiati ecclesiae Cracoviensis sub officiis nonnisi superpilliciati, aut cappati, sub tonsura clericali, in ecclesiam incedant; aliter ingressi sententiam excommunicationis ipso facto incurrunt; non habentes tonsuram per hebdomadarium evangelicum expellantur. Et si expelli non poterint, mox cessetur a divinis, quae, eis recedentibus, resumantur; celebrantes coram talibus suspensi sunt ab ingressu ecclesiae, donec poeniteant. Cancellarii et familiares regii ex permissione audient Divina, Missa chorali, Sexta et Nona expletis.

Digitized by Google

Cum beneficium dari. (Stat. VI).

Praelati et Canonici tantummodo Cracovienses, et nulli alii inferiores, ad Maius Altare celebrent, iuxta vicem hebdomadarum. Negligens punitur in duabus marcis, quarum medietas cedat celebranti, medietas pro luminaribus, quas infra duos menses tenetur solvere. Recusans sententiam excommunicationis incurrit ipso facto, non absolvendus donec satisfecerit. Executio Decano et eius vicesgerenti committatur.

Cum singulos Praelatos. (Stat. VII).

Praelati et Canonici Cracovienses ad tria Capitula generalia in festis Purificationis Sanctae Mariae, Sancti Stanislai, et Michaëlis venire tenentur, et ibi, nisi aliud grandis suadeat necessitas, sigillo maiori, quod sub tribus clausum debet teneri seris, literae sigillari. Ingruente necessitate totiens quotiens poterit teneri Capitulum generale, vocatis, si patiatur mora, absentibus. Et conclusio praesentium firma sit, aliorum absentia non obstante. Elevatione in Missa matura facta, quilibet ingredi teneatur Capitulum. Si quis ante inceptionem Summae non ingreditur, carere debet distributionibus illo die. Super quo procuratorum conscientiae onerantur.

Quoniam infinitas et multitudo onerosa. (Stat. IX).

Gratiales Canonici non recipiantur, recepti nihil iuris canonici habeant, nec teneantur in Choro aut Capitulo pro Canonicis.

Decet ut Ecclesia nostra cathedralis. (Stat. X).

Rectores ecclesiarum in civitate et suburbiis Cracoviensibus dominicis diebus, in festis Iohannis et Marci Evangelistarum, in Rogationibus, Ascensionis Christi, Assumptionis Mariae, per se vel vicarios, processionibus eiusdem ecclesiae tenentur interesse. A visitatione Archidiaconi propter id exempti. In una olla vini, si neglexerint; si vero rebelles, censura ecclesiastica per Cantorem Cracoviensem, aut eius substitutum, puniendi.

Ad decorem nostrae matricis Ecclesiae. (Stat. XII).

Praelati et Canonici Cracovienses, non obstante, quod alia quaecunque beneficia in aliis ecclesiis quibuscunque Dioeceseos Cracoviensis obtinent, ab omni iurisdictione Capitulorum, Decanorum, Praepositorum, Archidiaconorum, Officialium et Iudicum episcopalium generalium et specialium quorumcunque perpetuo sint exempti, tracti quoque non tenentur coram illis respondere, nisi ab Ordinariis super hoc specialis illis attribuitur facultas, et irritatur omnis processus in contrarium attemptatus.

Quoniam nonnulli. (Stat. XV).

Quilibet in Episcopum electus vel assumptus, priusquam de Capitulo exeat, iurabit observare firmiter privilegia, libertates, immunitates, Statuta et consuetudines Ecclesiae Cracoviensis.

Digitized by Google

Et quia, ut et ipsi. (Stat. XVI).

Quilibet Episcopus Cracoviensis processus et censuras Capituli non revocabit, sed probabit.

Statuimus etiam insuper. (Stat. XVII).

Item, Episcopus Cracoviensis decimas in novalibus ab antiquis consurgentes, a Praelatis et Canonicis Cracoviensibus non recipiat.

Et quoniam valde est periculosum. (Stat. XVIII).

Item, Episcopus Cracoviensis castra et fortalitia Cracoviensis Episcopatus non committet aliis, nisi Praelatis et Canonicis ad gubernandum.

Item, quod a praedecessoribus. (Stat. XIX).

Item, Episcopus Cracoviensis gratias, per praedecessores suos personis ecclesiasticis factas, firmiter et inviolabiliter observabit.

Caeterum, cum omnes teneantur. (Stat. XX).

Item, quotiescunque Ecclesiam Cracoviensem in toto vel in parte aedificare contigerit, dabit Episcopus duas partes, Capitulum tertiam pro fabrica.

Item, cum a nobis (Stat. XXI).

Item, dum Praelatos et Canonicos in curias episcopales descendere contigerit, procuratores curiarum tenentur eos expensis necessariis, iuxta decentiam et observantiam veterem, procurare.

Praeterea statuimus. (Stat. XXII).

Item, si Episcopum et Capitulum Cracoviense aliqua negotia ardua Ecclesiae apud Papam, Regem et Principes expedire, promovere, vel vexationes redimere contigerit, medietatem sumptuum praestabit Episcopus, alteram Capitulum et clerus, pro qua exigenda assistet Capitulo Episcopus.

Tandem statuimus. (Stat. XXIII).

Item, Episcopus non imponet aliquas collectas in clerum, sine consensu Capituli, qui (sic) pecuniam in ecclesiam reponent recollectam. Nec remanebunt, nisi de consensu Capituli, vel ad minus procuratorum.

Caeterum statuimus, quod vicarii Ecclesiae nostrae. (Stat. XXIV).

Ad ecclesias parochiales de collatione Capituli, non debent alii promoveri, nisi vicarii, vel scholae magister. Sed promoti tenentur vicarias et altaria, quae communiter vel divisim in Ecclesia Cracoviensi obtinent, dimittere.

Cum secundum legitimas Sanctiones. (Stat. XIV).

Praelati et Canonici Cracovienses liberam habeant de rebus mobilibus testandi potestatem, procuratores Capituli de bonis intestatorum se intromittant,

Digitized by Google

et de consilio Capituli generalis bona derelicta in praemium servitorum, solutionem debitorum, et pios usus convertant. Impedito, res et occupatores maiori sententia innodantur ipso facto.

Deformitatem et ignominiam. (Stat. XXVII).

Ne in Ecclesia Cracoviensi committatur deformitas in aliis vigens Ecclesiis, nullus vicarius canonicalis, aut ecclesiam parochialem, aut beneficium curatum consecutus, ministret per substitutum; contrarium faciens privatur ipso facto vicaria habita et habenda. Canonicus quoque fine teneatur alterum praesentare, instituendum a Decano, excludendus a refectionibus et Capitulo, et inhabilis censendus ad domum et villam praestimonialem, si non praesentat. Et Statutum praesens extendetur etiam ad omnes Collegiatas Ecclesias Dioeceseos Cracoviensis.

Gloriae perennis obtentu. (Stat. XXIX).

Item, quilibet in Episcopum Cracoviensem promotus, infra annum a die pacificae possessionis tenetur sponsam suam, Cracoviensem Ecclesiam, calice aureo, ad minus ducentis florenis appendendo, honorare.

Ad singularem commendationem (Stat. XXX).

Abrogato veteri Statuto, ordinatur et statuitur, ut quilibet in Ecclesia Cracoviensi installatus et installandus solvat infra mensem, sub censuris, duodecim marcas Ecclesie pro cappa, et pecuniae huiusmodi non in cappas tantummodo, sed in necessitates alias, capitulares duntaxat, de consilio Capituli, possunt conventi. Item unam marcam pro vicariis, alteram pro notario Capituli, et scholae magistro.

Antiquae consuetudini (Stat. XXXI).

Commutans praelaturam vel praebendam Cracoviensem, pro praelatura vel praebenda etiam Cracoviensi, aut aliam meliorem vel inferiorem optans vel recipiens, et si de novo debeat recipi et installari, non ammittit tamen senium, locum aut ordinem, nec solvere tenetur cappam, aut alia iura pro Ecclesia, vicariis aut notario.

Quemadmodum status Ecclesiae nostrae. (Stat. XXXII).

Bona mensae episcopalis et Capituli Cracoviensis ad praestationem fertonum, alias Woyenne, et aliarum datiarum, et stationum pro Rege, Regina et aliis Principibus, sub quocunque colore et actione belli generalis aut particularis, et cuiuscunque necessitatis, per Episcopos non debent stringi.

In magna et notabili parte. (Stat. XXXIII).

Item, pro fundandis novis monasteriis, altaribus, praebendis, Collegiatis Ecclesiis, mansionariis, psalteristiis et quibuscunque beneficiis, aut in impinguationem dudum fundatorum, alienationes de mensa episcopali Episcopi non

Digitized by Google

faciant, et Capitulum non praestet consensum , alias utrumque sit irritum et invalidum; parochialium tamen ecclesiarum necessitas excipitur.

Licet antiquorum praedecessorum nostrorum. (Stat. XXXIV).

Item, Episcopus in oppidis et villis episcopalibus antiquis advocatias et scoltetias non erigat, nec ad eum devolutas vel per aliarum providentiam et liberalitatem, nulli conferat vel vendat. Capitulum nullum praestet consensum; quodsi praestiterit, decernitur non valere.

Antiqua et commendatione digna. (Stat. XXXV).

Item, quilibet in Episcopum Cracoviensem electus aut promotus teneatur specialiter iurare, ut castra Ecclesiae non committat, nisi Praelatis et Canonicis Cracoviensibus, qui ea non teneantur alteri, mandante Episcopo, nisi Praelato aut Canonico Cracoviensi dimittere. Et subnectitur forma iuramenti.

Veteri abusu et consuetudine. (Stat. XXXVI).

Aboletur vetus consuetudo et abusus, et prohibetur, ne Praelati et Canonici, caeterique ministri, indumenta sacerdotalia, passionem Christi repraesentantia, dum rem sacram peragant, velare almuciis presumant.

Grandi decedentium ecclesiasticarum. (Stat. XXXVII).

Quilibet Praelatus, Canonicus, altarista, plebanus, vicarius et quocunque titulo beneficiatus, curatus et non curatus, in universa Dioecesi Cracoviensi, si moritur in primis tribus mensibus anni, incipiendo annum a Circumcisione Domini, habet quartam partem omnium introituum, iuxta verum valorem suorum beneficiorum, sed successori frumenta aestivalia ad seminandum praedium relinquat. Si in secundis tribus mensibus, habet medietatem. Si in tertiis tribus mensibus, habet tres partes omnium introituum, iuxta verum valorem, frumentis hyemalibus ad quantitatem praedii non seminati successori relictis. Si in residuis tribus mensibus, habet totum.

Salutaris doctrina. (Stat. XXXVIII).

Capitulis generalibus finitis, Vigiliae novem Lectionum de vespere, et Missa defunctorum mane, quibus omnes praesentes Praelati et Canonici interesse teneantur, pro animabus omnium defunctorum Praelatorum et Canonicorum debent cantari, detractantes venire in duodecim grossis latis Pragensibus puniri, pro quibus solvendis debent censurari, et si restiterint, carere debent omni promotione vitae suae. Tunc etiam Missa pro peccatis debet peragi. Et pro luminaribus quilibet Praelatus et Canonicus, in quolibet Capitulo generali praesens, tres grossos bohemicales teneatur contribuere, de quibus procuratores tenentur facere rationem. Interessentes praemiantur sex grossis. Procurator potest dare licentiam a Vigiliis.

Digitized by Google

Praeterea quotiescunque. (Stat. XXXIX).

Item, obeunte Praelato vel Canonico, omnes Praelati et Canonici, qui praesentes Cracoviae fuerint, una cum vicariis teneantur sinceriter adesse funeri, et in domo defuncti, aut ecclesia, Vigilias novem Lectionum, in crastino vero in Ecclesia Missam defunctorum teneantur decantare, et quilibet non minus medium grossum offerre, et corpus sepulturae mandare. Et quilibet infra mensem tres Missas teneatur pro anima defuncti explere, quibus tempus currit a die scientiae, sub poena excommunicationis ipso facto. Item, pro solemnitate sepulturae debet emi de communi, si de privato facultas desit, solemnis pannus sericeus et sex luminaria. Item, quod ordinatio defuncti in omnibus impleatur, si testatus decessit. Quodsi intestatus, procuratores Capituli facient de rebus suis inventarium, et iuxta Capituli generalis instructionem, de rebus suis disponent. Raptores bonorum defuncti, usque ad satisfactionem plenariam, excommunicentur. Item, in singulis actibus fraternitatum capitularium vicarii canonicales teneantur esse praesentes, sub poena excommunicationis ipso facto.

Et primo, quia alias statutum est. (Stat. XL).

Expeditis servitoribus et creditoribus fratris mortui intestati, et aliis, quae capitularis ordinatio censuerit expedienda, residuitates omnes et remanentia ex praedio villae praestimonialis, anno gratiae, taxa domus, et aliarum rerum et bonorum derelictorum per fratrem defunctum, in anniversarium suum fideliter per procuratorem Capituli convertantur. Et si poterint fieri aliquot marcae, sin minus saltem una, pro pecuniis derelictis comparetur, nonminus sedecim marcis comparandam. In exigendis pecuniis procuratores diligentiam suam operosam facere tenebuntur, anniversarium fratris in calendario annotare, et die praecedenti capitulares praesentes de celebratione anniversarii avisare. Iuxta autem quantitatem anniversarii tot marcae dividentur inter Canonicos Vigiliis et Missae interessentes, infirmis computatis, quot in calendario annotabuntur. Et unusquisque per se Vigilias novem Lectionum, et tot Missas per se, vel per alium, infra quindecim dies explere sub poena mortalis peccati tenebitur, quot marcas in anniversario dividi contingat illo die; negligentes tamen primum Nocturnum in Vigiliis, et Kyrie eleyson in Missa, non participabunt de anniversario, et restituere teneantur male percepta.

Nullus procurator nec ipsum Capitulum (Stat. XLI).

Pecuniae anniversariorum non debent, neque possunt ex quacunque necessitate, etiam si interponant pignora, in alium usum exponi. Et si creverint, debet census perpetuus, in anniversarium fratrum convertendus, pro illis comparari; pecuniae ipsae sub tribus clavibus conservabuntur. Unam tenebit senior Praelatus vel Canonicus, biduas procuratores Capituli.

Facta distributione. (Stat. XLII).

De pecuniis anniversarii dabuntur scolaribus Vigilias et Missam canentibus, octo grossi, cantori chori unus, rectoribus in Vigiliis et in Missa vica-

Digitized by Google

riis duo grossi, cereferariis cuilibet tres denarii. Candelae et funeralia decentia, quantum expedierit et Capitulum consuluerit, comparabuntur.

Praeterea praemissa omnia et singula. (Stat. XLIV).

Statuta super anniversariis possunt in meliorem conditionem reduci, anno gratiae et villis praestimonialibus proventibus et aliis necessariis manentibus illaesis.

Ut maior diligentia et devotio. (Stat. XLV).

Quilibet Canonicus veniens ad anniversarium, si in stallis infra Vigilias non steterit, puniatur in uno grosso. Similiter si infra Missam anniversarii in stallis non stat, puniatur in altero grosso, nisi propriam Missam tunc legat.

Celebratione occurrente anniversarii. (Stat. XLV).

Missam anniversarii tenetur cantare Canonicus hebdomadarius, Missa vero Summa celebrabitur per vicarium.

Quoniam novis morbis. (Stat. XLVI).

Obtinentes villas vel decimas capitulares in provisionem vel arendam, non possunt illas, in toto vel in parte, personis ecclesiasticis vel saecularibus obligare, alienare, infeudare vel arendare. Secus facientes eo ipso cadunt a provisione et inhabiles sunt per decennium ad habitam et habendam. Si tamen causa rationabilis exposcit, poterit quis ad breve tempus, consensu Capituli aut procuratorum eius, et non aliter, obtento, provisionem suam fratri duntaxat de Capitulo arendare. Aliter faciens puniatur provisione, obligatur insuper quilibet suae provisionis evidentem facere reformationem, nec prius ad pinguiorem optandam admittendus, donec primam manifeste constiterit in singulis ab eo reformatam. Ut Praelati et Canonici Cracovienses ad reformationem villarum praestimonialium uberius intendant, de censu duntaxat laneorum, sive possessorum, sine desertorum, Capitulo integre respondeant, praedia et census molendinorum, tabernarum et hortorum, et quarumlibet utilitatum sibi ratineant. Ex villis vero, quae carent praediis, medietatem census in commune inferant, medietatem sibi servent. Si quis vero in reformanda villa segnis fuerit et remissus ex declaratione visitatorum repertus, si infra tempus sibi designandum reformationem, per Capitulum districtius iniungendam, non impleverit, possessio villae debet sibi auferri et alteri tradi.

Iuri et antiquae consuetudini. (XLVII).

Duobus vel pluribus litigantibus super praelatura vel praebenda Ecclesiae Cracoviensis, nullus eorum ad reformationes et Capitulum debet admitti. Nec processus per Episcopum aut Capitulares alicui in suffragium, etiam si teneatur pro possessore, debent dari, nisi forte in beneficio foret per annum integrum pacificus. Tali enim non debent negari processus, nisi super spolio ab

Digitized by Google

adversario per appellationem impetetur. Qui possessionem omnium decimarum, aut maioris partis, praelaturae vel praebendae acceptatae inter litigantes habuerit, tenebitur pro possessore in ecclesia, et officiabit Missas. Si autem duo ex aequo decimas in possessione habuerint, primo receptus tenebitur ut possessor.

Praeterea quia experientia docente compertum est. (Stat. XLVIII).
Movens litem Capitulo aut alicui capitulari aliquis Praelatus et Canonicus Cracoviensis pro eo, quod processus executoriales contra ipsum execuntur, aut legittime appellationi contra eum adhaeretur, in poenam suae temeritatis perpetuo inhabilis est ad provisionem in domibus et villis praestimonialibus a Capitulo obtinendam.

Si quis Dominorum. (Stat. XLIX).
Regens villam praestimonialem censum integre ex illa solvere tenetur quindecim diebus post festum Sancti Martini. Secus faciens, praeter alias poenas, si praesens est, carebit refectionibus omnibus donec solverit. Si absens, monebitur et excommunicabitur in facie Ecclesiae. Et si excommunicationem per tremestre tempus sustinuerit, privari debet villa et alteri conferri.

Indemnitati villarum vacantium. (Stat. L).
Vacatione cuiuslibet villae praestimonialis occurrente, procuratores Capituli de illa se intromittant, et conscripto omnium rerum derelictarum inventario, expeditis creditoribus et servitoribus, si aliunde commode expediri non poterint, omne quod restabit, in anniversarium defuncti convertent.

Revolventes cum debita diligentia. (Stat. LI).
Ad quamlibet villae et domus capitularis, quomodolibet vacantis, distributionem, citatio generalis in choro affigenda infra mensem debet praemitti, et in die capitulari, mense lapso, villa vel domus optari vel distribui, nisi vacatio sub tempore Capituli generalis, aut infra cursum dicti mensis celebratio eius occurreret. Nulli etiam fratrum licebit duas vel plures villas praestimoniales, simul vel successive, optare vel obtinere, sed meliore obtenta, prior causetur vacare, alteri ex ordine conferenda.

Quotiens de caetero. (Stat. LII).
Si potiorem villam optans aliam habuit, non debet sibi in die distributionis, nisi prius per visitatores diligentes inspiciatur, si prioris conditionem fecit meliorem, in subsequenti die capitulari conferri. Alias si conditionem repertus fuerit villae prioris non fecisse meliorem, poterit alteri capaci distribui, et deteriorans puniri, nisi brevitas temporum, quo priorem tenuit, eum, quod iudicio capitulari relinquitur, excusaret. Negligens venire ad diem distributionis in citatione contentam, in die dilationis non poterit villam optare.

Cum de villa praestimoniali et de fructibus, (LIII).
Si possessorem villae praestimonialis ante messem, seminatis agris aestiva-

Digitized by Google

libus, aut sub tempore messis, aut post, collectis fructibus, mori naturaliter vel civiliter contigerit, omnes fructus pro defuncto cedunt, excepta quantitate tritici et siliginis, qua pro seminandis agris hyemalibus posset sufficere successori. Mortuus vero, seminatis agris hyemalibus, in hyeme habeat omnes fructus et medietatem pro hyeme seminatorum, nihil percepturus de aestivalibus, si illos non seminaverit. Sed nec successori ad dandum semina aestivalia teneantur. In omni tamen casu stramina debent successori relinqui integre, quorum usum habebit praedecessor aut sui executores, et suorum frumentorum emptores, quotiens in villam descendunt; foenum tamen recollectum, aut executores defuncti, aut praedecessor immediatus, quo placuerit, reducent, et in usus suos convertent.

Questiones et querelas frequentes. (Stat. LIV).

Transiens de una villa capitulari in aliam libere granum de palea excussum in alteram, similiter et stramina dudum excussa conducet. Ubi vero alteri venderet, licitum erit successori, dato pretio, omnia sibi retinere; recusante autem dare pretium, de quo venditor et emptor convenerant, emptor quidem disponet pro libito de frumentis et rebus emptis, sed nihilominus medietatem straminum tenebitur relinquere successori.

Frequenti absentia et discessu. (Stat. LVI).

Obtinens villam praestimonialem, si extra Dioecesim Cracoviensem vel recedit, vel agit domicilium, alicui fratri Concanonico illius superioritatem committat, ut in emergens possit habere ad eum recursum.

Destructionem silvarum, gayorum et virgultorum. (Stat. LVII).

Nullus ex villa praestimoniali audeat ad precem, necessitatem vel pretium, ligna, robora vel virgulta, absque consensu speciali Capituli, donare, praeterquam pro necessitate Concanonici aut vicini aedificiorum vel sepium, adhibito tamen moderamine, et ad facultatem quantitatemque relato.

Ne domos capitulares negligi. (Stat. LVIII).

Vacans domus in primis debet taxari, deinde optanti conferri sub taxa, de qua infra annum solvenda dabit ex Capitulo fideiussores, nullam excusationem de solvendo oppposituros, et pecunia omnis ex domibus in anniversaria et non alibi debet converti.

Nullus Praelatorum vel Canonicorum (Stat. LIX).

Inhabilis est ad petendum alteram domum, qui prioris taxam solvere neglexit.

Domorum capitularium conditionem meliorem. (Stat. LX).

Habens domum capitularem locabit eam discedens alicui bono homini, et recommendabit alicui ex fratribus aut vicariis, ut teneatur ab iniuriis, et purgetur platea, et efferantur purgamenta domum contingentia.

Digitized by Google

Licet a nobis et nostris praedecessoribus. (Stat. LXI).

Prima die cuiuslibet Capituli generalis, nisi mora foret in periculo, non debet aliud nisi series Statutorum capitularium aut eorum summatio audiri, auditores grossis quatuor praemiari, Procuratores Capituli, si illa legi neglexerint, omnibus distributionibus, sub tempore Capituli generalis provenientibus, privari.

Ne Capitulares pecunias et introitus. (Stat. LXII).

In duplici Capitulo generali, videlicet in festo Purificationis Sanctae Mariae et Sancti Stanislai in Maio, Capitulum exigere a Procuratoribus et Procuratores tenentur suae dispensationis facere rationem. Suspendendi ab ingressu ecclesiae, si neglexerint; si remanserint in aliquo obnoxii, dabunt integram satisfactionem infra sex menses. Nec aliquis interpellans pro deficiente debet audiri. Modestam expensam Procuratores, quotiens in officio transeunt, possunt deducere, attenta conditione et status qualitate.

Ne clenodia et res Ecclesiae. (Stat. LXIII).

Recepta a Procuratore Capituli ratione, alteram rationem auditores primae rationis a Vicecustodibus, de omnibus rebus Ecclesiae, sub praesentia destituti et instituti Procuratorum (exigere debent).

Iustum et tam rationi quam aequitati. (Stat. LXIV).

Item, Praelati et Canonici Cracovienses missi in negotiis Ecclesiae, habebunt omnes distributiones pecuniarias interim, quo ipsa negotia agunt. Non participabunt tamen de panibus, eo quia sumptibus capitularibus interim vivunt, nisi forte ad loca propinqua, non provisi sumptibus, descendant. In eo casu pecunias ac panes, iuxta ac praesentes, percepturi.

A publicorum et communium. (Stat. LXV).

Ad capitularia negotia tractanda vocatus, si Cracoviae agit, per Procuratorem, venire negligens, omnibus refectionibus per integram septimanam privatur. Si vero recusat ire in negotiis Ecclesiae in quaecunque loca, et onus suscipere detractat, per mensem integrum omnibus refectionibus debet privari.

Quoniam saepe contingit. (Stat. LXVI).

Utens aliquis ex Praelatis, Canonicis, altaristis, vicariis, mansionariis, psalteristis et aliis beneficiatis Ecclesiae Cracoviensis ad obtinendum beneficium, domum, villam vel aliquam rem, ex arbitrio Capituli pendentem, intercessione Regum, Pontificium, Principum et quarumcunque personarum ecclesiasticarum vel saecularium, etiam si intercessio colorem motus proprii habeat, inhabilis censetur ad rem ipsam pro eo tempore obtinendam.

Sanctuarii. (Stat. LXVII).

Sanctuarii pro pulsu campanarum in obitu Praelati, Canonici, altaristae,

Digitized by Google

vicarii, psalteristae, aut alterius beneficiati Cracoviensis, contenti erunt fertone, in extraneo vero media marca.

Foedum reputantes membrum. (Stat. LXVIII).
Interdicto ecclesiastico, ab Ecclesia maiori Cracoviensi inchoato, caeterae omnes ecclesiae in civitate Cracoviensi et eius suburbiis tenentur illud observare, alias sententiam excommunicationis et poenam irregularitatis incidunt, nonnisi per Sedem Apostolicam cum dispensatione liberandi.

Possessor medietatis villae Borkow. (Stat. LXIX).
Procurabit lampadem, in medio chori consistentem, oleo possesor medietatis villae Borkow, sub poena unius sexagenae per Procuratores exigendae.

Ut negotiis tam ecclesiasticis quam saecularibus (Stat. LXX).
Singulis diebus Veneris, nisi diei festivitas impediat, privatim per Capitulares teneatur Capitulum pro singulis negotiis occurrentibus expediendis. Et dabuntur praesentibus, qui tempestive circa secundum Introitum Missae maioris venerint, ultra quotidianas distributiones duo grossi. Absentes vero, vel post Kyrie eleyson intrantes, tam quotidianis, quam supererogatis, illo die debent mulctari. Supererogatae non debent ad infirmos extendi. Si vero festum die Veneris celebrare occurrerit, extunc feria quinta praecedente Capitulum ipsum teneatur, et occurentia negotia expediantur.

Ampliorem circa Ecclesiam Cracoviensem. (Stat. LXXI).
Quotidianae distributiones singulis diebus in Praelatos et Canonicos, Missae maiori interessentes, fiant, et census villarum nonnisi in ipsas distributiones quotidianas convertatur.

Deformitatem, quae frequentius. (Stat. LXXII).
Si aliquis in Capitulo votum alterius temerarie interrumpere praesumpserit, poenam mediae ollae vini ipso facto incurrit, per Procuratorem Capituli irremissibiliter exigendam.

Cum saepe per tardum. (Stat. LXXIII).
Sub tempore Capituli generalis pulsari debet statim post Evangelium Missae mansionariorum campana pro Capitulo, et immediate post Elevationem Missae vicariorum Praelati et Canonici ad Capitulum ingredi. Si quis, priusquam maior Missa incipiatur, ingredi neglexerit, omnibus distributionibus illo die provenientibus privatur. In quo oneratur Procuratorum conscientia.

Ne foetor ex frequenti tumulatione. (Stat. LXXIV).
Praelatis et Canonicis Cracoviensibus exceptis, nemo presbyterorum, seu

Digitized by Google

vicariorum, aut quarumcunque ecclesiasticarum vel saecularium personarum, absque speciali consensu Episcopi, aut eius Vicarii, ac totius Capituli, in Ecclesia sepeliatur Cracoviensi.

STATUTUM

de suscipiendis et exequendis literis et processibus quorumcunque Iudicum.

(Ex Statutis synodalibus Thomae Strzępinski Ep. Crac. 1459).

Et quoniam interdum processus Iudicum de Curia Romana et aliunde veniunt de falsitate suspecti, vigore quorum innocentes ut frequenter vexantur, his itaque providendo statuimus, quod nullus clericus, cuiuscunque ordinis aut status, seu etiam tabellio, audeat petere vel per se exequi aliquem processum, ab aliquo Iudice extra nostram Dioecesim emissum, vel instrumenta publica exinde conficere, nisi prius Nobis, aut Vicario et Capitulo nostris Cracoviensibus, fuerit huiusmodi processus exhibitus, quo viso et relicto, copiaque ipsius auscultata Nobis, aut Vicario et Capitulo nostris data, ac ipso processu per notarium Capituli de et super eiusdem admissione signato et subscripto. Secus facientes executores, praeter sententiam excommunicationis, quam eos incurrere volumus ipso facto, notariusque, soluta poena trium marcarum amodo privetur tabellionatus officio.

Digitized by Google

COMBINATIO
STATUTORUM CAPITULI
AD UNAMQUAMQUE MATERIAM PERTINENTIUM
Anno Millesimo Septingentesimo decimo octavo, in Capitulo generali die duodecima mensis Maii facta.

Occasio huius Combinationis faciendae.

Quoniam Statutum LXI, nec non Decreta Visitationum per Illustrissimos Loci Ordinarios stricte obligent Nos, ut sub initium cuiusvis Capituli, ante alios negotiorum tractatus legantur semper omnia Statuta, super quibus servandis circa installationes iuramus, idque eo fine, ut hac ratione refricet quisque sibi memoriam vocationis, qua ad hoc Sacrum Collegium vocati sumus; talis autem lectura Statutorum, quae in volumen excreverunt, sine temporis aliquot dierum perfici non possit: placuit praesenti generali Capitulo rem hanc tali compendio agere, nimirum facta distinctione Statutorum in tres Cathegorias, quarum prima contineat Statuta per se clara et observata, altera disusu et posterioribus Statutis abrogata: et harum ambae Cathegoriae legantur synoptice cum expressione, quo folio sit unumquodque talium Statutorum, et quid contineat. Tertia demum Cathegoria enumeret ea Statuta, quae pro varietate temporum et rerum mutatione diversimode posterioribus Statutis sunt explicata, correcta et modificata: et haec leguntur integre pro illuminatione uniuscuiusque in perplexitatibus occurrentibus.

Ac in primis ad Cathegoriam primam pertinentia Statuta in viridi observatione existentia, haec sequuntur.

De Vigiliis et Missis maturis, per Vicarios singulis diebus cantandis pro benefactoribus huius Ecclesiae (Statut. II), per se clarum est et punctualiter observatur.

Digitized by Google

De gradibus et Stallis formarum (Statut. IV). Hoc Statutum habet suam executionem: extant enim nunc Stalla Canonicorum duobus gradibus altiora Stallis Vicariorum.

De non faciendis Canonicis gratialibus (Statut. IX). Hoc Statutum a constitutione eius hucusque stricte observatur.

De testamentis per Praelatos et Canonicos faciendis, et de derelictis post intestatos per Capitulum disponendis (Statut. XIV). Haec dispositio etiam nunc punctualiter servatur.

De electione Episcoporum, obligans eos statim post electionem iurare in Capitulo de servandis eius Statutis, Privilegiis, libertatibus (Statut. XV): quod Statutum tunc valuit, cum de medio Capituli eligebantur Episcopi; nunc nominatione eorum translata ad Serenissimos Reges, praefatum iuramentum, quod olim post electionem praestabant, praestant in actu igressus sui ad Cathedram.

De gratiis per Antecessores Episcopos collatis, per Successorem non revocandis (Statut. XIX), videtur intelligendum, nisi forte praefatae gratiae non sint per Capitulum approbatae.

De fabrica Ecclesiae, pro qua Episcopus duas partes, tertiam Capitulum contribuere tenetur (Statut XX). Hoc Statutum obligat Illustrissimos Loci Ordinarios et Capitulum in fabricis notabilibus: pro ordinariis enim et minoribus debent expensae provideri de Canonibus, quos Donatarii annuatim solvere tenentur.

De medietate solutionis impensarum pro litibus Ecclesiae per Illustrissimum Loci Ordinarium facienda, et altera medietate per Capitulum et totum Clerum Dioecesis (Statut. XXII). De hac solutione quoties occasio venerit, conferendum videtur cum Illustrissimo Domino Loci Ordinario.

De non impositione collectarum in Clerum, et electione Collectorum sine consensu Capituli (Statut. XXIII). Hoc Statutum etiam nunc observatur, quando Commissarii Hibernorum et Contributionum personalium constituuntur personae capitulares.

De dimissione Vicariae et Altaris in Ecclesia Cathedrali, post promotionem ad Beneficium Curatum (Statut. XXIV). Hoc Statutum ad praesens observatur, et ut in posterum observetur, praesens generale Capitulum decernit observandum.

Digitized by Google

De non constituendis substitutis pro se per Vicarios (Statut. XXVII). Hoc Statutum stricte observatur, et ut observetur, praesens Capitulum generale mandat et imponit.

De dando Calice aureo per quemlibet Episcopum Cracoviensem (Statut. XXIX). Tales Calices non semper dantur in specie, sed quandoque commutantur in dona ipsis aequivalentia, vel multum superantia, quale donum fuit Illustrissimi Dąbski, Lustrum grande argenteum pensile; et moderni Illustrissimi Łubieński, sex Candelabra cum Cruce argentea, ponderis Quingentarum quinquaginta novem marcarum argenti probae decimae tertiae.

De conservatione senii inter Praelatos et Canonicos permutantes (Statut. XXXI). Huic Statuto ob profundam oblivionem eius, quia subinde contraveniebatur: placuit nunc praesenti generali Capitulo eius memoriam excitare ad casum in futurum similium occurrentiarum.

De libertate ab expeditione bellica Ecclesiarum, Thomae Strzępinski Episcopi Cracoviensis (Statut. XXXII). Hoc Statutum utpote immunitati ecclesiasticae proficuum, supplicandum Divinae Maiestati ut observetur.

De non faciendis alienationibus a mensa, eiusdem Thomae Strzępinski Episcopi Cracoviensis (Statut. XXXIII), pro novis fundationibus monasteriorum, praebendarum, mansionariarum, altaristarum, per hoc tamen Ecclesiarum parochialium fundationi, erectioni et dotationi, necessitate id exigente, minime derogando.

De non erigendis novis Advocatiis in bonis mensae episcopalis (Statut. XXXIV), quarum si quae de novo erigantur, etiam de consensu Capituli nullum valorem habere debebunt.

De Missis et Vigiliis pro Confratribus defunctis, tum de Missis pro peccatis vivorum in fine cuiuslibet Capituli generalis decantandis (Statut. XXXVIII). Hoc Statutum quantum ad Vigilias observatur, quantum autem ad Missas pro peccatis, est immutatum per Statutum CV, ut eiusmodi Missae pro peccatis, non in conclusione, sed die inchoationis Capituli decantentur, et sic ad praesens decantantur.

De tribus Missis pro anima Confratris defuncti, intra mensem a notitia mortis eius, sub poena excommunicationis per singulos Capitulares absolvendis (Statut. XXXIX). Hoc punctualiter observari praesumendum est de cuiusvis Capitularis delicata conscientia.

Digitized by Google

De compensatione conditionum melioratarum in Villis et Lapideis etc. (Statut. XL). Hoc Statutum et sequens (XLI): De modo disponendi pecuniae ex anniversariis; ac demum tertium (XLII): De rationibus faciendis ex anniversariis, edocent, quomodo olim ante quadringentos annos Procuratores Capituli, mortuo Confratre, sive testato, sive intestato, de eius derelictis dispositionem facientes, obligati erant, solutis debitis et servitorum stipendiis, quidquid ultra resultaret, convertere in suffragium animae defuncti, et praesertim in fundationem annui anniversarii eius. Hoc succesive, alia dispositione Capituli et Synodalium Constitutionum de Testamentis et Intestatis interveniente, abrogatum est ita, ut ad praesens anniversaria vel per Testatorem ipsum, vel per Executorem Testamenti eius instituantur.

De duobus litigantibus de Canonicatu Cracoviensi (Statut. XLVII). Ordinat hoc Statutum, neutrum eorum admitti debere ad Capitulum, nec aliquibus gaudere portionibus, lite pendente, nisi forte aliquis eorum sit antiquior possessor, et per unum annum ab adepta possessione, a nullo litigante fuerit impetitus: talis enim gaudere debet omnibus obventionibus, usque dum fuerit iure victus. Huic Statuto conformem interpretationem habent Statuta LXXXVII et LXXXVIII.

De nôn donandis arboribus et virgultis ex silvis praestimonialibus (Statut. LVII). Hoc Statutum adimit Regentibus praestimoniorum facultatem donationis virgultorum, dempto, quod Confratri potest donare pro reformandis sepibus; quomodo autem ista virgulta disponi et divendi debeant, multa de illis habentur in Actis Capitularibus, maxime post Annum 1644.

De locatione Patrisfamilias in lapideis (Statut. LX), idque ad effectum, ut iidem Patresfamilias indemnitati et munditiei lapideae intendant.

De non recipiendis plebeis ad Canonicatus (Statut. LXXVIII), exceptis duobus in Theologia, et duobus in utroque vel alterutro Iure, ad gradum Doctoratus in aliqua Universitate Studii generalis promotis.

Statutum ne intersint Capitulares, quando negotia eorum, vel consanguineorum ipsorum in Capitulo tractantur (Statut. CXCVIII), disponit, ut tales Capitulares dicta sententia et voto suo, illico e Capitulo exeant, nec caeteri, antequam exierit, sententias suas proferant.

De forma iuramenti professionis fidei (Statut CXI), iuxta Bullam Pii Quarti servânda ab installandis Canonicis, et quibusvis aliis ad Beneficia ecclesiastica instituendis.

Digitized by Google

De alienationibus non faciendis in bonis Ecclesiae et Mensae capitularis (Statut. CI). Ubi declaratur, si quis Capitularium in talem aliquam alienationem consenserit, talem ut periurum et legum eversorem, e Capitulo excludi, villa et domo privari debere.

De gratiis a Mensa episcopali Capitularibus non nisi sacerdotibus dandis (Statut. CII), alias per Capitulum non approbandis, et acceptantes eas ex Capitulo excludendis.

De Missa pro peccatis initio cuiusvis Capituli generalis decantanda (Statut. CV). Hoc ad praesens observatur, sed contra dispositionem istius Statuti, quinque marcae inter interessentes non dividuntur; abhinc ut dividantur, decernit praesens generale Capitulum.

De Capitulis feriis quintis tempore Quadragesimae celebrandis (Statut. CXII). Hoc punctualiter observatur, ex motivo, ut feriis sextis Capitulares non impendiantur ab interessentia Processioni et Concionibus.

De Coadiutoribus admittendis (Statut. CXXVII). Hoc conformiter ad dispositionem huius Statuti observatur.

De revisionibus bonorum episcopalium per Deputatos Capituli, ut fiant in praesentia Capitaneorum loci (Statut. CLXIX). Huic Statuto nunquam derogatur.

De praesentatione ad Ecclesiam in Dzierząznа personae gratae Capitulo per Capitaneum Pabianicensem (Statut. CXCIV). Hoc Statutum punctualiter semper observatur.

De Missa matura cantanda per Canonicum, cuius currit septimana, quando pontificaliter ad maius Altare Summum Sacrum celebratur (Statut. CCIII). Hoc punctualiter observatur, et observari debet de Missis septimanatim per Canonicos decantandis.

De molendinis in villis praestimonialibus nemini concedendis ad vitam (Statut. CCX). Hoc observatur punctualiter.

Digitized by Google

Ad secundam Cathegoriam Statuta, mutatis temporum circumstantiis mutata.

De revocatione Statuti super provisione Decimarum Mensae episcopalis singularibus personis (Statut. VIII). Hoc Statutum conditum ad effectum, ut eiusmodi Decimae convertantur potius pro necessitatibus Sacristiae; sed hoc iam evanuit, facta succesu temporis per Illustrissimos Loci Ordinarios sufficienti pro Sacristia provisione, dummodo ea alio, quam ordinatum est, non convertantur per Ministros Capituli.

De Processionibus ad Ecclesiam Cathedralem Cleri extranei (Statut. X), nimirum ut Clerus Ecclesiarum parochialium intra et extra moenia Civitatis existentium, assistat superpelliceatus in Processionibus pro maiori earum maiestate Cathedrali Clero, qui tunc ante annos videlicet quadringentos exiguus erat: nunc cum successive per novas et novas fundationes communitatum sacerdotalium magno numero crevit, abolitum est hoc Statutum; in recognitionem tamen obedientiae huic Statuto, bini et bini Sacerdotes praedictarum parochialium, finita Processione diebus Dominicis, a festo Paschatis ad Dominicam quintam post Pascha, decantant ad latus Evangelii maioris Altaris Antiphonam *Recordamini*.

De non cassatione Censurarum per Capitulum latarum per Illustrissimum Loci Ordinarium Cracoviensem (Statut. XVI). Tales Censurae cum non ferantur nunc per Capitulum, ipso disusu abolitum est.

De non committendis bonis episcopalibus laicis (Statut. XVIII et XXXV). Id ratio temporis calamitosi abolevit, propter faciliorem modum tuitionis bonorum per Praefectos et Administratores ab oppressionibus militaribus.

De susceptione ad praedia episcopalia Canonicorum (Statut. XXI). Hoc ad praesens non practicatur ob generositatem et discretionem Capitularium.

De traditione clavium thesaurii Ecclesiae seu Sacristiae (Statut. XXV). Nunc ad id officii non se ingerunt Procuratores, cum usu praescriptum sit, claves Sacristiae servari a Reverendissimo Custode et Vicecustodibus iuratis.

De faciendis rationibus ex proventibus capitularibus bis in anno (Statut LXII). Hoc Statutum per disusum abolitum est, et non nisi semel in anno in Capitulo generali Translationis Sancti Stanislai, eiusmodi rationes excipiuntur.

Digitized by Google

De gratiis conferendis (Statut. CXXXVI). Hoc Statuto Anno Millesimo Quingentesimo octuagesimo constitutum fuit, ne gratiae a Mensa episcopali per Illustrissimos Loci Ordinarios, maiores, quam Quadringentos florenos fructificantes Capitularibus concederentur; sed successive, Anno videlicet Millesimo Sexcentesimo quarto per Statutum posterius (CXCV) haec parsimonia retracta est, et munificentiae Illustrissimorum laxati limites.

De non celebrandis Missis ad Altare Sancti Stanislai per extraneos sine licentia Illustrissimi in Spiritualibus Vicarii (Statut. CLXXIII). Hoc Statutum ipso immemorabili disusu abolitum est.

De poena contra Capitulares nolentes secundum ordinem senii sui Episcop(pontificalter celebranti ministrare (Statut. CCIX). Contra hoc Statutum usu immemorabili praescriptum est, ut non nisi vocatione iuniores Canonici ministrare consueverint.

Ad tertiam Cathegoriam Statuta pertinentia.

Illustrissimi Grothonis de novis Canonicis installandis (Statut. III), obligans eos, ut super Statuta et laudabiles consuetudines ac secreta Capituli servanda iurent, Cappam valoris trium marcarum pro Sacristia comparent, et nomine iucundi ingressus, singulis Capitularibus certum quantum vini dono largiantur. Hoc Statutum successive per posteriora Statuta, quoad punctum Cappalium immutatum est varie. *Primo:* Immutatum per Illustrissimum Sbigneum Olesnicki (Statut. XXX), ubi abolita largitione vini, iniungitur neoinstallandis, ut pro Cappa non tres, sed duodecem marcas solvant. *Secundo:* Immutatum Anno 1600 d. 18 Februarii, per Decretum generalis Capituli (quod ingrossatum habetur Statuto CLXXIV), iniunctumque est neoinstallandis, ut non duodecem, sed sexdecem marcas, alias florenos viginti quinque, grossos octodecem, nomine Cappalium solvant. Et ita solvebant ab Anno 1600 usque ad Annum 1644 inclusive, uti videre est in regestris Sacristiae. Tandem crescentibus pretiis rerum, cum Cappa digna Capitulo non posset tam parvo pretio emi, constitutum est per Capitulum, ut solvant marcas quinquaginta septem, alias florenos octuaginta novem, grossos duodecem; et taliter solvebant ab Anno 1644, uti regestra Sacristiae testantur, usque ad Annum 1651. Finaliter Anno 1652, iisdem regestris Sacristiae testibus, solvunt uniformiter in diem hodiernam florenos nonaginta sex. Et in posterum praesens generale Capitulum decernit, ut similiter solvant, sub poena privationis refectionum vel proventuum fundi, usque dum solverint. Cautum tamen est (per Statutum CXXX), Cappalia a novis Canonicis semel duntaxat solvenda, etiamsi

Digitized by Google

pluries contingat illos introduci, modo per resignationem vel privationem de numero Capitularium non exierint, servata quota in utroque casu Vicariis et Notario capitulari exsolvenda iuxta dispositionem antiquissimam.

Eiusdem Illustrisimi Grothonis de habitu et tonsura Praelatorum et Canonicorum (Statut. V), fulminans in Canonicum excommunicationem ipso facto incurrendam, si non superpelliceatus aut cappatus ingrediatur ecclesiam, dum in ea Missarum solemnia et alia divina Officia celebrantur; videtur intelligendum loqui non de quocunque ingressu phisico in ecclesiam, sed de ingressu morali: nimirum si sedentibus tempore Divinorum in stallis aut in Capitulo cum Fratribus canonice vestitis, ipse eisdem non rochetatus aut cappatus assidere praetendat, quod forte tunc nonnulli faciebant, aemulando Praelatos et Canonicos Aulae regali adscriptos, quibus hac in re indulget hoc idem Statutum. Ad praesens autem Capitulares etiam visitantes devotionis causa ecclesiam, semper rochetati comparere obligantur, sub privatione refectionum illius diei.

Illustrissimi Grothonis de celebrandis ad maius Altare quinque septimanalibus Missis (Statut. VI), ubi negligens eas celebrare Canonicus decernitur puniendus una marca, quam nisi intra duos menses solverit, ipso facto excommunicatus declaratur. Sed hic rigor excommunicationis posteriori Statuto (CX) commutatus est in decem marcas. Hancque commutationem Illustrissimus Krasinski novo Statuto suo (CXXVI) approbans, disponit, qualiter praefatae marcae converti debeant: nimirum Canonico supplenti negligentiam Confratris sui, quinque earum assignat, et quinque adscribit Sacristiae pro luminaribus. Cum autem successu temporis, Anno videlicet 1579, Capitulum charitate cum Confratribus certans restrinxisset praedictas decem marcas ad quinque, effecit, ut diminuta mulcta, auxerit maiores quam in antecessum erant negligentias, quibus tandem obviare volens idem Capitulum, abrogato praefato Statuto de quinque marcis (CXXXI), novum sanxit Statutum (CCIV), quo irremissibiliter Canonicum negligentem quinque Missas suae septimanae celebrare, condemnat ad quindecem marcas. Cui novo Statuto praesens generale Capitulum subscribit et ordinat, ut de praedictis quinquedecem marcis, quinque cedant Canonico supplenti iuxta turnum (Statut. CXXVI) descriptum negligentiam Confratris, quinque pro luminaribus Sacristiae, quinque pro massa capitulari.

Eiusdem Illustrissimi Grothonis ordinans, si quando necessitas postulaverit, posse indici quartum vel quintum Capitulum generale, ultra ordinaria tria, videlicet Purificationis Beatae Mariae Virginis in Februario, Sancti Stanislai in Maio, et Sancti Michaelis in Septembri (Statut. VII). De hoc non est dubitandum, quod fieret, quoties necessitas postulaverit.

Digitized by Google

Eiusdem Illustrissimi Grothonis de exemptione Praelatorum et Canonicorum Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, a iurisdictione quorumvis Iudicum dioecesanorum, praeter authoritatem ordinariam (Statut. XII). Hoc in usu et continua observatione est.

Eidem Statuto per appendicem appositum est aliud Statutum *) eiusdem Illustrissimi Grothonis poenam privationis omnium refectionum per mensem integrum decernens in Canonicum nolentem suscipere onus, aliquod negotium ecclesiae tractandum, quae Appendix per praesens generale Capitulum reassumitur, inviolabiliter servanda.

De tempore ingressus ad Capitulum (Statut. LXXIII), obligans Capitulares intrare Capitulum post Elevationem Missae maturae; cum autem eiusmodi Missae pro diversitate occasionum aliquando citius, aliquando tardius celebrari consueverint, pro maiori commoditate Capitularium, decernit praesens generale Capitulum, ut hora nona matutina indispensabiliter ingrediantur. Si qui tardius venerint, excusare teneantur eiusmodi neglectum, alias privari debent omnibus distributionibus illius diei. Et insuper iuxta dispositionem Statuti CCXXX, nemo egrediatur e Capitulo sine gravi causa et licentia accepta.

De Interdicto tam in Civitate, quam in suburbiis communiter servando (Statut. XI), disponens, ut interdicta Ecclesia Matrice Cathedrali, interdictae sint aliae ecclesiae intra et extra moenia Civitatis Cracoviensis. Quod ipsum confirmans extat et aliud Statutum (LXVIII). Ne autem tempore Interdicti, Beneficiati in Ecclesia Cathedrali et Collegiatis ac Parochialibus, nec non Conventualibus, existiment se liberos esse ab officiis ex vi fundationum suarum observari debitis, ut sunt Missae pro vivis et defunctis, Officium Divinum et diurnum quam nocturnum, et id genus alia, gloriosae memoriae Illustrissimus Ioannes Rzeszowski Episcopus Cracoviensis Anno 1478 speciali mandato suo (Statut. LXXV) hortatur tales omnes et singulos, ut Missas et Officia omnia, ad quae iuxta ordinationem piorum fundatorum obeunda publice ante Interdictum tenebantur, ea omnia obire privatim, clausis ianuis seu ecclesiis, voce submissa, sunt obstricti in ecclesia et suis capellis absolvere.

De Anno gratiae (Statut. XIII), obligans sub poena excommunicationis Successorem Praelatum vel Canonicum integram medietatem annui reditus solvere Antecessori, quocunque anni tempore mortuus fuerit. Sed hoc Statutum posterioribus (Statut. XXXVII et CCXXXI), abrogatum est, ordinatumque, ut in solvendis Annis gratiae serventur ad unguem, quae de illis Constitutiones synodales provinciales praescripserunt, attenta videlicet ratione mensium, quibus Antecessorem mori contigerit.

---

*) Statuta Summaria pag. 273. (Statut. LXV) „Ad capitularia negotia etc.“

Digitized by Google

De testamentis per Praelatos et Canonicos faciendis (Statut. XIV), ubi specialiter praecipit, ut post Intestatos omnium derelictorum in praestimoniis, fundis et domibus, conficiat Inventarium Procurator Capituli, de iis tamen non arbitrarie, sed secundum beneplacitum generalis Capituli disponat, quod idem explicatius habetur in Statuto de tribus Missis (XXXIX).

De distributionibus quotidianis inter residentes personaliter penes Ecclesiam faciendis (Statut. XXVI), ubi exprimitur motivum et prima institutio talium distributionum, conversis tunc, Anno videlicet 1399, villis praestimonialibus ad massam communem pro eisdem distributionibus. Ibidemque ordinatur, quod quicunque de eiusmodi distributionibus participare voluerit, debeat die, qua Processio aliqua intra vel extra ecclesiam peragatur, eidem intervenire, summam Missam in stallo stando audire, vel per se eam in eadem ecclesia legere, nisi forte tunc, quominus hoc faciat, gravi aliquo eiusdem Cathedralis Ecclesiae negotio impeditus sit, aut infirmitate notabili corporis laboret: de eiusmodi tamen infirmitate vel impedimento debeat Procuratorem Capituli avisare.

Huic eidem Statuto de personaliter residentibus, habentur affinia duo alia Statuta (LXX et LXXI), in quorum primo superadditur extraordinaria distributio per duos grossos inter praesentes in Capitulis partialibus; in altero obligatur Procurator sub rigore iurati Statuti, reditus pro distributionibus alio non convertere.

Ac tandem (CCXIV et CCXVI) et superius (CLXI) praefatorum trium Statutorum habetur confirmatio et extensio per trina generalis Capituli Decreta, obligantia Capitulares distributionibus gaudere volentes ad interessentiam non tantum diebus festis et Dominicis per annum, sed etiam ferialibus in Quadragesima, Processionibus, Concionibus, Missis cantatis et Vesperis solennibus. Successu temporis post Tribunalis Regni erectionem, eaedem distributiones originaliter tantum pro actu residentibus penes ecclesiam institutae, etiam Deputatis ad Tribunal Regni concessae sunt per Statuta seu potius Decreta generalium Capitulorum (CLI et CLII), idque non solum quamdiu in Tribunali officium suum fecerint, sed etiam una septimana proficiscentibus Petricoviam vel Lublinum, altera redeuntibus inde post limitationes, sive ordinarias, sive extraordinarias. Elapsa tamen septimana post limitationem, nisi eorum quis redierit Cracoviam, dari ei prohibentur; quanquam haec prohibitio successive, Anno videlicet 1609, per aliud Statutum (CCXII) relaxata est quoad limitationes ordinarias, non tamen extraordinarias.

Denique eaedem distributiones per Statuta (LXIV, XCVI et CLX) concessae quoque sunt Deputatis ad quaelibet negotia Capituli et Ecclesiae Cathedralis, quamdiu ea tractaverint, habita temporis profectionis et reditus ratione.

Ad eandem materiam distributionum spectat, quod in Statuto de compensatione conditionum melioratarum in praestimoniis et lapideis (Statut. XL), ad calcem additur de Anniversariis, nimirum, quod non interessentes eis, excepta

Digitized by Google

sola causa infirmitatis, si quid perciperent, peccent mortaliter et tenentur ad restitutionem male percepti. Hocque ipsum fusius confirmant et declarant Statuta (LXXXVI et CVIII), quae etiam Deputatis in negotiis Ecclesiae et ad Tribunal Regni concedunt praesentiam Anniversariorum.

Quoniam vero antiquitus in distributionibus eiusmodi insimulabantur subinde Viceprocuratores, plus arbitrii quam sibi licebat, usurpare, talibusque suspicionibus iterum, iterumque diversis temporibus commaculari: placuit Reverendissimo Capitulo, primum Anno 1558, tandem 1582, et demum 1590, ad evellendas ex animis dubias persuasiones hac in materia, tribus distinctis Statutis (CIII, CXLII et CLIV) inviolabiliter servandum constituere: ut Viceprocuratores singulis septimanis coram Praelato vel Canonico per turnum senii ad id deputato, sive in loco capitulari, sive in domo residentiae suae reddant rationem omnium vel minimarum illa septimana distributionum, unde, quantae, in quot et quos factae fuerint. Quas rationes hactenus intermissas, placuit praesenti generali Capitulo a proxime imminenti feria sexta reassumere, committendo eidem Reverendissimo Deputato capitulari, ut qualibet septimana videat in Regestro quotidianae perceptae, num aliquid in dispartimentis pro distributionibus debitum alio non sit conversum.

De bonis capitularibus non arendandis (Statut. XLVI), nisi forte Confratri Capitulari, idque ad breve tempus, et de expressa licentia Capituli; qui vero secus fecerit, ipso facto, bonis a se arendatis sit privatus, nec ad alia optanda admittatur.

De modo distributionum Villarum praestimonialium, et quinam sint capaces earundem (Statut. LII). Haec distributio ut regulariter fiat, requirit aliquot Statutorum executionem. 1) Statuti (L), quod Procuratores Capituli obligat, ut ad primam notitiam vacantis, post cessum vel decessum Confratris, villae aut domus, se intromittant in regimen et administrationem earum, donec de illis per Capitulum non fuerit provisum, quibus de iure venerit providendum, Inventariumque omnium mobilum in eis conscribant. 2) Statuti (LI), quod disponit, ante optiones praemittendas esse literas Cridae cum spatio unius mensis a die vacationis, quo elapso, prima die capitulari ad optiones descendatur; salvo casu, quo dicta vacatio intra Capitulum generale veniret, aut intra cursum praefati mensis Capitulum generale celebraretur, tunc enim non expectato fine mensis. 3) Statuti (LII) inhibentis, ne die capitulari qua fit optio, eadem fiat et distributio, sed ut haec differatur in proxime futuram diem capitularem, et interim per deputatos Revisores Capituli inquiratur, num meliorem vel deteriorem conditionem prioris praesti moni quod tenuit, fecerit. Ibidemque habetur, quod in tempore optionis omnino praesentia Optantis requiratur. 4) Statuti (LIII) disponentis, ut pro Successore straminibus ad pabulationem pecudum relictis, foenum per Antecessorem relictum seu collectum, eidem Antecessori liberum sit abducere. Caetera puncta

Digitized by Google

eiusdem Statuti abolita sunt per Statuta (XXXVII et CCXXXI), ubi de Anno gratiae iuxta Constitutiones synodales solvendo, omnia ad amussim servanda iubentur. 5) Statuti (LIV) de evectione frumentorum, ubi Antecessori conceditur, ea pro libitu suo evehere. Si tamen alicui extraneo non Confratri ea vendiderit, liberum erit Successori si voluerit, dato pro eisdem pretio, pro quo contractum est, pro se retinere. 6) Statuti (CCXXIX) de pecoribus, pecudibus et supellectili domestica in praestimoniis relinquenda, ubi in occurrentia vacationis praestimoniorum et lapidearum, Revisoribus de gremio Capituli deputandis stricte iniungitur, quatenus Inventarium omnium praefatorum et aliorum, quae in eis clavo a medio anno sunt affixa, aut sit eorum aliquid avulsum, exacte describant, et iuxta eiusmodi Inventarium Successori, in praesentia Notarii capitularis, in possessionem tradant, providentes specialiter, ut pecora et pecudes non senes, sed utiles relinquantur; quibus si Antecessor quoquomodo contravenerit, declaratur ascensu pr·v ndu·, et nihilominus ad restitutionem, quae usurpavit, stringendu·.

Porro incapaces optionis et assecutionis praestimoniorum et lapidearum, hi per Statuta declarantur: 1) (Statut. LII). Qui prioris praestimonii aut domus meliorem conditionem non fecerit, sed fortassse deteriorem reddidit. 2) (Statut. LXVI). Qui instantias et intercessiones pro obtinendo praestimonio vel domo sibi procuraverit. 3) (Statut. C). Qui taxam domus, vel quodcunque aliud debitum liquidum, post decursum unius anni a tempore contracti debiti Capitulo non solverit. 4) (Statut. CXXI). Qui in deputatione sui ad negotia Capituli vel Ecclesiae negligenter se gesserit. 5) (Statut. CCXXXVIII). Absentes a generali Capitulo, immediate praecedente optione.

De solutione censuum ex praestimoniis. (Statut. LV). Contextus huius Statuti docet, quod antiquitus circa ascensus ad Villas praestimoniales, pro diversitate temporum, diversi census (qui tunc taxae dicebantur) maiores et minores imponebantur solvendi a Regentibus annuatim ad massam communem capitularem; quae impositio seu taxatio variabilis, successu temporis abrogata est, et pro ea constitutus census immutabilis, Sancti Martini vocatus, tolerabiliter primo, quem ad praesens singula praestimonia pendunt. Et quidquid de illo primaevo censu Statuta (XLIX, CXLIX et CLXXVI) disposuerunt, idem de isto posteriore intelligendum est: nimirum si quis eum pro festo Sancti Martini non solverit, privari debet refectionibus, donec satisfaciat. Talis autem immutatio quo tempore facta sit, non reperitur in libro Statutorum, sed extra dubium reperitur in Actis capitularibus.

De constitutione Procuratoris seu Plenipotentis (Statut. LVI), obligans quemlibet ex Capitularibus, ut in absentia sua habeat in Capitulo Procuratorem Confratrem, qui villae eius praestimonialis et domus curam habeat, et ad quem gubernator villae, alias *Podstarości*, et paterfamilias lapideae in occurentiis, quoties occasio venerit, recursum faciant. Sed ultra hoc

Digitized by Google

de Procuratoribus constituendis, Statutum est et aliud (CIV) de iisdem maioris importantiae, quod statim in actu installationis stringit Neoinstallandos, ut probata nobilitate, solutisque Cappalibus, teneantur ante omnia, aliquem vel aliquos ex praesentibus et circa ecclesiam residentibus Capitularibus, in Procuratorem suum constituere, qui in illorum absentia, onus in se suscipiat omnia munia ad Altare explere, oneraque et debita, quoties eorum solutio inciderit, mensae capitulari, aut quorum intererit, punctualiter solvere; alias ad installationem admitti non debent.

De solutione taxarum ex lapideis (Statut. LVIII). Talem taxam domus suae si quis solvere neglexerit, per praesens Statutum privari ea iubetur, et alterius cuiusvis optionis incapax declaratur. Quod ipsum confirmatur posterioribus Statutis (C et CIX). Imo Statutum his posterius (CXIII), tria praefata Statuta corrigens, correctionemque suam in posterum non immutandam, iuramento praesentium tunc in Capitulo firmans, Anno 1565, ex validis rationibus constituit, ut nulli in possessionem aliqua lapidea conferatur, nisi prius et ante omnia taxam illius ad manus Procuratoris solvat.

De faciendis rationibus per Vicecustodes supellectilis Sacristiae (Statut. LXIII), ordinans, ut Deputati capitulares ad calculum singulis annis, absoluto calculo redituum Capituli et fundationum, Procuratoreque novo constituto, vel priore confirmato, descendant sequenti die cum praefatis Procuratoribus ad Sacristiam, ibique rationem a Vicecustodibus universae supellectilis ecclesiasticae excipiant.

De non procurandis instantiis pro obtinendo praestimonio, villa, domo, Altaria, Vicaria, Mansionaria, Psalteria etc. (Statut. LXVI). Hoc Statutum conditum est Anno 1437, occasione tali, quod saepe contingebat propter eiusmodi instantias Regum, Principum et aliarum magni nominis personarum, personas immeritas meritis praeferri, et laudabiles consuetudines Ecclesiae turbari; quibus inconvenientiis obviando, olim Illustrissimus gloriosae memoriae Sbigneus Episcopus Cracoviensis, communicato consilio cum Capitulo, statuit: ut eiusmodi procurantes instantias, etiamsi eaedem instantiae colorem proprii motus haberent, reddantur ipso facto pro illa vice inhabiles ad obtinendam domum, villam vel aliud quodvis beneficium, pro quo obtinendo procuravit sibi intercessores.

De providenda lampade in medio choro de villa Borkow (Statut. LXIX). Hoc Statutum nullibi reperitur abrogatum: credibile est, executionem eius intermissam per incuriam Viceprocuratorum negligentiam ea vindicare a Regente huius praestimonii.

Digitized by Google

De interruptione votorum (Statut. LXXII). Olim qui contra hoc Statutum impegerit, puniebatur in media olla vini, ad manus Procuratoris solvenda; nunc praesens generale Capitulum praefatam mulctam vini in mediam marcam pecuniae commutandam decrevit pro necessitatibus Sacristiae.

De prohibenda sepultura extraneis in Ecclesia Cathedrali (Statut. LXXIV). Contextus huius Statuti non absolute prohibet, ne praeter Capitulares, possint etiam Vicarii, aliique huius Ecclesiae beneficiati Presbyteri, imo etiam nonnulli Saeculares in ea sepeliri; sed ordinat, ut talium personarum sepulturae non nisi de licentia Capituli concedantur.

De vacatione praestimoniorum et lapidearum post promotos ad Episcopatus (Statut. LXXXIII). Hoc Statutum enarrat, quomodo superioribus saeculis, ante ducentos annos nemini taliter promotorum retentio praestimonii aut lapideae concedebatur; successu tamen temporis, cum ad importunas eorundem promotorum preces et instantias Magnatum (uti coniicitur ex Statuto LXVI) uni aut forte alteri talium praestitisset id beneficii Capitulum, hocque in exemplum Capitulo iniurium ab aliis trahi cepisset: Illustrissimus gloriosae memoriae Tomicki, Anno 1532, die quinta Februarii sub tempus generalis Capituli, cui tunc viginti septem Capitulares interfuerunt, personaliter descendens ad Capitulum, de unanimi consensu omnium, statuit in posterum perpetuo et in aevum, nemini id concedi debere, idque sub poena excommunicationis latae sententiae incurrenda per quemlibet Capitularium contra hoc Statutum aliquid consentientem; taleque Statutum in continenti ipsemet Illustrissimus et singuli interessentes Capitulo, tactis Sacris Evangeliis, corporali iuramento approbarunt, et simili iuramento ab unoquoque approbandum circa sui installationem decreverunt. Eiusdem tenoris et obligationis in conscientia de hac ipsa retentionis domus et praestimonii, nemini danda licentia, habentur Statuta inferius (LXXXIX et CLXXVIII).

De Concurrentibus cum literis apostolicis et Loci Ordinarii ad installationes (Statut. LXXXIV), ordinans, ut Provisus a Loci Ordinario prius installetur, quam Provisus apostolicus. Simulque disponit, ne installationes novorum Canonicorum fiant, nisi post sepulturam et exequias defuncti. Sepulturam autem fieri iubet (nisi quid obstet) in quinque diebus a morte defuncti; diem tamen mortis in quinque praefatas non computando.

De proditoribus secretorum (Statut. CVII). Talis proditor si sit notorius et plane convictus, debet ultra alias a iure poenas, ingressu capitulari prohiberi, refectionibus quotidianis, anniversariis, domo, praestimonio et quibusvis Ecclesiae emolumentis privari. Si vero tantum fama publica et praesumptiones illum accusent, debet se mettertius, hoc est cum duobus Confratribus

Digitized by Google

iuramento purgare, videlicet ipse iuret, quod ea, quae ipsi obiiciuntur, non prodiderit, nec cuiquam communicaverit directe vel indirecte. Compurgatores vero iurent pro certo se credere, nemini eum, qui proditionis insimulatus est, praedicta secreta revelasse directe vel indirecte. In tali purgatione si defecerit, pro convicto habendus est, et debet subiacere poenis suprascriptis, et aliis in eodem Statuto expressis.

De Deputatis eligendis ad negotia Ecclesiae (Statut. CXXI). Hoc Statutum obligat taliter Deputatos ad exactam suae deputationis executionem, sub poena exclusionis a Capitulo, privationeque distributionum omnium, domus et villae praestimonialis, ac damni per negligentiam eorum emergentis compensationem.

De deputationibus ad limites iuxta senium faciendis (Statut. CXXII). Hoc Statutum distinguens causas limitum in eas, quae amicabiliter et sine iuramento deciduntur, et alias, quae per strepitum iuris cum iureiurando terminari solent, disponit, ut ad limites primi ordinis, Deputati ex Capitulo, non ex ordine, neque ex senio, sed iuxta electionem qui placuerit, ex Capitularibus eligantur. Ad limites autem secundi ordinis, si alii Confratres de gremio Capitulari acceptare sui deputationem noluerint, extunc iuxta senium et vocationem suam Domini iuxta turnum deputentur: taliter autem deputati ad limites Mensae episcopalis, impensis Illustrissimi Episcopi; ad limites vero bonorum Capitularium, impensis Capituli provideri debent: aliter ad eiusmodi deputationes non erunt adstricti.

De eligendo Administratore, defuncto extra Regnum Episcopo (Statut. CLXXXIV). Hanc electionem fieri, disponit praesens Statutum, decima die a certa notitia mortis eius.

De calculo ex administratione bonorum episcopalium, Sede vacante possessorum, Successori Episcopo faciendo. (Statut. CLXXXV). Eiusmodi calculum Regens cuiusvis Clavis, in decursu trium mensium ab ingressu Illustrissimi Episcopi ad Cathedram tenetur ei reddere: et casu quo Illustrissimus eundem calculum intra tres menses ab aliquo Capitularium excipere recusaverit, talis Praelatus vel Canonicus amplius eum facere non obligabitur.

De rebus derelictis ab intestatis Episcopis, per Capitulum disponendis (Statut. CXXIII). Hanc dispositionem Capitulum in hunc modum facere debet: 1) Consulet indemnitati bonorum Ecclesiae et rebus futuri Episcopi. 2) Mobilium quocunque titulo ad demortuum pertinentium, Inventarium, adhibito Notario et testibus, conficiet, et eadem mobilia vindicabit. 3) De iisdem mobilibus sepulturam convenientem defuncto procurabit.

Digitized by Google

Deservitas mercedes servitoribus seu familiae, tum et debita, si quae fuerint, Creditoribus solvet. Quidquid autem superfuerit, de hoc in refrigerium animae defuncti et eleemosinas, maxime pro redimendis captivis et adiuvandis miserabilibus personis faciet, curabitque, ut aliqua pia et honesta ratione in Ecclesia Cathedrali, tanquam sponsa mortui, grata et sempiterna memoria illius relinquatur. Ac demum operam dabit, si se latius facultates relictae extendent, ut consanguinei mortui magis indigentes, secundum posse consolationes referant.

De solvendo Canone pro fabrica Ecclesiae Cathedralis (Statut. CCXXXII), ubi ordinatur, ut a qualibet Advocatia, Scultetia, et id genus, quibusvis fundis Ecclesiae in advitalitatem dari solitis, certam quotam, vigesimam partem donativae proventuum attingentem, donatarii quotannis pro fabrica Ecclesiae solvant pro festo Sancti Martini ad manus Capitaneorum Clavium; Capitanei autem eam ad Procuratorem Capituli post idem festum transmittant: salvo tamen eo, ut pro maioribus fabricae necessitatibus, veteri more Illustrissimus Loci Ordinarius duas partes, Capitulum tertiam contribuant.

De consolatione ex restante pecunia pro Musica (Statut. CCXXXIII). Hoc suo Statuto fundator Musicae Illustrissimus Szyszkowski ordinat, ut quidquid ex reditibus ab eo institutis pro Musica, post rationes annuas ultra expensas superfuerit, id totum cedat in consolationem Capitularium, qui ad Capitulum generale pro festo Sancti Stanislai in Maio convenerint, et postriduo eiusdem festi, Missae votivae de eodem Sancto cum commemoratione pro anima defuncti fundatoris interfuerint: obligans nihilominus fidem et conscientiam Capituli, ut musici voce et instrumentis canentes, in eodem semper numero manuteneantur, in quo illo vivente manutenebantur. Sed hic observandum est, quod praedicta consolatio nonnisi de proventibus, quos Illustrissimus Szyszkowski Musicae providit, facienda sit; cum de fundatione Tiliciana et Trzebiciana praeter eorum intentionem disponere non poterat.

De poena absentium a generalibus Capitulis (Statut. CCXXXVIII). Haec per Statutum praesens constituitur talis: ut sit inhabilis ad optionem domus et villae, quae intermedio aut ipso sequentis Capituli tempore inciderit; illi vero, qui domos et praestimonia iam talia habent, ut opus non habeant ad altiora ascendere, vel qui ita recens ad Capitulum vocati sunt, ut eos optio attingere non possit, privari debent omnibus emolumentis et consolationibus capitularibus in generali Capitulo distribui solitis, usque ad sequens generale Capitulum, salvis tamen refectionibus. Conceditur nihilominus taliter absentibus per hoc idem Statutum excusatio, nonnisi tamen in generali Capitulo, vel ante optionem immedietate incidenti, ordinario, legitimanda verbo sacerdotali per tactum pectoris, quod abfuerit aliqua ex sequentibus causis, nimirum: causa pestis, belli, periculorum. litis ratione iurium aut iniuriarum ecclesiae tam huius, quam alterius, in quibus personalis ad iuramenta prae-

Digitized by Google

standa requiritur praesentia et comparitio, fluminum insperata exundatio, aut quia in officio negotioque Capituli et Ecclesiae huius existeret eo tempore.

De praesentandis personis idoneis ad Vicariatus Ecclesiae Cathedralis infra trimestre (Statut. LXXXI), declarans, quod nisi Canonicus pro iure sui patronatus infra trimestre vacationis Vicarium idoneum praesentaverit, extunc pro illa vice praesentatio talis Vicarii ad Illustrissimum Loci Ordinarium devolvatur, praecisa omni appellatione.

De absentia duorum mensium Iulii et Augusti tempore Vindemiarum (Statut. XC). Talis absentia conceditur Capitularibus, sed ea lege, ut Dominicis et Festis, ac diebus Veneris seu capitularibus, adsint semper praesentes in Ecclesia et Capitulo, si lucrari refectiones volunt: alioquin si aliquo dierum praedictorum non adfuerint (uti aliud Statutum XCIV disponit), extunc praecedentibus immediate diebus feriatis ipso facto refectiones amittent. Eadem absentia titulo Vindemiarum etiam ultra duos menses prorogaoda, conceditur per Statutum XCIX. Et quamquam successu temporis huic beneficio absentaudi se per duos menses tempore Vindemiarum sine amissione refectionum ob scrupulum nulliter perceptorum renuntiasset Capitulum, tamen iterum usum talis absentiae reassumpsit per Statutum posterius (Statut. CXVIII).

De ordinatione hebdomadarum tempore pestis (Statut. XCV), quomodo nimirum Missae cantatae ad Maius Altare peragi debeant, et declaratur per praesens Statutum, quod eas non iam quinque, sed tantum tres in septimana (nisi forte plura Festa inciderint) cantare debebunt illi Capitulares, qui tunc circa Ecclesiam residebunt, sicut etiam et alias omnes vices absentium obire et explere tenebuntur. Pro quo labore et obiectu periculi, praefati residentes gaudebunt tunc ipsi soli omnibus quotidianis et supererogatis distributionibus et anniversariis, ac universis pro more aliis temporibus distribui solitis obventionibus, usque ad pestis cessationem.

De electione Procuratorum Capituli, et modo excipiendi ab eis rationum de reditibus Capituli et fundationum (Statut. CXVII). Occasio huius Statuti constituendi Anno Millesimo Quingentesimo quinquagesimo sexto, die vigesima sexta Maii, fuit, quod in antecessum nulla methodus electionis Procuratorum et discussionis Regestrorum circa calculum, praescripta in Statutis reperiebatur. Unde per hocce Statutum constitutum est, ut ante electionem Procuratoris praecedant rationes perceptorum et expensorum; quibus absolutis, Regestra talium rationum coram Dominis in Capitulo super mensam reponantur, et per Capitulares, remotis Procuratoribus, stricte discutiantur: ac demum illis discussis et facta revisione summarum in parato post rationes restantium, procedatur vel ad novorum Procuratorum electionem, vel eorundem in officio prorogationem.

Digitized by Google

De conferendis beneficiis in Ecclesia Cathedrali iurispatronatus capitularis (Statut. XCVIII). In hoc Statuto talium beneficiorum nomine veniunt Mansionariae, Psalteriae, Praebendae, Capellaniae et Altaria, quae potius manualia officia apellanda sunt. Horum dum aliquod vacaverit, disponit praesens Statutum, ut non nisi Ministris Ecclesiae actu Presbyteris benemeritis et penes Ecclesiam continuo residentibus conferantur, facta per quemlibet taliter provisum officiosa cautione, quod non per substitutos, sed per semet ipsum facturus sit officium suum; alioquin si per semestre absentaverit se, ipso facto vacet, nullo processu desuper observato: taliter enim et cultus Dei attentius peragetur, et numerus Cleri in Ecclesia augebitur.

De poena contra non explentes conditiones in praestimoniis et domibus (Statut. CXVII). Has qui non expleverit, puniendus decernitur privatione possessi praestimonii et domus, et optionis ad alias, nisi forte brevi tempore illa possederit, cum per Statutum CXXXV, conditiones anno quolibet ad triennii decursum assignari et expleri praescribantur, idque eo rigore, ut per Statuta CLVIII et CCXV, eaedem conditiones semel in collatione domus aut villae assignatae, nunquam immutari aut redimi liceat quocunque praetextu.

De poena contra Deputatos negligenter negotia sibi commissa tractantes (Statut. CXXI). In tales praesens Statutum decernit poenas exclusionis a Capitulo, privationis refectionum, domus et praestimonii, et compensationis damni per eorum negligentiam causati.

De conferendis sex mensibus alternativis per Illustrissimos Loci Ordinarios beneficiis in provincia Gnesnensi iuxta Indultum Apostolicum (Statut. CXXIV). Contra hoc Indultum Anno Millesimo Quingentesimo vigesimo sexto, per Serenissimum Regem Sigismundum Primum a Leone Decimo felicis memoriae impetratum, et Statutis Regni firmatum et munitum, si aliquando processus Curiae Romanae, vel impetrationes Apostolicae super recipiendo aliquo in Praelatum vel Canonicum, intimatae Capitulo essent, quae continerent quidpiam Indulti praefati enervativum, aut iuribus Regni contrarium: disponit praesens Statutum, tales impetrationes non recipiendas simpliciter, sed praemissa protestatione de reverentiali erga Sanctam Sedem Capituli obedientia, in forma supplicationis ad Curiam Romanam pro impetratione remittendas esse.

De qualitatibus in distributione villarum attendendis (Statut. CXXV), nimirum ut occurrente vacatione villae aut domus, ea conferri debeat Capitularibus non nisi actu Presbyteris, iisque cantantibus, non autem Diaconis aut Subdiaconis, licet vocatione superioribus. Tales nihilominus

Digitized by Google

per hoc idem Statutum declarantur capaces consolationum et refectionum, sed ea proportione, ut videlicet media pars earum Diaconis, et quarta Subdiaconis detur.

De distributionibus in olivam et amigdala (Statut. CXXIX). Haec distributio antiquitus bis fiebat in Quadragesima, videlicet Dominica prima Quadragesimae, et Dominica quarta eiusdem, per medium. Successu temporis, Anno nimirum Millesimo Quingentesimo septuagesimo nono, die undecima Maii, per praesens Statutum constitutum est, ut fiat proportionaliter singulis Quadragesimae septimanis: quod et ad praesens ut servetur, ordinat praesens generale Capitulum.

De reliquiis Sanctorum non cuivis monstrandis (Statut. CXXXIV). Hoc Statuto Vicecustodibus serio inhibetur, ne id propria authoritate, neque cuivis ex vulgo facere praesumant, sed personis tantum insignioribus, idque in praesentia Procuratoris Capituli, aut alicuius de Praelatis vel Canonicis, adhibitis cereis accensis, et ipsi sint superpelliceo et cappa seu pluviali induti.

De Revisore singulis annis initio autumni ad bona Pabianicensia mittendo (Statut. CXXXVIII). Hoc Statutum conditum est, ut praefatus Revisor revideat ibi horrea, rem totam oeconomicam, regestra perceptorum et expensorum, quotam messis et seminationis, quotam debitorum et restarum pecuniae ac frumentorum, et id genus aliorum, quae ipsi per Capitulum in instructione praescripta fuerint.

De Marca capitulari in negotiis Capituli Deputatis danda (Statut. CXXXIX). Talis Marca licet non debeat dari cuivis Capitularium, nisi toti Capitulo generali usque ad conclusionem eius interfuerit (uti incidenter habetur in Statuto CLV, de modo consolationis in generali Capitulo): tamen Deputatis, qui functionem sibi commissam sub tempus generalis Capituli actu peragerent, dandam praesens Statutum declarat, idque ipsum confirmat aliud posterius Statutum (CXLI).

De aulaeis Sacristiae non commodandis (Statut. CXLIV). Hoc Statutum signanter loquitur de commodatione rerum usibus sacris dicatarum, ad usus prophanos, nimirum nuptiarum, aut comoediarum, nisi forte gravis aliqua ratio contrarium postulaverit, idque non nisi de consensu Capituli.

De morum correctione fraterna (Statut. CLIII). Hanc praesens Statutum taliter faciendam praescribit: nimirum ut singulis annis, in Capitulo Sancti Stanislai in Maio, duo Censores, viri authoritate, prudentia et

Digitized by Google

pietate praestantes, eligantur, electione eorum ad decursum unius anni valitura, ad quos, vel eorum alterutrum, deferat quilibet Capitularium, si quid devium de vita et moribus Confratris alicuius, certa scientia, aut ex relatione authorum, quos nominare tuto possit, noverit, totum deferat; illi vero, vel alteruter eorum nactus oportunitatem, eadem fide qua accepit, et servata charitatis suavitate, omnia quae audivit, referat inculpato, qui si conscius facti fuerit, non debebit illud in maiorem sui perniciem negare, sed humiliter fateri et correctionem fraternam Censoris grato animo ad emendationem suscipere; si autem innocenter diffamatum se senserit, curabit omnimode falsam de se opinionem contrariis bonis actionibus ex animis suorum traductorum eliminare: quodsi id pertinax facere neglexerit, extunc Censor eum admonens adhibebit alterum Collegam suum, et uterque eum admonebunt. Si vero nec taliter admonitus resipuerit, eum Censores ad Capitulum generale proximum deferent, poenis congruis puniendum. Sed nec ipsi praefati Censores excepti declarantur, quin ubi opus sit, alter ab altero, ordine suprascripto corrigatur.

Nec non Statutis CLXII, CXC, CCXVII et CCXIX, extant quatuor Statuta de approbatione Privilegiorum super Advocatiis, Scultetiis et id genus aliis donativis, disponentia, ut eiusmodi Privilegia non nisi in Capitulis generalibus approbentur, nec plures quam duas advitalitates contineant, habeantque in se, non generalibus clausulis, sed distincte et specifice descriptum, quot lanei, quot Cmethones, quae prata, silvae et molendina, ad unamquamque donativam per Illustrissimum Dominum Loci Ordinarium concessa pertineant, idque Revisores Capituli in loco loci recognoscant, et de omnibus distincte Capitulum informent. Et si Donatarius fuerit Nobilis, faciat ante approbationem, ad Acta Castrensia Cracoviensia submissionem, quod intuitu bonorum donativae obtentae iurisdictioni Illustrissimi Episcopi et Venerabilis Capituli parebit. Et finaliter iuxta Statutum CCXXVI, pro approbatione certam quotam per Capitulum determinandam (salvo solito salario Notarii) ad manus Procuratoris Capituli solvat.

De consolatione in generali Capitulo post rationes Capitularibus facienda (Statut. CLV). Hoc Statutum praescribit perpetuo observandum, ne Calculatoribus post rationes factas maior quinquaginta florenorum consolatio detur.

De Censibus reemptionalibus, alias de modo quo summae capitales in censum locandae sint (Statut. CLIX), nimirum non per privatas cointelligentias unius et alterius Confratris, apud personas parum tutas, nec omnino munda et libera bona habentes, sed de consensu unanimi omnium tunc in Capitulo praesentium, ita ut vel uno Capitularium contraveniente, ad locationem summae non procedatur: alioquin si processum

Digitized by Google

fuerit, liberum erit Confratri contradicenti, Capitulum eo nomine in foro competenti convenire.

De litis expensis nemini dimittendis (Statut. CLXIV). Hoc Statutum stricte obligat, ut nulli iure victo lucra atque perlucra in quavis sive magna, sive parva causa remittantur, nisi salvis omnibus eiusdem causae litis expensis, et hoc non nisi in generali Capitulo, idque nemine contradicente; alias liberalitas talis, si vel unus illi contradicat, ipso facto nulla et irrita declaratur.

De asservatione Reliquiarum et rerum pretiosiorum Sacristiae (Statut. CLXVI). Ex his praesens Statutum res minutiores, et quarum frequens sit usus in ecclesia, conscripto enim Inventario, committit Vicecustodum custodiae, de quibus iuxta Statutum quotannis reddere debent rationem Calculatoribus Capituli, in generali Capitulo mense Septembri. Pretiosiora autem in loco aliquo secretiori, Seniori Praelato, Procuratori Capituli et Reverendissimo Custodi, ac uni de Vicecustodibus noto, sub tribus clavibus observanda ordinat.

De asservatione librorum, privilegiorum et quorumvis munimentorum Capituli (Statut. CLXVIII). Hoc Statutum ordinat, ut praefati libri, privilegia et munimenta per deputandos a Capitulo huic muneri pares, regestrentur, ac per classes et ladulas disponantur, taliterque regestrata et disposita, in eo loco ubi nunc sunt, asserventur sub duabus clavibus, quarum una sit penes Praelatum vel Canonicum, per Illustrissimum Loci Ordinarium et Capitulum ad id deputatum, altera penes Notarium Capituli.

De sacris vestibus pontificalibus Illustrissimis Episcopis extra Ecclesiam Cracoviensem Cathedralem non concedendis (Statut. CLXX). Tales sacras vestes, si quando contingat extra Illustrissimis Episcopis commodandas, cavet praesens Statutum, ne commodentur sine cautione fideiussoria duorum Praelatorum in scripto danda.

De non arendandis domibus canonicalibus, et non locandis in eis hospitibus saecularibus (Statut. CLXXIX). Huic Statuto qui contravenerit, decernitur puniendus poena contra arendatores villarum praestimonialium saecularibus personis, nimirum privatione taliter arendatae domus.

De Decretis contra absentes non ferendis (Statut. CLXXX). Talia Decreta si quando lata fuerint in aliquo Capitulo, Praelatus eidem tunc praesidens decernitur puniendus privatione refectionum per unum mensem.

Digitized by Google

De Mineris Sede vacante conflandis (Statut. CLXXXI). Eiusmodi conflandae Minerae Sede vacante bifariam dividuntur: primo in eas, quae vivente Episcopo ad diem obitus eius extant erutae et non conflatae; aliae, quae a die obitus eius, ad diem publicatae in Capitulo confirmationis per Sedem Apostolicam novi Episcopi, manent itidem erutae et non conflatae. De utrisque, quali modo et quando conflari debeant, disponit praesens Statutum, nimirum: ut erutae ad diem obitus defuncti Episcopi, conflentur a morte eius intra decursum octo mensium, sine ulla praepeditione capitulari. His demum mensibus elapsis, Capitulum per quatuor immediate sequentes menses, suas conflare debeat, cum pleno conflatorii et instrumentorum eius usu ab Illustrissimo Successore non impediendo. Quomodo autem et inter quos, quota ex talibus mineris collecta dividi debeat, posterius Statutum CCVIII declarat: ut dividatur inter eos Capitulares, qui interfuerint Capitulo generali, illi, in quo post divenditionem praefatarum minerarum de eiusmodi distributione facienda tractabitur.

De Anniversariis tempore Vindemiarum bis celebrandis, nimirum feria secunda et feria quinta (Statut. CXCVII).

De praeeminentia Administratoris Sede vacante (Statut. CCVII). In hoc Statuto quaestio deciditur, num Administrator Sede vacante, licet forte sit non primus Praelatus, sed secundus aut tertius, imo subinde tantum Canonicus, debeat primum locum occupare in Capitulis, iisque praesidere. Et declaratur, quod non debeat, sed in ordine et loco sui senii sedere, et non ipse, sed Praelatus, vel in absentia Praelatorum, Senior Canonicus in Capitulis praesidere et consilia eorum moderari.

De strena decem aureorum singulis Capitularibus residentibus circa Ecclesiam danda (Statut. CCXIII), aureis tamen non nisi per sex florenos computatis, uti Decreto generalis Capituli pro festo Purificationis Beatissimae, Anno 1718, in vim perennis Statuti declaratum est.

De non erigendis in Ecclesia Cathedrali Epitaphiis: nimirum sine licentia Illustrissimi Domini Loci Ordinarii et Capituli (Statut. CCXXIII).

De nihil extruendo in domibus canonicalibus, videlicet sine revisione et consensu Capitulari (Statut. CCXXV).

De salario Vicaris dando (Statut. CCXXVIII). Tale salarium, nimirum triginta Marcas, debent Canonici suo Vicario annuatim solvere, qui ex suo fundo provisionem habet. Eodem Statuto constituitur poena in Canonicum inhabilitatis ad domos et praestimonia, qui ad Vicariatum Canonicatus

Digitized by Google

sui vacantem intra trimestre non praesentaverit Sacerdotem idoneum. Ibidem quoque inhibetur Collegio Vicariorum, ne suis Confratribus concedere praesumant licentiam absentandi se ab Ecclesia per annum, sed ad summum ad trimestre; idque non de licentia Collegii Vicariorum, sed de licentia Illustrissimi Loci Ordinarii.

De non acceptandis muneribus per Deputatos capitulares ad revisiones bonorum, in quibus sunt summae locandae censuales, oblatae ab haeredibus praefatorum bonorum (Statut. CCXXXIX), nisi forte ipsimet praefati haeredes sua sponte et absque ulla licitatione, quidpiam offerant illis pro labore et incommodis itinerum titulo vialium, idque non aliter nec alias, nisi per manus Procuratoris Capituli, post inscriptam summam. Quodsi secus fecerint, puniendi decernuntur, restitutione accepti in duplo et privatione refectionum per sex menses. Quod ipsum circumscriptum exacte videre est in Capitulo generalı Sancti Stanislai in Maio, Anno Millesimo Sexcentesimo nonagesimo secundo, folio 154 in Actis Capitularibus.

De Mense amicorum (Statut. CCXL). Cuius Mensis nomine hic veniunt duae septimanae, quibus quilibet Praelatus et Canonicus, postquam in Capitulo probaverit, se penes Ecclesiam per sex menses continuos vel discontinuos, incipiendo a mense Ianuario personaliter mansisse, potest se ab Ecclesia absentare et nihilominus particeps fieri omnium obventionum, his duabus septimanis occurrentibus, annuente tamen super hoc Praesidente et Capitulo; eo nihilominus attento, ne pluribus simul, quam duobus, vel ad summum tribus eiusmodi absentiae facultas concedatur, idque exceptis solemnioribus festis: Natalis Domini, Resurrectionis, Pentecostes et Corporis Christi.

Digitized by Google

FORMULAE IURAMENTORUM.

Forma iuramenti episcopalis.

Ego N. iuro ad sancta Dei Evangelia, quod iura et consuetudines rationabiles antiquas et approbatas ipsius Ecclesiae, et praesertim Statutum de Anno gratiae, pro posse et bona fide volo servare, et consilia Capituli, quae mihi fuerint revelata, ad eorum damnum vel praeiudicium nulli pandam, et alienata indebite ad ius et proprietatem ipsius Ecclesiae omnibus iustis modis vel rationibus, quibus potero, revocabo: et sic me Deus adiuvet et Sancta Dei Evangelia.

Forma iuramenti Episcopi.

Ego N. Episcopus Cracoviensis iuro iuxta dispositionem Statuti Provincialis, quod Iura, Statuta et Consuetudines rationabiles antiquas et approbatas istius Ecclesiae Cracoviensis pro posse et bona fide servabo, et quod consilia Capituli, quae mihi fuerint revelata, ad eorum damnum vel praeiudicium nulli pandam, et quod bona et possessiones Ecclesiae directe vel indirecte non alienabo in perpetuum vel ad tempus; sed alienata indebite, ad ius et proprietatem ipsius Ecclesiae omnibus iustis modis vel rationibus, quibus potero, revocabo. Quodque Praelatos et Canonicos Ecclesiae Cracoviensis, fratres meos, et iura ipsorum non opprimam, nec aliquem ipsorum sine iudiciali sententia, absque consensu maioris et senioris partis mei Capituli, per me vel submissas personas captivabo, aut molestiam inferam corporalem. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

Digitized by Google

Secundum Lucam.

In illo tempore oquente Iesu ad turbas, extollens vocem quaedam mulier de turba dixit ad Iesum: Beatus venter, qui te portavit, et ubera, quae suxisti. At ille dixit: Quinimo beati, qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud.

Forma iuramenti pro recipiendis noviter in Ecclesiam Praelatis et Canonicis.

(Anno 1545 in Februario.)

Ego N. iuro ad Sancta Dei Evangelia, quod Iura, Statuta, Decreta et Consuetudines receptas et usu approbatas huius Ecclesiae Cracoviensis bona fide servabo, eisque parebo. Si vero Deo ita volente, ad Episcopalem Regni, Abbatialem vel Praepositurae regularis *) dignitatem quamcunque promotus, et per Sedem Apostolicam confirmatus **) fuero, ac tunc villam praestimonialem, aut domum capitularem, beneficio Capituli obtinuero: eiusmodi villam et domum ad manus ipsius Capituli libere dimittam, et illis cedam, de illisque Capitulo libere disponere exnunc, prout extunc permitto, idque iuro. Neque retentiones aliquas, aut absolutionem a iuramento praesenti super huiusmodi domo aut villa a Sede Apostolica petam, nec impetrabo, sed nec huiusmodi retentionibus aut absolutione a iuramento, etiam si motu proprio, aut in quavis forma fuerint concessae, utar. Secreta, tractatus et consilia Capituli, quae pro secretis haberi debent, quibus interfuero et quae mihi credita fuerint, ad damnum aut praeiudicium Capituli vel singularium eius personarum, nulli pandam. Iura et privilegia ipsius Ecclesiae manutenebo, alienata indebite ab ipsa Ecclesia, ad ius et proprietatem eius, omnibus modis posse tenus, revocabo, et bonum Ecclesiae ipsius pro meis viribus promovebo. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

Iuramentum Recipiendorum ad Stalla honorifica huius Ecclesiae.

Ego N. iuro ad haec Sancta Dei Evangelia, quod Statuta huius Ecclesiae et Capituli, tum Consuetudines receptas et usu approbatas, bona fide servabo, Iura et Privilegia eiusdem Ecclesiae Cathedralis et Capituli manutenebo, alienata indebite ad ius et proprietatem illorum omnibus modis posse tenus revocabo, ac bonum Ecclesiae et Capituli pro meis viribus promovebo. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

---

*) Verba haec manu propria in Libro Statutorum adscripsit Bernardus Macieiowski Episcopus Cracoviensis, praesens in Capitulo generali.

**) Addidit manu propria Georgius Radziwiłł Cardinalis, Episcopus Cracoviensis, tempore Visitationis.

Digitized by Google

Forma Iuramenti Neorecipiendorum Canonicorum Academicorum.

Ego N. iuro ad Sancta Dei Evangelia, quod Iura, Statuta, Decreta et Consuetudines receptas et usu approbatas huius Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, nec non novissimum auctoritate Sanctissimi Domini nostri Pii Papae IX. sub die 10 Maii 1859 emanatum Decretum Reformationis Capituli Cathedralis Cracoviensis, et Ordinationis fundorum capitularium, bona fide servabo, eisque parebo. Requisitus ad consessus capitulares, secreta, tractatus et consilia, quibus interfuero et quae mihi credita fuerint, quaeque pro secretis haberi debent, ad damnum aut praeiudicium Capituli vel singularium eius personarum nulli pandam. Iura et privilegia ipsius Ecclesiae manutenebo, alienata indebite ab ipsa Ecclesia ad ius et proprietatem eius omnibus modis posse tenus revocabo et bonum Ecclesiae ipsius pro meis viribus promovebo. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

Forma Iuramenti circa electionem Administratoris.

Ego N. iuro, quod in Administratorem Dioeceseos et Episcopatus Cracoviensis seu Vicarium Capitularem, eligam Personam, quam digniorem et utiliorem iudicavero. Sic me Deus adiuvet.

Forma Iuramenti in electione Administratoris Dioecesis.

Ego N. iuro, quod in electione Administratoris Dioecesis dabo votum secundum Deum et puram conscientiam, nominaboque illum in Administratorem, quem scivero et credidero meliorem et utiliorem pro huiusmodi officio administrationis et gubernationis, non habito respectu ad commodum proprium, consanguinitatem, amicitiam vel favorem; bonaque, quae mihi fuerint commissa ad gubernandum, fideliter et utiliter dispensabo et tuebor, debitamque de eis et sufficientem faciam cui competit rationem. Sic me Deus adiuvet.

Forma Iuramenti electi Administratoris.

Ego N. electus Administrator Dioecesis Cracoviensis iuro, quod Officium hoc iuxta Sanctiones Canonicas et Statuta Capituli Cracoviensis fideliter ac exacte exequar. Sic me Deus adiuvet.

Digitized by Google

Forma Iuramenti electorum ad Iudicia Tribunalitia Regni.

Ego N. electus Iudex Tribunalis Regni fideliter et diligenter exercebo Officium meum, tempestivè veniam, nec discedam ex loco Iudicii ante limitationem causarum, salvo legali impedimento, iuxta Constitutiones Provinciales verificando. Sic me Deus adiuvet et Sancta Dei Evangelia.

Forma Iuramenti Reverendissimorum Deputatorum ad Tribunal Regni, iuxta praescriptum Constitutionis Anni 1775, simul cum Forma Instrumenti Electionis.

Praelati et Canonici, totumque Capitulum Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, universis et singulis quorum interest, signanter vero Celsissimis, Excellentissimis, Illustrissimis et Reverendissimis Dominis ad Tribunal Regni ex Capitulis et Palatinatibus Iudicibus Deputatis, cum exhibitione debita venerationis, significamus. Quia Nos satisfaciendo praescripto Legis de eligendo et mittendo ad Tribunal Regni e medio Capituli nostri Cracoviensis uno Iudice Deputato, die hodierna, videlicet 15 Mensis Iulii, uti in termino Electionis per Legem praefixo, facta Sessione Capitulari, solemniter iuxta formam Statutorum nostrorum celebrata, elegimus ex gremio nostro Iudicem Deputatum Perillustrem Reverendissimum Dominum Venceslaum S. R. I. Comitem Sierakowski Canonicum Ecclesiae nostrae, Confratrem nostrum. Qui electus statim ad mentem Legis in praesentia Generosorum Ioannis Baptistae Woyciechowski, Susceptoris Castri Cracoviensis, et Ioannis Nepomuceni Grabowski, in praxi eiusdem Cancellariae se exercentis, ad Stubam nostram Capitularem ad id vocatorum, iuramentum Iudicis ad Tribunal Regni Deputati capitulariter tactis SS. Evangeliis, praestitit iuxta sequentem Rotam Lege Regni praescriptam:

Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Troycy Swiętey Iedynemu: iż na Sądzie Trybunalskim zasiadaiąc, podług Prawa pisanego y dowodów Stron, wykonywaiąc toż Prawo, a nie według upodobania oneż tłomacząc, maiąc samego Boga przed oczami, sprawiedliwie sądzić Stron rozprawy, y spraw słuchać pilnie będę, bez żadnego względu na bogatego y ubogiego, przyiaciela y nieprzyiaciela, obywatela y przychodnia, przyiaźnią też ani nienawiścią, łaską ani nadgrodą, promocyą ani obietnicą, groźbą ani instancyą ustną lub listowną od kogożkolwiek uczynioną uwodzić się nie dam, podarunków iakichkolwiek y od kogożkolwiek mnie samemu, lub przez subordynowane osoby, tak teraz w przeciągu funkcyi, iako y po skończoney, z przyczyny teyże obiecanych, nie wezmę. Tranzakcyi w czasie trwaiącey funkcyi, ani przez siebie, ani przez subordynowane osoby zawierać nie będę, sekretu Izby nie wydam ani mową, ani listem, ani iakimkolwiek sposobem; praktyk wszelkich w każ-

Digitized by Google

dych sprawach y z kimkolwiek czynić, ani rady dawać nie będę, ale podług przepisow Trybunałowi uczynionych sprawować się y zachować starać się będę. O kondemnacie, ieżeliby iaka na mnie od kogo otrzymana była, y którąby mi teraz do funkcyi szkodzić miała, nie wiem. Tak mi Panie Boże dopomoż y ta Ś. Ewangelia.

Quem Electionis et praestiti iuramenti Actum, Cui supra Perillustri Reverendissimo Domino Sierakowski ex gremio nostro ad Tribunal Regni Iudici Deputato, manu Perillustris Reverendissimi Domini Praesidentis subscriptum, et Sigillo nostro Capitulari communitum, extradendum decrevimus. Datum Cracoviae in Stuba Capituli nostri die 15 Mensis Iulii, Anno Domini 1776.

Iuramentum Examinatorum Synodalium.

Ego N. iuro Deo Omnipotenti, quod munus examinis, posthabita quacunque humana affectione, fideliter et diligenter exequar. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

Iuramentum Viceprocuratoris.

Ego N. iuro ad Sancta Dei Evangelia Omnipotenti Deo et Venerabili Capitulo Cracoviensi, quod officium Viceprocuratoriatus mihi commissum fideliter et diligenter exequar. Distributiones omnes fideliter dispensabo, praesentias et absentias Dominorum diligenter notabo et observabo, nemini ex favore, odiove, quod Deus auferat, ea in re favendo. Secreta Capitularia nemini pandam, et alia officia ad Viceprocuratorem pertinentia mihi iniuncta et iniungenda, pro mea fide ac diligentia, meliorique conscientia exercebo. Sic me Deus adiuvet et Sanctum eius Evangelium.

Iuramentum pro Vicecustodibus.

Ego N. iuro, quod Sacras Reliquias, et res omnes in thesauro Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis in auro et monilibus pretiosis, argento et apparatu sacro existentes, fideliter conservabo, argentum, aulaea et quascunque res, sine scitu expresso Reverendissimi Capituli, nemini concedam, et si contingerit aliquid ex rebus thesauri eiusdem deperire, sine respectu personarum, quae in suspicione damni erunt, id denuntiabo sine ulla mora; munia et officia mihi incumbentia diligenter exequar. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

Digitized by Google

Iuramentum Notarii Capituli.

Ego N. iuro Deo meo, quod consilia, acta et secreta Capituli Cracoviensis nulli extraneo pandam, Actaque Capituli fideliter pro posse et conscientia mea conscribam, neque cuiquam propter privatum studium, sine consensu Reverendorum Dominorum Capitularium, ob favorem vel odium adhaerebo, aut in gratiam ullius quidquid faciam. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

Forma Iuramenti Punctatoris Illustrissimorum ac Reverendissimorum Dominorum Praelatorum et Canonicorum Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis.

Ja N. N. przyięty na Punktatora Illustrissimi Capituli Cathedralis Cracoviensis, wykonywam ninieyszą Przysięgę, iako dnia każdego y na każdem Nabożeństwie, tak w dni powszednie, iako w Niedziele y Święta, przytomne Osoby w Kościele Illustrissimi Capituli, oraz Kościół wizytuiące dla zyskania Prezencyi podług Statutów pilnie y wiernie notować, zapisywać y Regestr tych na Prokuratoryą wiernie oddawać będę. Ktore to notowanie sumiennie czynić będę, nie uwodząc się ani względami ktoreykolwiek osoby, ani datkiem, ani niechęcią lub inną iaką prywatną pobudką. Tak mi Panie Boże dopomoż y ta Ś. Ewangelia.

Forma Iuramenti ad deducendam nobilitatem Dominorum Praelatorum et Canonicorum Cracoviensium.

Testes nobilitatis debent esse consanguinei, aut saltem Nobiles bene possessionati ex eodem Palatinatu, aut aliqui de gremio Capituli.

Interrogatoria.

Utrum suscipiendus sit de nobili familia ex utroque nobili parente progenitus? Nomina quorum simul et aviarum exprimantur, stemmataque ostendantur.

An eius parentes in villa, castro, oppido, iuxta morem Nobilium eorum legibus et iuribus viventes habitarint?

An exercuerint artes et actiones, quas communiter Cives in Civitatibus habitantes exercere solent, nec ne?

Ja N. przysięgam Panu Bogu, powiedzieć y wydać prawdziwe świadectwo o urodzeniu Slachetnego J. M. X. N. N. Kanonika Krakowskiego, y o iego czterech herbiech, ktore ma z rodzicow y przodków swych slachetnych, y z kto-

Digitized by Google

rych za uprzedzeniem świętbego stanu małżeńskiego urodził się. Tak mi Panie Boże pomosz y iego swiętha Evangelia albo iego swięthe umęczenie.

(Ex Actis Anno Domini 1588, die 5 mensis Februarii.)

Idem latine:

Ego N. iuro Deo Omnipotenti, dicere et perhibere fidele testimonium super Natalium Nobilitatis Perillustris Admodum Reverendi N. N. Canonici, et de eius quaternis Stemmatibus, quae habet ex Parentibus et Avis, Proavisque suis nobilibus, ac ex quibus post contractum rite ac legitime sacrum matrimonii Sacramentum genitus est. Sic me Deus adiuvet et Sancta eius Evangelia.

Iuramentum Alumnorum fundationis Słovikovianae.

Ego N. iuro Deo Omnipotenti, quod ex singulari gratia Perillustrium et Reverendissimorum Praelatorum et Canonicorum Cathedralium Cracoviensium, tanquam Alumnatus Słovikoviani in partibus Italiae fundati Protectorum, ad eundem Alumnatum designatus, non in alia facultate, nisi quae mihi ex turno facultatis N. modo occurrente contigit, me exerceri, promoveri ac Doctorem renuntiari curabo, hancque facultatem post reditum meum ab eodem Alumnatu et non aliam profiteri et practicare obstrictus ero. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia vel Christi Domini Passio.

Submissio Alumni Grodzicciani.

Ego N. N. Presbyter Dioecesis Cracoviensis, ex gratia Illustrissimi Capituli Cathedralis Cracoviensis ad participationem Alumnatus Grodzicciani Romae fundati electus, emissa iam in Stuba eiusdem Illustrissimi Capituli ad mentem Erectionis dicti Alumnatus, Sacrosanctae fidei professione, in adimplementum ulterioris ordinationis a Perillustri Reverendissimo olim Iosepho Grodzicki Fundatore praescriptae, praesentem solennem Submissionem in praenominata Stuba Illustrissimi Capituli Cracoviensis subscribo, qua mediante spondeo et me obligo, quod omnia praescripta Erectionis Alumnatus Grodzicciani adamussim observabo et adimplere procurabo, sub nexibus et rigore in eadem Erectione praecustoditis. Datum Cracoviae in Stuba Capitulari, die 1 Octobris 1784.

Literae nominationis eidem Romam datae.
Diploma pro Alumnatu Grodzicciano.

Praelati et Canonici, totumque Capitulum Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, universis et singulis quorum interest, signanter vero Illustrissimis Per-

Digitized by Google

illustribus Reverendissimis Dominis Rectori et Provisoribus Ecclesiae S. Stanislai Nationis Polonorum in Urbe significamus. Quia Nos ad fundationem Alumnatus Grodzicciani, per Perillustrem Reverendissimum olim Iosephum Benedictum Grodzicki Canonicum Ecclesiae nostrae Cathedralis Anno Domini 1763 circa dictam Ecclesiam Romae erecti, iuri Patronatus Capituli nostri a praenominato b. m. Fundatore in perpetuum subiecti, per proximum triennium cum omnibus emolumentis participandam, pro iure nostro eligimus et nominavimus Illustrem Admodum Reverendum N. N. Presbyterum Dioecesis Cracoviensis, de nobili genere progenitum ac omnibus qualitatibus per Erectionem Alumnatus requisitis praeditum. Qui proinde electus Alumnus ut ad participationem proventuum se concernentium, ad participationem in domo nationali, ac omnium emolumentorum praenominati Alumnatus Grodzicciani per triennium admittatur, praesentes ei Literas electionis et nominationis indulgemus. Volumus autem, ut per eundem Alumnum nostrum, et per quosvis alios in Erectione expressos, praescripta eiusdem Erectionis respectiva adimpleantur. Quas nostras electionis et nominationis Literas manu Reverendissimi Domini Praesidentis subscriptas, Sigillo nostro communiri iussimus. Datum Cracoviae in Stuba Capitulari, die 1 Octobris 1784.

Digitized by Google

INTRODUCTIO
NOVI PRAELATI ET CANONICI.

V. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit coelum et terram.

Miserere mei Deus, * secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum, * dele iniquitatem meam.

Amplius lava me ab iniquitate mea: * et a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: * et peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: * ut iustificeris in sermonibus tuis, et vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: * et in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: * incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo, et mundabor: * lavabis me, et super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium et laetitiam: * et exultabunt ossa humiliata.

Digitized by Google

Averte faciem tuam a peccatis meis: * et omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: * et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Ne proiicias me a facie tua: * et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

Redde mihi laetitiam salutaris tui: * et spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: * et impii ad te convertentur.

Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meae: * et exultabit lingua mea iustitiam tuam.

Domine labia mea aperies: * et os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique: * holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo spiritus contribulatus: * cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies.

Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion: * ut aedificentur muri Ierusalem.

Tunc acceptabis sacrificium iustitiae, oblationes et holocausta: * tunc imponent super altare tuum vitulos.

Gloria Patri.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster.

Et surgens Introducens dicat:

V. Et ne nos inducas in tentationem.
R. Sed libera nos a malo.
V. Sacerdotes tui induantur iustitiam.
R. Et Sancti tui exultent.
V. Salvum fac Servum tuum.
R. Deus meus sperantes in te.
V. Deus custodiat introitum et exitum tuum.
R. Ex hoc nunc et usque in saeculum.

Digitized by Google

Oremus.

Praetende Domine famulo tuo dexteram coelestis auxilii, ut te toto corde perquirat, et quae digne postulat, consequi mereatur, per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

Adesto qaesumus Domine supplicationibus nostris, ut famulum tuum, quem charitatis officio in fraternitatem suscipimus, gratiae tuae largitate locupleta, ut de eius prosperitate continua gaudeamus, per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum etc.

Ad Altare S. Stanislai:

℣. Gloria et honore coronasti eum Domine.
℟. Et constituisti eum super opera manuum tuarum.

Oremus.

Deus, pro cuius honore gloriosus Pontifex Stanislaus gladiis impiorum occubuit, praesta quaesumus, ut omnes qui eius implorant auxilium, petitionis suae salutarem consequantur effectum.

Ad maius Altare:

Domine Iesu Christe, qui dixisti: ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Ecce nos congregati in nomine tuo sumus, honorem nominis tui et Ecclesiae Sanctae defensuri, fraternam charitatem coacturi, qui bonorum operum author es, qui hominum incitas mentes, et adiuvas actiones, tu misericors Deus universa nobis adversantia propitiatus exclude, ut mente et corpore pariter expediti, quae tua sunt et Ecclesiae tuae liberis mentibus exequamur. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis ac regnas Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

Ante Altare maius stans Introducens dicit ad novum Canonicum:

Authoritate et mandato Domini nostri Reverendissimi Episcopi N. N. mitto te in corporalem et actualem huius Praebendae N. et Canonicatus Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis, de consensu totius Reverendissimi Capituli nostri, possessionem, committens tibi admi-

Digitized by Google

nistrationem spiritualem et temporalem ipsius, cuius administrationis rationem in die Iudicii te Domino redditurum scias. Iubeo praeterea tibi de ipsius fructibus et obventionibus ab his quorum interest responderi. In nomine Patris et filii et Spiritus Sancti Amen.

Quibus finitis assignatur locus in Choro Ecclesiae, sive dextro, sive sinistrc, et Introducens protestetur de pacifica possessione his verbis:

Protestor de pacifica possessione huius Altaris (ter).
Protestor de pacifica possessione huius Stalli (ter).
Protestor de pacifica possessione huius loci (ter).

Deinde aspergatur aqua benedicta, posthac in Capitulo tradatur illi vocis possessio.

Iuxta Decretum Capituli de Anno 1880, post protestationem de pacifica possessione Stalli, canitur: Te Deum laudamus.

Digitized by Google

OPISANIE NABOŻEŃSTW, PROCESSYJ

i t. d.

w Kościele Katedralnym Krakowskim odprawiać się zwykłych,

i STROJU,

w iakim podług różności czasów być powinni JWW. WW. JXX. Prałaci i Kanonicy tegoż Kościoła,

na Kapitule Generalnej Ś. Stanisława ułożone w Roku 1815.

Trojakiego Stroju używają Osoby Kapitulne w Katedrze Krakowskiéj: 1) Mantoletów na Rokietach; 2) Paledronów albo Szub na Rokietach; 3) Kap Rzymskich z Mucetem karmazynowym.

Kapy Rzymskie z Mucetem karmazynowym używane bywają na wszelkie Święta *Domini*, *Beatae et Ecclesiae Cathedralis*, jako to: *Coenae Domini*, *Parasceves*, *Festum Resurrectionis* pierwszy dzień, *Festum S. Stanislai, Ascensionis Domini*, *Pentecostes*, *Sanctissimae Trinitatis*, *Festum Corporis Christi* z całą Oktawą, *SS. Petri et Pauli, Festum Dedicationis Ecclesiae Cathedralis, Assumptionis Beatae*, *Nativitatis eiusdem, Translationis S. Stanislai et S. Venceslai.* W zimowym zaś czasie, *etiam in Festis Domini*, Szuby na Półrokieciach użyte będą. Na Nieszpory zaś, tylko w dzień Ś. Stanisława, w dni Czterdziestogodzinnego Nabożeństwa i przez całą Oktawę Bożego Ciała, Kapy Rzymskie z Mucetem karmazynowym.

W całym czasie od Wielkiej Nocy *ad 1 Octobris*, we wszystkie Niedziele i Święta tu niewyszczególnione, na Summy i Nieszpory używane bywają Mantolety na Rokietach. Od tego zaś czasu, to jest: *a 1 Octobris* aż do Wielkiej Nocy, jak na wszelkich innych prywatnych Nabożeństwach, używane bywają Półrokiecia z Paledronami albo Szubami.

Digitized by Google

Podczas całéj Kapituły Generalnej w Maju, używają się Mantolety codzień w Kościele i Kapitularzu, a w inne wszelkie dni używają się Półrokiecia.

Na wszystkie Processye do Miasta, na Exportacye, na Wigilie i Summy pogrzebowe, w czasie od Wielkiej Nocy *ad ultimam Septembris* przypadające, Kapy z Mucetem karmazynowym; a w czasie *a 1 Octobris* do Wielkiej Nocy, Półrokiecia z Szubami lub Paledronami użyte będą.

Kazanie mając w Katedrze w Krakowie i na Przedmieściach, klęcząc godziny podczas Nabożeństwa *40 horarum*, Osoba *de Gremio* używa Kapy Rzymskiej z Stułą na Mucecie.

Podczas Nabożeństwa *40 horarum* w Katedrze, przez całą Oktawę Bożego Ciała, do Stallów i na Processye po Kościele, oraz ile razy jest Expozycya *Sanctissimi*, używają się Kapy z Mucetem.

Processye z Katedry odprawuią się, gdy czas pogodny i gdy przynajmniej jest 4 pary Osób Kapitulnych oprócz Celebransa: w Poniedziałek Dni Krzyżowych do OO. Dominikanów, we Wtorek do OO. Franciszkanów, we Śrzodę do Kościoła P. Maryi; między Oktawą Ś. Stanisława w Maju, na Skałkę.

Processya najuroczystsza w Boże Ciało do Miasta, na któréj ubrane być powinny Osoby Kapitulne w Ornaty na Rokietach, a nie będące *in Sacris* w Dalmatykach.

Processye po Kościele bywają: podczas Resurrekcyi, na któréj Osoby Kapitulne ubrane będą w Kapy Kościelne na Rokietach; w każdą Niedzielę przed Summą, *in Festo Purificationis* z Gromnicami, w Kwietnią Niedzielę z Palmami, *in Festo Ascensionis*, w Dzień Zaduszny, przez Oktawę Bożego Ciała dwa razy codzień, na początku i końcu Nabożeństwa *40 horarum*. W Poście Processye trzy razy na tydzień: Poniedziałek, Srzoda i Piątek, gdy w te dni żadne Święto nie przypada.

W Święto Ś. Stanisława w Maju, gdy Summa wychodzi, wychodzą razem ze Skarbcu *processionaliter* wszystkie Osoby Kapitulne, zkąd *Celebrans* wynosi Głowę Ś. Stanisława, która przyniesiona składa się na Wielkim Ołtarzu; po Ablucyi zaś idą ją całować Osoby Kapitulne, i potém zaraz *processionaliter* odnosi się na Ołtarz Ś. Stanisława.

Wotywa *extra Capitula Generalia* bywa w Katedrze jedna uroczysta, w pierwszą Niedzielę *post 15 Septembris* z Wystawieniem Najświętszego Sakramentu i Kazaniem, na podziękowanie Panu Bogu, że Kościoł został ocalony od ognia w r. 1702.

Jutrznie, na których powinny bywać Osoby Kapitulne: w Boże Narodzenie w nocy; w Wielki Tydzień, Ciemne Jutrznie po południu we Srzodę, Czwartek i Piątek; w Wielkanoc po Resurrekcyi; w Wigilią Ś. Trójcy, w Wigilią Bożego Ciała; w Wigilią ŚŚ. Piotra i Pawła, w Wigilią Poświęcenia Kościoła, zaraz po Nieszporach.

Gdy własny Biskup śpiewa Mszą w Katedrze, albo Processyą Bożego Ciała odprawia, podług dawnego zwyczaju assystują dwóch Kanoników star-

Digitized by Google

OPISANIE NABOŻEŃSTW, PROCESSYJ,

i t. d.

w Kościele Katedralnym Krakowskim odprawiać się mających,

i STROJU,

w jakim podług różności czasów być powinni JWW. WW. JXX. Prałaci i Kanonicy tegoż Kościoła,

na Kapitule Generalnej Ś. Stanisława ułożone w Roku 1815.

Trojakiego Stroju używają Osoby Kapitulne w Katedrze Krakowskiej: 1) Mantoletów na Rokietach; 2) Paledronów albo Szub na Rokietach; 3) Kap Rzymskich z Mucetem karmazynowym.

Kapy Rzymskie z Mucetem karmazynowym używane bywają na wszelkie Święta *Domini*, *Beatae et Ecclesiae Cathedralis*, jako to: *Coenae Domini*, *Parasceves*, *Festum Resurrectionis* pierwszy dzień, *Festum S. Stanislai*, *Ascensionis Domini*, *Pentecostes*, *Sanctissimae Trinitatis*, *Festum Corporis Christi* z całą Oktawą, *SS. Petri et Pauli*, *Festum Dedicationis Ecclesiae Cathedralis*, *Assumptionis Beatae*, *Nativitatis eiusdem*, *Translationis S. Stanislai et S. Venceslai.* W zimowym zaś czasie, *etiam in Festis Dominis*, Szuby na Półrokieciach użyte będą. Na Nieszpory zaś, tylko w dzień Ś. Stanisława, w dni Czterdziestogodzinnego Nabożeństwa i przez całą Oktawę Bożego Ciała, Kapy Rzymskie z Mucetem karmazynowym.

W całym czasie od Wielkiej Nocy *ad 1 Octobris*, we wszystkie Niedziele i Święta tu niewyszczególnione, na Summy i Nieszpory używane bywają Mantolety na Rokietach. Od tego zaś czasu, to jest: *a 1 Octobris* aż do Wielkiej Nocy, jak na wszelkich innych prywatnych Nabożeństwach, używane bywają Półrokiecia z Paledronami albo szubami.

Podczas całej Kapituły Generalnej w Maju, używają się Mantolety codzień w Kościele i Kapitularzu, a w inne wszelkie dni używają się Półrokiecia.

Na wszystkie Processye do Miasta, na Exportacye, na Wigilie i Summy pogrzebowe, w czasie od Wielkiej Nocy *ad ultimam Septembris* przypadające, Kapy z Mucetem karmazynowym; a w czasie *a 1 Octobris* do Wielkiej Nocy, Półrokiecia z Szubami lub Paledronami użyte będą.

Kazanie mając w Katedrze w Krakowie i na Przedmieściach, klęcząc godziny podczas Nabożeństwa *40 horarum*, Osoba *de Gremio* używa Kapy rzymskiej z Stułą na Mucecie.

Digitized by Google

Podczas Nabożeństwa *40 horarum* w Katedrze, przez całą Oktawę Bożego Ciała do Stallów i na Processye po Kościele, oraz ile razy jest Expozycya *Sanctissimi*, używają się Kapy z Mucetem.

Processye z Katedry odprawują się, gdy czas pogodny i gdy przynajmniej jest 4 pary Osób Kapitulnych oprócz Celebransa: w Poniedziałek Dni Krzyżowych do OO. Dominikanów, we Wtorek do OO. Franciszkanów, we Śrzodę do Kościoła P. Maryi; między Oktawą Ś. Stanisława w Maju, na Skałkę.

Processya najuroczystsza w Boże Ciało do Miasta, na której ubrane być powinny Osoby Kapitulne w Ornaty na Rokietach, a nie będące *in Sacris* w Dalmatykach.

Processye po Kościele bywają: podczas Resurrekcyi, na której Osoby Kapitulne ubrane będą w Kapy Kościelne na Rokietach; w każdą Niedzielę przed Summą, *in Festo Purificationis* z Gromnicami, w Kwietnią Niedzielę z Palmami, *in Festo Ascensionis*, w dzień Zaduszny, przez Oktawę Bożego Ciała dwa razy codzień, na początku i końcu Nabożeństwa *40 horarum*. W poście Processye trzy razy na tydzień: Poniedziałek, Śrzoda i Piątek, gdy w te dni żadne Święto nieprzypada.

W Święto Ś. Stanisława w Maju, gdy Summa wychodzi, wychodzą razem ze Skarbcu *processionaliter* wszystkie Osoby Kapitulne, zkąd *Celebrans* wynosi Głowę Ś. Stanisława, która przyniesiona składa się na Wielkim Ołtarzu; po Ablucyi zaś idą ją całować Osoby Kapitulne, i potem zaraz *processionaliter* odnosi się na Ołtarz Ś. Stanisława.

Wotywa *extra Capitula Generalia* bywa w Katedrze jedna uroczysta, w pierwszą Niedzielę *post 15 Septembris* z Wystawieniem Najświętszego Sakramentu i Kazaniem, na podziękowanie Panu Bogu, że Kościół został ocalony od ognia w r. 1702.

Jutrznie, na których powinny bywać Osoby Kapitulne: w Boże Narodzenie w nocy; w Wielki Tydzień, Ciemne Jutrznie po południu w Śrzodę, Czwartek i Piątek; w Wielkanoc po Resurrekcyi; w Wigilią Ś. Trójcy, w Wigilią Bożego Ciała; w Wigilią ŚŚ. Piotra i Pawła, w Wigilią Poświęcenia Kościoła, zaraz po Nieszporach.

Gdy własny Biskup śpiewa Mszą w Katedrze, albo Processyą Bożego Ciała odprawia podług dawnego zwyczaju, assystują dwóch Kanoników starszych w Rokietach i Kapach Kościelnych, a dwóch młodszych w Rokietach i Dalmatykach.

W Wielki Czwartek gdy Suffragan Krakowski konsekruje *Sacra Olea*, assystują do tej funkcyi w Rokietach i Kapach Kościelnych dwóch Kanoników najmłodszych.

W każdem extraordynaryjnem wypadłem Nabożeństwie Osoby Kapitulne w takim stroju i porządku zachowają się, jak przez Prezydującego, lub w Kapitularzu, lub partykularnie ostrzeżeni zostaną.

Digitized by Google

REGESTRUM
STATUTORUM CAPITULARIUM.

[1]) Cod. I, II, III etc. significat Codex Statutorum in Prohemio descriptus.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

REGESTRUM ALPHABETICUM

STATUTORUM CAPITULARIUM ECCLESIAE CATHEDRALIS CRACOVIENSIS.

(Numerus significat Statutum).

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google